

Efthimie Zigaben
**TÂLCUIRE LA
EVANGHELIA
DUPĂ LUCA**

Traducere din limba greacă veche și note de Adrian Tănăsescu-Vlas
Tipărită cu binecuvântarea
Prea Sfințitului Părinte Galaction,
Episcopul Alexandriei și Teleormanului

Editura Cartea Ortodoxă
București, 2006

CAPETELE EVANGHELIEI DUPĂ LUCA¹

- I. Despre înscriere
 - II. Despre păstorii ce petreceau în câmp
 - III. Despre Simeon
 - IV. Despre Ana Prorocită
 - V. Despre cuvântul ce s-a făcut către Ioan
 - VI. Despre cei ce îl întrebau pe Ioan
 - VII. Despre ispitirea Mântuitorului
 - VIII. Despre cel ce avea duh drăcesc
 - IX. Despre soacra lui Petru
 - X. Despre cei vindecați de felurite boli
 - XI. Despre vânarea peștilor
 - XII. Despre lepros
 - XIII. Despre slăbănog
 - XIV. Despre Levi Vameșul
 - XV. Despre cel ce avea mâna uscată
 - XVI. Despre alegerea apostolilor
 - XVII. Despre Fericiri
 - XVIII. Despre sutaș
 - XIX. Despre fiul văduvei
 - XX. Despre cei trimiși de către Ioan
- ¹ Zigaben folosește un sistem propriu de împărțire în capitole a Evangheliilor. Noi am indicat, alături de numerotarea lui, și pe cea care ține de sistemul general acceptat, în legătură cu aceasta, este de menționat că sistemul actual a apărut în Occident
- XXI. Despre femeia care L-a uns cu mir pe Domnul
 - XXII. Despre pilda semănătorului
 - XXIII. Despre certarea apelor
 - XXIV. Despre cel cu legiunea de draci XXV. Despre fiica mai marelui sinagogii
 - XXVI. Despre femeia cea cu curgere de sânge
 - XXVII. Despre apostolia celor doisprezece
 - XXVIII. Despre cele cinci pâini
 - XXIX. Despre întrebarea ucenicilor

XXX. Despre Schimbarea la Față a lui Iisus
XXXI. Despre lunatic
XXXII. Despre cei care se gândeau care din ei este mai mare
XXXIII. Despre cel căruia nu i s-a îngăduit să vină după El
XXXIV. Despre cei șaptezeci rânduți apostoli XXXV. Despre Legiuitorul care L-a întrebat pe Mântuitorul
XXXVI. Despre cel căzut între tâlhari
XXXVII. Despre Marta și Măria
(XXXVIII. Despre rugăciune
XXXIX. Despre cel ce avea drac surdomut
XL. Despre cea care a ridicat glasul din mulțime
XLI. Despre cei care cereau semn
XLII. Despre Fariseul care L-a poftit pe Iisus la masă
XLIII. Despre „vai”-ul rostit asupra Legiuitorilor
XLIV. Despre aluatul Fariseilor
XLV. Despre cel ce voia să împartă moștenirea
XLVI. Despre bogatul căruia i-a rodit țarina
XLVII. Despre Galileeni și despre cei din Siloam
XLVIII. Despre femeia care avea duh de neputință
XLIX. Despre pilde
L. Despre cel ce L-a întrebat pe Domnul dacă sunt puțini cei ce se mântuiesc
LI. Despre cei ce I-au zis lui Iisus despre Irod
LII. Despre cel bolnav de idropică
LIII. Despre faptul că nu se cade a iubi locurile de frunte la masă
LIV. Despre cei poftiți la cină
LV. Pilda despre zidirea turnului
LVI. Pilda despre cele o sută de oi
LVII. Despre cel ce a plecat în țară depărtată
L VIII. Despre iconomul nedrept
LIX. Despre bogat și despre Lazăr
LX. Despre cei zece leproși
LXI. Despre Judecătorul nedreptății
LXII. Despre Fariseu și despre Vameș
LXIII. Despre bogatul care L-a întrebat pe Iisus
LXIV. Despre orb
LXV. Despre Zaheu
LXVI. Despre omul care s-a dus să-și ia împărăție
LXVII. Despre cei care au primit cele zece mine
LXVIII. Despre mânz
LXIX. Despre Arhieriei și Cărturarii care L-au întrebat pe Domnul
LXX. Despre vie
LXXI. Despre cei trimiși să întrebe cu privire la

- dajdie
 LXXII. Despre Saduchei
 LXXIII. întrebarea către Farisei: „Cum este Hristos Fiu al lui David?”
 LXXIV. Despre văduva care a aruncat cei doi oboli
 LXXV. întrebarea despre sfârșitul lumii
 LXXVI. Despre Paști
 LXXVII. Despre cei care se certau cine este mai mare
 LXXVIII. Despre cererea Satanei
 LXXIX. Despre batjocura lui Irod
 LXXX. Despre femeile care se tânguiau
 LXXXI. Despre tâlharul care s-a pocăit
 LXXXII. Despre cererea Trupului Domnului
 LXXXIII. Despre Cleopa

PARTEA DE ÎNCEPUT

Ittxc" NĪJW

Fericitul Luca era Antiohian de neam; după ce a trecut prin toată învățătura ritoricească și a deprins știința tămăduirii trupurilor, mai târziu și în cea a tămăduirii sufletelor s-a arătat împlinit, mai întâi ucenicind pe lângă Hristos și de la El primind semințele buneii credințe, iar apoi de verhovnicul Pavel lipindu-se și cu osebite casnic al lui făcându-se, și următor, și soț de călătorie, la fel ca Marcu verhovnicului Petru.

Zic unii (mai ales Orighen) că Marcu și Luca erau în numărul celor șaptezeci de apostoli înainte de Răstignirea Stăpânului.

După cincizeci de ani de la înălțarea Mântuitorului, cu îngăduința lui Pavel a scris Evanghelia către un oarecare Theofil, bărbat cu totul credincios și iubitor de Dumnezeu, pomenind numeroase lucruri care au fost trecute sub tăcere de către ceilalți evangheliști.

IDE vreme ce unii s-au apucat a alcătui povestire despre lucrurile (...) arată că s-au apucat unii să scrie evanghelii, dar că au rătăcit departe de adevăr. Că nu despre Matei și Marcu zice asta, întrucât ei nu s-au apucat a alcătui, ci au scris (...) cele ce au fost adevărite (7ie7iXr|po(popr|U£vcov)² întru noi, între ucenicii adevărați ai Domnului. Acestea sunt faptele și cuvintele, minunile și învățăturile Lui: pe scurt, petrecerea Lui în trup.

^ Precum au predanisit nouă cei ce dintru început -Lt de la începutul minunilor și învățăturilor - au fost înșiși văzători și slujitori ai Cuvântului. Scriind aceasta, arată că mai târziu decât aceia a ajuns ucenic al Lui, drept care a învățat acestea de la dânșii, care tot timpul au fost cu Hristos, văzând și auzind toate și este vorba de cei doisprezece Apostoli. Cuvânt numește aici pe Hristos, Care S-a arătat lor prin înomenire, iar slujitori pe ei înșiși, care L-au ascultat și la propovăduirea credinței au fost trimiși. 3Părutu-mi-s-a și mie, urmând toate dintâi cu de-a-mănuntul, pe rând a scrie ție, prea-puternice Theo-file. Prin urmare trebuie a se înțelege aici „cunoaștere”, prin toate - toate faptele și cuvintele Mântuitorului. Dintâi, adică de la începutul lor. Zice: părutu-mi-s-a și mie cu înțelesul de „am socotit de cuviință, știind amănunțit cum au fost toate de la început, să ți le scriu pe rând”. Apoi adaugă și pricina pentru care a

scris.

² Acest cuvânt poate avea mai multe înțelesuri. Zigaben (la fel ca, de exemplu, Orighen în Scoliile sale la Luca) îl lămurește în conglă-suire cu traducerea de care ne-am slujit noi. În traducerea latină pe care o preia Sfântul Ambrozio al Mediolanului, el este însă tălmăcit, potrivit celui alt înțeles posibil, ca „împlinite, săvârșite (între ucenicii Domnului)". Din punct de vedere filologic, nici una dintre cele două traduceri nu poate fi respinsă.

(Acest Theofil era senator și poate chiar dp[^]cov, fiindcă *preaputernice* li se spunea celor cu rang de dp[^]wv sau de ighemon (f|yeuxov)³, cum zice și Pavel către ighemonul Festus: *Preaputernice Feste*. Și orice om iubitor de Dumnezeu, care a primit putere asupra patimilor, este Theofil prea-puternic, care și este vrednic cu adevărat să audă Evanghelia).

4 *Ca să cunoști întărirea cuvintelor de care ai fost învățat. Ca să cunoști, ca mai din plin să ai întărirea cuvintelor de care ai fost învățat, ca să nu fii rătăcit de istorisirea pe care mulți au încercat s-o alcătuiască, precum s-a arătat mai sus.*

5 *Fost-a în zilele lui Irod, împăratul ludeei, un preot oarecare, anume Zaharia.*

Vorbește de tatăl Înainte-Mergătorului. Începe prin a înfățișa minunatele lucruri privitoare la zămislirea și nașterea Înainte-Mergătorului, arătând că acesta a fost vrednic de crezare chiar de la începuturile vieții sale, vestind și arătând pe Hristos norodului. Iar întrucât avea să povestească despre lucruri întâmplare la iudei, pe bună dreptate arată că pe atunci în-părătea Irod, ca să se înțeleagă deslușit când au avut loc. Irod pe care îl are în vedere este ucigașul de prunci, părintele lui Irod cel ce l-a omorât pe Înainte-Mergător.

Din rândul preoției lui Avia. Rând al preoției numește slujirea cu rândul cea de o săptămână - că doi erau pe arunci preoții Templului, care slujeau cu rândul: Avia și Zaharia. Așadar, *din rândul preoției lui Avia*, care este

³ Cuvântul grecesc ap[^]cov, destul de vag, poate desemna mai multe demnități importante din cadrul statului Roman, inclusiv consul, prefect, guvernator de provincie. Cel de riyecov, la fel de vag, era folosit în general pentru guvernatorii de provincie.

totuna cu *după rândul preoției lui Avia*, înseamnă „care slujea pe rând cu Avia” .

Și femeia lui din fetele lui Aaron - dintre urmașele lui Aaron. Arată, așadar, că Înainte-Mergătorul se trăgea din seminția cea preoțească nu numai după tată, ci și după mamă, fiind preoțesc din amândouă părțile.

Și numele ei Elisavet. Zice și aceasta ca să fie amănuțită istorisirea sa.

Și erau drepti amândoi înaintea lui Dumnezeu. *Drepți* înseamnă aici

„îmbunătățiți”, întrucât erau drepti nu înaintea oamenilor, ci înaintea lui

Dumnezeu, pe Acesta avându-L văzător și judecător și îndreptător al dreptății lor.

Că asta este dreptatea cea adevărată.

Umblând întru toate poruncile și îndreptările Domnului, fără prihană. Vorbește de poruncile și îndreptările Legii, căci erau pline de dreptate și îi făceau drepti pe cei ce le urmau.

Și n-aveau ei feciori, pentru că Elisavet era stearpă, și amândoi erau înaintați în zilele lor; adică bătrâni.

Femeile dreptilor și dreptele sunt de multe ori sterpe, ca să cunoști că Legea cere rodnicie nu trupească, ci duhovnicească.

8_1 "J *Și-a fost când a slujit el, în rândul săptă-± JL mâinii sale, înaintea lui*

Dumnezeu. *După obiceiul preoției, i s-a întâmplat a tămâia, intrând în Biserica*

Domnului, și toată mulțimea norodului era rugându-se afară în vremea tămâierii, și i s-a arătat lui îngerul

⁴ Zigaben pare să se fi înșelat aici, pentru că *rândul preoției* (scpnfxepia) se referă la una dintre cele douăzeci și patru de cete rânduite de către David (v. I Paralip. 24,10; Neemia 12, 17), care săvârșeau dum-nezeieștile

slujbe cu schimbul, câte o săptămână, de la un sabbat la altul. Așa înțelege locul acesta, spre exemplu, Fericitul Theodorit (*Quaestiones in libros Regnorum et Paralipomenon*, MPG 80, col. 813).

Domnului, stând de-a dreapta altarului tămâierii. [Era în a zecea zi din a șaptea lună, precum poruncea Legea: *în luna a șaptea, în a zecea zi a lunii, să smeriți sufletele voastre și așa mai departe* (Lev. 16, 29) - acolo se povestesc toate cele privitoare la intrarea arhiereului în Sfânta sfântelor, ce se făcea o dată în an. A șaptea lună la Evrei este la noi Septembrie: atunci 1-a zămislit Elisavet pe înaintemergătorul⁶]

Era în lăuntrul altarului tămâierii și în afara altarului pe care se aducea prinos de vietăți și de alte roade, și stătea de-a dreapta, fiindcă avea să aducă vești de bine. "1 ^ *Și s-a spăimântat Zaharia văzându-l.* S-a tulburat, bănuind că are să moară.

Iar îngerul a zis către dânsul: „Nu te teme, Zaharia. «I harie”. La început alungă din sufletul lui temerea, ca să asculte fără de tulburare și să ia aminte la cuvintele lui; iar după: *nu te teme, vestește: bucură-te.* Pe urmă spune și pricina bucuriei. *Că auzită a fost rugăciunea ta* cea pentru mântuirea norodului, că pentru asta se rugau în fiecare zi preoții. Și a fost auzită întrucât Mântuitorul urma a Se înomeni și a mântui norodul Său de păcatele lui. Iar spre dovedirea și

⁵ Păreră acestui scoliast, cum că Zaharia ar fi fost arhiereu, este susținută și de Sfântul Ioan Gură de Aur (omilia *In diem natalem*, MPG 49), Sfântul Ambrozie al Mediolanului (*Expositio in Lucam*, SC 45, p. 57-58), Sfântul Epifanie al Ciprului (*De XII gemmis*, 2:1, în *Les lapidaires de l'antiquité et du Moyen Age*, voi. 2. 1, Paris, 1898).

⁶ între paranteze drepte sunt date scoliile de pe marginea manuscriselor din Biblioteca Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Ruse după care a fost realizată ediția din Migne. Ne-am permis să operăm o selecție în rândul acestora, întrucât unele erau lipsite de consistență, fără suport patristic și chiar de ortodoxie dubioasă.

întărirea auzirii rugăciunii lui spune: *Și femeia ta Elisavet va naște ție jiu*, folositor și acesta pentru mântuirea norodului, că avea să arate norodului pe Mântuitorul. Și fiindcă pocăința merge înaintea mântuirii, se cuvenea ca înaintea Dăruitorului mântuirii să alerge crainicul pocăinței. De asta s-a și născut întâi Înaintemergătorul.

Și vei chema numele lui Ioan, ca pe unul ce avea să fie plin de har din pântecele maicii sale, iubit de Dumnezeu, pricină de bucurie părinților și multor altora, precum se va vădi în cele ce urmează. Că Ioan este nume Evreiesc, care pe Elinește se tălmăcește har (xâpiq) sau bucurie (xp.pa).

H și va fi ție bucurie și veselie, „făcându-te părinte al unui prunc ca acesta, a cărui zămislire și viață vor fi mai presus de fire și de cuget”, cum vom afla citind mai departe.

Și mulți de nașterea lui se vor bucura - nu numai rudele și casnicii, ci și toți cărora li s-a descoperit de Sus ce slujire avea să împlinescă.

"T CT *Că va fi mare înaintea Domnului* - mare la

-l «*/ Dumnezeu, ca unul ce avea să fie mare prin faptele cele bune⁷.

Și vin și sicăra nu va bea. Sicăra e numită toată băutura bețivă afară de vin, și mai vârtos cea pregătită din finice⁸.

Și se va umplea de Duh Sfânt încă din pântecele maicii sale. După ce prin înfrânarea de la vin și de la sicăra a prezis viitoarea înfrânare de la plăceri a lui Ioan, și a vestit prin asta asprimea viețuirii lui, și a arătat că va fi mare

⁷ „Fapta bună” este echivalentul românesc tradițional pentru mai modernul „virtute”.

⁸ Curmale.

înaintea lui Dumnezeu, îngerul grăiește spre încredințare un lucru și mai mare: că

din pruncie va fi îmbrăcat cu puterea de Sus, dinainte cunoscând Dumnezeu petrecerea lui și ce fel de vas are să ajungă.

"j /i Și pe mul fi din fiii lui Israil va întoarce la Dom-JL \J nul Dumnezeuul lor - pe cei care, lăsându-se înduplecați de el, au alergat la Hristos (că pe Acesta îl numește Domn și Dumnezeu).

"j ^7 Și el va merge înaintea Lui - va alergera înaintea

JL / Lui, propovăduind pocăința și vestind venirea Lui.

Cu duhul și cu puterea lui Ilie. Duh numește darul duhovnicesc, iar *putere* - lucrarea. Așadar, zice că va avea darul și lucrarea lui Ilie, pe care le va avea Ilie alergând înaintea celei de-a doua veniri a lui Hristos, și va face atunci ceea ce are să facă mai târziu Ilie. Aduă și care este puterea aceasta.

Ca să întoarcă inimile părinților către fii. A prorocit aceasta și Malahia, și limpede s-a tâlcuit la al douăzecilea cap al Evangheliei după Matei⁹, unde este scris: *Și de voiți să primiți, acesta este Ilie, cela ce va să vie* (Mt. 11, 14).

Și pe cei neascultători întru înțelepciunea dreptilor. Pe aceiași îi numește și *neascultători*, că până atunci nu se supuseseră. Deci, îi va întoarce pe dânșii întru cugetarea celor îmbunătățiți, întru priceperea dreptilor.

⁹ Pentru părțile comune cu celelalte Evanghelii sinoptice, Zigaben face în general trimitere la comentariile pe care le-a alcătuit pentru ele și pe care ne vom strădui să le aducem sub tipar cât mai curând. Firesc ar fi fost să începem cu tâlcuirea la Matei, dar întrucât pentru Evanghelia după Matei există deja în ediții larg accesibile tâlcuirile Sfinților Ioan Gură de Aur și Theofilact al Bulgariei, în vreme ce despre Evanghelia după Luca nu se poate spune deloc același lucru, am socotit că este potrivit să începem cu tâlcuirea ei, care acoperă un gol simțitor.

Ca să gătească Domnului norod mai înainte gătit — gătit, prin pocăință, pentru primirea mântuirii.

"j O Și a zis Zaharia către înger: „Din ce voi cu-

JL O noaste aceasta? Că eu sunt bătrân, și femeia mea trecută în zilele sale".

Uitându-se la bătrânețe și la neputința firii, nu la puterea lui Dumnezeu, nu a primit lesne vestirea nașterii.

Și răspunzând îngerul, a zis lui: „Eu sunt Gavriil, cela ce stau înaintea lui Dumnezeu, și sunt trimis a grăi către tine și a vesti ție acestea ". Care acestea! Nașterea și chemarea numelui.

Și, iată, vei fi tăcând și neputând a grăi până în ziua când vor fi acestea, pentru că n-ai crezut cuvintelor mele, ce se vor împlini la vremea lor - la vremea nașterii și a chemării. Vezi, dar, că pentru vorbele de necredință a fost lipsit de glas.

Și aștepta norodul pre Zaharia, și se mira că zăbovea el în Biserică; și ieșind, nu putea să grăiască lor, și au cunoscut ei că vedere a văzut în Biserică, că făcea semn cu mâna, și a rămas surd, nefiind lipsit numai de glas, ci și de auz, pentru că nu numai grăise, ci și ascultase cu necredință. Pe de altă parte, tăcerea bătrânului preot a prevestit amuțirea vechii preoții și închinări (Xaipeia)¹⁰ a lui Dumnezeu.

'l O_ ^ A Și a fost dacă s-au împlinit zilele slujbei Aj*J Li\ lui, s-a dus la casa sa;

iar după zilele acelea, a luat în pânțele Elisavet, femeia lui - că preotul este dator a se înfrâna cu desăvârșire de la femeia sa în zilele slujirii sale, după porunca așezământului Dumnezeiesc.

¹⁰ în limbajul de astăzi, „cult".

Deci, după ce a plinit Zaharia aceste zile, s-a împreunat cu soața sa pentru făgăduința nașterii de prunc, învățând din bătaia cea prin muțenie să creadă spuselor îngerului.

Și s-a tănuțit pre sine cinci luni, rușinându-se de nașterea cea la vârstă înaintată și în afară de vremea obișnuită, până ce a luat în pânțele și Fecioara.

Zicând:

/ ^ C* I Că așa a făcut mie Domnul în zilele în care
 \ Aj^J au socotit să ridice ocară de la Dumnezeu

- când bine a voit să înlăture ocara de care sufeream între oameni pentru sterpiciune, că la Evreii, fiind ei trupești, era de ocară sterpiciunea trupească, în timp ce la Creștini, care-s duhovnicești, e de ocară sterpiciunea sufletului.

*1 /1 _ '1 ^7 Iar în luna a șasea trimis a fost îngerul

2j} Li t Gavriil de la Dumnezeu în cetatea Galileei, cărei numele era Nazaret, la fecioară logodită cu bărbat, cărui numele - Iosif, din casa lui David, și numele fecioarei

- Mariam. [Tâlcuire a lui Grigorie al Nyssei: Buna vestire a venirii Mântuitorului s-a făcut în vremea când noaptea, înaintând până la cea mai mare lungime a sa, începe să se micșoreze și să se destrame, ziua de acum mărimdu-se și sporind, ca să înveți că și întunericul necredinței și al păcatului, care până atunci ajunsese la culmea răutății, de atunci a fost tăiată și spre împuținare și pieire a fost gonită, biruind și sporind de acum lumina bunei credințe și a faptei bune]¹¹

Aceasta s-a întâmplat în a șasea lună a sarcinii Elisave-tei, când pântecele ei se îngreuiase.

Fecioara era logodită ca să rămână tăinuită de diavol nașterea lui Hristos: că diavolul auzise pe proroci vestind că din fecioară avea să Se nască El, și de aceea pândeau fecioarele, ca în jurul celei pe care o va vedea că ia în pân-

¹¹ După *Oratio in diem natalem Christi*.

tece să-și întindă cursele relei sale măiestrii. Așadar, bine a voit Dumnezeu să fie logodită cu bărbat Fecioara rânduită a fi sălaș al Său, ca depărtându-se vicleanul de la dânsa, să le pândească pe cele nelogodite, în ce-l privește pe logodnicul Maicii lui Dumnezeu, despre el s-a vorbit la începutul Evangheliei după Matei. Cuvintele: *din casa lui David* se înțeleg ca privitoare și la Fecioară, și la Iosif, căci amândoi din neamul lui David își trăgeau obârșia.

"J O Și intrând îngerul la dânsa, a zis: „Bucură-te, Aj} ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine ". Această bucurie a stricat blestemul Evei, fiindcă Evei s-a poruncit să aibă întristare, iară Fecioarei - bucurie, care este potrivnică întristării. „Bucură-te", zice, „fiindcă ai fost aleasă dintre toate fecioarele ca Maică a lui Dumnezeu". *Plină de har* a numit-o fiindcă a fost învrednicită de har mai presus de fire, iar *Domnul este cu tine* înseamnă „Dumnezeu este în tine".

„Bindecuvântată ești tu între femei" - bindecuvântată și fericită.

'l Q Iar ea, văzând, s-a spăimântat de cuvântul lui. S-a fj / temut să nu fie cu vicleșug. Și cugeta cefei este închinarea aceasta - dacă este dumnezeiască sau drăcească.

O f} Și a zis ei îngerul: „Nu te teme, Mariam, că ai aflat *JJ har la Dumnezeu ", adică bunăvoință, apropiere.

O "f ^O'1 „Și, iată, vei zămisi în pântece, și vei J J- V AJ naște Fiu, și vei chema numele Lui: Hsus ". Acesta va fi mare. Mare pentru mărimea faptelor și cuvintelor Lui.

"3 '1 „Și Fiul Celui Prea-înalt va fi chemat". Fiu al •J Li Celui Prea-înalt era, și a fost chemat astfel de către cei ce au crezut în El.

„Și-I va da Lui Domnul Dumnezeu scaunul lui David, părintele Lui". Scaunul, adică împărăția, stăpânirea peste Evreii.

"3 3 *>Și va împărați preste casa lui Iacov în veci, și «Jw7 împărăției Lui nu va fi

sfârșit". Norodul lui Dumnezeu este numit când Israil, când Iacov; și prin fire era Iacov, după înrudirea de sânge, norodul cel vechi, pentru că se trăgea din Iacov, însă prin înfiere este Iacov norodul nou, prin înrudirea cea după fapta bună, fiindcă adus a fost cel nou în locul celui vechi. Așadar, va împărați în veci, adică pururea, peste norodul acesta nou, care l-a cunoscut din fapte și din cuvinte Dumnezeirea și care de bună voie s-a supus Lui. Că Hristos era împărat și ca Dumnezeu, după cuvântul Lui: *împărăția Mea nu este din lumea aceasta* (In. 18, 36), era și ca om, ca unul ce avea faptele care în cea mai mare măsură se potrivesc unui împărat adevărat: a da legi supușilor săi, a le face rânduială, a se îngriji de ei, a muri pentru ei.

S-au zis acestea și în primul cap al Evangheliei după Matei, unde stă scris: *Care va paște pre norodul Meu Israil* (Mt. 2, 6).

*O A Și a zis Mariam către înger: „Cum va fi aceasta, *J l de vreme ce de bărbat nu știi?” Cum va fi aceasta, adică luarea în pântec și nașterea de fiu. N-a crezut nici ea, cum n-a crezut nici Zaharia, dar pentru necredința sa nu a fost supusă pedepsei, fiindcă Zaharia avea înainte pilde numeroase (că Sarra, Reveca, Rahila, Ana au născut prunci la bătrânețe), iar Fecioara nici una, că nici o fecioară n-a zămislit și n-a născut fără de bărbat înaintea ei.*

O IT Și răspunzând îngerul, a zis ei: „Duhul Sfânt Se s_)»J vapogorîpreste tine”, lucrând în chip de negrăit și zămislirea cea fără de bărbat, și nașterea cea mai presus de fire.

„Și puterea Celui Prea-înalt te va umbri”. Același lucru arată și aceste spuse. Puterea Celui Prea-înalt te va umbri, dându-ți putere să slujești lucrării acesteia.

*„Pentru aceasta și Sfântul născut din tine Se va chema Fiul lui Dumnezeu”. Pentru aceasta și Sfântul Prunc Cel născut din tine va fi chemat „Fiul lui Dumnezeu” de către credincioși pentru faptele cele cu dumnezeiască cuviință ale Dumnezeirii unite cu El¹². Unii pun virgulă după *născut*, citind că pentru pogorârea Duhului Celui Sfânt și adumbrirea de către puterea Celui Prea-înalt, Cel născut va fi sfânt, adică dumnezeiesc; apoi citesc cele ce urmează ca pe niște spuse de sine stătătoare¹.*

*O /1 _ Q ^7 Și iată Elisavet, rudenia ta, și aceea a *J J \ J i zămislit jiu la bătrânețile ei, și a șasea lună este ei aceasta, celei ce se chema stearpă, că la Dumnezeu nu este cu neputință tot cuvântul. Spre încredințarea ei, i-o dă ca pildă pe Elisavet, învățând-o că „Cela ce a dat roadă pântecului neroditor al sterpei, Acela va face și întru tine ceea ce a grăit prin mine”. Iar tot cuvântul înseamnă „tot ce zice”, „tot ce făgăduiește”.*

Dar cum de este Elisavet rudenie cu Măria? Că se trăgea din seminția lui Levi, adică din cea preoțească, iar

¹² în chip ipostatic.

¹³ în care caz textul grec se va înțelege astfel: „Cel născut din tine Sfânt Se va chema, Fiul lui Dumnezeu”.

Măria din cea a lui Iuda - din cea împărătească. Felurite încuscirii s-au făcut între aceste două seminții: că mai întâi Aaron, apoi Iodae, arhieriei fiind amândoi, din seminția împărătească și-au luat femei, iar după ei și alții. Așadar, printr-o asemenea împletire a ajuns rudeniei și Elisavet cu Măria. Că întrucât în treburile dumnezeiești are întâietate neamul preoțesc, iar în cele omenești neamul împărătesc, cu bun temei s-au împletit, ca și preotul să fie împărătesc, și împăratul - preoțesc.

O O Și d zis Mariam: „Fie mie după cuvântul tău”.

J O Deci, nu doar că a crezut, ci s-a și rugat să-i fie ei precum a grăit îngerul.

Și s-a dus de la dânsa îngerul, luând ea în pântec o dată cu cuvântul lui.

"3 Q Și sculându-se Mariam în zilele acelea, mers-a *J / la munte cu grăbire, într-o cetate a Iudeii. De la munte era acea cetate a Iudeii în care locuia Elisavet. Măria a plecat acolo fiind mișcată de Dumnezeiescul Duh, ca prin săltarea pruncului în pântecele Elisavetei și prin pro-rocia acesteia să capete mai mare încredințare. AC\ Și a intrat în casa Zahariei, și s-a închinat Eli-I v/ savetei, heretisindu-o după datină.

A 1 Și a fost când a auzit Elisavet închinăciunea l J- Măriei, săltat-a pruncul în pântecele ei. Prin gura maicii Sale a grăit Hristos, prin urechile maicii sale a auzit Ioan - și cunoscând în chip mai presus de fire pe Stăpânul său, L-a propovăduit prin săltare: că Pruncul cel din pântecele Fecioarei a dăruit îndată har prorocesc pruncului din pântecele sterpei.

A "l ^Af) Și s~a umplut de Duh Sfânt Elisavet, și a T J- l *J strigat cu glas mare și a zis: „Binecuvântată ești tu între femei, și binecuvântat este rodul pân-tecelui tău". Pruncul cel din stearpă propovăduiește pe Pruncul Cel din Fecioară, iar stearpa propovăduiește pe Fecioară: că umplându-se de Duhul Sfânt cel ascuns în mitrasul¹⁴ Elisavetei, se umple și dânsa, și prorocște ceea ce purta în pântece proroc, și laudă pe Fecioara, și pe rodul pântecelui Fecioarei.

AO „Și de unde mie aceasta, ca să vină Maica l*J Domnului meu la mine? " „De unde să mi se întâmple mie un lucru mai presus de cuget ca acesta?" Precum mai târziu fiul Elisavetei, venind Hristos la dânsul, s-a numit pe sine nevrednic de o venire ca aceasta a Stăpânului, așa și acum maica lui se numește nevrednică de o venire ca aceasta a Stăpânei. Și mai înainte de zămislire a numit-o Maică, iar pe Cel ce avea să se nască dintr-însa - Domn, dând mărturie de adevărul cuvintelor îngerești și întărind credința ei.

A. A. " Că iată, cum fu glasul închinării tale întru ure-i T chile mele, săltat-a pruncul cu bucurie în pântecele meu". Săltat-a pruncul cu bucurie, simțind încă de atunci mântuirea omului și veselindu-se pentru ea.

A, ^ „ Și fericită este ceea ce a crezut că va fi săvâr-î»J șire celor zise ei de la Domnul". O ferește pe Măria că a crezut celor grăite ei de către Domnul prin înger: că a cunoscut cu duhul Elisavet și cuvintele îngerului, și că Fecioara a crezut în ele. De născut, au mai năs-

¹⁴ Uterul.

cut și alte sterpe - însă nicicând nu s-a învrednicit vreun prunc de dăruirea prorocască încă din pântecele maicii sale. Deci, lucruri mai presus de cuget s-au făcut cu această stearpă, ca să se bucure de crezare și cele cu totul mai presus de fire care s-au făcut cu Fecioara.

A^L Și a zis Mariam: „Mărește, sufletul meu, pre *J Domnul". Mărește, sufletul meu, adică „laudă", „slăvește". Acest cuvânt, fiind de mulțumire, arată că ea credea în făgăduința Domnului.

A./ " ?* s^a bucurat duhul meu de Dumnezeu, Mân-\ ' tuitorul meu ". Prin duh să înțelegi „suflet". „S-a bucurat", zice, „sufletul meu de Dumnezeu, Cel ce m-a mântuit pe mine, că de acum sunt mântuită, învrednicin-du-mă a mă face Maica lui Dumnezeu". Pe urmă spune și pricina pentru care dă mulțumită.

A O „ Că a căutat spre smerenia roabei Sale", spre l f simplitatea ei. Că se smerea pe sine, ca și cum ar fi fost nevrednică de un lucru ca acesta. Sau a zis aceasta și pentru covârșirea înălțimii firii dumnezeiești față de firea omenească. „ Că iată, de acum mă vor fericii toate neamurile " credincioșilor.

AQ „ Că mi-a făcut mie mărire Cel Puternic ". „Că l / mi-a făcut minuni mari și

mai presus de fire Cel ce poate să facă unele ca acestea".

„Și sfânt numele Lui". Neasemuit, mare.

C*/*).. Și ^{m^a} Lui în neam și în neam spre cei ce se

l}J tem de El", „în neam și în neam", „în neamul neamurilor" și cele asemenea înseamnă „pururea" la

Evrei. Așadar, zice că și mila Lui este de-a pururi în cei ce se tem de El, asemănându-se lui David, care grăiește: *Iar mila Domnului din veac și până în veac spre cei ce se tem de Dânsul* (Ps. 102, 17). Apoi, înșiră și alte puteri ale lui Dumnezeu, precum e obiceiul celor ce mulțumesc.

„Făcut-a tărie cu brațul Său". A făcut mărire, a făcut biruință întru puterea Sa - braț însemnând aici „putere", că cei care se luptă în braț își au puterea.

„Risipit-apre cei mândri cu cugetul inimii lor", adică pe cei ce se mândresc în cugetul inimii lor, pe cei se mândresc în sinea lor.

C "j _ r^ „Pogorât-a pre cei puternici de pe scau- *} JL *J Li ne și a înălțat pre cei smeriți, pre cei flămânzi i-a umplut de bunătați și pre cei bogați i-a scos afară deșerti". Acestea sunt aidoma celor pe care le-a grăit Ana, maica lui Samuil:

Domnul face sărac și îmbogățește, smerește și înalță (1 împ. 2, 7). Deci, procește și despre mila cea către Creștini, că zice:

C O „Ajutat-a pre Israil, feciorul Său". Cercetat-a <>J J norodul Israiltenesc, sluga Sa, pentru că fecior înseamnă aici „slugă".

„Ca să pomenească mila, precum a grăit către părinții noștri, lui Avraam și seminției lui până în veac ". A ajutat și a cercetat ca să pomenească mila până în veac, adică „mila veșnică", „mila neconținută", precum a grăit - „precum a făgăduit părinților noștri". Pe urmă spune și către cine a grăit El despre această milă: *lui Avraam și seminției lui*, adică lui Isaac și lui Iacov, așijderea și lui David. Că acestora, ca celor mai însemnați, le-a făgăduit cu privire la aceasta în ghicitoră. Iar mila cea până în veac este dumnezeiasca întrupare, că pentru mila de oameni s-a făcut, din seminția lui Avraam și a sus-numiților fii și urmași ai lui, după făgăduința cea către dânșii.

Se vor nedumeri unii: „Cum a apărât Dumnezeu norodul Israiltenesc ca să pomenească mila, de vreme ce mai vârtos i-a apărât pe Creștini și nu pe Iudei?" La care vom răspunde că Israil vechi este norodul vechi, iar Israil nou - norodul nou, adus în locul aceluia, adică cel Creștinesc, care din toate națiile este alcătuit. Deci, la acest Israil să te gândești aici. Și chiar dacă ar fi vorba de cel vechi, nici așa nu este în deșert cuvântul: că în primul rând pentru acela S-a înomenit, drept care Și-a și ales dintr-înșii Maică, și rudă cu ei a fost, și la dânșii a învățat și a făcut minuni. De aceea a și zis: *Nu sunt trimis, fără numai la oile cele pierdute ale casei lui Israil* (Mt. 15, 24). Iar dacă *întru ale Sale a venit și ai Săi nu L-au primit* (In. 1, 11), s-au învrednicit neamurile de milă.

C*/ Și a rămas Mariam împreună cu dânsa ca la } J trei luni. Cu voia logodnicului, că Iosif îi știa de sfinți și pe Zaharia și pe Elisavet, și cu bucurie le-a încre-dințat-o lor pe Fecioara - și nu numai fiindcă erau cunoscuți, ci și fiindcă erau fără de prihană. Deci, a rămas la Elisavet până ce a născut, ca la una ce cunoștea taina ei și pentru aceasta o iubea și era iubită de către dânsa.

Și s-a întors la casa sa, ferindu-se de cei ce aveau să se adune în casa lui Zaharia cu prilejul nașterii. Dealtfel, era și obicei să plece fecioarele când avea să nască o femeie însărcinată.

C^ _ C*Q Iar Elisavetei i s-a împlinit vremea să

Ți *J/ nască, și a născut fiu. Și au auzit cei ce locuiau împrejur și rudeniile ei că a mărit Domnul mila Sa cu dânsa, și se bucurau împreună cu dânsa. Și a fost în ziua a opta, au venit să taie împrejur pruncul după Lege.

CQ Și-l chemau pe numele tatălui lui: Zaharia, pen-«*/ / tru că mulți fii erau numiți după tații lor.

£jC\ Și răspunzând muma lui, a zis: „Bal Ci se va V/L' chema loan". De la Duhul Sfant știa numele pruncului. Pentru aceasta a și zis cu tărie să fie numit loan.

/l "f _ /l1 Și au zis către dânsa că „nimeni nu este V/ J- \J +j întru rudenia ta care să se cheme cu numele acesta". Și au făcut semn tatălui lui, cum ar vrea să-l cheme pre dânsul. L-au întrebat prin semne (că nu putea să audă, precum s-a arătat mai sus). Zic unii că puterea de a auzi și cea de a grăi sunt legate de același nerv, drept care cei muți din naștere nici n-aud - și graiul Zaha-riei a pierit ca la cei muți din naștere.

/O Și cerând el tablă a scris, zicând: „loan va fi \)*J numele lui". Cerând nu prin glas, ci tot prin senine. Și s-au mirat toți. S-au mirat cum neputând să fi auzit ceva de la Elisavet, nici să-i fi spus, s-au învoit asupra numelui (bineînțeleș, Elisavet îi înștiințase că nici în scris nu se sfătuiseră în privința asta).

/IA Și s-a deschis gura lui îndată, și limba lui, și v/ J grăia, laudând pre Dumnezeu. S-a deschis, adică a fost dezlegată ca să grăiască. Este învederat că și auzul i-a fost dezlegat, precum era firesc - că o dată cu graiul fiind legat, o dată cu acesta să se și dezlege.

/l C Și s-a făcut frică preste toți cei ce locuiau în-v/v/ prejurul lor. Frică de la minune. Și întru toată latura de prin munții ludeei s-au vestit toate cuvintele aceștea. E vorba de cele privitoare la în-tâmplările minunate legate de numirea pruncului: cum s-au învoit privitor la ea, în chip mai presus de cuget, părinții, și cum s-a dezlegat în chip minunat muțenia lui Zaharia; sau poate toate, de la început până la sfârșit.

£\£\ & au Pus toț* ce* ce auzeau *n ini^{TM**} l^{Or}- Le-au

\J pus, că erau vrednice de luare-aminte și pomenire.

Zicând: „ Oare ce va să fie pruncul acesta? " Ziceau mai degrabă cu nedumerire decât cugetând la asta. Și se cuvine să cercetăm pentru ce n-a fost dezlegată muțenia lui Zaharia când s-a născut pruncul, ci când a primit numele. Noi spunem că din pricina prevestirii îngerului, că i-a zis lui: Iată, vei fi tăcând și neputând a grăi până în ziua când vor fi aceștea. Prin aceștea avea în vedere, negreșit, atât nașterea cât și chemarea numelui, nu numai nașterea, ca să se facă și minunea învoirii cu privire la nume.

Și mâna Domnului era cu dânsul. Adică puterea, harul lui Dumnezeu.

/ ^ /l 0 Și Zaharia, tatăl lui, s-a umplut de Duh \J / \)O Sfânt și a zis: „Bine este cuvântat Domnul Dumnezeu lui Israil, că au cercetat și au făcut răscumpărare norodului Său". Despre înomenirea lui Hris-tos a prorocit aceștea: că prin înomenire a cercetat și a făcut răscumpărare norodului Său din tirania nu numai a vrăjmașilor nevăzuți, ci și a celor văzuți, că n-au putut să biruie credința lui. Și a făcut răscumpărare mai întâi norodului Său celui vechi, iar neplecându-se acela, a făcut celui nou. Vorbește de cele care aveau să fie ca și cum ar fi fost deja, potrivit legii prorociei.

Dar cum de este numit Dumnezeu doar Dumnezeu al lui Israil, de vreme ce nu este doar al Israilitenilor, ci și al tuturor oamenilor, ca Făcător al tuturor? Pentru că tuturor celorlalți oameni le era Dumnezeu fără voia lor, și numai Israilitenilor le era Dumnezeu cu voia lor, întru cunoștință. Să nu te tulburi, deci, că este anevoie a înțelege spusele Zahariei, că așa sunt cuvintele procești. Vom încerca să le deslușim, după cunoștința cea dată nouă.

*^Q«7n " & ^a ridicat corn al mântuirii nouă în *J / /V/ casa lui David, slugii Sale, precum au grăit prin gura sfinților celor din veac proroci ai Lui".* Corn numește aici împărăția, căci cu cornul erau unși și numiți împărații. Mai poate să însemne și „putere”, fiindcă în corn își au puterea toate vietățile cornute. Și zice nu doar *corn*, ci *corn al mântuirii*, adică de mântuire, împărăția și puterea de mântuire Hristos este, ca împărat al împăraților, și putere a Tatălui, și Mântuitor al celor ce cred în El. Prin *casă* înțelege neamul lui David. Așadar, zice că „ne-a ridicat nouă, norodului Său, împărăție sau putere de mântuire din neamul lui David, sluga Sa”. Că din sămânța lui David era Fecioara, din care S-a născut Hristos. Și a făcut asta *precum au făgăduit prin gura sfinților*, adică a prorocilor din vechime, că printr-înșii a făgăduit să ridice împărat puternic în casa lui David, Mântuitor al lui Israil. Și același lucru ne învață numeroși psalmi ai lui David.

^7 "j „Mântuire de vrăjmașii noștri și de toți cei ce ne l l urăsc pre noi". A ridicat cornul acesta spre mântuirea și răscumpărarea noastră de vrăjmașii noștri cei nevăzuți și cei văzuți.

*^J^ „ Să facă milă cu părinții noștri și să-și aducă * ^w aminte de legătura Lui cea sfântă ". Să facă milă cu părinții noștri*, adică să-i miluiască pe părinții noștri, către care s-a dat făgăduința mântuirii noastre și pentru care își aduce aminte de aceasta. Că *legătură* numește făgăduința, iar *aducere-aminte* - împlinirea.

^Q „De jurământul care S-a jurat către Avraam, t J părintele nostru ". Și să-și aducă aminte de jurământul cu care S-a jurat, adică de întărirea cu care a întărit făgăduința Sa către Avraam, părintele nostru - fiindcă la Dumnezeu jurământul e întărire¹⁵. După aceea spune pentru ce s-a făcut asemenea legătură și întărire.

^7A^ ^r „Să ne dea nouă fără de frică, din mâinile l \ J *J vrăjmașilor noștri izbăvindu-ne, să slujim Lui întru cuvioșie și dreptate în toate zilele vieții noastre ".* Aici se folosește de hiperbat¹⁶. Trebuie să citim: *să ne dea nouă Jără de frică să slujim Lui întru cuvioșie și dreptate în toate zilele vieții noastre*, iar apoi ceea ce e la mijloc: *din mâinile vrăjmașilor noștri izbăvindu-ne*. *Cuvioșie* numește blagocestia, iar *dreptate* - desăvârșirea celorlalte fapte bune. Apoi trece cu prorocia la feciorul său Ioan, și zice:

^7/L „și tu, pruncule, proroc al Celui Prea-înalt te vei J O chema ". Și, cu adevărat, toți îl numeau proroc. „Că vei merge înaintea feței Domnului să gătești căile Lui”. *Domn* numește aici pe Hristos, înaintea Căruia alergând Ioan ca Înainte-Mergător și propovăduitor al Lui când a petrecut în pustia Iudeii, gătea căile Lui. Iar care sunt căile Lui, am zis în tâlcuirea la al treilea cap al Evangheliei după Matei, unde scrie: *Glasul celui ce strigă în pustie: „ Gătiți calea Domnului".*

¹⁵ Confirmare.

¹⁶ Inversiune a ordinii normale a cuvintelor.

^7^7 „Ca să dai cunoștința mântuirii norodului Lui".

/ l Vei merge înaintea feței Domnului ca să dai norodului Lui cunoștința

mântuirii", ca să îl facă cunoscut adică și să-L arate Iudeilor pe Hristos - că Acesta e mântuirea lor.

„întru iertarea păcatelor lor". Mântuirii... întru iertarea păcatelor lor, adică al mântuirii făcute prin iertarea și dezlegarea păcatelor lor. Că așa a zis și îngerul către Iosif, tâlcuind numele lui Hristos: *Acesta va mântui pre norodul Său de păcatele lor* (Mt. 4, 21).

⁷⁰ „Pentru îndurările milei Dumnezeului nostru".

i O întru iertarea păcatelor lor celei pentru îndurările milei Dumnezeului nostru, adică date pentru împreu-nă-pătimîrea milei Lui, nu pentru faptele lor.

„în care ne-a cercetat pre noi Răsăritul cel dintru înălțime". Pentru îndurările milei Dumnezeului nostru ne-a cercetat pe noi răsăritul Soarelui gândit dintru înălțimea Dumnezeirii.

/ Q >• *Ca să lumineze celor ce ședeau întru întunerec ' J și în umbra morții*". „Ne-a cercetat", zice, „ca să arate lumina adevărului celor așezați întru întunericul rătăcirii". Iar *umbra morții* este păcatul, că și acesta e chip al morții: că precum moartea este depărtare a sufletului, și păcatul este depărtare a Duhului Celui Sfânt. „*Să îndrepteze picioarele noastre în calea păcii*". Ca să îndrepteze calea petrecerii noastre în calea păcii celei după Dumnezeu.

O f\ *Iar pruncul creștea și se întărea cu Duhul Sfânt,*

O V/ *și a fost în pustie până în ziua arătării lui către*

Israil - până în ziua arătării lui către israiliteni, când a

mers în tot ținutul dimprejurul Iordanului, propovăduind botezul pocăinței, pentru că se cădea ca din fragedă vârstă să se călească în fapta bună, ca să și mustre cu îndrăznire, să și fie martor vrednic de crezare al lui Hristos, Celui vestit de dânsul.

CAP I: DESPRE ÎNSCRIERE

icfrxc

NÎJK4

1[^] *Și a fost în zilele acelea, ieșit-a poruncă de la f *-J Chesarul August să se înscrie toată lumea supusă stăpânirii Romane, peste care domnea Chesarul, în vederea plătirii censului, a dării birului.*

Supunerea întregii lumi către Chesarul și scrisoarea pre-închipuiau supunerea către Hristos a întregii lumi și înscrierea celor înscriși în ceruri. Și s-a făcut înscrierea aceasta având a Se naște Hristos, ca înscriindu-se toți la mitropoliile¹⁷ lor, să plece și Fecioara la Vitleem și acolo să-L nască, încât să se plinească prorocia care grăiește: *Și*

¹⁷ Cu înțelesul de „capitală de provincie".

tu, Vitleeme, pământ al Iudei, născut nu ești mai mic între domniile Iudei, că dintru tine va ieși Povățuitor Care va paște pre norodul Meu Israil (Mih. 5, 2; Mt. 2, 6), despre care s-a vorbit deslușit la primul cap al Evangheliei după Matei.

¹ *Această scrisoare s-a făcut* (că până atunci nu se făcuse) *pe când era ighemon în Siria Chirinie*. Spune că era ighemon Chirinie (Quirinius), arătând că acesta a făcut înscrierea în Siria, de care ținea Palestina.

3\$' *mergeau toți să se înscrie, fiecare în cetatea sa* -în mitropolia seminției sale, ca să se afle numărul fiecărei seminții.

4_ C* *Și s-a suit și Iosif din Galileea, din cetatea Na-*/zaret, la Iudeea, în cetatea lui David, care se cheamă Vitleem, pentru că era el din casa și din seminția lui David, să se scrie cu Mariam, cea logodită lui femeie*. Împodobind David Vitleemul, 1-a numit

cetate a sa. Și împreună a fost înscris Hristos, ca pe cei înscriși ca robi ai singur stăpânitorului Chesar să îi sloboadă de robia stăpânitorului acestei lumi, care este diavolul.

Fiind grea. De la Duhul Sfant, bineînțeles, precum s-a zis mai înainte.

6[^]7 Și a fost când erau ei acolo, s-au plinit zilele ca J să nască ea. Și a născut pre Fiul ei Cel întâi născut. Despre însemnătatea numirii de *întâi născut* am cer-

cetată în tâlcuirea la sfârșitul înainte-cuvântării Evangheliei după Matei, unde stă scris: *Și nu a cunoscut-o pre ea până ce n-a născut pe fiul său cel întâi născut* (Mt. 1, 25).

¹⁸ Este vorba de ceea ce el consideră a fi prologul. Vezi nota 1.

Și L-a în/ășat pre Dânsul, și L-a culcat în iesle, pentru că nu aveau ei loc la gazdă.

Nefiind loc din pricina strâm-timii, L-au culcat în ieslea necuvântătoarelor ce se afla acolo, că avea - Cuvânt fiind - să ne hrănească cu cuvântul Evangheliei, și de dobitocia patimilor să ne scape.

Cercetează și în tâlcuirea la primul cap al Evangheliei după Matei deslușirea spuselor:

Și venind în casă, au văzut Pruncul (Mt. 2, 11).

[Ieslea este lumea, iar noi suntem dobitoacele. Deci, ca să ne scape de dobitocie, iată că bine a voit a se culca într-însa.]

CAP II: DESPRE PĂSTORII CE PETRECEAU ÎN CÂMP

Titjty

mjw

8 Și păstori erau în aceeași latură petrecând în câmp (âypat)^{oi3vTeț}) și păzind străji de noapte împrejurul turmei lor. Prin âypauteîv, unii înțeleg ev cr/pâ) aijXeîv, „a fluiera în câmp”, alții - ev aypă ctiM£|ea6ai, „a înnopta în câmp”.

9 Și iată îngerul Domnului a stătut înaintea lor, și slava Domnului a strălucit împrejurul lor. Prin slava Domnului să înțelegi aici „lumină dumnezeiască”. Și a strălucit împrejurul lor ca să știe că înger al lui Dumnezeu este cel ce i-a cercetat. Și s-au înfricoșat cu frică mare, că neobișnuită era vederea.

"t f) Și le-a zis lor îngerul: „Nu vă temeți, că iată J- v/ vestesc vouă bucurie mare, care va fi la tot norodul ”. Și ascultă care este vestea de bucurie.

11 „Că S-a născut vouă astăzi Mântuitor, Care JL este Hristos Domnul, în cetatea lui David”. „S-a născut vouă astăzi în cetatea lui David Mântuitor, Care pe de o parte este Hristos după omenitatea Lui cea unsă cu Dumnezeirea, iar pe de alta este Domn, fiindcă Dumnezeu este”. Nu le-a binevestit Cărturarilor și Fariseilor bucuria aceasta, pentru că nu i-ar fi dat crezare, vicleni și pierzători fiind, ci unor păstori fără de viclenie și răutate, care râvneau vechii petreceri a patriarhilor. Și întrucât Păstor al norodului avea să fie, unor păstori li se face cunoscut în primul și în primul rând.

Se mai arată și un alt lucru: că păstoriilor oilor cuvântătoare primesc înaintea celorlalți descoperirea tainelor dumnezeiești.

"1 ^ „Și acesta va fi vouă semn ”. „Iată care va fi do-
-L ^w vadă că spun adevărul”.

„Afla-veți Prunc înfășat, culcat în iesle”. Legat a fost cu scutece ca să desfacă scutecele păcatelor noastre, și culcat a fost ca pe cei căzuți în păcat să-i scoale.

1 3 Și îndată s-a făcut împreună cu îngerul mulțime

JL «J de oaste cerească. S-a jacul împreună cu îngerul, adică a venit împreună cu îngerul acela.

Lăudând pre Dumnezeu și zicând. Mulțimea de îngeri lauda Dumnezeirea Cea Una a Sfintei Treimi pentru mântuirea oamenilor cea iconomisită de către Dânsa. „*Slavă întru cei de Sus lui Dumnezeu*”, adică laudă în ceruri lui Dumnezeu. „*Și pre pământ pace*”. Aceasta este pricina laudei: că și pe pământ s-a făcut pacea care domnește în cer, având pace de acum și oamenii cu Dumnezeu. Sau că și pe pământ S-a arătat Fiul lui Dumnezeu, Care e pacea lumii, că mijlocitor între Dumnezeu și oameni făcându-Se, pace a făcut între cele pământești și cele cerești, unind cele despărțite și împăcând cele aflate în război. Sau că născân-du-Se Atotțiitorul Hristos tot războiul s-a curmat, toate neamurile supunându-se stăpânirii Romanilor.

„*întru oameni bună voire*”. S-a făcut întru oameni bună voirea cea de demult a Tatălui, adică înomenirea Fiului și mântuirea omului pierdut, că acum s-a plinit ceea ce de mult bine a voit, adică a rânduit, a vrut.

"j C *Și a fost dacă s-au dus de la dânșii îngerii la J. J cer, și păstorii au zis unii către alții: „ Să mergem dar până la Vitileem și să vedem cuvântul acesta ce s-a făcut, care Domnul au arătat nouă ”. Să vedem cuvântul*, adică să cercetăm cuvântul privitor la faptul că astăzi S-a născut nouă Mântuitor - să-l cercetăm după semnul care a fost dat nouă.

"t / _ "t ^7 *Și au venit degrabă, și au aflat pre Ma-±J J. / riam și pre Iosifși Pruncul culcat în iesle — și văzând, au spus despre cuvântul ce se grăise lor de Pruncul Acesta, că S-a născut norodului Mântuitor.*

"t O *Și toți cei ce au auzit s-au mirat de cele ce s-au J. O zis de păstori către dânșii: că au vestit îndată lui Iosif și Maicii Pruncului toate câte au auzit de la înger, precum și despre mulțimea de oștire cerească - și nu doar lor, ci tuturor care erau pe-acolo; iar aceștia, auzind, se minunau de cele ce auzeau.*

"l Q *Iar Mariam păzea toate cuvintele acestea grăite*

J- / de către păstori.

Punându-le întru inima sa. Punându-le în sine cap la cap cu binevestirea cea de la început a lui Gavriil, și cu zămislirea cea fără de sămânță, și cu sarcina cea fără de durere, și cu nașterea cea fără de stricăciune, și dobândind încetul cu încetul mai desăvârșită încredințare.

Și s-au întors păstorii, lăudând și slăvind pre Dumnezeu de toate cele ce au auzit și au văzut, precum s-a zis către dânșii. La turma lor s-au întors.

"l "l *Și când s-au plinit opt zile, ca să-L taie pre El*

*J J. *împrejur, s-a chemat numele Lui: Iosif, care s-a numit de înger mai înainte de a se zămisli El în pântece.*

Precum la noi preoții pun numele când botează, așa și la Evrei se pune numele pruncului când îl taie împrejur.

S-ar putea nedumeri cineva: „De ce a fost tăiat împrejur Hristos, dacă avea să pună capăt tăierii împrejur?” La care trebuie răspuns că din iconomie. Dacă n-ar fi fost tăiat împrejur, nicidecum nu L-ar fi primit ca învățător, ci L-ar fi alungat ca pe unul de alt neam, și nu ar fi crezut nimeni că El este Hristosul Cel așteptat, din sămânța lui Avraam. Că toți cei din Avraam aveau ca pecete și semn tăierea împrejur, care-i deosebea de celelalte neamuri. Așadar, pentru aceasta a fost tăiat împrejur, plinind această poruncă a Legii ca și pe celelalte. Iar de încetat, a făcut-o să înceteze cu bun tenie, întrucât tăierea împrejur a Evreilor preînchipuia botezul Creștinilor: că precum tăierea împrejur pecetluia pe cei din Avraam și îi deosebea de celelalte neamuri, așa și

botezul pe Creștini; și precum tăierea împrejur depărtează o parte de prisos a trupului, așa și botezul taie păcatul, care e de prisos. Și se cădea să se curme chipul venind chipul din-

tai, și să amuțească vestitorul la apropierea celui vestit, că și-a plinit menirea sa și de acum este de prisos.

Și când s-au plinit zilele curățirii lor, după Le-gea lui Moisi. Legea era a lui Dumnezeu, pentru că El o dăduse; dar se numea și a lui Moisi, fiind scrisă de către dânsul. Ea porunca ca cea care fost însământată și a născut prunc de parte bărbătească să fie socotită necurată vreme de patruzeci de zile. Porunca a fost dată spre odihnirea mi trasului¹⁹, ca nu cumva bărbații să se împreuneze îndată cu soațele lor încă nevindecate după chinul nașterii. Născătoarea de Dumnezeu nu era supusă acestei legi, că nu fusese însământată, dar s-a plecat ei, ca să nu pară călcătoare de lege. *Curățirii lor*, adică a Maicii Pruncului și a logodnicului ei, căci curățirea femeilor se întindea și asupra bărbaților.

'l 'l ^'l O L-au suitpre El la Ierusalim ca să-Lpună

*J-JJ-J 2j*J înaintea Domnului, precum este scris în Legea Domnului: „ Tot pruncul de parte bărbătească ce deschide pânțele, sfânt Domnului se va chema”. Să-L pună înaintea*, adică să îl aducă Domnului în Templul din Ierusalim, că scris era în Lege: *Tot pruncul de parte bărbătească ce deschide pânțele*, adică cel dintâi, întâiul născut, *sfânt Domnului se va chema* (Ieș. 13, 2), adică afierosit Domnului.

întâii născuți ai Evreilor erau afierosiți lui Dumnezeu pentru că întâii născuți ai Egiptenilor fuseseră omorâți oa-recând pentru slobozenia Evreilor.

Însă toți întâii născuți deschid pânțele dinainte deschis prin împreunarea cu bărbat, când este aruncată sămânța în

¹⁹

Uterului.

pânțele, și doar Hristos a deschis în chip mai presus de fire pânțele nedeschis încă și l-a păzit închis după rându-iala firii, fiindcă singur a fost sfaț Domnului în deplinul înțeles al cuvântului: după Dumnezeire, ca Fiu al Lui, iar după omenitate, ca unit cu Fiul Lui. Așa încât, chiar dacă pentru zisul temei a fost dată pentru toți întâii născuții legiuirea cu pricina, totuși ea îl privește cu adevărat numai pe Hristos.

(Tâlcuire a lui Amfilohie al Iconiului: „Cât privește firea Fecioarei, prin voința Celui tocmai născut nicicum nu s-au deschis porțile fecioriei, după cuvântul zis despre Dânsul: *Aceasta este poarta Domnului, și va intra, și va ieși, și va fi poarta închisă* (Iez. 44, 2); iar cât privește puterea Stăpânului Care S-a născut, nimic nu este închis Domnului, ci toate îi sunt deschise”)²⁰.

'l A Și ca să dea jertfă, după ceea ce s-a zis în legea *J\ Domnului, o pereche de turturele sau doi pui de porumbel. Așadar, L-au suit pre El ca să-L pună înaintea Domnului, precum s-a zis, și ca să dea jertfă pentru El cele arătate: că Legea porunca să se dea o pereche de turturele ca să fie pruncul cu întreagă înțelepciune (deose-bindu-se turtureaua prin întreaga înțelepciune) sau doi pui de porumbel ca să nască prunci mulți (că porumbelul e foarte rodnic). Și trebuiau să fie două păsările, una spre dar de înduplecare pentru păcat (e^iA.aaua), alta spre ardere de tot (6XoKdp7rco(ia) '. Totuși, după cum Maica lui Hristos nu era supusă legii de mai sus, nici El nu era supus acesteia.

²⁰ După Cuvântul 2, *In occursum Domini*.

²¹ Vezi Lev. 5, 7.

CAP III: DESPRE SIMEON IC T XC

«J¹ /fitfă era «« om în Ierusalim, anume Simeon, și omul acela era drept și temător de Dumnezeu, așteptând mângâierea lui Israil - rechemarea, izbăvirea norodului Israiltenesc din robie. Și o aștepta în urma citirii cărților prorocști, care îl vesteau pe Hristos, Care e rechemarea noului norod Israiltenesc, chemându-l înapoi pe el din robia rătăcirii.

Și Duhul Sfânt era preste dânsul. Duhul Sfant al pro-rociei. Nu era preot Simeon, mi se pare mie, că negreșit ar fi arătat Evanghelistul dacă avea asemenea cin.

26

Și era lui făgăduit de la Duhul Sfânt să nu vadă moartea până ce va vedea pe Hristos Domnul:

că citind cândva prorociile despre Hristos și aflând că Dumnezeu fiind are să se înomenească a căzut la mirare, ca un om, de taina cea mai presus de fire - drept care a și primit prevestire sau hotărâre că nu are să moară până ce va vedea pe însuși Hristos cu ochii săi. Și Hristos Domnul a zis Evanghelistul din pricina apropierii (oiKsicoaiv) Lui de Tatăl, că prin Domn îl înțelege pe Tatăl²². [Aflat-am și eu în unele dintre izvoade despre bărbatul acesta drept cum că a fost dintre cei șaptezeci de talmăcitori Evrei din zilele lui Ptolemeu Filadelful: că tâlcuind aceia toți prezicerea prorocului Isaia că iată, Fecioara în pântece va avea... (îs. 7, 14) doar Simeon n-a crezut prorocului, drept care i s-a prevestit de către un înger al lui Dumnezeu că nu va vedea moartea până ce va primi în mâinile sale pe Hristos Domnul].

¹ ^7 Și a venit cu Duhul în Biserică - mânat de Duhul Sfânt.

Când au adus înlăuntru părinții pre lîsus Pruncul, ca să facă ei după obiceiul Legii pentru El, și L-a luat pre El în brațele sale, fiindcă L-a cunoscut îndată cu ochi străvăzători.

28

Și bine a cuvântat pre Dumnezeu întrupat.

²² Pare să existe o apropiere foarte mare între ideea acestui pasaj și cea a unuia din lucrarea „împotriva lui Eunomie” a Sfântului Vasi-lie cel Mare, unde termenul de oiiceicoau; (în mod obișnuit „apropiere”, „înrudire”) este folosit cu înțelesul neobișnuit de „deoființime”. Tot acolo apare și afirmația potrivit căreia folosirea aceluiași calificativ pentru Fețele Sfintei Treimi arată deoființimea lor - în cazul lui Zigaben cea de Domn, în cazul Sfântului Vasilie cele de Sfânt și Duh (MPG 29, col. 624).

¹ O ^ Q \$' a z*s: "Acum slobozeștepre robul Tău,

Z/O Lt / Stăpâne, după cuvântul Tău". Acum slo-bozește-mă deplin din această viață, precum mi-ai zis cândva, când mă nedumeream cu privire la taina înomenirii.

„în pace”, „în pacea gândurilor: că acum gândurile despre dumnezeiasca înomenire, care mă tulburau, s-au împăcat”. Sau: „în pacea netemerii, că nu mă mai tem de moarte, din pricina adâncilor mele bătrâneți”.

Sau: „în pacea bucuriei, că nu mă mai întristez pentru slobozenia lui Israil, că iată L-am văzut pe Slobozitor”.

„Că văzură ochii mei mântuirea Ta”. „Acum slobo-zește-mă”, zice, „că am văzut înomenirea Ta” - întrucât pe aceasta o numește *mântuire*, că spre mântuirea oamenilor s-a făcut.

O "I „Care o ai gătit înaintea feței tuturor noroade- *J ± lor”. „Pe care ai iconomisit-o înaintea tuturor, ca tuturor să le fie învederată: nu doar Iudeilor, ci și celorlalte neamuri”.

O'1 „Lumină spre descoperirea neamurilor și slavă
<J Li norodului Tău Israil”.

Lumină, ca neamurile cele orbite cu rătăcirea să vadă iarăși, că *descoperire* numește recăpătarea vederii, spre slava și faima norodului Israiltenesc. Că slava lor este a odrăsli Tu dintr-înșii după omenitate. Și, cu adevărat, înomenirea Lui cea de mântuire a luminat neamurile cu luminarea cunoștinței de Dumnezeu și a faptei bune, iar pe Iudei i-a proslăvit, că rudenie cu ei i-a învrednicit a Se face.

Sau: *Lumină*, Cea ce Lumină adevărată ești și Te numești, spre descoperirea neamurilor, spre darea în vileag a patimilor, spre certarea dracilor. *Și slavă norodului Tău Israil* (celui nou, bineînțeles), a cărui slavă este prin Tine lepădarea răutăților, care sunt împotriva firii, și dobândirea bunătăților, care sunt după fire. Sau fapta bună, cunoștința și îndumnezeirea. noștința și îndumnezeirea.

O "3 *Și era Iosifși Muma Lui mirându-se de cele ce JJ se grăiau despre Dânsul*. Se minunau nu că ar fi aflat acestea despre El pentru prima oară, ci de cele aflate mai înainte, că le găseau și mai presus de cuget.

O A *Și i-a binecuvântat pre dânșii Simeon, și a zis*

«J I către Mariam, Muma Lui: „Iată, Acesta este pus spre căderea și scularea multora întru Israil”. Spre căderea celor care se poticnesc de cele potrivite omenității Lui și cad în necrezarea Dumnezeirii Lui, și spre scularea celor ce iau aminte la cele potrivite Dumnezeirii Lui și se ridică spre crezarea Dumnezeirii lui. Și este pus ca piatră din capul unghiului, legând asupra Sa cele două noroade: cel vechi și cel nou, că și prin Isaia a prevestit Dumnezeu: *Iată pun în Sion piatră de poticnire și piatră de sminteală* (îs. 8, 14; 28, 16; Rom. 9, 33).

Sau: spre căderea trupului, adică a cugetării trupești și a patimilor și a gândurilor viclene și a dracilor, și a Legii celei după slovă; și spre învierea duhului, adică a cugetării duhovnicești și a puterilor firești și a faptei bune și a cunoștinței și a Legii celei după duh.

„Și spre semnul căruia i se va zice împotriva ”. Și spre minune împotriva căreia vor grăi necredincioșii - că minune era, nefiind nici numai om, nici numai Dumnezeu, ci Dumnezeu-Om. Pentru aceasta, fiind El mai presus de fire, grăiesc împotriva Lui, toate după fire cercetându-le și nimic mai presus de fire neputând înțelege.

Unii zic că *semnul căruia i se va zice împotriva* e răstignirea: *semn*, ca simbol al iubirii de oameni, că pentru

oameni a răbdat-o; iar *căruia i se va zice împotriva* pentru că este ocărâtă de cei necredincioși.

» *Și Pr'i" însuși sufletul tău va trece sabie ”*. *Sabie* a numit durerea cea sfâșietoare și ascuțită care a străbătut inima Maicii lui Dumnezeu când Fiul ei a fost pironit pe

cruce - că despre durerea aceasta a prorocit.

„ *Ca să se descopere de la multe inimi cugetele* ”. Cugetele celor ce bănuiau că nu este Maica Lui: că precum mulți, văzând lucrurile Lui care se potriveau omenității, ziceau că „doar om este Fiul Măriei”, alții, văzându-le pe cele potrivite Dumnezeirii, bănuiau că este doar Dumnezeu și că ea nu e Maica Lui. Și atunci, văzând-o amarnic îndurerată, și necăjită foarte, și biruită de către fire, au crezut că Maică a Lui este, și au descoperit, adică au dat în vileag, cugetele cele bănuielnice ale inimilor lor.

CAP IV: DESPRE ANA PROROCITĂ

*O /L _ O *7 Și era Ana prorocită, fata lui Fanuil, din \J} *J J neamul lui Asir.*

Aceasta era înaintată în zile multe, adică bătrână.

Care trăise cu bărbatul său șapte ani de la fecioria sa. Și aceasta a fost văduvă ca la optzeci și patru de ani, care nu se depărta de la Biserică, cu posturi și cu rugăciuni slujind lui Dumnezeu noaptea și ziua. Pentru aceasta s-a și învrednicit de harul cel prorocesc: că nu s-a depărtat de la locul sfânt, în posturi și rugăciuni slujind noaptea și ziua lui Dumnezeu.

38

Și aceea, într-aceleas venind, se mărturisea Domnului. Dădea mulțumită Domnului Celui înomenit.

Și grăia despre Dânsul tuturor celor ce așteptau mântuire în Ierusalim. Grăia despre Dânsul că El este Izbăvitorul. Simeon este chip al Legii Vechi, iar Ana al celei Noi, între care fiind pus Hristos la mijloc, pe prima a des-ființat-o, iar pe cealaltă a ținut-o, arătând că cele vechi au încetat, iar cele noi viază.

*O Q \$' după ce au săvârșit ei toate după Legea Dom- * _ / / nului, s-au întors în Galileea, în cetatea lor, Naza-ret. Toate câte priveau înfățișarea Pruncului înaintea Domnului și jertfele poruncite de către Lege.*

*Cercetează și în tâlcuirea la primul cap al Evangheliei după Matei lămurirea cuvintelor: *Iată înger al Domnului se arată în vis lui Iosif, zicând: „Sculându-te, ia Pruncul și pre Maica Lui, și fugi în Eghipt”* (Mt. 2, 13).*

AC\ Iar Pruncul creștea și Se întărea cu Duhul, urnit \J plându-Se de înțelepciune, și harul lui Dumnezeu era preste Dânsul. După omenitate să înțelegi acestea toate: că El creștea ca prunc cu vârsta și se întărea asupra răutății cu Duhul, adică prin Dumnezeirea cea unită cu Dânsul (întrucât Duh Se cheamă și Dumnezeirea). Și Se umplea de înțelepciune, fiind unit cu înțelepciunea; iar harul lui Dumnezeu, Celui unit cu El, era preste Dânsul, învățându-L și rânduindu-L și bine tocmindu-L.

Se poate înțelege și altminteri. Se întărea cu Duhul, adică cu Duhul Sfânt; iar harul lui Dumnezeu, adică al Tatălui, era preste Dânsul. Că precum S-a întrupat prin bună voirea Tatălui și pogorârea Duhului Celui Sfânt, așijderea petrecea și lucra prin bună voirea Tatălui și îm-preună-lucrarea Sfântului Duh.

A 1 ^1 J-

43

Și se duceau părinții Lui în fiecare an la Ierusalim, la praznicul Paștilor. Și când a

46

fost de doisprezece ani, suindu-se ei la Ierusalim după obiceiul praznicului și sfârșindu-se zilele, când s-au întors ei, a rămas lisus Pruncul în Ierusalim.

Sfârșindu-se zilele praznicului Paștilor și ale praznicului Azimelor. Și a rămas în Ierusalim, vrând să se amestece printre dascăli.

Și n-au știut Iosif și Muma Lui. Potrivit dumnezeieștii iconomii, ca să nu-L împiedice ca pe un copil fără știință de carte.

Și socotind că este El cu alți tovarăși de drum, au venit cale de o zi, și l-au căutat pre El printre rudeni și cunoscuți. Și neaflându-L, s-au întors în Ierusalim, căutându-L pre El. Și a fost după trei zile, L-au aflat în cel sfânt, șezând în mijlocul dascălilor. O zi au cheltuit, că au mers cale de o zi și L-au căutat printre rude și cunoscuți; iar încă o zi, pentru că, neaflându-L, s-au întors la Ierusalim căutându-L; iar în a treia zi L-au aflat pe El, în cel sfânt, adică în locul cel sfânt se află Hristos, și în lucrul cel sfânt, și în omul cel sfânt.

Ascultându-i și întrebându-i pre ei. Ascultându-i și în-trebându-i de lucrurile Legii, ca din tinerețe să se facă cunoscută priceperea Lui. Să ne temem, dar, dascălii, știind că în mijlocul nostru este Hristos, și să luăm aminte cum dăm învățătură.

*A Y Și se minunau toți cei ce îl auzeau pre Dânsul de J * priceperea și de răspunsurile Lui: că se cădea să facă asta, ca mai târziu să fie bine primit de ei când avea să înceapă a învăța.*

A Q Și văzându-L pre El, s-au spăimântat Iosif și Maica l O Lui. Și s-au spăimântat nu doar pentru priceperea Lui și pentru răspunsurile Lui, ci și pentru îndrăzneala Lui.

Și a zis către Dânsul Muma Lui: „Fiule, de ce ai făcut nouă așa? Iată, tatăl Tău și eu cu durere Te căutam”. Tată l-a numit pe Iosif pentru că era logodnicul ei și cel ce îi dădea Lui hrană. Și cu durere îl căutau, pentru dragostea ce aveau către Dânsul. Și oricine îl va căuta îndurerat de dor, îl va afla.

A Q Și ^{au zis} către dânșii: „Ce este că Mă căutați?” \ / De parcă S-ar fi rătăcit, adică. Dumnezeu nu Se rătăcește.

„Au n-ați știut că întru cele ce sunt ale Tatălui Meu se cade Mie să Jiu?” Vorbea de Templul pe care l-a zidit Solomon lui Dumnezeu și Tatălui Său. Maica Lui vorbea despre tatăl Lui cel după înfiere, dar El i L-a făcut cunoscut pe Tatăl Său Cel după fire.

50

Și ei n-au înțeles graiul care au grăit lor despre Templu.

*C " \ Și s-au pogorât împreună cu dânșii, și au venit *J J. în Nazaret, și era supunându-Se lor, învățându-ne să ne supunem nu numai părinților după fire, ci și celor după înfiere.*

Iar Muma Lui păzea toate graiurile acestea în inima sa. Cele despre Templu și celelalte de acest fel, cunoscând că nu erau vorbele unui prunc oarecare, ci ale Fiului lui Dumnezeu. Și le păzea cercetându-le în sinea sa, știind că sunt pline de înțeles.

C* 'I Și lisus sporea cu înțelepciunea și cu vârsta și *J Lj cu harul la Dumnezeu și la oameni. Ca prunc,
sporea câte puțin întru acestea potrivit legii firii omenești,
căci ca Dumnezeu era cu totul desăvârșit.

[Grigorie Cuvântătorul de Dumnezeu: Pe măsură ce sporea cu vârsta, zice Scriptura, sporea și cu înțelepciunea, și cu harul. Și sporea nu primind acestea (că ce s-ar mai putea desăvârși la Cel desăvârșit dintru început?), ci descoperindu-le și vădindu-le puțin câte puțin).]²³

²³ Cuvântul 43 (Funeris oratio in laudem Basilii Magni) 38:4. Gregoire de Nazianze. Discours funebres en l'honneur de son frere Cesaire et de Basile de Cesaree, Paris, 1908.

CAP V: DESPRE CUVÂNTUL CE S-A FĂCUT CĂTRE IOAN

3° Iar în anul al cincisprezecelea al împărăției j J- lui Tiverie Chesarului. După Chesarul August, de care s-a vorbit mai înainte, Tiberiu s-a făcut Chesar al Romanilor, adică singur stăpânitor (awoKpcticop). Pe atunci, Chesarul era mai mare decât basileul²⁴, dar mai

²⁴ Titlul de basileu (Pacnleft;) a suferit anumite modificări de sens de-a lungul veacurilor, în perioada prebizantină, basileu putea fi orice dinast local, de însemnătate mai mică sau mai mare. În Bizanț a ajuns să-l desemneze pe împărat, și de aici traducerea lui greșită în fond, dar consacrată de tradiția liturgică, prin „împărat” (în greaca biblică, el avea semnificația arătată mai înainte). Tot atunci, titlul de Cezar s-a depreciat întrucâtva, ajungând să desemneze una din treptele ie-târziu s-a scoborât în treaptă vrednicia de Chesar. Și după legea istoriei arată Evanghelistul care Chesar domnea și cine era ighemon, că așa este obiceiul istoricilor. Fiind ighemon Pilat din Pont în Iudeea și Irod tetrarh al Galileei, iar Filip, fratele lui, tetrarh al Itureei și al Trahonitidei, și Lisanie tetrarh al Avilinei. S-a grăit despre acestea amănunțit la al doilea cap al Evangheliei după Matei, unde stă scris despre Iosif: *Iar auzind că Arhe-lau împărătește în Iudeea în locul lui Irod, tatăl său, s-au temut să meargă acolo* (Mt. 2, 22).

2 în zilele arhierilor Ana și Caiafa, în vremea aceea era arhieru doar Ana, întrucât Caiafa a ajuns arhieru mai târziu, în anul răstignirii Mântuitorului. Evanghelistul îl pomenește însă ca arhieru și pe Caiafa, fiind acesta mână în mână cu Ana, că era ginere al lui și trăia în aceeași locuință cu el, precum am zis în tâlcuirea la al douăzeci și cincilea cap al Evangheliei după Matei, unde stă scris despre Petru: *Și intrând înlăuntru, ședea cu slugile, să vadă sfârșitul* (Mt. 26, 58). Că și Ana 1-a ajutat mai târziu pe Caiafa în arhieria lui.

2_ O Fost-a cuvântul lui Dumnezeu către Ioan, fiul «J Zahariei, în pustie. Și a venit în toată latura Iordanului. Cercetează în tâlcuirea la al treilea cap al Evangheliei după Matei, la cuvintele: *Iar în zilele acelea a venit Ioan Botezătorul, propovăduind în pustia Iudeei* (Mt. 3, 1), și citește toată lămurirea acestor spuse.

Propovăduind botezul pocăinței întru iertarea păcatelor. Despre acestea s-a grăit deslușit în tâlcuirea la înce-

rarhiei aulice bizantine - ce-i drept, dintre cele mai sus situate, la care inițial aveau acces doar membrii familiei imperiale.

putui Evangheliei după Marcu, unde stă scris: *Era Ioan botezând în pustie și*

propovăduind botezul pocăinței, întru iertarea păcatului (Mc. 1, 4).

A Precum este scris în cartea cuvintelor Isaiei proro-I cului, care zice: „Glasul celui ce strigă în pustie: Gătiți calea Domnului, drepte faceți cărările Lui”. Acestea au fost lămurite la al treilea cap al Evangheliei după Matei; iar cele ce urmează ne învață că Hristos va șlefui asprimea acestei lumi, îndreptând strâmbătățile și grosolăniile omenești și netezindu-le cu plugul poruncilor evanghelice.

[Tâlcuire a Sfântului Maxim: Pustia este lumea aceasta, sau firea omenească, sau sufletul fiecăruia, pentru nerodi-rea de bunătați ce s-a făcut din neascultarea cea de demult. Glas al celui ce strigă se numește simțirea (ουαίο9r|ai<;) cu conștiința a celor greșite de către fiecare, simțire ce strigă oarecum muștrarea în adâncul inimii și îndeamnă la pocăință și la gătirea căii Domnului: iar gătirea este prefacerea obiceiurilor și a gândurilor spre mai bine. Calea Domnului este viața cea îmbunătățită după Dumnezeu. Cărările Lui sunt felurile îndeletniciri după Dumnezeu, pe care le fac drepte cei ce după dreptate și fără de prihană se îndeletnicesc cu fapta bună: căci, după cum se zice, nu este bun binele când nu se face bine.]²⁵

5., Toată valea se va umple, și tot muntele și măgura se va smeri”.

[A aceluiași: Vale e trupul fiecăruia, care prin multul și năprasnicul șuvoi al patimilor se roade și pierde legătura și însoțirea duhovnicească pe care o are cu sufletul

²⁵ Vezi Răspunsul la întrebarea a 47-a a Avvei Thalassie (*Maximi Confessoris Quaestiones ad Thalassium*, voi. 1. Turnhout, 1980).

după legea lui Dumnezeu, Care le-a legat. Prin vale se poate înțelege și sufletul, care prin deasa și apriga curgere a gândurilor viclene s-a scobit, lepădând prin răutate frumusețea netezimii duhovnicești. Așadar, toată valea de acest fel a celor ce gătesc calea Domnului se va umple, adică va ajunge întru starea cea cuvenită prin lepădarea răutății și a neștiinței, ca și prin venirea faptei bune și a cunoștinței, și va căpăta înapoi buna cuviință a puterilor celor după fire.

Munte e toată cunoștința cu nume mincinos, ce se înalță împotriva adevăratei cunoștințe a lui Dumnezeu; iar măgură e toată răutatea ce răscoală asupra faptei bune.

Sau munte sunt duhurile lucrătoare ale cunoștinței mincinoase, iar măgură - cele făcătoare de răutate. Acestea toate se vor smeri, doborâte și dărâmate și lepădate prin cunoștința și fapta bună ce sunt potrivnice lor.

După altă înțelegere, cel ce prefacă deprinderea cunoștinței mincinoase în cea a cunoștinței adevărate, și lucrarea răutății în cea a faptei bune, acesta umple scobiturile văilor prin nimicirea munților și a măgurilor.

Strâmbe sunt mișcărilor cele împotriva firii ale simțurilor, iar drepte sunt cele după fire. Și iarăși: colțuroase sunt momelile ispitelor care vin fără voia noastră, iar căi netede sunt străbaterile acestora cu răbdare și mulțumire, că mulțumirea adusă lui Dumnezeu cu răbdare netezește asprimea și osteneala lor. Și, ca s-o spunem mai pe șleau, strâmbe sunt ispitele ce ne vin de a noastră voie prin plăcere (că de multe feluri este plăcerea), la fel cum colțuroase sunt ispitele care vin, fără voia noastră, prin durere²⁶.]

Valea și muntele și măgura sunt locuri fără de netezime și anevoie de străbătut.

Prin vale se înțeleg oamenii

¹ Vezi nota de mai sus.

prăpăstioși și care trag la răutate, iar prin munte și măgură cei mândri și seci și nerodnici spre fapta bună. Și toată valea se umple prin adăugarea a ceea ce lipsește, adică a blagocestiei și a faptei bune, iar tot muntele și măgura se smerește prin tăierea a ceea ce este de prisos, adică a pă-gânătății și răutății (trebuie

însemnat că de multe ori, *tot sau toată* înseamnă la Evrei doar „mulți”, „multe”). Se poate înțelege și altfel: *vale* sunt oamenii aruncați în adâncul pierzării ce s-au umplut de propovăduirea Evangheliei, iar *munte și măgură* sunt dracii cei semeți, care au fost smeriți și doborâți de către Hristos.

„*Și vor fi cele strâmbe drepte, și cele colțuroase căi netede*”. Obiceiurile cele strâmbe ale oamenilor stricați și cugetele lor cele colțuroase vor fi îndreptate și netezite, încât să umble neted Hristos pe ele. Sau: strâmbătatea și grosolănia răutății se vor preface în dreptatea și netezimea faptei bune.

Sau altfel: strâmbătatea și grosolănia Legii Vechi se vor preface în dreptatea și netezimea Evangheliei. Strâmbătatea Legii Vechi este nelimepezimea și felurimea²⁷, iar grosolănia - asprimea și lipsa de împreună pătimire; pe de altă parte, dreptatea Evangheliei este limpezimea și simplitatea, iar netezimea - blândețea și împreună pătimirea.

6., *Și va vedea tot trupul slava lui Dumnezeu*”. Lumina cea mântuitoare a Evangheliei sau întruparea cea mântuitoare, pe care le-a gătit Dumnezeu *înaintea feței tuturor noroadelor*.

^{^7} *Deci, zicea noroadelor celor ce mergeau să se bo-J teze la el: „Pui de năpârci, cine v-a arătat vouă ca*

²¹ Credem că este vorba de diversitatea sintactică și stilistică ce face adeseori obscur textul Vechiului Testament.

să fugiți de mânia ceea ce va să fie?” Acestea le-a scris și Matei în cel de-al treilea cap al Evangheliei sale, și lămurirea lor se află în tâlcuirea pe care am facut-o la acesta.

8 „*Faceți, dar, roduri vrednice de pocăință, și nu începeți a zice întru voi: „Tată avem pe Avraam*”; că zic vouă, că poate Dumnezeu și din pietrele acestea să ridice fiu lui Avraam”. Așijderea și acestea.

Q „*Că iată și securea la rădăcina pomilor zace; deci, / tot pomul care nu face roadă bună se taie și în foc*

se aruncă”. La fel și acestea - și caută acolo unde am arătat tâlcuirea tuturor.

CAP VI: DESPRE CEI CE ÎL ÎNTREBAU PE IOAN 1CIXC

1 /*) §*~^ ^re^au Pre £l noroadele, zicând: „*Ce vom J. \J face, dar?*” Poruncindu-li-se să facă *roduri vrednice de pocăință*, ei vin cu întrebări.

n Răspunzând, zicea lor: „Cel ce are două haine, să dea celui ce n-are”. Să dea celui ce n-are deloc, sau are, dar una de nici o treabă.

„*Și cel ce are bucate, asemenea să facă*”. Prin împărțirea hainelor și a mâncării li se insuflă ajutorarea celor săraci, duhul împărțirii și al dragostei frățesti. Și nu le poruncește acum ceva mai greu, știind că nu peste multă vreme va legiui Hristos poruncile evanghelice.

"f ^ _ "f *3 *Și au venit și vameșii să se boteze de la ±2j ±<D dânsul, și au zis către el: „învățătorule, ce vom face?” Iar el a zis către dânșii: „Nimic mai mult decât ce este rânduie vouă, să nu faceți”,* fiindcă aveau poruncă cu privire la felul și mulțimea celor ce trebuiau luate de la oameni spre plata dajdiei.

HȘi-l întrebau și ostașii, zicând: „Și noi ce vom face?” Și a zis către dânșii: „Pre nimeni să nu asupriți, nici să clevețiți”, fiindcă obișnuiau și pârau cu nedreptate pe mulți, pentru câștig murdar, că sunt răsculați sau uneltesc împotriva Chesarului.

„Și să vă îndestulați cu lejiile voastre”. Așadar, pe toți i-a îndemnat în chip potrivit, lăsând învățătura mai desăvârșită în seama lui Hristos.

15

Iar așteptând norodul. Adică bănuind; apoi arată ce bănuiau.

"f CT "1 /L *Și cugetând toți întru inimile lor de loan,*

±^} ±J *ca nu cumva el să fie Hristos, răspuns-a loan tuturor. Gândindu-se toți:*

„Nu cumva este el Hristo-sul pe care îl vestesc prorocii?” (că îi băgaseră la mirare cuvântul și petrecerea lui), loan a cunoscut cu duhul său străvăzător bănuiala lor și le-a răspuns, îndreptându-i.

Zicând: „Eu cu apă vă botezpre voi; dar vine Cel mai tare decât mine, Căruia nu sunt vrednic a-î dezlega cureaua încălțămintelor Lui”. S-a zis și despre acestea în tâlcuirea celui de-al treilea cap al Evangheliei după Matei; cercetează acolo.

Citește și în tâlcuirea începutului Evangheliei după Marcu tâlcuirea spuselor: Vine Cel mai tare decât mine în urma mea.

Ioan zice: Nu sunt vrednic a-I dezlega cureaua încălțămintelor Lui. După înțelesul cel vădit, arată: „Nu sunt

vrednic a fi socotit nici cel mai de pe urmă rob al Lui”. După cel mai ascuns, două încălțări are Domnul: una este venirea din cer pe pământ, cealaltă - venirea de pe pământ la iad. Felurile acestor două venituri nu le poate dezlega cineva nici dacă este asemenea lui Ioan: că cine poate spune cum S-a întrupat ori cum S-a pogorât la iad Hristos?

„Acesta vă va boteza pre voi cu Duhul Sfânt și cu foc ”. Tot în tâlcuirea la al treilea cap al Evangheliei după Matei vei afla deslușirea.

[Hristos botează cu Duhul Sfânt pe credincioși, iar cu foc pe necredincioși - și pe credincioși în viața de acum, iar pe necredincioși în cea viitoare.]

„A Căruia lopata este în mâna Lui, și va curăți aria Sa, și va aduna grâul înjitnița Sa, iar plevele le va arde în focul nestins”. A scris acestea și Matei, și așijderea s-au tâlcuit odată cu al treilea cap al Evangheliei scrise de către dânsul.

1 52 *Multe încă și altele bine vestește norodului, mân-J- O găindu-l. Bine a vestit norodului încă multe altele despre Hristos, poftindu-l să alerge la El și să creadă Lui, că de acum venea. Se poate înțelege și că le-a vestit multe altele despre mântuirea lor, chemându-i la pocăință.*

"J Q _ ^ fIar Irod tetrarhul, muștrat fiind de el JL / LJ pentru Irodiada, muierea frăține-său, și pentru relele care au/acut Irod, a adaus și aceasta preste toate, și au închis pre Ioan în temniță. Este învederat că după ce a fost botezat Hristos. Cu privire la întemnițarea lui Ioan se vorbește în al douăzeci și cincilea cap al Evangheliei după Matei.

21-

** o fast dacă s-au botezat tot norodul, și botezându-Se și rugându-Se, s-a deschis cerul și S-au pogorât Duhul Sfânt cu chip trupesc, ca un porumbel, preste Dânsul; și glas din cer s-au făcut, zicând: „ Tu ești Fiul Meu Cel iubit, întru Tine bine am voit”. După ce a fost botezat, Se ruga, învățatură dând că trebuie să se roage cei botezați; iar Duhul Sfant S-a pogorât cu chip trupesc ca să fie văzut de către ochii cei trupești ai oamenilor, și spre cinstirea trupului lui Hristos. Iar despre botezul Lui a scris mai pe larg Matei în al treilea cap, și au fost tâlcuite toate acolo cu de-amănuntul.*

! O Și Acest Iisus era ca de treizeci de ani. Despre

**j *J acestea s-a grăit bine și frumos la începutul sus-pomenitului cap al treilea, unde stă scris: Iar în zilele acelea a venit Ioan Botezătorul, propovăduind în pustia Iudeei (Mt. 3, 1).*

începând, începând arătarea Sa cea către norod, petrecerea Sa cea la arătare, adică cea însoțită de semne și de învățatură.

Fiind, precum se socotea, fiul lui Iosif. Precum li se părea Iudeilor: că după adevăr, nu era fiu al lui. Grăind despre Iosif, Evanghelistul suie și la tatăl lui Iosif, apoi și la bunicul, și la străbunicul, și la stră-străbunicul lui - și tot așa luând-o înapoi, ajunge până la Adam.

Despre această spiță de neam s-a vorbit în tâlcuirea spiței de neam de la Matei, unde stă scris: Fiul lui David, fiul lui Avraam. Și cercetează acolo pricina.

*! A Al lui IU. Iosif al lui Iii. Dar cum de zice Matei *~i l că Iosif este fiu al lui Iacov, iar Luca spune aici că este fiu al lui Iii? Pentru că săvârșindu-se Iii fără urmași, Iacov, fratele lui cel după mamă, luând pe femeia lui potrivit Legii, a dat naștere lui Iosif, încât Iosif este după Lege fiu al lui Iii, iar după fire fiu al lui Iacov. Așadar, Matei l-a scris pe tatăl lui cel după fire, iar Luca pe cel după Lege. Oricum, din amândouă părțile Iosif își trage obârșia neamului din David.*

Al lui Matan. Al lui Iii, fiul lui Matan. Dar iarăși: cum de îl numește Matei pe Matan tată al lui Iacov, iar Luca -tată al lui Iii? Fiindcă nu este vorba de unul și același Matan. Mama lui Iii și a lui Iacov s-a măritat mai întâi cu Matan cel de la Luca, și a născut pe Iii; apoi, murind acel Matan și rămânând văduvă, a luat-o de nevastă Matan cel de la Matei, care era din aceeași seminție, însă din altă casă², și a născut pe Iacov. Așadar, Iii și Iacov erau frați după mamă, dar nu și după tată. Iar obârșia și-o trag, tatăl lui Iii din Risa, fiul lui Zorovavel, iar tatăl lui Iacov din Aviud, fiu al aceluiași Zorovavel, de la care s-au despărțit cele două neamuri. Și alte lucruri de acest fel se află în spițele de neam ale Evangheliștilor.

'J A,,/} ^7 Al lui Levi, al lui Melhi, al lui Iona, al lui Li l Li i Iosif, al lui Matatia, al lui Amos, al lui Naum, al lui Esli, al lui Nanghe, al lui Maat, al lui Matatia, al lui Semein, al lui Iosih, al lui Ioda, al lui Ioanan, al lui Risa, al lui Zorovavel, al lui Salatiil, al lui Niri. Matei îl numește pe Salatiil fiu al lui Iehonia, ca după fire; iar Luca îl numește aici fiu al lui Niri, ca după Lege. Aceștia își trag obârșia, Niri din Natan, fiul lui David, iar Iehonia din Solomon, așijderea fiu al lui David: așadar, amândoi tot din David se trag.

*^O O *J O*

Al lui Melhi, al lui Adi, al lui Cosam, al lui Elmadam, al lui Ir, al lui Isus, al lui Eliezer, al lui Iorim, al lui Matat, al lui Levi, al lui Sime-

28

Familie.

on, al lui Iuda, al lui Iosif, al lui Ionam, al lui Eliachim, al lui Melea, al lui Mena, al lui Matata, al lui Natan, al lui David, al lui Iese, al lui Iovid, al lui Voos, al lui Sala, al lui Naason, al lui Aminaday, al lui Admin, al lui Arni, al lui Esrom, al lui Fares, al lui Iuda, al lui Iacov, al lui Isaac, al lui Avraam, al lui Tara, al lui Nahor, al lui Se-ruh, al lui Ragav, al lui Falec, al lui Ever, al lui Sala, al lui Căinam, al lui Arfaxad, al lui Sim, al lui Noe, al lui Lameh, al lui Matusala, al lui Enoh, al lui Iaret, al lui Maleleil, al lui Căinam, al lui Enos, al lui Sit, al lui Adam. De la noul Adam începând, suie cu spița de neam până la Adam cel vechi. Pricina ai aflat-o la tâlcuirea începutului spiței de neam de la Matei, unde stă scris: *Fiul lui David, Jiul lui Avraam* (Mt. 1, 1).

Al lui Dumnezeu. Al lui Adam, cel din Dumnezeu: că părintele lui Adam nu este om, ci Dumnezeu l-a făcut pe el. Și ia aminte că începând Evanghelistul de la omenita-tea lui Hristos, a suie cu spița de neam până la Dumnezeirea Lui, arătându-L pe Hristos cu început ca om și fără de început ca Dumnezeu.

CAP VII: DESPRE ISPITIREA

MÂNTUITORULUI

IGTXC

> N-1/A. j "AAAA

NITK«I

41 _ 'l /ar /WM5, /?//« de Duhul Sfânt, S-a întors /•J- ^J de la Iordan, și a fost dus de Duhul în pustie, patruzeci de zile fiind ispitit de diavolul. Plin de Duhul Sfânt, ca să învățăm că primim Duhul Sfânt de la dumnezeiescul botez. Citește și la al treilea cap al Evangheliei după Matei tâlcuirea spuselor: *Atunci Iisus a fost dus în pustie de Duhul ca să fie ispitit de diavolul* (Mt. 4, 1).

Trebuie știut că omenitatea Mântuitorului avea ca dascăl pe Duhul Sfânt nu fiindcă n-ar fi fost de ajuns Dumnezeirea Cea unită cu ea, ci precum prin bună voirea Tatălui S-a înomenit, așijderea prin împreună-lucrarea Sfanțului Duh Se desăvârșea, ca să se arate deoființimea lor.

2_A Și n-a mâncat nimic în zilele acelea. Și sfâr-I șindu-se ele, mai pe urmă a flămâzlit. Și a zis Lui diavolul: „De ești Fiul lui Dumnezeu, zi pietrei acesteia să se facă pâine”. Și a răspuns Iisus către el, zicând: „ Scris este că nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot graiul lui Dumnezeu”. Tot acolo au fost tâlcuite toate acestea cu de-amănuntul.

5^0 Și suindu-L pe El diavolul într-un munte înalt, O l-a arătat Lui toate împărățiile lumii într-o clipeală de vreme. Și l-a zis Lui diavolul: „ Ție voi da stăpânirea aceasta toată și slava lor, că mie îmi este dată, și oricăruia voiesc o dau pe ea. Deci, Tu de Te vei închina înaintea mea, va fi a Ta toată”. Și răspunzând Iisus, a zis lui: „Mergi înapoia Mea, satano, că scris este: Domnului Dumnezeului tău să te închini și Lui Unuia să-I slujești”. Și despre acestea toate s-a vorbit foarte deslușit în tâlcuirea aceluia cap, acolo unde stă scris: *Apoi l-a dus pe Dânsul diavolul într-un munte înalt foarte* (Mt. 4, 8).

9^ "t ^ Și l-a dus pe El în Ierusalim, și l-a pus J. Li pe El pe aripa Bisericii, și l-a zis Lui: „De ești Fiul lui Dumnezeu, aruncă-Te pre Sineți de aici jos, că scris este că îngerilor Săi le va porunci pentru Tine ca să Te păzească, și pre mâini Te vor ridica ca să nu-Ți împiedeci de piatră piciorul Tău”. Și răspunzând Iisus, a zis lui că s-a zis: „ Să nu ispitești pre Domnul Dumnezeul tău ”. Așijderea și acestea

au fost deslușite după cuviință în tâlcuirea aceluiași cap, la cuvintele: *Atunci L-a dus pre El diavolul în Sfânta Cetate* (Mt. 4, 5).

13

Și sfârșind diavolul toată ispita, a fugit de la Dânsul pentru o vreme. S-a vorbit și despre

aceasta tot acolo. Și cercetează tâlcuirea la spusele: *Atunci L-a lăsatpre El diavolul* (Mi. 4, 11).

H Și S-a întors Iisus întru puterea Duhului în Gali-leea. întru puterea Dumnezeirii Celei unite cu Dânsul, sau și a Sfantului Duh, ca să învățăm că cel ce a biruit pe diavolul este de acum împuternicit prin Dumnezeiescul Duh spre a face semne.

Și vestea a ieșit despre El în toată latura aceea. Și El învăța în sinagogile lor, fiind slăvit de toți. Fiind lăudat de către mulțimile cele fără de viclesug.

1 / 1 ?¹ a venit în Nazaret, unde era crescut. Despre JL \J aceasta s-a vorbit în tâlcuirea la al douăzeci și patrulea cap din Evanghelia după Matei, după sfârșitul pildelor.

Și a intrat după obiceiul Său în ziua sâmbetei în sinagogă, și S-a sculat să citească.

L-au îndemnat la asta învățătorii norodului fiindcă era El însuși învățator, sau ca să afle dacă poate să citească fără să fi învățat carte.

*1*7^ 1 O Și I s-a dat Lui cartea Isaiei prorocului. Și t JLO deschizând cartea, a aflat locul unde era scris: „Duhul Domnului preste Mine”. După Dumnezeiasca iconomie, a aflat îndată cele zise despre Dumnezeirea Sa -că prin prorocul El însuși prevestise acestea. Iar ca om zice: „Dumnezeirea Domnului, adică a Fiului este asupra mea, a lui Iisus, adică Dumnezeu e unit cu Mine”. Că prin Duh trebuie să înțelegi și aici Dumnezeirea Fiului. „Și Duhul Domnului este peste Mine spre mântuirea oamenilor” -aceasta subînțelegându-se limpede din cele ce urmează.*

„ Pentru care M-au uns ”. „Pentru care M-a uns pe Mine, Omul, Dumnezeu; și M-a uns nu cu untdelemn, cum îi ungea pe împărați, ci cu Dumnezeirea”.

„Bine a vesti săracilor M-au trimis”. „Tatăl M-a trimis, adică”. Iar săraci îi numește pe cei din neamuri, că nu aveau bogăția bunei credințe și erau despuiți de tot binele. Sau și pe Iudei, care erau săraci cu fapta bună. Acestora tuturor bine le-a vestit prin Evangheliile blago-cestia și petrecerea îmbunătățită.

„A tămădui pre cei zdrobiți la inimă”. Pe aceiași, a căror inimă se zdrobise de apăsarea păcatului.

„A propovădui robilor iertare și orbilor vedere”. Celor robiți cu sufletul de către diavolul și celor orbiți cu mintea de către patimi. Celor dintâi le propovăduia slobozenia, iar celorlalți priceperea, când predanisea poruncile evanghelice: că acestea sunt propovăduirea Mântuitorului.

„A slobozi pre cei sfârâmați, întru ușurare”. A scăpa întru slobozenie pe cei sfârâmați de tirania diavolului.

"f Q „A propovădui anul Domnului primit”. An a nu--1 / mit vremea cât a învățat și a făcut minuni; iar primit îi spune pentru că este anul bine primit de Tatăl mai mult decât orice an: că în această vreme mântuirea tuturor oamenilor a odrăslit, adică Evanghelia cea de mântuire. Și propovăduia anul acesta după ce a fost ispitit, și l-a biruit pe ispititorul, și S-a întors. Că de atunci, zice Evanghelistul, a început Iisus a propovădui și a zice: „Pocăiți-vă, că s-a apropiat împărăția Cerurilor” (Mt. 4, 17). Că s-a apropiat arată vremea.

Și închizând cartea, a dat-o slugii, și a șezut. Slugii dascălilor. Și ochii tuturor din sinagogă erau privind spre El. Ca să audă cum tâlcuieste cuvintele citite.

^ 1 Și a început a zice către dânșii că „astăzi s-a JU J. plinit scriptura aceasta întru

urechile voastre".

„Scriptura aceasta care a răsunat întru urechile voastre". Astăzi msemnă „în zilele acestea". Zicând acestea, a arătat că despre El sunt cele tocmai citite.

Și toți îl mărturiseau pre El, și se mirau de cuvintele harului care ieșeau din gura Lui. Fiindcă a zis și alte lucruri minunate, de care se minunau și îi mărturiseau harul dumnezeiesc.

Și ziceau: „Nu este Acesta feciorul lui Iosif? " Cercetează la tâlcuirea celui de-al douăzeci și patrulea cap al Evangheliei după Matei. Acolo vei găsi acestea mai pe larg.

Și 'a zis către dânșii: „Negreșit, veți zice Mie pilda aceasta: «Doctore, vindecă-te pe tine însuși; câte am auzit că s-au făcut în Capernaum, fă și aici, în patria Ta» ". Aici numește zicătoarea pildă (7iapa|3oA,T|), fiindcă era o vorbă ce se zicea despre doctorii bolnavi: „Doctore, vindecă-te pe tine însuși". Și a zis aceasta știindu-i că vor să vadă semne. Așadar, spune: „flegreșit, veți zice Mie pilda aceasta: Doctore, vindecă-te pe tine însuși", adică patria Ta, care bolește nu doar de neputințele trupului, ci și de necredința sufletului și nu poate să creadă semnelor de care aude că le-ai făcut decât dacă va vedea cu ochii săi unele ca acelea.

Și a zis: „Amin grăiesc vouă, că nici un proroc nu este primit în patria sa ". Tot în tâlcuirea celui de-al douăzeci și patrulea cap al Evangheliei după Matei s-a vorbit cu de-amănuntul și despre aceasta.

^ /i

U}

„Și adevărat grăiesc vouă: multe văduve erau în zilele lui Ilie în Israil când s-a încuiat cerul trei ani și șase luni, cât s-a făcut foamete mare preste tot pământul, și către nici una din acestea n-a fost trimis Ilie, fără numai la Sarepta Sidonului, la o muiere văduvă ". Prin pilda pe care o dă arată că nu sunt vrednici de semne, din pricina necredinței lor fără vindecare. Ilie atunci, multe văduve fiind la Israiliteni, către nici una dintre ele n-a fost trimis de Dumnezeu, fiind nevrednice de venirea lui, ci doar la una singură, care locuia în cetatea Sareptei din ținutul Sidonului, a mers, fiindcă era cuviincioasă și către fapta bună gata, măcar că de alt neam era; și a făcut minuni la ea, precum istorisește cartea a treia a împăraților. Așa și Hristos: către nici unul din cei nevrednici nu vine să facă semn (fiindu-le lor nu numai nefolositor, ci chiar pricină de hulire), ci numai către cei pe care semnele aveau să-i schimbe, aducându-le folos.

! *7, „Și mulți leproși erau în zilele lui Elisei proro-Lj t cui în Israil, și nici unul dintr-înșii nu s-a curățit, Jară numai Neeman Sirianul". Același lucru se arată și prin această pildă.

_! Q Și s-au umplut toți de mânie în sinagogă LJ / auzind acestea. Și sculându-se L-au scos pre El afară din cetate, și L-au dus pre El până în sprânceană muntelui pe care era zidită cetatea lor, ca să-L arunce jos. Aici s-au arătat nevrednici de semne și au întărit cuvântul Mântuitorului despre ei prin cele ce au încercat să facă.

Dar El, trecând prin mijlocul lor, S-a dus. Păzit de Dumnezeirea Cea unită cu el.

30

*3 ~| _ O ^ Și S-a pogorât în Capernaum, cetate a «J JL «J Lj Galileii, și era învățându-i pre ei sâmbăta. Și se spăimântau de învățătura Lui, căci cu stăpânire era cuvântul Lui. A scris aceasta și Matei la sfârșitul celui de-al cincilea cap. Caută la tâlcuirea acestuia.

CAP VIII: DESPRE CEL CE AVEA DUH DRĂCESC

iclxc

T/O J ""J MW/

zn sinagoga era un om care avea duh de drac necurat, și a strigat cu glas mare, grăind: „ Lasă, ce este nouă și Ție, lisuse Naza-rineanule? Ai venit să ne pierzi pre noi? Te știm pre Tine Cine ești: Sfântul lui Dumnezeu ". Acestea le-a istorisit și Marcu în primul cap, și au fost lămurite cu de-amănuntul în tâlcuirea acestuia.

Și l-a certat pre dânsul lisus grăind: „ Taci și ieși dintr-însul". Și aruncându-lpre el dracul în

mijloc, a ieșit dintr-însul, cu nimic vătămându-l pre el.

Așijderea și acestea.

O / Și s-a făcut spaimă preste toți, și se întrebau în-*JJ tre dânsii, zicând: „ Ce este cuvântul acesta?

'Zaci cu stăpânire și cu putere poruncește duhurilor celor lecurate, și ies ". La fel și acestea.

Și se ducea vestea despre El în tot locul deprim-prejur. Despre aceasta s-a grăit în tâlcuirea celui le-al patrulea cap din Evanghelia după Matei.

CAP IX: DESPRE SOACRA LUI PETRU

O O_ 3Q \$' sculându-Se din sinagogă, a intrat în «J O J / cosa /w/ Simon. Iar soacra lui Simon era cuprinsă de friguri mari, și L-au întrebat pre El pentru dânsa. Și stând lângă ea a certat frigurile, și au lăsat-o pre dânsa, și, îndată sculându-se, slujea lor. L-au întrebat, adică L-au rugat. A certat, adică le-a poruncit.

Cele privitoare la soacra lui Petru au fost deslușite limpede în tâlcuirea celui de-al optulea cap al Evangheliei după Matei.

CAP X: DESPRE CEI VINDECAȚI DE FELURITE BOLI

Și apunând soarele, toți câți aveau bolnavi cu multe feluri de boli i-au adus pre ei către

Dânsul; iar El, pre fiecare dintre ei punându-Și mâinile, i-a tămăduit pre ei, S-a vorbit despre asta în tâlcuirea la începutul celui de-al nouălea cap al Evangheliei după Matei. *A "t Și ieșeau și draci din mulți, strigând și grăind că I J- „Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu ". Și certându-i, nu-i lăsa pre dânsii să grăiască, căci știau că El este Hristosul. Certându-i, adică închizându-le gura. Citește în al treilea cap al tâlcuirii la Evanghelia după Marcu deslușirea spuselor: Și nu lăsa să grăiască dracii (Mc. 1, 34). A /I Iar făcându-se ziuă, ieșind, S-a dus în loc pustiu. J >w S-a zis și despre aceasta tot acolo. Și noroadele îl căutau pre Dânsul, și au venit până la Dânsul, și-L țineau pre El ca să nu Se ducă de la dânsii. în același cap s-a grăit și despre aceasta.*

§ e^ a z*s către dânsii: „Se cade Mie să vestesc și altor cetăți împărăția lui Dumnezeu, că spre aceasta sunt trimis ". Și era propovăduind în sinagogile Galileii. Așijderea și despre acestea toate.

5 "T ^ ^ Și a fost când îl îmbulzea pre El norodul /J. J-J ca să audă cuvântul lui Dumnezeu, și El sta lângă iezorul Ghenisaretului, și a văzut două corăbii stând lângă iezor. Una era a lui Simon și a lui Andrei, cealaltă a lui Iacov și a lui Ioan, că erau tovarăși la pescuit, precum vom arăta ceva mai încolo.

Iar pescarii, ieșind dintr-însele, spălau mrejele. Simon, și Andrei, și Iacov, și Ioan. Și Matei zice că aceștia au părăsit la începutul propovăduirii toate îndeletnicirile pescărești. Se pare însă că ziua urmau lui, iar noaptea pescuiau, fiindcă nu erau încă apropiați mai cu adevărat de El și se rușinau; dar au făcut aceasta doar o noapte sau două, și nu mai mult.

3 Și intrând într-o corabie, care era a lui Simon, l-a întrebat pre el s-o depărteze puțin de la pământ. L-a întrebat, adică i-a poruncit.

Și șezând, învăța pre noroade din corabie. Le învăța din corabie și ca să nu dea năvală asupra Lui în timp ce învăța, și ca să-i vadă pe toți față către față. Aceasta a mai făcut-o și altă dată, precum a zis Matei (vezi sfârșitul celui de-al douăzeci și treilea cap al tâlcuirii).

CAP XI: DESPRE VÂNAREA PEȘTILOR

A Iar dacă a încetat a grăi, a zis către Simon: „De-I părtez-o la adânc și aruncați mrejele voastre spre vânăre ". Cunoscând că toată noaptea n-au prins nimic, îi îndeamnă să arunce acum năvoadele, ca ei, cunoscând mai adevărat puterea Lui, să capete mai multă credință către Dânsul și, cu desăvârșire părăsind pescuitul, să urmeze Lui în toată vremea.

5^^7Și răspunzând Simon, a zis: „învățătorule, i toată noaptea ostenindu-ne, nimic n-am prins; dar după cuvântul Tău voi arunca mreaja". Și aceasta făcând, au prins mulțime mare de pești, și se rupea mreaja lor. Și au făcut semn soților săi, care erau în altă corabie, ca să vină și să le ajute lor. Și au venit, și au umplut amândouă corăbiile, încât se afundau ele. Prin semn i-au chemat, neputând grăi de mirare și de frică.

8 Iar Simon Petru, văzând, a căzut la picioarele lui Iisus, grăind: „Ieși de la mine,

că om păcătos sunt, Doamne ". A priceput că porunca Lui a lucrat în chip mai presus de cuget, și că Om Dumnezeiesc este și mai presus de fire; și socotindu-se pe sine nevrednic din multa sa evlavie și sfială, L-a rugat să plece, temându-se ca nu cumva, cutezând a primi pe cineva cu atât mai presus de el, să se primejduiască.

9Că-l cuprinsese pre el spaimă, și pe toți cei ce erau cu dânsul, pentru vânarea peștilor ce prinseseră. Este de crezut că avea cu sine nu doar pe fratele său Andrei, ci și năimiți, la fel ca Iacov și Ioan, precum ne învață Marcu către sfârșitul înaintecuvântării Evangheliei sale²⁹.

"T /"> *Așijderea pre Iacov și pre Ioan, feciorii lui Ze-± V^ vedei, care erau soții lui Simon. Și a zis Iisus către Simon: „Nu te teme: de acum vei vâna oameni".* Că îmbelșugata vânătoare de pești închipuia îmbelșugata vânătoare de oameni și prevestea marea mulțime a celor ce aveau să fie prinși în năvodul Apostolilor, a căror pescuire simțită a preschimbato Hristos în pescuire gândită: „că de acum", zice, „preschimbându-se meșteșugul tău pescăresc, vei vâna oameni".

Pricina de față trebuie cercetată și după înțelesul mai înalt. Mai înainte de venirea lui Hristos era noaptea răătă-

²⁹

Vezi nota 18.

cirii și a necunoașterii credinței drepte, în care ostenin-du-se prorocii nu au fost ascultați deloc, fiind făcători de rele și fugari acei pești înțelegători; iar când a răsărit Soarele dreptății, Cella ce luminează sufletele oamenilor, atunci s-au aruncat de către Apostoli năvoadele învățaturii propovăduirii evanghelice și s-a prins mulțime mare de pești înțelegători - turmele neamurilor; iar părtași ai vânătorii apostolești sunt episcopii și dascălii Bisericilor localnice, care au fost tovarăși osteneții Apostolilor.

*1*1 Și scoțând amândouă corăbiile la farm, lă-J. sând toate, au mers după Dânsul.* Acum L-au urmat deplin.

CAP XII: DESPRE LEPROS

"t 'l Și a fost când era El într-una din cetăți, iată un J. Li om era plin de lepră, și văzând pre Hsus, a căzut pre fața sa și s-a rugat Lui, grăind: „Doamne, de vei vrea, poți să mă curățești". Despre acestea s-a grăit în tâlcuirea la al șaselea cap al Evangheliei după Matei.

13

acestea.

Și tinzând mâna, S-a atins de dânsul, zicând: „Voiesc; curățește-te ". Acolo au fost tâlcuite și

1 A. Și El a poruncit lui, nimănui să nu spună, ci J- l „, mergi de te arată pre sineți preotului, și du

pentru curățirea ta precum a poruncit Moisi". înainte de

mergi de te arată și celelalte, subînțelege: a zis. Vei afla și tâlcuirea acestora la

zisul cap.

„întru mărturie lor”. Așijderea și pentru tâlcuirea acestor spuse.

"t C* "f / Iar cuvântul mai mult străbătea despre ±*} -Lv/ Dânsul, și se adunau noroade multe să audă și să se tămăduiască de la Dânsul de bolile sale. Iar El Se ducea în pustie și se ruga. Fiindcă și noi suntem datori ca atunci când facem bine un lucru oarecare să fugim, ca să nu fim laudați de oameni, și să ne rugăm, ca să ni se păzească darul.

"t ^7 Și a fost într-una din zile, și El era învățând. Cel -l / din urmă și este de prisos, precum este obiceiul

graiului Evreiesc, pe care îl aflăm de multe ori și la Luca.

Iar Marcu a adaus și unde era învățând: în casă.

Și ședeau Fariseii și învățătorii Legii, care veniseră din toate satele Galileii și ale Iudeii și ale Ierusalimului.

Veniseră din toate părțile, atrași de faima Lui.

Și puterea Domnului era spre a-i tămădui pre ei. Puterea lui Dumnezeu era cu El ca să tămăduiască mulțimile;

iar Evanghelistul a numit-o puterea Domnului pentru că vindeca necontenit și cu stăpânire.

CAP XIII: DESPRE SLĂBĂNOG

^ IV*N "

NiTK4

"T O £/ iată niște bărbați purtând în pat pre un om, J. O care era slăbănog, și căutau să-l ducă pre el în-lăuntru și să-l pună înaintea lui. Despre aceasta s-a grăit limpede în tâlcuirea la al treisprezecelea cap al Evangheliei după Matei.

Și neaflândpre unde să-l ducă din pricina norodului. Neaflând cale de intrare.

19

"l Q^, ^ r\ Suindu-se deasupra acoperișului, prin-L J Lj\J tre cărămizi l-au slobozit pre dânsul cu patul în mijloc, înaintea lui Iisus. Și văzând credința lor, a zis lui Iisus: „, Omule, iartă-se ție păcatele tale”. Tot acolo s-a zis și despre acestea.

^1 "f Și au început a cugeta Cărturarii și Fariseii, Li JL grăind: „, Cine este Acesta Care grăiește hule?

Cine poate să ierte păcatele, fără numai Unul Dumnezeu? " Așijderea și despre acestea.

_ ^ O

Li*J

Iar cunoscând Iisus gândurile lor, răs-punzând a zis către dânșii: „, Ce gândiți întru inimile voastre? Ce este mai lesne a zice: „Iartă-ți-se ție păcatele tale", sau: „,Scoală și umblă"? " La fel și despre acestea.

>, Ci ca să știți că putere are Fiului Omu-lui pre pământ a ierta păcatele, ție grăiesc: „,Scoală, și luând patul tău, mergi la casa ta". Și îndată sculându-se înaintea lor, a luat patul pre care zăcea și s-a dus la casa sa, slăvind pre Dumnezeu. Tot acolo au fost lămurite acestea toate cu de-amănuntul.

Și spaimă a cuprins pre toți, și slăveau pre Dumnezeu, și s-au umplut de frică, grăind: „Am văzut lucruri minunate în astă zi”. Fiindcă de obicei minunile îi umplu pe păcătoși de frica să nu pătească ceva cumplit pentru păcatele lor.

CAP XIV: DESPRE LEVI VAMEȘUL

9 7_9 O Și după LJ J Lj\J vameș, c

acestea a ieșit și a văzut pre un anume Levi, șezând la vamă, și i-a zis lui: „Vino după Mine”. Și lăsând toate, s-a sculat și a mers după Dânsul. S-a zis despre acestea în tâlcuire la al paisprezecelea cap al Evangheliei după Matei.

*7 Q \$ I-a făcut lui Levi ospăț mare în casa sa. Și era *J / norod mult de vameși și de alții, care ședeau cu ei. Tot acolo au fost deslușite și acestea.

30

Și cârteau Cărturarii lor și Fariseii către ucenicii Lui, grăind: „Pentru ce cu vameșii și cu pa-

cătoșii mâncați și beți?” Tot acolo s-a cercetat și despre acestea.

O "T _ *3 l £/ răspunzând lisus a zis către dânșii: (<) ± *J LJ „N-au trebuință de doctor cei sănătoși, ci cei bolnavi. Nu am venit să chem pre cei drepti, ci pre cei păcătoși la pocăință”, încă și despre acestea toate.

Iar ei au zis către Dânsul: „Pentru ce ucenicii lui Ioan postesc adeseori și rugăciuni fac, așij-derea și ai Fariseilor, iar ai Tăi mănâncă și beau?” In acel cap au avut parte și acestea de lămurire.

*3 A I^{or} El a zis către dânșii: „Au doară puteți să-i J l faceți pre fiii nunții să postească până când este

Mirele cu dânșii?” Până când, adică „atâta timp cât”. Și tâlcuirea este tot acolo.

„Dar vor veni zile când Se va lua Mirele de la dânșii, și atunci vor posti, într-acele zile”. Așij-derea și în privința acestora.

Și grăia și pildă către dânșii: „Nimeni nu pune petec de haină nouă la haină veche; iar de nu, și pe cea nouă o rupe, și la cea veche nu se potrivește petecul cel ce este de la cea nouă”. Și acestea se deslușesc cu ușurință tot acolo. Nu se rupe ceea ce este nou, ci mai vârtos noul rupe ceea ce este vechi.

_3 Q J O

»Și nimeni nu pune vin nou în foi vechi; iar de nu, va sparge vinul cel nou pe foi, și el se va vărsa, și foile vor pieri; ci vinul nou se cade să-l pună în foi noi, și amândoi se vor păstra”. Așijderea și acestea toate.

"3Q „Și nimenea care bea din cel vechi nu voiește

**s / îndată din cel nou, că zice: „Cel vechi mai bun

este ” ”. Arată de aici că cel deprins cu vechimea Legii nu poate îndată să poarte noutatea Evangheliei, pentru că din obișnuință socoate a fi mai de folos cea dintâi.

6 "f Și a fost într-o sâmbătă, a doua după cea din-I J- tăi, trecea El prin semănături. Evreii numeau „sâmbătă” orice praznic, din pricina odihnei;

Evangelistul vorbește acum de praznicul Azimilor. Această sâmbătă se chema „a doua-prima” - a doua după Paști, prima după Azimi: că după praznicul Paștilor săvârșeau praznicul Azimilor, care era prima dintre din cele șapte zile în care se mânca azimă.

Și smulgeau ucenicii Lui spice și mâncau, frecându-le cu mâinile. Cercetează în al douăzecilea cap al tâlcuirii la Matei deslușirea spuselor: *în vremea aceea a mers Iisus sâmbăta prin semănături* (Mt. 12, 1). Nu trebuie să ne înșelăm cu privire la vreme, că fiind foarte cald locul acela din Palestina, dădea roade timpurii.

2^ *Alar oarecare dintre Farisei le-au zis lor: „De l ce faceți ce nu se cade a face sâmbăta?”* Și răspunzând Iisus, a zis către dânșii: *„Nici aceasta n-ați cetit, ce ajăcut David când a flămânzit el și cei ce erau cu dânsul? Cum a intrat în casa lui Dumnezeu și a luat pâinile punerii înaintea și a mâncat, și a dat și celor ce erau cu el, care nu se cădea să le mănânce, Jără numai preoții?”* în tâlcuirea la acel cap vei afla și despre acestea toate.

5 *Și zicea lor că „Fiul Omului este Domn și al sâmbetei”.* Tot acolo, ceva mai încolo, se spune și despre acestea.

CAP XV: DESPRE CEL CE AVEA MÂNA USCATĂ

6_ ^7 *Și a fost si în altă sâmbătă, a intrat El în sina-' g°gă ?* învăța. Și era acolo un om a cărui mână dreaptă era uscată. Și îl pândeau pre El Cărturarii și Fariseii, de-l va vindeca sâmbăta, ca să aibă vină asupra Lui.* S-a zis și despre aceasta în tâlcuirea la al douăzeci și umilea cap al Evangheliei după Matei.

8— 1 /*) JL ls

Sadurile lor, și a zis omului care avea mână uscată: „Scoală-te și stai în mijloc”. Iar el, sculându-se, a stătut. Atunci a zis Iisus către dânșii: „întreba-voi pre voi: ce se cade sâmbăta, bine a face sau rău a face? Suflet a mântui sau a pierde?”. Și căutând spre toți aceștia, a zis lui: *„Tinde-ți mâna ta ”.* Iar el a făcut așa. *Și a venit mâna lui la starea cea dintâi, sănătoasă ca și cealaltă.* Tot acolo am vorbit cu de-amănuntul și despre acestea. Prin suflet se înțelege omul, ca din parte - întregul.

1^! *Iar ei s-au umplut de nebunie și vorbeau unul cu J. altul ce ar fi făcut lui Iisus.* Acolo s-a vorbit și despre acestea, la tâlcuirea spuselor: *Iar Fariseii, ieșind afară, șfat au făcut împotriva Lui* (Mt. 12, 14).

CAP XVI: DESPRE ALEGEREA APOSTOLILOR

*n— 1 Q \$ ^./^ *^ z//e/e acelea, au ieșit la mun-JU te să se roage, și toată noaptea au petrecut întru rugăciunea lui Dumnezeu. Și când s-a făcut ziuă, a chemat pre*

ucenicii Săi. Caută în tâlcuirea la începutul celui de-al optulea cap al Evangheliei după Marcu, unde acestea sunt cercetate bine și deplin.

— "1 // J.)

Și alegând dintre dânșii doisprezece, pe care și apostoli i-a numit: pe Simon, pe care l-a și numit Petru, și pe Andrei fratele lui, pe Iacov pe Ioan, pe Filip și pe Vartolomei, pe Matei și pe Toma, pe Iacov al lui Alfei și pe Simon ce se cheamă Zilotul, pe Iuda al lui Iacov și pe Iuda Iscarioteanul, care s-a făcut și vânzător, în tâlcuirea la al nouăsprezecelea cap al Evangheliei după Matei vei afla despre rânduiala acestor nume apostolești, unde stă scris: *Iar ale celor doisprezece Apostoli, numele sunt acestea* (Mt. 10, 2).

"t ^J^ " | Q Și pogorându-se cu dânșii, au stătut în JL / JL / loc șes, și mulțimea ucenicilor Lui, și mulțime multă de norod din toată Iudeea și din Ierusalim și de pe lângă marea Tirului și a Sidonului, care veniseră să-l asculte pe El și să se tămăduiască de neputințele lor. Și cei ce se chinuiau de duhuri necurate și se vindecau. Și tot norodul căuta să se atingă de El, că putere ieșea din El, și vindeca pe toți. Ieșea de la Dânsul putere dumnezeiască, ce vindeca la singură atingerea de El.

CAP XVII: DESPRE FERICIRI

^ ridicându-și ochii săi spre ucenicii Lui, zi-cea: „*Fericiți sunteți, săracilor, că a voastră este împărăția lui Dumnezeu*”. Altele sunt fericirile de aici decât cele scrise în Evanghelia după Matei, că pe acelea le-a rostit după ce S-a suit în munte și a șezut acolo, iar pe acestea după ce S-a pogorât și a stătut în loc șes; și acolo i-a fericit pe cei săraci cu duhul, adică pe cei smerit cugetători, iar aici pe cei săraci și atât, adică neiubitori de bogăție, săraci de bună voie.

l "1 „*Fericiți sunteți, care flămânziți acum, că vă Lj JL veți sătura*”. Așijderea i-a fericit acolo pe cei ce flămânzesc și însetează de dreptate, adică pe cei ce doresc cu tărie dreptatea, iar aici pe cei ce flămânzesc și atât, adică pe cei ce flămânzesc pentru sărăcia de bună voie și rabdă mulțumind lui Dumnezeu, ce se vor sătura de mâncarea veșnică.

„*Fericiți sunteți, care plângeți acum, că veți râde*”. Cei ce plâng nu oricum, ci pentru ale lor păcate sau pentru suferințele altora - pe scurt, cei ce plâng după Dumnezeu, care vor râde în veacul ce va să fie, se vor veseli duhovnicește, că râsul este simbol al veseliei.

„*Fericiți veți fi când vă vor urî pre voi oamenii, și când vă vor despărți pre voi, și vă vor ocări, și vor lepăda numele vostru ca un rău, pentru Fiul Omului*”. „Când vă vor face vouă acestea nu pentru vreo răutate a voastră, ci pentru Mine, fiindcă sunteți ai Mei”.

„*Bucurați-vă într-acea zi și săltați, că iată, pla-ta voastră multă este în ceruri*”.

„*Veseliți-vă duhovnicește*”.

„*Că într-acest chip făceau prorocilor părinții lor*”.

Potrivit celor arătate, adică urându-i și despărțindu-i de

obște³⁰, și celelalte. *Părinții lor*, adică ai Iudeilor ce vă vor face acestea.

"I A „*însă vai vouă, bogaților, că vă luați -^w | mângâierea voastră*". După ce i-a fericit pe săraci, și pe cei ce flămânzesc, și pe cei urâți, și scoși în afara obștii, și ocărăți, și defăimați pentru El, le spune „vai vouă” celor aflați în stările dimpotrivă, ca prin fericire să îndemne la cele dintâi, iar prin „vai” să abată de la cele din urmă. Și *bogați* îi numește aici pe cei ce nu îm-

³⁰

Ceea ce am numi astăzi „ostracizare”.

părtășesc din bogăție aproapei, pe cei priponiți de dansa cu sufletul, pe cei ce în chip rău se îmbogățesc. Arce^eie, adică (bievieOGEV e^ete, „de aici aveți”.

„*Vai vouă, celor ce sunteți sătui acum, că veți flămânzi*”. „Vai vouă, celor sătui în această viață, că veți flămânzi în cea viitoare, neavând parte acolo de vreo mângâiere”.

„*Vai vouă, celor ce râdeți acum, că veți plânge* (TIE-v9f|aeie) *și vă veți tângui* (KA,aweTe)”. „Vai vouă, celor ce râdeți acum fără înfrânare, că veți plânge atunci, fiind chinuiți”. Tânguirea (id.ott)0uo<;) este mai puternică³¹ decât plânsul (TtsvGoq): plânsul este pe tăcute, tânguirea cu voce tare.

„*Vai vouă când vă vor grăi de bine toți oamenii* în vreme ce voi sunteți răi”. „Vai vouă când vă vor lăuda pentru că faceți pe placul lor și nu pe placul lui Dumnezeu: că dacă fericit este cel jignit pe nedrept, cel lăudat pe nedrept este nenorocit”.

„*Că într-acest chip făceau prorocilor mincinoși părinții lor*”. *într-acest chip*, adică „la fel”, lăudându-i pentru că proceau după placul lor.

„*Ci vouă grăiesc, celor ce auziți*”. „Celor ce credeți în Mine”. „*Iubiți pre vrăjmașii voștri*”. A zis aceasta și în tâlcui-rea la al cincilea cap din Evanghelia după Matei, unde stă scris: *Auzit-ați că s-a zis: „Să iubești pre aproapele tău și să urăști pre vrăjmașul tău*” (Mt. 5, 43).

26

Mai intensă.

"I ^7 ^1 O „*Bine faceți celor ce vă urăsc pre voi, *-J J Lj\J binecuvântați pre cei ce vă blestemă pre voi și vă rugați pentru cei ce vă fac vouă necaz*”. Și acestea sunt zise acolo.

^ O " C6!TM ce te b⁹te Pre t^{ne} preste o față a obra-Lj / zului, întoarce-i lui și cealaltă; și celui ce îți ia haina, nu-i opri lui și cămașa”. Cercetează tot la tâlcuirea aceluia cap și deslușirea acestor spuse, înaintea celor de mai sus, unde stă scris: *Auzit-ați că s-a zis: „Ochi pentru ochi și dinte pentru dinte*” (Mt. 5, 38).

„*Tot celuia ce cere de la tine, dă-i*”. Așijderea și tâlcuirea acestora. „*Și de la cela ce îți ia ale tale, nu cere înapoi*”. Aceasta este limpede.

Q "I „*Și precum voiți ca să vă facă vouă oamenii, și •>J J. voi faceți lor așijderea*”. Caută tot acolo tâlcuirea cuvintelor: *Deci, toate câte voiți să vă facă vouă oamenii, faceți și voi lor asemenea* (Mt. 7, 12).

„*Și de iubiți pre cei ce vă iubesc pe voi, ce har este vouă? Că și păcătoșii iubesc pre cei ce îi iubesc pre dânșii*”. Acolo vei afla și acestea.

" \$ *de faceți bine celor ce vă fac vouă bine, ce har este vouă? Că și păcătoșii aceeași fac*”. Că schimb este aceasta, nu facere de bine.

34

„Și de dați împrumut celor de la care nădăjduiți a lua, ce har este vouă? Că și păcătoșii dau pa-

cătoșilor împrumut, ca să primească întocmai". Și aceasta este limpede.

„Ci iubiți pre vrăjmașii voștri, și faceți bine, și dați împrumut, nimic nădăjduind, și va fi plata voastră multă". Nimic nădăjduind a primi de la dâșii. Reia porunca, întărind-o.

[Și care este acest împrumut cu care nu este împreunată nădejdea primirii lui înapoi? Către cel căruia i se împrumută, el este dar, că nu este nădăjduită primirea lui înapoi; iar către Dumnezeu este împrumut, pentru nădejdea răsplătirii, că zice Scriptura: *Cel ce miluiește pre sărac împrumută pre Dumnezeu* (Parimii 19, 17)]

„Și veți fi fii Celui Prea-înalt, că El este bun spre cei nemulțumitori și spre cei răi". E bun față de toți. Vezi tot la capul de care am zis tâlcuirea cuvintelor: *Ca să fiți fii ai Tatălui vostru Celui din ceruri, că pre soarele Său îl răsare preste cei răi și preste cei buni, și plouă peste cei dreپți și peste cei nedreپți* (Mt. 5, 45).

36

„Deci, fiți milostivi precum și Tatăl vostru este milostiv". Și aceasta este limpede.

O *J „Nu judecați, și nu vă veți judeca; nu osândiți, și «J / nu vă veți osândi; iertați, și vi se va ierta ". Vezi

tot la capul sus pomenit tâlcuirea spuselor: *Nu judecați și celelalte.*

„Dați, și vi se va da vouă ". „Dați facere de bine în tot chipul".

„Măsură bună, îndesată și clătită și pe deasupra văr-sându-se vor răsplăti în sânul vostru ". Metaforic este cuvântul: că cei ce măsoară grâul așa cum trebuie obișnuită n-o simți? Sau cum poți zice fratelui tău: „Frate, lasă să scot așchia care este în ochiul tău", însuși nevăzând bârna care este în ochiul tău? Fățarnice, scoate întâi bârna din ochiul tău, și atunci vei vedea să scoți așchia care este în ochiul fratelui tău ". Vezi deslușirea acestora în al cincilea cap al tâlcuirii la Matei.

Că nu este pom bun care face roadă rea, nici pom rău care face roadă bună. Că tot pomul din roadă se cunoaște". Așijderea și pentru acestea - atâta doar că acolo este vorba de amăgitori, iar aici pe de o parte despre cei ce au fost curățiți și-i curăță pe alții, iar pe de alta despre cei necurați ce caută a-i curăți pe alții. Vorbind în chip de pildă, i-a numit pe ei *pomi*, iar faptele lor - *roade*. Și îndeamnă să luăm aminte la faptele acelora, care sunt roadă lor, iar nu la vorbe, care sunt frunzele.

„ Că nu adună smochine din măracini, nici din măceș struguri". Nu culeg și nu adună oamenii asemenea roduri din unele ca acestea. Iarși întărește cuvântul său dând o pildă de lucru împotriva firii.

A CT „Omul cel bun din vistieria cea bună a inimii l «-^ sale scoate cele bune, și omul cel rău din vistieria cea rea a inimii sale scoate cele rele, că din prisosința inimii grăiește gura lui". Despre cei ce-și vorbesc de bine și despre cei ce-și vorbesc de rău frații zice aici. Se află acestea și în Evanghelia după Matei; cercetează în tâlcuirea ei, la al douăzeci și doilea cap.

A l „Și ce Mă chemați: „Doamne, Doamne", și nu l *J faceți cele ce vă zic?" Cercetează în al cincilea cap al tâlcuirii la Matei, și află acolo deslușirea spuselor:

47

Nu tot cel ce îmi zice Mie: „Doamne, Doamne” va intra întru împărăția cerurilor, ci acela ce face voia Tatălui Meu, Care este în ceruri (Mt. 7, 21).

» Tot acela ce vine către Mine și aude cuvintele Mele și le face pe ele, voi arăta vouă cui este: asemenea omului ce-și zidește casă, care a săpat și a adâncit și a pus temelia pe piatră; și vărsare de ape făcându-se, a lovit râul în casa aceea, și nu a putut-o clătina pe ea, căci era întemeiată pe piatră ". Vezi deslușirea cuvintelor: Deci, tot acela ce aude cuvintele mele acestea și le face pe ele (Mt. 7, 24), de la sfârșitul celui de-al cincilea cap al tâlcuirii la Evanghelia după Matei, însă acolo s-a grăit pe scurt, iar aici mai pe larg, că zice: a săpat și a adâncit - lucrările care se fac înainte de punerea temeliei. Acestea au fost pomenite doar ca să se arate că temelia a fost pusă temeinic. Lovirea râului este mulțimea și strășnicia ispitelor.

A.Q „Iar acela ce a auzit și n-a făcut, asemenea este l / omului care și-a zidit casa sa pe pământ fără de temelie, în care a lovit râul și îndată a căzut, și s-a făcut sfărâmarea casei aceea mare ". Și acestea s-au deslușit acolo.

CAP XVIII: DESPRE SUTAȘ

7 "T Și după ce a sfârșit toate cuvintele Sale întru au-i JL zul norodului, a intrat în Capernaum. Toate cuvintele Sale, adică cele zise de către El - că spune Matei: Și a fost după ce a sfârșit lîsus cuvintele acestea (Mt. 7, 28).

*2_ O Iar sluga unui sutaș fiind bolnavă, era să moa-*J ră, care era la dânsul de cînste. Și auzind de lîsus, a trimis la dânsul bătrâni ai Iudeilor, rugându-L pre El ca să vină să mântuiască pre sluga lui. S-a vorbit despre aceasta și la al șaptelea cap al Evangheliiei după Matei, și citește toată tâlcuirea acelu cap, mai ales spre sfârșit, ca să știi limpede că nu se bat cap în cap istorisirile celor doi evangheliști, chiar dacă așa pare.*

A Iar ei, venind la lîsus, îl rugau pre El cu deadinsul, l zicând că „ este vrednic acela căruia îi vei da aceasta ". Aceasta, adică să vină și să mântuiască pe sluga lui.

5,, Căci iubește neamul nostru, și sinagoga el a zi-dit-o nouă ". Sinagoga aceasta era o clădire unde se adunau în zilele rânduite de către Lege.

6_{mf}^7 Iar lîsus mergea cu dînșii. Și nefiind El de-i parte de casă, a trimis la Dânsul sutașul prieteni, grăind lui: „Doamne, nu Te osteni, că nu sunt vrednic ca să intri sub acoperământul meu. Pentru aceea, nici nu m-am socotit vrednic a veni la Tine; ci zi cu cuvântul, și se va tămădui sluga mea ". Acestea sunt zise și la Matei, și sunt tâlcuite la sus pomenitul cap.

8,, Că și eu sunt om rânduit sub dregătorie, având sub mine slujitori, și zic acestuia: „Mergi", și merge; și altuia: „ Vino", și vine; și slugii mele: „Fă aceasta", și face". Așijderea și acestea.

Q Iar lîsus, auzind acestea, S-a minunat de el, și în-/ torcându-Se a zis norodului care mergea după

Dânsul: „Grăiesc vouă, că nici întru Israil n-am aflat atâta credință ". La fel și acestea.

"f r\ Și întorcându-se trimișii acasă, au aflat pre slu-LVJ ga cea bolnavă sănătoasă. Despre acestea vei afla spre sfârșitul tâlcuirii la același cap.

CAP XIX: DESPRE FIUL VĂDUVEI

11-19șia-

11 "" 1 Li tațe

ă acestea, mergea într-o ce-ce se chema Nain, și împreună cu Dânsul mergeau ucenicii Lui mulți și norod mult. Iar dacă s-au apropiat către poarta cetății, iată scoteau pre un mort, fiu unul născut al maicii sale, și aceea era văduvă; și norod mult din cetate era cu dânsa, că îi împărțeau durerea, rămânând ea lipsită nu numai de bărbat, ci și de fiu, și acela unul născut.

Și văzând-o pre dânsa Domnul, I s-a făcut milă de ea, văzând-o că plânge nemângâiată: că dacă

mulțimii îi era milă de ea, cu atât mai mult Lui, Care este Izvorul milei.

-14:

^{a zis ei;} »*NU plânge*". Și apropiin-du-Se, S-a atins de pat. De racla în care zăcea mortul.

"f/f ___ "f C* /ar cei ce f/ duceau au stătut. Și El a zis: J. 1 J. *J „, Tânărule, ție îți grăiesc: scoală-te! " Și a șezut drept mortul, și a început a grăi. Și l-a dat pre el maicei lui ". Precum fierul încins în foc lucrează cele proprii focului, așa și sfântul Lui trup, fiind unit cu Dumnezeirea, lucrează cele proprii Dumnezeirii. Drept aceea, mâna Lui a întărit³² trupul cel mort și lipsit de vlagă, iar glasul a adus înapoi sufletul ce plecase.

"î / Și i-a luat frică pe toți, și slăveau pre J- \J Dumnezeu, grăind că „proroc mare s-a ridicat întru noi ", și că „, a cercetat Dumnezeu pre norodul Său ": că oarecând și prorocul Ilie înviase pe fiul văduvei din Sarepta, însă tânguindu-se către Dumnezeu și rugându-L; și prorocul Elisei pe fiul Sumanitencei, dar întinzându-se peste el cu totul - în vreme ce Acesta l-a înviat pe mort doar prin atingere și poruncă. Așadar, pentru aceasta ziceau că s-a ridicat proroc mare, dar mai târziu L-au omorât ca niște nerecunoscători.

"T ^J Și a ieșit cuvântul acesta despre El întru toată J. / ludeea și întru toată latura. Cuvântul despre minune, sau că s-a ridicat proroc mare.

³² Termenul din original, cruve0(pty^ev, este deosebit de plastic; imaginea sugerată este cea a unei mâini care adună și reassemblează părțile dispartate ale întregului stricat.

CAP XX: DESPRE CEI TRIMIȘI DE CĂTRE IOAN

18-19*

J-1J JL / ac(

au vestit lui Ioan ucenicii lui de toate acestea. Și chemând Ioan pre doi din ucenicii săi, i-a trimis la Iisus, zicând: „Tu ești Cei ce vine, sau pre altul să așteptăm?” S-a zis cu de-amănuntul și despre acestea în tâlcuirea la al douăzecilea cap al Evangheliei după Matei.

Și venind la El bărbaiții aceia, au zis: „Ioan Botezătorul ne-a trimis pre noi la Tine, zicând: „Tu ești Cei ce vine, sau pre altul să așteptăm?” Și într-acel ceas a tămăduit pre mulți de boli și de răni și de duhuri rele, și a dat vedere multor orbi.

Și

răspunzând Iisus, a zis lor: „Mergeți și spuneți lui Ioan cele ce ați văzut și ați auzit: că orbii văd, șchiopii umblă, leproșii se curățesc, surzii aud, morții se scoală, săracilor bine se vestește. Și fericit este cel ce nu se va sminti întru Mine”. Și despre acestea toate s-a tâlcuit tot acolo. Prin răni trebuie înțelese durerile, că sunt și boli fără dureri, cum ar fi orbirea, surzenia, mușenia și multe altele.

1 A Iar dacă s-au dus vestitorii lui Ioan, a început a *J grăi către noroade despre Ioan. Vestitorii, adică purtătorii de solie, aducătorii de vești.

^1 ^7 „Ce ați ieșit în pustie să vedeți? Au tres-J-J l ție clătinată de vânt? Sau ce ați ieșit să vedeți? Au om îmbrăcat în haine moi? Iată, cei ce sunt în haine scumpe și petrec întru desfătare, în casele împărătești sunt. Sau ce ați ieșit să vedeți? Au proroc? Adevăr grăiesc vouă: și mai mult decât un proroc. Acesta este de care este scris: „Iată, Eu trimit îngerul Meu înaintea feței Tale, care va găti calea Ta înaintea Ta”. Așijderea și despre acestea toate s-a cercetat acolo cu de-amănuntul.

„Că zic vouă: mai mare proroc între cei născuți din femei decât Ioan Botezătorul, nimeni nu este; dar cel mai mic întru împărăția lui Dumnezeu, mai mare decât el este”. Și acestea au primit acolo foarte frumoasă tâlcuire.

*7 Q »\$¹⁰ norodul, auzind, drept au mărturisit pre

*J / Dumnezeu, botezându-se cu botezul lui Ioan”.

Drept au mărturisit, adică au dat mulțumită Celui ce le-a trimis lor pe Botezătorul, purtând de grijă pentru mântuirea lor. Al lui Hristos a fost acest cuvânt, ca și cel ce urmează.

34

„Iar Fariseii și legiuitorii³³ au lepădat în sine sfatul lui Dumnezeu, nebotezându-se de la dânsul”. Numește sfat al lui Dumnezeu botezul, că la porunca lui Dumnezeu se făcea: căfost-a, zice Evanghelia, cuvântul lui Dumnezeu către Ioan, fiul Zahariei, în pustie, și a venit în toată latura Iordanului, propovăduind botezul pocăinței întru iertarea păcatelor (Le. 3, 2).

Deci cu cine voi asemăna pre oamenii neamului acestuia? Și cu cine sunt asemenea? Asemenea sunt cu copiii ce șed în târg și strigă unii către alții și zic:

„Fluierat-am vouă, și n-ați jucat; cântat-am de jale vouă, și n-ați plâns”. Că a venit Ioan Botezătorul nici pâine mâncând, nici vin bând, și ziceți: „Drac are”. A venit Fiul Omului mâncând și bând, și ziceți: „Iată om mâncător și băutor de vin, prieten al vameșilor și al păcătoșilor”. Și s-a îndreptat înțelepciunea de către toți fiii săi. La tâlcuirea capului al douăzecilea din Evanghelia după Matei, de care am zis mai sus, vei afla amănunțit despre acestea.

³³ Legiuitorii erau „experții” în Legea mozaică.

CAP XXI: DESPRE FEMEIA CE L-A UNS CU MIR PE DOMNUL

£/-/, întreba pre El unul din Farisei ca să mă-nânce cu el. Și aici întreba înseamnă „ruga”, îl poftea la masă ca pe un proroc.

Și intrând în casa Fariseului, a șezut. N-a lepădat pof-tirea lui, ca să nu dea prilej să se spună că mănâncă cu vameșii și cu păcătoșii, iar de Farisei Se îngrețoșea/ă.

O ^7^ O O Și iată, o femeie din cetate, care era pă-\\J l «J t/ cătoasă, înțelegând că sade în casa Fariseului, aducând un alabastru cu mir și stând lângă picioarele Lui, dinapoi, plângând a început a uda picioarele Lui cu lacrimi. Cercetează tâlcuirea celui de-al șaiszeci

și doilea cap din Evanghelia după Matei. Această femeie, parte văzând minunile lui Hristos, parte aflându-le de la martorii lor, a crezut că Dumnezeu este Cela ce săvârșea acestea. De asta s-a și apropiat, trăgând nădejde a primi iertarea păcatelor sale.

Și ia seama la evlavia ei cea mare: că a stătut lângă cele mai de pe urmă părți ale trupului Lui, ca cea mai de pe urmă dintre oameni, și dinapoi, ca una ce era lipsită de îndrăznire. Și a plâns pentru păcatele sale, iar picioarele I le uda cu lacrimi fiind aplecată peste ele.

Și cu perii capului său le ștergea. Le ștergea, fiindcă se udaseră. Iar Hristos, cunoscând pricina, răbda, ca să se arate și credința ei, și pocăința ei cea fierbinte, și prin acestea să se învrednicească a primi ceea ce căuta.

Și săruta picioarele Lui, și le ungea cu mir. Le săruta ca pe picioarele Celui în stare să plinească cererea ei, ca pe picioarele lui Dumnezeu; și le ungea cu mir dându-i cinstire mai presus de cea cuvenită omului, ca Unuia mai presus de om.

O Q Iar văzând Fariseul care îl chemase pre El, a zis *J / întru sine, grăind: „Acesta de ar fi proroc, ar ști cine și cefei de femeie este ceea ce se atinge de El, că este păcătoasă”. Smintindu-se a zis acestea, necunoscând că El, Dumnezeu fiind, pentru oameni S-a înomenit. Însă nici Iuda nu a cărtit atunci, nici ceilalți ucenici: Iuda fiindcă nu-l apucase încă boala iubirii de argint, iar în ceilalți nu intraseră încă grija pentru săraci ca mai târziu³⁴.

40

Și răspunzând Iisus, a zis către dânsul: „Simone, am oarece să-ți zic”. Iar el a zis: „învățătorule,

³⁴ Vezi Mt. 26, Mc. 14, In. 12.

zi”. Fariseul s-a smintit de Dânsul în sine sa, cum că îngăduie lângă Sine pe curvă și nu știe că păcătoasă este; dar El, cunoscând aceasta, lucru mai mult decât de proroc face, des-coperindu-i gândul cel nerostit - și îi arată prin pildă că știe aceasta și că pe dreptate o îngăduie lângă Sine, pentru multa ei dragoste către Dânsul, care venea din credință și pocăință.

A "1 ^A *3 „Doi datornici erau oarecărui cămătar l J- t+J datori: unul era dator cu

cinci sute de dinari, iar celălalt cu cincizeci; și neavând ei cu ce plăti, amândurora le-a dăruit. Deci, care dintr-înșii, spune-mi, mai mult va iubire el? " Iar Simon, răspunzând, a zis: „Socotesc că acela căruia i-a dăruit mai mult". Iar El a zis lui: „Drept ai judecat". Prin asta a dat de înțeles: „Și tu, la fel ca în pildă, puțin M-ai iubit, căci cu puțin vini ai fost dator; iar dânsa, cu multe fiind datoare, mult M-a iubit, ca să i se ierte mult. Drept aceea, pentru că M-a iubit mult, am îngăduit-o, ca să-i iert mult". Iar prin *mult* să înțelegi aici totul.

?* întorcându-se către muiere, a zis lui Si-mon: „ Vezi pre această femeie? Am intrat în casa ta - apă pe picioarele Mele n-ai dat, iar aceasta cu lacrimi Mi-a udat picioarele Mele și le-a șters cu părul capului ei. Sărutare Mie nu Mi-ai dat, iar aceasta, de când am intrat, n-a încetat sărutându-Mi picioarele Mele. Cu untdelemn capul Meu nu l-ai uns, iar aceasta cu mir Mi-a uns picioarele Mele. „Tu nici pe cele cu înlesnire nu le-ai făcut, iar dânsa pe cele anevoioase le-a săvârșit".

Și ia seama cum femeia a vânat mântuirea sa cu cele prin care înainte își vâna pierzarea: căci cu lacrimi de dragoste, cu pieptănături și cu mireme îi fermeca înainte vreme pe dezvățați, iar acum a făcut din uneltele păcatului unelte ale faptei bune.

46
47

„Pentru aceea, grăiesc ție: iartă-se păcatele ei cele multe, că a iubit mult. Cele multe, adică toate. „Iar cui se iartă puțin, iubește mai puțin ". Asta a zis-o atingându-l pe Simon.

A O Și a zis ei: „Iartă-sepăcatele tale". I-a zis aceas-I O ta ca s-o încredințeze, și îi dă rugătoareii ceea ce a cerut.

AQ Și <*u început cei ce ședeau cu dânsul a grăi întru l / sine: „ Cine este Acesta Care iartă și păcatele? " Au zis asta și alții, și anume când l-a tămăduit pe slăbănog.

Și a zis către femeie: „ Credința ta te-a mântuit; mergi în pace". Așa a zis și către cea cu curgere de sânge, după cum vei afla în tâlcuirea celui de-al douăzeci și șaselea cap al Evangheliei de față.

Fie ca și curva mea, adică sufletul meu cel iubitor de dezmierdări, să se pocăiască, și cu lacrimi să se spele de putoarea mocirlei păcatului, și să aducă lui Dumnezeu buna mireasmă a mirului faptei bune.

8 "t Și a fost după aceasta, și El umbla prin cetăți l L și prin sate, propovăduind și bine vestind împărăția lui Dumnezeu. Vestind că desfătarea dumnezeiască și odihna cea veșnică s-au dăruit celor ce cred în El. Și cei doisprezece cu Dânsul. Erau împreună cu El.

2^ O Și niște femei care erau tămăduite de duhuri re-*) le și de boli: Măria ce se chema Magdalina, din care ieșiseră șapte draci, și Ioana, femeia lui Husa, ispravnicul lui Irod, și Susana, și altele multe, care slujeau Lui din avuțiile lor. că după ce li s-a făcut bine nu s-au mai despărțit de El; iar unii înțeleg prin șapte „mulți" - fiindcă Evreii au obiceiul să spună „șapte" în loc de „mulți", „multe".

CAP XXII: DESPRE PILDA SEMĂNĂTORULUI

iclxc

4^0 Și adunându-se norod mult, și cei de prin ce-O tați venind la Dânsul, a zis prin pildă: „leșit-a semănătorul să semene sămânța sa. Și semănând el, una a căzut lângă cale și s-a călcat și pasările cerului au mâncat-o. Și alta a căzut pe piatră, și dacă a răsărit s-a uscat, pentru că n-avea umezeală. Și alta a căzut în mijlocul spinilor, și crescând spinii au înecat-o pre ea. Și alta a căzut pe pământ bun, și crescând a făcut rod însutit”. Despre această pildă a semănătorului a istorisit mai pe larg Matei în al douăzeci și patrulea cap al Evangheliei sale. Și cercetează la tâlcuirea lui despre acestea toate.

Acestea grăind, a strigat: „ Cel ce are urechi de auzit, să audă ”. Și despre aceasta s-a zis acolo.

9— 1 (*] \$ L~au ^ntre^at Pre & ucenicii Lui, zicând: JL\\$, „Ce este pilda aceasta? ” Iar El a zis: „ Vouă vă este dat a ști tainele împărăției lui Dumnezeu, iar celorlalți în pilde. Marcu a scris mai limpede, zicând: Iar celor de afară, toate în pilde sunt lor (Mc. 4, 11). Și cercetează tâlcuirea acestora la al nouălea cap din Evanghelia lui.

„ Ca văzând să nu vadă si auzind să nu înțeleagă ”. Și acestea s-au tâlcuit la același cap din Marcu.

11 „Iarpilda aceasta este ”. Adică „tâlcuirea pildei l aceasta este”.

„ Sămânța este cuvântul lui Dumnezeu ”. Cuvântul credinței, cuvântul evanghelic.

"j 'l „Iar cei de lângă cale sunt cei care aud, apoi JL Li vine diavolul și ia cuvântul din inima lor, ca nu cumva, crezând, să se mântuiască”. în al douăzeci și patrulea cap al Evangheliei sale zice Matei: „ Tot cela ce aude cuvântul împărăției și nu-l înțelege, vine vicleanul și răpește ceea ce este semănat în inima lui. Aceasta este cea semănată lângă cale” (Mt. 13, 19). Și citește toată tâlcuirea acestora, din care vei pricepe lesne și cele de aici.

"î O „Iar cei de pe piatră sunt cei care, când aud, cu J. «J bucurie primesc cuvântul; dar aceștia n-au rădăcină, care cred până la o vreme și în vreme de ispită se leapădă ”. La tâlcuirea aceluiași cap vei afla și despre acestea.

"f A „Iar ceea ce a căzut întru spini, aceștia sunt”, J- J adică „întru aceștia este”, întru care aceștia în cei care au auzit, dar sub grijile și sub bogățiile și sub dul-cețurile vieții acesteia umblând, se înecă și nu săvârșesc roadă ”. Sub, adică „cu”. Umblând, adică „petrecând”. Tot acolo s-a vorbit și despre acestea.

~\ C* „Iar cea de pre pământ bun, aceștia sunt: care JL v/ cu inimă bună și curată auzind cuvântul, îl țin și fac roadă întru răbdare”. Așijderea și despre acestea.

"T / „Și nimeni, aprinzând lumina, o acoperă pre J. v/ dânsa cu vas sau o pune sub pat, ci o pune în sfeșnic, ca cei ce intră să vadă lumină ”. Acestea după cuviință au fost tâlcuite la al cincilea cap al Evangheliei după Matei, după Fericii, unde stă scris: Voi sunteți lumina lumii (Mt. 5, 14). Căci către Apostoli s-a grăit, deși par a fi către toți de obște.

"1 ^7, „Că nu este lucru de taină care să nu se arate, JL / nici lucru ascuns care să nu se cunoască și întru arătare să nu vie ”. în al nouăsprezecelea cap zice Matei că nimic nu este acoperit care să nu se descopere, și ascuns care să nu se cunoască (Mt. 10, 26). Și citește tâlcuirea acolo. Este de crezut că Hristos a zis lucruri asemănătoare în felurite dați, drept care au și fost puse în felurite locuri din Evanghelii.

Unii zic că acest cuvânt privește fapta bună cea tănuită, care negreșit se va arăta la

vremea răsplătirii, iar de multe ori și în viața de aici a celui ce o lucrează.
 ~\ O „Deci, vedeți cum auziți”. „Luați seama cum as-
 -L O cultați cele zise de către Mine: că trebuie să faceți asta cu râvnă și sârguință,
 pentru că sunt cu tâlc și înalte și nu grăite la întâmplare”.
 „ Că cel ce are, se va da lui”. „Cel ce are râvnă și sârguință, se va da lui
 cunoașterea acestor lucruri”.
 „ Și cel ce n-are, și ce i se pare că are se va lua de la dânsul”. Marcu zice în al
 nouălea cap al Evangheliei sale că *celui ce are, se va da lui, iar cel ce n-are, și ce are
 se
 va lua de la dânsul* (Mc. 4, 25). Și citește acolo tâlcuirea acestor spuse.
 "T Q Și au venit la Dânsul Muma Lui și frații Lui, și •A / nu puteau să vorbească
 cu Dânsul din pricina norodului. Despre acestea s-a vorbit la sfârșitul celui de-al
 douăzeci și treilea cap al Evangheliei după Matei.
 'l'')«.'} 1 Și i s~a vestit Lui zicând: „Muma Ta și L\J Li ± frații Tăi stau afară,
 vrând să Te vadă pre Tine". Iar El, răspunzând, a zis către dânșii: „Muma Mea și
 frații Mei sunt aceștia, care aud cuvântul lui Dumnezeu și-l fac pre dânsul". Tot
 acolo am cercetat acestea toate cu de-amănuntul.

CAP XXIII: DESPRE CERTAREA APELOR

«J/ a /o5? într-una din zile, și ei au intrat în corabie și ucenicii Lui, și a zis către
 dânșii: „Să trecem de ceea parte de iezer”; și au plecat. Iar mergând dânșii cu
 corabia, a adormit El. Și s-a pogorât vișor de vânt în iezer, și se umpleau și se
 primejduiau. Caută deslușirea în tâlcuirea la cel de-al unsprezecelea cap al
 Evangheliei după Matei. Se umpleau - e limpede că de apă.
 Și apropiindu-se L-au deșteptat pre Dânsul, gră-, învățătorule! învățătorule! Pierim!"
 Iar El, sculându-Se, a certat vântul și valul apei; și au înce-

24

tat, și s-a făcut liniște. Toate au fost tâlcuite cum se cuvine la acel cap.
 Și a zis către dânșii: „ Unde este credința voas-tră?". „Credința că sunt Mântuitor
 al celor în primejdii și că este cu neputință să se primejduiască cei ce îl au în sineși
 pe Mântuitorul".
 Iar ei, spăimântându-se, s-au mirat, grăind unul către altul: „ Cine este Acesta, că și
 vânturilor și apei poruncește, și-L ascultă pre Dânsul? " Și despre acestea s-a tâl-cuit
 tot acolo.

CAP XXIV: DESPRE CEL CU LEGIUNEA DE DRACI

1 / ^ O Și'au venit cu corabia în latura Gadare-Ăj\} ZrfO nilor, care este de ceea parte de Galile-ea. Și ieșind el la uscat, L-a întâmpinat pre El un om oarecare din cetate, care avea draci de mulți ani, și în haină nu se îmbrăca, și în casă nu petrecea, ci în mor-mânturi. Iar văzând pre Iisus și strigând, a căzut înaintea Lui, și cu glas mare a zis: „ Ce este mie și Ție, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu Celui Prea înalt? Rogu-Te, nu mă munci pre mine”. În tâlcuirea la cel de-al doisprezecelea cap al Evangheliei după Matei s-a vorbit despre acestea limpede. Mulțimea dracilor care sălășluiau în acela se rugau ca unul, folosindu-se de gura omului, din pricina împărțășirii dintre ei.

1 Q Că porunca duhului celui necurat să iasă din Li / omul acela. Ca unuia singur porunca dracilor celor mulți din pricina slăbiciunii lor, sau și pentru că toți dimpreună se chemau „legiune”, sau și pentru că unul singur era mai mare peste ceilalți, care se și ruga și căruia Hristos îi dădea poruncă, pentru că ceilalți urmau lui.

Pentru că de mulți ani îl răpise pre dânsul, și era legat cu lanțuri de fier și cu obezi, fiind sub pază; dar sfărâmând legăturile, era gonit de dracul prin pustie. De dracul mai mare peste cei dimpreună cu dânsul.

?i l-a întrebat pre Iisus, grăind: „Cum îți este numele?” Iar el a zis: „Leghe-on”, că draci mulți intraseră într-însul. Și-L rugau pre El ca să nu poruncească lor să meargă întru adânc. Acestea toate le-a scris și Marcu; și cercetează deslușirea lor în tâlcuirea celui de-al nouăsprezecelea cap al Evangheliei lui.

*3 1 _ O O Și era acolo o turmă de porci mulți, ce «J *-J ^J <J se pășteau în munte; și îl rugau pre El să le dea voie lor să intre într-înșii; și le-a dat lor voie. Și ieșind dracii din om, au intrat în porci, și s-a pornit turma de pe țărături în iezor și s-a înecat, în tâlcuirea celui de-al douăzecilea cap al Evangheliei după Matei vei afla despre toate acestea.

[Socot că porcii erau ai celor de alt neam din vecinătate. Oricum, se prea poate ca și Iudeii să fi crescut porci pentru a-i vinde sau pentru a-i hrăni pe ostașii Romani ce le păzeau cetățile].

Iar păstorii, văzând ceea ce se făcuse, au fugit și au spus în cetate și prin sate.

Așijderea și despre acestea.

Și au ieșit să vadă ce s-a făcut, și au venit la Iisus, și au aflat pre omul dintru care ieșiseră dracii îmbrăcat și întreg la minte, șezând lângă picioarele lui Iisus, și s-au temut. Matei zice că au ieșit într-întâmpinarea lui Iisus, că venea în cetate; iar Luca arată acum că El nu călătorea: că de ar fi umblat, cel din care fusese alungată legiunea de draci n-ar fi șezut la picioarele Lui. Deci, este învederat că în vreme ce venea spre cetate a stătut și a început să dea învățătură; iar celui tămăduit i s-a poruncit să șadă, căci fusese chinuit foarte de către draci.

36

Și le-au spus lor și cei ce văzuseră, cum s-a mântuit cel îndrăcit. Cum s-a făcut sănătos, adică.

Și L-a rugat pre Dânsul tot norodul ținutului Ga-darenilor să Se ducă de la dânsii, că

erau cuprinși de mare frică. La al doisprezecelea cap din Evanghelia după Matei au fost tâlcuite cum se cuvine și acestea.

^ O Q Iar El, intrând în corabie, S-a întors. Iar J / bărbatul din care ieșiseră dracii ruga pre El să rămână cu Dânsul; dar Iisus l-a slobozit pre el, grăind: „întoarce-te în casa ta și povestește câte ți-au făcut ție Dumnezeu". Și s-a dus propovăduind prin toată cetatea câte i-a făcut Iisus lui. Despre acestea a scris și Mar-cu în cel de-al unsprezecelea cap al Evangheliei sale, și vei afla cu de-amănuntul în tâlcuirea aceluia de ce bărbatul se ruga să rămână cu El și de ce Iisus l-a slobozit, precum și despre toate celelalte.

CAP XXV: DESPRE FIICA MAI MARELUI SINAGOGII

Și a fost când S-a întors Iisus, L-a primit pre El norodul, că toți îl așteptau pre El. Ca pe un binefăcător și Mântuitor.

41-42*

iată, a venit un om căruia îi era numele Iair, și acesta era mai marele sinagogii, și căzând la picioarele lui Iisus, îl ruga pre El ca să intre în casa lui, că avea o fiică una născută, ca de doisprezece ani, și aceea murea. Despre acestea s-a grăit foarte bine în tâlcuirea celui de-al cincisprezecelea cap al Evangheliei după Matei.

Iar când mergea El, îl împresurau noroadele, îl înghesuiau, împingându-se împrejurul Lui.

CAP XXVI: DESPRE FEMEIA CEA CU CURGERE DE SÂNGE N1XK4

o femeie, fiind în curgerea sângelui de doisprezece ani, care cheltuisese la doctori toată averea sa, și nici de la unul n-a putut să se vindece, apropiindu-se dinapoi, s-a atins de poala hainei Lui (KpdonsSov), și îndată a stănut curgerea sângelui ei. După cum adaugă Marcu, nu numai că n-a tras nici un folos de pe urma doctorilor, ci și mai rău i s-a făcut (Mc. 5, 26). Iar ce anume este KpckmeSov, vezi în tâlcuirea celui de-al șaisprezecelea cap din Evanghelia după Matei. Mai zice Marcu și că a venit între norod dinapoi, adică s-a amestecat cu mulțimea căutând să se ascundă (Mc. 5, 27).

De ce nu s-a atins fățiș? Pentru că se știa necurată și se temea să se atingă fățiș de cineva curat, împiedicată fiind de Lege. Dar de ce n-a cerut de la depărtare sănătate? Fi-

indcă se rușina să aducă la cunoștința norodului boala sa, și totodată bănuia că dacă s-ar fi dat în vileag, norodul avea să o alunge pentru necurăția ei.

A C Și a zis Iisus: „Cine este cel ce s-a atins de Mi-I «^/ ne?” A întrebat nu fiindcă nu știa, ci ca, aflând femeia că n-a rămas nebăgată de seamă precum nădăjduia și nici nu a luat sănătatea prin furăciune, ci a primit-o cu voia Lui, să*

mărturisească cele privitoare la dânsa; astfel să se facă cunoscute celor ce îl urmau pe de o parte credința ei, pe de alta puterea Lui și faptul că nimic nu rămâne ascuns de Dânsul, încât mulți să urmeze acestei credințe și să se teamă de atotputernicia și de atotștiința Lui, iar în urma minunii să sporească și credința mai marelui sinagogii.

Iar făgăduind toți, au zis Petru: „învățătorule, noroadele Te îmbulzesc și te strâmtorează, și mai zici: „ Cine este cel ce s-a atins de Mine? ” Petru socotea că Hristos vorbește de o atingere oarecare, ca a tuturor celor ce îl urmau împingându-se și îmbulzindu-se în jurul Lui; dar El nu despre una ca aceasta grăia, ci despre cea făcută din credință. Că mulți îl atingeau atunci datorită înghesuiei, dar a simțit numai atingerea aceleia, făcută din credință.

A/LI^{ar} lisus^a zi: >,S-a atins de Mine oarecine".

l} Dat fiind că femeia nu mărturisise încă, temându-se, El stăruie zicând: *S-a atins de Mine oarecine, ca văzând stăruința Lui să recunoască singură ce a făcut și singură să propovăduiască minunea.*

„ Că Eu am cunoscut puterea care a ieșit din Mine ”. Puterea tămăduitoare, adică, pe care a atras-o credința femeii. Și a zis aceasta ca să arate și mai neîndoielnic că știa cine se atinsese de Dânsul; iar Marcu spune că a și privit împrejur s-o vadă pe făptașă (Mc. 5, 32).

*A jl Iar văzând femeia că nu s-a ascuns, a venit tre- * murând.* Tremurând parte de puterea Lui, parte din pricina Legii, că necurată fiind se atinsese de cineva curat.

Și căzând înaintea Lui, pentru care pricină s-a atins de El a vestit înaintea a tot norodul și cum că s-a tămăduit îndată, înșiruirea cuvintelor este făcută prin hiperbat; trebuie citit: *căzând înaintea Lui, a vestit înaintea a tot norodul pentru care pricină s-a atins de El* pe ascuns; și am zis mai sus care este pricina.

A O Iar El i-a zis ei: „ îndrăznește, fiică; credința ta l C/ te-a mântuit”. „Nu te teme nici de Mine, nici de Lege, că din credință, nu din dispreț te-ai atins de Mine; așadar, credința ta ți-a mijlocit de la Mine sănătate, iar de la Lege lăsarea păcatelor”. A pus totul pe seama credinței ei ca și alții să fie atrași la credință, precum am zis. Și aici a arătat Hristos că nimeni, având boală fără de a sa voie, nu este necurat înaintea lui Dumnezeu; iar *fiică* a numit-o ca înfiată Lui prin credință, prin această numire desăvârșit alungând temerea ei și apropiindu-o de Sine.

Mergi în pace. în pacea de a nu mai fi războită de către boală. Iar după înțelesul mai înalt, femeia cu curgere de sânge e firea oamenilor, care mai înainte de a veni Hristos izvora necurăția păcatului cea roșie ((powiKT|) sau ucigașă (cpoviicri). Cu nimic nu s-a folosit de la doctorii ei cei sufletești, adică de la filosofi, ci mai vârtos s-a vătămat cu învățăturile lor cele străine și nefirești; iar atingându-se prin credință de haina Lui, adică de întruparea Lui, îndată s-a tămăduit: că se atinge prin credință de haina Lui tot cel ce crede întru înomenirea Lui.

Î^{ca} grăind El, vine oarecare de la mai marele sinagogii, grăind lui că „a murit fiica ta; nu mai supăra pre învățătorul”. Iar lisus, auzind, a răspuns lui, grăind: „Nu te teme; crede numai, și se va mântui”. Acestea le-a scris și Marcu în al treisprezecelea cap, și cercetează acolo tâlcuirea.

C 1 _ C* O Iar intrând în casă, n-au lăsat nici pre w/ J. w/ J unul să intre, Jară numai pre Petru și pre Iacov și pre Ioan și pre tatăl fecioarei și pre muma ei. Și plângeau toți și se tânguiau de dânsa; dar El a zis: „Nu plângeți; n-a murit, ci*

doarme ". Şi-sî râdeau de Dânsul, ştiind că a murit. Aşijderea şi acestea toate au fost lămurite acolo. Se tânguiau de dânsa, adică o boceau.

54

^, CT/I *J}

I^{ar} El, scoţând pre toţi afară şi apu-când-o de mână, a strigat, grăind: „Fecioară, scoală-te! ” Şi s-a întors duhul ei, şi a înviat îndată; şi a poruncit să-i dea ei să mănânce. Şi s-au spăimân-tat părinţii ei; iar El a poruncit lor să nu spună nimănu cee ce se făcuse, încă şi despre acestea vei afla acolo tâl-cuire fără scăpări.

CAP XXVII: DESPRE APOSTOLIA CELOR DOISPREZECE

91 *Şi chemând pre cei doisprezece ucenici ai Săi, / J- le-a dat lor putere şi stăpânire preste toţi dracii şi a vindeca bolile. S-a zis despre aceasta la cel de-al nouăsprezecelea cap al Evangheliei după Matei.*

2\$ *i-a trimes pre dânşii să propovăduiască împărăţia lui Dumnezeu şi să tămăduiască pre cei bolnavi. Acolo s-a cercetat şi despre acestea, la locul unde stă scris: Umblând, propovăduiţi, zicând că „s-a apropiat împărăţia Cerurilor” (Mt. 10, 7).*

3\$ *a zis către dânşii: „Nici toiag, nici traistă, nici pâine, nici argint, nici câte două haine să aveţi”. Aşijderea şi despre acestea.*

4 *„Şi în oricare casă veţi intra, acolo să rămâneţi, şi de acolo să ieşiţi”. Şi despre aceasta a istorisit acolo, mai pe larg, Matei.*

5 *„Şi oricăţi nu vă vor primi pre voi, ieşind din cetatea aceea, şi praful de pe picioarele voastre scuturaţi-!, întru mărturie asupra lor ”. La fel şi despre acestea.*

6 *Şi ieşind, umblau prin sate, bine vestind şi tămăduind pretutindenea. După porunca Celui ce i-a trimis pe ei.*

7_Q *Şt'ci auzit Irod tetrarhul toate cele ce se făceau J de El, şi nu se pricepea, pentru că unii ziceau că Ioan s-a sculat din morţi, iar alţii că Ilie s-a arătat, iar alţii că un proroc din cei de demult a înviat. Şi a zis Irod: „Pre Ioan eu l-am tăiat; dar Acesta cine este, de Care eu aud unele ca acestea? ” Şi căuta să-L vadă pre El. Despre acestea s-a grăit cu de-amănuntul la al douăzeci şi cincilea cap al Evangheliei după Matei.*

"j r\^ 1 1 *Şi întorcându-se apostolii, au spus Lui -L Lx J. JL toate câte au făcut. Şi luându-i pre dânşii, s-a dus deosebi în loc pustiu al cetăţii ce se cheamă Vitsaida. Iar noroadele, înţelegând, au mers după Dânsul. La al cincisprezecelea cap al Evangheliei după Marcu s-a vorbit despre acestea mai pe larg, la locul: Şi s-au adunat apostolii la Iisus (Mc. 6, 30).*

Şi primindu-i pre dânşii, le grăia lor de împărăţia lui Dumnezeu, şi pre cei ce aveau trebuinţă de tămăduire îi vindeca. Despre acestea am cercetat cu sârguinţă la al douăzeci şi cincilea cap al Evangheliei după Matei, acolo unde stă scris: Şi ieşind Iisus, a văzut norod mult, şi I s-a făcut milă de ei (Mt. 14, 14).

CAP XXVIII: DESPRE CELE CINCI PÂINI

"T l Iar ziua a început a se pleca; și venind cei doi-J. +J sprezece, au zis Lui:
„Slobozește noroadele, ca mergând în satele și cetățile cele de prin prejur; să găz-
duiască și să-și afle hrană, că aici suntem în loc pustiu ". La sus pomenitul cap al
Evangeliei după Matei au fost lămurite și acestea.

13-14

Iar El a zis către dânșii: „Dați-le voi să mănânce". Iar ei au zis: „Nu este la noi mai
mult decât cinci pâini și doi pești, Jără decât să ne ducem noi și să cumpărăm la tot
norodul acesta bucate ". Că erau ca la cinci mii de bărbați. Așijderea și acestea.
H— 1 £ £' a Z15 c & t^{re} ucenicii Săi: „Puneți-i pre J. w/ dânșii cete, câte cincizeci". Și
așa au făcut, și i-au așezat pre toți. La fel și acestea.
"t /!_ 1 ^l Deci, luând cele cinci pâini și cei doi ±l} Ji / pești, căutând la cer, le-a
binecuvântat și le-a frânt, și le-a dat ucenicilor să le pună înaintea norodului. Și au
mâncat și s-au săturat toți, și au luat din farâmiturile care rămăseseră lor
douăsprezece coșuri. încă și acestea.

CAP XXIX: DESPRE ÎNTREBAREA UCENICILOR

iclxc

v ^m/y/^i
"^^v^*

NfîK4

"t O^^ f și a fost când Se ruga El deosebi, erau J. O Âj\s cu Dânsul ucenicii Lui, și i-
a întrebat pre dânșii zicând: „ Cine-Mi zic noroadele că sunt? " Iar ei, răspunzând,
au zis: „Ioan Botezătorul, iar alții Ilie, iar alții că proroc oarecare din cei de demult a
înviat". Și le-a zis lor: „Dar voi cine-Mi ziceți că sunt? " Iar Petru, răspunzând, a zis:
„Hristosul lui Dumnezeu". Vei afla deslușirea tuturor acestora la al treizeci și treilea
cap al Evangeliei după Matei.

^ "f Iar El, certându-i pre dânșii, le-a poruncit nimă-

LJ JL nui să nu spună aceasta. Citește toată tâlcuirea
celor zise acolo, până la de atunci a început Iisus a arăta
ucenicilor Săi (Mt. 16, 21), și vei primi cunoașterea foarte amănunțită a tuturor
acestora.

Zicând că „se cade Fiului Omului multe a păți-mi, și a fi defăimat de Bătrâni și
de Arhierei și

de Cărturari, și a fi omorât, și a treia zi a învia". Acolo
au fost cercetate și acestea.

și grăia către toți: „ Oricine va voi să vie după Mine, să se lepede de sine și să-și ia crucea sa

în toate zilele și să-Mi urmeze Mie ". Și pe acestea le vei afla în același loc, ceva mai încolo.

'1 A „Că cine va voi să-și mântuiască sufletul său, Li\pierde-l-vapre el". Cine va voi să se mântuiască pe sine de la moarte, în ziua mărturisirii făcându-se iubitor de sine, dar nu și de Hristos, îl va pierde pe el în veacul ce va să fie, adică îl va arunca în iad. Vezi despre acestea și despre cele ce urmează și în tâlcuirea celui de-al nouăsprezecelea cap din Evanghelia după Matei.

„Iar cine își va pierde sufletul său pentru Mine, acela îl va mântui pre dânsul".

Cine și-l va pierde pentru mărturisire, acela îl va mântui în veacul ce va să fie.

„Că ce folos este omului de va dobândi lumea toată, iar pre sine se va pierde sau se va păgubi? " A scris aceasta și Matei, la sfârșitul celui de-al treizeci și treilea cap; și caută acolo tâlcuirea. Se va păgubi lămurește pe se va pierde', iar „pierzare" și „păgubire" numește Evanghelistul osânda și pedeapsa cea veșnică.

26

„Că oricine se va rușina de Mine și de cuvintele Mele, de acesta Fiul Omului Se va rușina când

va veni întru slava Sa și a Tatălui și a sfinților îngeri". De acestea a pomenit și Marcu în al douăzeci și patru cap, și au fost tâlcuite acolo. Dar cum vine asta: și a Tatălui și a sfinților îngeri Spune asta pentru că slava Tatălui va fi și slava Lui, că Fiul Tatălui este. Și slava sfinților îngeri va fi slava Lui, că e Stăpân al lor. Și vă grăiesc vouă: cu adevărat, sunt unii din cei ce stau aici care nu vor gusta moarte până când vor vedea împărăția lui Dumnezeu". Despre aceasta s-a vorbit la sfârșitul celui de-al treizeci și treilea cap al Evangheliei după Matei.

CAP XXX: DESPRE SCHIMBAREA LA FAȚĂ A LUI IISUS

Și a fost după cuvintele acestea ca la opt zile. Adică au trecut ca la opt zile.

Și luând pre Petru și pre Ioan și pre Iacov, s-au suit în munte să se roage. Și s-a făcut, când Se ruga El, chipul feței Lui altul și îmbrăcămintea Lui albă, strălucind. Și iată, doi bărbați vorbeau cu Dânsul, care erau Moisi și Ilie, care arătându-se în slavă, grăiau de ieșirea Lui, care vrea să o plinească în Ierusalim. Despre această schimbare la față a scris mai pe șleau Matei în cel de-al treizeci și patru cap al Evangheliei sale, în a cărui tâlcuire au și fost deslușite acestea toate cu de-amănuntul. Și S-a schimbat la față rugându-Se ca să învățăm că rugăciunea îl schimbă la față pe om și îl luminează când e făcută așa cum trebuie.

"3 ^1 Iar Petru și cei ce erau cu Dânsul erau îngreu-«J Aj iați de somn; și deșteptându-se, au văzut slava

Lui, și pre cei doi bărbați stând împreună cu Dânsul.

Acolo s-a vorbit și despre acestea; iar prin *slavă* se înțelege strălucirea.

Q ^ «J 1

.Ios? câc? s-aw *despărțit ei de la Dânsul, a zis Petru către Iisus: „învăță-torule, bine este nouă să fim aici și să facem trei colibe: una Ție, și una lui Moisi, și una lui Ilie ”, neștiind ce grăia. Și acestea grăind el, s-a făcut nor, și i-a umbrit pre dânsii, și s-au spăimântat când au intrat ei în nor. Moisi și Ilie au intrat în grosimea norului, având, negreșit, a fi duși înapoi în locurile rânduite lor; iar ucenicii, fiind spăi-mântați de schimbarea la față a Stăpânului, după cum spune Marcu, și văzându-i luați înapoi în chip mai presus de fire, s-au temut și mai mult.*

O C* _ 3/» ?' S^as a fost din nor; zicând: „Acesta • _/«*/ «J \J este Fiul Meu Cel iubit, pe Acesta să ascultați ”. Și după ce a fost glasul, S-a aflat Iisus singur. La sus pomenitul cap al Evangheliei după Matei s-au tâl-cuit și acestea amănunțit. Așadar, ceea ce a lăsat Matei deoparte, a povestit Luca; iar ce a lăsat deoparte Luca, Matei a istorisit. Și ei au tăcut, și nimănu-i n-au spus în zilele acelea nimic din cele ce văzuseră. Pentru că, după spusele lui Matei, când se pogorau ei din munte le-a poruncit Iisus, zicând: *Nimănu-i să nu spuneți vederea aceasta, până când Fiul Omului Se va scula din morți* (Mt. 17, 9); și citește tâlcuirea acelor spuse.

CAP XXXI: DESPRE LUNATIC

?i a fost a doua zi, pogorându-se ei din munte, L-a întâmpinat pre El norod mult. Și iată, un bărbat din norod a strigat, grăind: „învățătorule, rogu-Te, caută spre Jiul meu, că unul născut îmi este mie. Și iată, duh îl apucă pre el, și de năprasnă strigă; și îl zdrobește pre el cu spumă, și abia se duce de la el, sjarâmându-l pre el. Și m-am rugat de ucenicii Tăi să-l scoată, și n-au putut”. Pe acel fecioraș îl numește Matei *lunatic*, precum stă scris în cel de-al treizeci și cincilea cap al Evangheliei sale, și s-a vorbit despre acestea toate în tâlcuirea lui.

41

Iar Iisus, răspunzând, a zis: „ O, neam necredincios și îndărătnic, până când voi fi cu voi și vă voi suferi pre voi? Adu-mi pre Jiul tău aici”. Tot acolo vei afla deslușirea tuturor acestora.

A ^ Și încă apropiindu-se de el, l-a trântit pre el l *-t dracul și l-a scufundat. Acestea le-a istorisit mai pe larg Matei în cel de-al douăzeci și șaselea cap, și cercetează tâlcuirea acolo.

Iar Iisus a certat pre duhul cel necurat, și a tămăduit copilul, și l-a dat tatălui său. La cel de-al treizeci și cincilea cap al Evangheliei după Matei s-a vorbit despre acest lucru.

A O Și se spăimântau toți de mărirea lui Dumnezeu, I < J socotind că nu cu a Sa putere, ci de la Dumnezeu face minunile acelea.

* mirându-se toți de toate câte a făcut Iisus, a zis către ucenicii Săi: „ Puneți voi în urechile voastre cuvintele acestea”. Cuvintele pe care le-a grăit în al douăzeci și șaselea cap al Evangheliei de față despre Patima, și despre omorârea, și despre

învierea Sa. Drept aceea, după ce începe a le reaminti nu le înșiră până la capăt, ci spune doar „că Fiul Omului va fi dat în mâinile oamenilor”, fiindcă celelalte erau subînțelese.

A C Iar ei nu înțelegeau cuvântul acesta, și era acope-l*J rit de dânșii, ca să nu-l priceapă; și se temeau să-L întrebe pre El de cuvântul acesta.* Nu cuvântul despre Patimă și despre omorâre, ci acela despre înviere. Despre aceasta s-a vorbit spre sfârșitul tâlcuirii la al treizeci și cincilea cap din Evanghelia după Matei; citește cele zise acolo.

43

CAP XXXII: DESPRE CEI CE SE GÂNDEAU CARE DIN EI ESTE MAI MARE 1CIXC

> ^{VE*1}

NĪIK4

46

-i A. j | |

a intrat gând între dânșii: cine ar fi dintre ei mai mare. Iar Iisus, știind gândul inimii lor, luând un prunc, l-a pus pre el lângă Sine. Matei, în al treizecilea cap, spune că apropiindu-se ucenicii Lui, îl întrebau despre aceasta. Știind El cugetul lor și întrebându-i pentru ce se certau în cale, precum ne spune Marcu (Mc. 9, 33), firește și ei au întrebat despre aceasta, că tot le cunoștea gândul, după care Iisus a luat un prunc care trecea pe acolo și l-a pus lângă Sine, iar apoi a zis cele ce urmează. Așadar, Matei scrie că au întrebat și uce-

nicii, iar Marcu și cu Luca, trecând sub tăcere lucrul acesta, zic doar că a cunoscut cugetul lor; și Matei a zis cele întâmplare mai târziu, iar ceilalți doi cele întâmplare mai pe urmă. Citește și la zisul cap din Matei tâlcuirea, că este foarte de trebuință.

A Q și a zis lor: „, Oricine va primi pruncul acesta în-/ V-7 tru numele Meu, pe Mine Mă primește ”. înainte de acestea a zis și altele, pe care le-a însemnat în scris Matei și din care se lămuresc lesne și cele de față; cercetează acolo. Iar prin prunc i-a făcut să cugete la smerenie și simplitate.

„, Și oricine Mă va primi pre Mine, primește pre cela ce M-a trimis pre Mine; că cela ce este mai mic întru voi toți, acesta va fi mare ”. Iată unde a vrut să îi aducă punând lângă Sine pruncul; iar prin *mai mic* înțelege „mai smerit”. Unele ca acestea a zis și în al patruzeci și treilea cap al Evangheliei după Matei, și cercetează pe la mijlocul tâlcuirii acestuia.

I^{oan}> răspunzând, a zis: „, învățătoru-le, am văzut pre oarecare în numele Tău scoțând draci, și l-am oprit pre el, că nu umblă pe urma Ta cu noi”. Și a zis către el Iisus:

„Nu-l opriți, că cel ce nu este împotriva noastră, pentru noi este ”. Acestea le-a scris și Marcu în al douăzeci și optulea cap, și citește acolo deslușirea lor.

C 1 Și a fost când s-au împlinit zilele înălțării Lui, El*

w/ J. a întărit fața Sa ca să meargă în Ierusalim. Zi a

înălțării Lui numește vremea rânduită până la înălțarea Lui

de la pământ la cer: că se apropiaseră de acum omorârea

Lui, și învierea, și înălțarea. Și *a întărit fața Sa*, adică a în-

dreptat-o ca să meargă la Ierusalim fără de abatere, grăbind spre Patimă, că scris este în cartea Psalmilor: *întări-voi asupra Ta ochii mei* (Ps. 31, 10), adică „îndrepta-voi”,

„așinti-voi”, „privi-voi țintă”.

Și a trimis vestitori înaintea feței Sale, și mergând au intrat într-un sat al Samarinenilor, care

era în drumul Lui, ca să-I gătească găzduire pentru El și cei dimpreună cu Dânsul.

C O ?i nu L-au primit pre Dânsul, că fața Lui era \J «J mergând spre Ierusalim. Fața Lui, adică El, prin parte înțelegându-se întregul. Nu L-au primit pre El pentru că mergea la Ierusalim, la vrăjmașii lor: că potrivnici erau Samarinenii Ierusalimitenilor.

Și văzând ucenicii Lui, lacov și Ioan, au zis: „Doamne, voiești să zicem ca să se pogoare foc din cer și să-i mistuiască pre ei, precum și Ilie ajacut?” Iar Iisus, întorcându-Se, i-a certat pre dânșii. Bănuiesc că lacov și Ioan erau cei trimiși. Ei s-au mâniat pentru necinstirea învățătorului, și au întrebat dacă trebuie să îi pedepsească pe făptași ca niște următori ai lui Ilie celui râvnitor. Hristos însă i-a certat ca un nepomenitor de rău, învățându-i a suferi cu îndelungă răbdare necinstirile din partea celor neplecați. Știa că nu au să-L primească Samarinenii, dar trimisese totuși ucenici, ca ne-plecându-se cei dintâi și mâniindu-se cei din urmă, să-i dojenească și să-i învețe pe aceștia a nu-i pedepsi pe cei care îi defăima: că propovăduind, de mulți aveau să fie alungați. Și îndrăznind nu întru sine, ci întru puterea Lui au spus: să zicem ca să se pogoare foc din cer.

54

[Măcar că Gură de Aur a lăsat deoparte aici cuvintele: nu știți ai cărui duh sunteți, în alte Cuvinte³⁵ zice că și spusa aceasta e a Stăpânului. Așadar, prin duh să-mi înțelegi aici pe Sfantul Duh, fiindcă Acesta este bun și nepomenitor de rău, la fel ca celelalte Fețe ale Dumnezeirii Celei Una.]

CAP XXXIII: DESPRE CEL CĂRUIA NU I S-A ÎNGĂDUIT SĂ VINĂ DUPĂ EL

icfxc

% ^ k' s ma
**%fj^A

NIK4

56

^ C* O *jU

Și a fost când mergeau ei pre cale, a zis oarecine către ei: „Doamne, voi să merg după Tine oriunde vei merge”. Și a zis Iisus lui: „Vulpile au vizuini și păsările cerului cuiburi, iar Fiul Omului n-are unde să-și plece capul”. Despre acestea a scris și Matei în al zecelea cap, și au fost tâlcuite acolo.

Și a zis către altul: „Vino după Mine”. Iar el a zis: „Doamne, dă-mi voie întâi să merg să îngrop pre tatăl meu”. Iar Iisus a zis lui: „Lasă

morții să-și îngroape morții, iar tu mergi de vestește împărăția lui Dumnezeu”. Acolo s-au lămurit limpede și acestea; și Hristos l-a chemat pe omul cu pricina știindu-l vrednic.

/ "j _ /i 'l Și a zis și altul: „Voi să merg după Tine, \} ± \J Aj Doamne, dar întâi dă-mi voie să rânduiesc cele ce sunt în casa mea”. Iar Iisus a zis către el: „Nimeni, punându-și mâna sapreplug și căutând înapoi, nu este îndreptat spre împărăția lui Dumnezeu”. Cel ce s-a apucat de plugărit și privește îndărăt strică râvna cu care s-a

apucat de lucru prin lenevirea privirii îndărăt. Așadar, grăind în pildă numește *plug* Mântuitorul urmarea Lui, zicând că „nimeni care se apucă să vină după Mine și se uită îndărăt, adică are mintea la cele lumești, nu este bun pentru împărăția Cerurilor”. Că cel ce a ales să meargă după Hristos este dator să disprețuiască îndată toate cele lumești și să urmeze Lui neabătut, nefiind ținut de legătura celor lăsate în urmă: că ce este mai de dorit și mai de preț decât Dumnezeu?

CAP XXXIV: DESPRE CEI ȘAPTEZECI RÂNDUIȚI APOSTOLI

ictxc

> -*-'*./\./^t "^^^^"

NIÎK4

~\f "t Iar după acestea a arătat Domnul și pre L \J / J. alți șaptezeci. Șaptezeci de apostoli, se înțelege: că mulți aveau să creadă, și era trebuință de mai mulți propovăduitori. Așadar, cei doisprezece apostoli alcătuiesc ceata dintâi, iar cei șaptezeci - ceata a doua. Pe cei doisprezece și pe cei șaptezeci mai înainte i-au închipuit oarecând cele douăsprezece izvoare de apă și cei șaptezeci de pomi de finic din Elim, unde au ajuns israilitenii după trecerea Mării Roșii (Ieș. 15, 27). Și i-a trimis pre dânșii câte doi înaintea feței Sale în toată cetatea și locul unde avea El să meargă. Și pe cei doisprezece tot doi câte doi i-a trimis, după cum a zis Marcu în al paisprezecelea cap; dar pe cei doisprezece i-a trimis în toate cetățile și satele lui Israil, fiind ei mai desăvârșiți, iar pe cei șaptezeci numai în cele ce se aflau în drumul Lui, prin care avea să treacă, propovăduind pocăința de păcate și venirea Celui ce dăruiește iertarea acestora.

2 Și zicea către dânșii: „Secerișul este mult, iar lucrătorii puțini”. Seceriș numește pe cei ce aveau să fie secerăți dintru necredință și strânși în credința Lui, iar lucrători - pe apostoli, care au slujit la asta. Aici s-a arătat și pricina înaintării celor șaptezeci la cinul de apostoli; și totuși, din pricina mulțimii celor ce aveau să creadă spune că sunt puțini toți apostolii dimpreună.

„Deci, rugați pre Domnul secerișului să scoată lucrători la secerișul Său”. Asta, precum și cele zise mai înainte, a grăit și în al optsprezecelea cap al Evangheliei după Matei; însă acolo a numit *seceriș mult* pe cei ce aveau să creadă dintre iudei, iar aici - pe cei ce aveau să creadă din rândul neamurilor; și acolo îi îndemna pe cei doisprezece să se roage pentru apostolia acestor șaptezeci, iar aici îi îndeamnă pe cei șaptezeci să se roage ca Dumnezeu să înainteze episcopi și învățători în cetăți și în sate. Citește și tâlcuirea cuvintelor de față la zisul cap din Matei.

3 „Mergeți: iată, Eu vă trimit pre voi ca pre niște miei în mijlocul lupilor”. A zis aceasta și către cei doisprezece; și cercetează la al nouăsprezecelea cap al Evangheliei după Matei tâlcuirea spuselor: *Iată, Eu vă trimit pre voi capre niște oi în mijlocul lupilor* (Mt. 10, 16).

S-ar putea spune cu privire la aceasta că pe cei doisprezece i-a numit *oi*, fiind mai desăvârșiți, iar pe cei șaptezeci — *miei*.

4., *Să nu purtați pungă, nici traistă, nici încălțăminte*”. Prin această opreliște poruncește îndeobște a îndrăzni pentru trebuințele trupului doar întru Cel ce i-a trimis pe ei; iar osebit, prin porunca de a nu purta pungă taie iubirea de argint, prin cea de a nu purta traistă - adunarea de hrană, iar prin cea de a nu purta încălțăminte îi învață la

postnicie³. A poruncit acestea și celor doisprezece în sus-pomenitul cap al nouăsprezecelea.

„Șipe nimenea să nu întrebați de sănătate”. A poruncit aceasta vrând nu ca ei să fie neprietenoși și morocănoși, ci să nu sufere împiedicare, fiindcă cei ce stau de vorbă pe drum își pierd de obicei cea mai mare parte a râvnei. Așadar, le-a dat poruncă să vadă doar de lucrarea încredințată lor și să nu cheltuiască câtuși de puțin timp pentru cele ne-trebuincioase și de prisos. Dealtfel, și Elisei, trimițând pe sluga sa Ghiezi cu o treabă ce nu suferea amânare, i-a poruncit: *De vei afla bărbat, să nu-l blagoslovești pre el; și de te va blagoslovi bărbat, să nu-i răspunzi lui* (4 Imp. 4, 29), arătând că trebuie să meargă fără abatere și cu totul fără împiedicare.

5 Și în oricare casă veți intra, ziceți: „Pace casei acesteia”. Matei a numit „urare de bine” (otonaouoi;) această heretisire în sus pomenitul cap (Mt. 10, 12). Simbol al dragostei e o heretisire ca aceasta, care arată că au venit oameni pașnici și prietenoși. 6 „Și de va fi acolo fiu al păcii, se va odihni preste dânsul pacea voastră”. „Harul păcii date de către voi, lucrarea cuvântului aceluia”; iar *fiu al păcii* înseamnă pașnic, precum am grăit în felurite locuri.

³⁶

Echivalentul românesc tradițional pentru asceză (daicriaic;).

„Iar de nu, la voi se va întoarce”. Citește la al nouăsprezecelea cap al Evangheliei după Matei tâlcuirea spuselor: *Și de va fi casa aceea vrednică, va veni pacea voastră preș te dânsa; iar de nu va fi vrednică, pacea voastră la voi se va întoarce* (Mt. 10, 13).

^7 „Și întru aceeași casă petreceți, mâncând și bând i cele de la dânsii, că vrednic este lucrătorul de plata sa”. Și despre acestea așijderea s-a grăit limpede la acel cap, puțin mai înainte. Nu a mai spus că sunt datori să mănânce și să bea cele de la gazde nu oricum, ci așa cum se cuvine ucenicilor Lui, fiindcă știau și ei lucrul acesta. *Să nu vă mutați din casă în casă*. În același loc al tâl-cuirii vei afla pricina pentru care nu le-a dat îngăduința să se mute.

8 Și în oricare cetate veți intra și vă vor primi pre voi, mâncați cele ce se vor pune înaintea voastră, și tămăduiți bolnavii care vor fi, și grăiți lor: „S-a apropiat spre voi împărăția lui Dumnezeu”, împărăția lui Dumnezeu se numește acum pe Sine, ca pe un împărat și Dumnezeu. „S-a apropiat și acum va veni la voi; faceți-vă vrednici, pregătiți-vă să-L primiți”.

„Iar în oricare cetate veți intra și nu vă J. %/ J- JL vor primi pre voi, ieșind pe ulițele ei cele late, ziceți: *Și praful ce s-a lipit de noi din cetatea voastră, îl scuturăm vouă*”. Caută despre acestea unde s-au tâlcuit cuvintele: *Și oricine nu vă va primi pre voi* (Mt. 10, 14).

11-

JL U

Jnsă aceasta să știți: că s-a apropiat spre voi împărăția lui Dumnezeu”. Le-a poruncit să dea această mărturie înaintea celor neplecați, ca să nu poată spune: „Nu am știut că ai venit, Doamne”.

n., *Grăiesc vouă că mai ușor va fi Sodomei în ziua aceea, decât cetății aceleia*”. La același cap au fost tâlcuite și acestea cum se cuvine.

”î *3 „ *Vai ție, Horazine! Vai ție, Vitsaido! Că de s-ar J. *J fîfăcut în Tir și în Sidon puterile care s-au făcut întru voi, de mult în sac și cenușă șezând s-ar jipocăit*”. Caută tâlcuirea la al douăzecilea cap al Evangheliei după Matei, la spusele: *Atunci a început Hsus a muștra cetățile întru care se făcusem puterile*

Sale cele mai multe, pentru că nu s-au pocăit (Mt. 11, 20), că acolo s-a vorbit și despre acestea.

H, Inșă Tirului și Sidonului mai ușor va fi la Judecată decât vouă ". „Vouă, celor neplecați". A zis aceasta și în al nouăsprezecelea cap al Evangheliei după Matei, și citește acolo deslușirea cuvintelor: *Amin grăiesc vouă, că mai ușor va fi pământului Sodomei și Gomorei în ziua Judecării, decât cetății aceleia* (Mt. 10, 15).

"j C* „*Și tu, Capernaume, care până la cer te-ai înăl-U țat, până la iad te vei pogori*". în tâlcuirea la al douăzecilea cap al Evangheliei după Matei s-a vorbit și despre aceasta, și caută acolo.

"j /1 „*Cela ce vă ascultă pre voi, pre Mine Mă ascul--1 v/ ta, și cela ce se leapădă de voi, de Mine se leapădă. Iar cela ce se leapădă de Mine, se leapădă de Cela ce M-a trimis pre Mine "*. *Lepădare* numește aici nesupunerea și nesocotirea. Ca apostolii să nu se întristeze fiind lepădați, zice că Jignirea adusă vouă se întinde prin voi asupra Mea, a Celui ce v-am trimis, iar prin Mine - asupra Tatălui Meu, Celui ce M-a trimis pe Mine".

"t ^ *Și s-au întors cei șaptezeci cu bucurie, zicând: JL / „Doamne, și dracii se pleacă nouă întru numele •Tău "*. Se bucurau pentru că se învredniciseră a face minuni și a supune dracii.

"1 O *Și a zis lor: „ Văzut-am pre Satana ca un fulger J. O din cer căzând*". A arătat pricina supunerii dracilor: că a căzut mai marele lor, cela ce le dădea putere, și de acum s-au făcut lesne de înfruntat, înainte de înomeni-rea Mântuitorului Satana se înălțase, și tiranisea, și avea putere; iar venind Dumnezeu pe pământ prin trup, a căzut, dar nu din cer (că după ce a căzut demult din el nu s-a mai suit acolo), ci din zisa înălțime și tiranie și putere. Așadar, vrea să spună că „1-am văzut pe Satana căzând ca un fulger din cer după înomenirea Mea".

Unii înțeleg aici prin *cer* văzduhul, în care Satana petrecea cu plăcere, pentru că și văzduhul mai este numit „cer" (ca atunci când zice *păsările cerului*). Iar de pilda fulgerului S-a folosit ca să arate cât de năprasnică a fost căderea lui.

"f O „*Iată, dau vouă stăpânire să călcați preste șerpi J- / și preste scorpii*". Peste șerpii și peste scorpiile care mușcă și străpung sufletul. Așa i-a numit pe draci nu numai pentru obiceiul lor cel uneltitor și otrăvitor și stricător, ci și pentru neputința lor. Iar că despre draci este vorba ne-o arată cuvintele care urmează.

„*Și preste toată puterea vrăjmașului*". A șarpelui gândit. Văzându-i că se bucură de supunerea dracilor, pe de o parte face neîncetată puterea pe care o primiseră pentru o vreme când i-a trimis întâia dată, iar pe de alta îi îndeamnă să nu se bucure de aceasta, că nu din nevoie s-a adăugat lor, ci din dar, pentru cei ce aveau să primească folos printr-însa. Ar mai putea fi *putere a vrăjmașului* nu numai dracii, ci și toate ispitele cele de multe feluri care vin de la dânșii.

Iar unii zic că și fiarele vătămătoare de oameni sunt *putere a vrăjmașului*, că și de acestea se folosește împotriva noastră.

„*Și nimic pre voi nu vă vătămă "*. Nici drac, nici ispită, nici fiară.

„*Inșă nu vă bucurați pentru că duhurile se plea-că vouă*". „Că nu este isprava voastră, ci harul Meu. Așadar, nu vă bucurați pentru asta, ca nu cumva, bucurându-vă ca de o ispravă a voastră, să vă înălțați la părerea de sine".

„*Ci vă bucurați mai vârtos că numele voastre s-au scris în ceruri*". „Că pentru credința voastră ați fost înscriși ca cetățeni în cetatea de Sus - nu cu cerneală, ci prin

pomenire, nu așa cum scriu oamenii, ci așa cum știe Dumnezeu să scrie, după cum zice despre dreptii David: *Și pre cartea Ta toți se vor scrie* (Ps. 138, 15). Că a supune dracii vi s-a dat spre folosul altora, iar faptul că numele voastre sunt scrise în ceruri e pentru mântuirea voastră. Bucuria dintâi poate să nască, furându-l pe om, trufie, iar cealaltă mai vârtos mulțumită adusă lui Dumnezeu; și cea dintâi trebuie lepădată, ca lucru de prisos, iar cealaltă căutată, ca lucru de trebuință".

^ "Întru acest ceas s-a bucurat cu duhul lîsus. S-a Li J. bucurat cu sufletul ca om pentru mântuirea celor ce au primit folos de la ucenici.

l "t £/ a z/6': „Mărturisescu-Mă Ție, Părinte, Doam-J-J JL ne al cerului și al pământului, că ai ascuns acestea de cei înțelepți și pricepuți și le-ai descoperit pre ele pruncilor; adevărat, Părinte, că așa a fost buna voință înaintea Ta ". S-au zis acestea și despre cei doisprezece ucenici în al douăzecilea cap al Evangheliei după Matei, și caută în tâlcuirea la acela.

Și întorcându-Se către ucenicii Săi, a zis: „ Toate îmi sunt date Mie de la Tatăl Meu, și nimenea nu știe cine este Fiul, fără numai Tatăl, și cine este Tatăl, fără numai Fiul, și căruia va voi Fiul să-i descopere". Tot acolo au fost lămurite și acestea cu de-amănuntul.

ii întorcându-Se către ucenici deosebi, a zis: „,Feriți ochii care văd cele ce voi vedeți, că grăiesc vouă, că mulți proroci și împărați au voit să vadă cele ce voi vedeți, și n-au văzut, și să audă cele ce voi auziți, și nu au auzit". A zis acestea și în al douăzecilea cap al Evangheliei după Matei, și citește acolo deslușirea cuvintelor: *Iar ochii voștri fericiți sunt că văd* (Mt. 13, 16). Această poftă a poftit și David, prorocul și împăratul. De asta a și zis: *Arată-ne nouă, Doamne, mila Ta* (Ps. 84, 7), milă numind înomenirea Mântuitorului, că pentru mila de oameni s-a făcut.

Și bagă de seamă că Mântuitorul Se întoarce spre ucenici și le vorbește deosebi, depărtându-i pe cei ce nu erau ucenici ai Lui. Drept aceea, de suntem și noi ucenici ai Lui, care urmează Lui prin ascultarea de poruncile Lui, și avem ochi nu numai trupești, ci și sufletești, care bine văd, și urechi care bine aud, negreșit Se va întoarce către noi și ne va învrednici de tainele la care cei mulți nu au intrare.

CAP XXXV: DESPRE LEGIUITORUL CARE L-A ÎNTREBAT PE MÂNTUITORUL

l C* Și iată, un legiutor s-a sculat, ispitindu-L pre El .<w«-/ și zicând:

„Invățătorule, ce voi face să moștenesc viața cea veșnică? " Aștepta să-L prindă în cursă pe Hristos, crezând că negreșit va porunci vreun lucru potrivit Legii — că zice: „Ce voi face ca să moștenesc viața veșnică, pe care ai vestit-o Tu norodului?" Dar Mântuitorul, cunoscând viclenia lui, îl trimite la Lege, zădărnici-ndu-i încercarea de a-L ispiti și totodată muștrându-l pentru că se credea îmbunătățit și nu era, precum va arăta sfârșitul pildei.

a z*: "Λn Λeșe ce este scriș? Cum citești? " „Care poruncă mai mare e scrisă în Lege? Cum citești poruncile mai mari ale Legii?" Că despre poruncile mai mari l-a întrebat.

I^{or e}^> răspunzând, a zis: „Să iubești pre Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta, și din tot sufletul tău, și din toată vîrtutea ta, și din tot cugetul tău, și pre aproapele tău

ca pre tine însuti ". Și i-a zis lui: „Drept ai răspuns". A zis că a răspuns drept, întrucât a rostit cele două porunci: că sunt legate între ele, precum s-a arătat la al cincizeci și patrulea cap al Evangheliei după Matei. Acest legiuitor este însă altul decât cel pomenit de către Matei și de către Marcu (Mt. 22, 35; Mc. 12, 28).

„Aceasta fă, și vei fi viu". „Ce ai zis acum fă, și viață veșnică vei via, precum viază dreptii ce au păzit poruncile acestea". Că a învățat și în sus pomenitul cap al Evangheliei după Matei că întru aceste două porunci toată Legea și prorocii atârnă (Mt. 22, 40). Tâlcuirea acestora o vei afla deplin la al cincilea cap al Evangheliei după Matei, la spusele: *Că aceasta este Legea și prorocii* (Mt. 7, 12)

l Q Iar el, vrând să se îndreptățească pre sine, a zis Li / către Iisus: „Și cine este aproapele meu?" Neizbândind cu ispitirea, a dat în vileag părerea de sine cea ascunsă într-însul (că se socotea mai presus de toți). Că Legea a numit *aproape* omul ce are trebuință de ajutor, iar el socotea că *aproapele* este cel deopotrivă cu dânsul în fapta bună. Drept aceea, voind a se îndreptăți pe sine, adică a se pune mai presus de ceilalți, întreabă: „Cine este deopotrivă cu mine?" Apoi Hristos arată prin pildă că aproapele este cel ce are trebuință de ajutor.

[Aproape se numește orice om, fiindcă suntem aproape unul de altul potrivit împărtășirii de aceeași fire.]

CAP XXXVI: DESPRE CEL CĂZUT ÎNTRE TÂLHARI

Iar Iisus, răspunzând, a zis: „ Un om oarecare se pogora din Ierusalim în Ierihon".

Pilda aceasta, alcătuită ca să arate cine este aproapele, înfățișează pe scurt toată iconomia cea iubitoare de oameni a Mântuitorului nostru. Prin *om* înțelegem pe Adam și pe oameni, ce din Adam se trag; iar prin *pogorâre din Ierusalim în Ierihon* - calea cea de la fapta bună la răutate, și de la ascultare la neascultare, și de la petrecerea înaltă la cea târătoare pe pământ (fiindcă Ierusalimul este în loc înalt, iar Ierihonul în loc jos).

„Și a căzut între tâlhari", între dracii care pândeau pe cale.

„ Care, dezbrăcându-l pre el". De hainele faptei bune, de frica lui Dumnezeu, cu care era îmbrăcat ca și cu o haină.

„Și rănindu-l pre el, s-au dus". Cu răni sufletești, cu rănilile păcatelor.

„Lăsându-l pe jumătate mort", că rămânând nemuritor cu sufletul, a murit cu trupul.

Iar spusele *s-au dus* și *lă-sându-l* nu trebuie iscodite, dat fiind scopul pildei.

O "t „Și din întâmplare un preot se pogora pre calea \Jl aceea ". Preotul este Legea dată prin Moisi, fiindcă vorbește despre jertfe.

„Și văzându-l pre dânsul, a trecut pre alătura". A trecut pe lângă el, cu toate că era în acea stare.

O l „Așijderea și un Levit, fiind la acel loc, viind și *J Lj văzându-l pre el, a trecut pre alătura ". Prin

Levit este de înțeles aici cuvântul prorocilor, care a slujit poruncilor lui Dumnezeu.

„Iar un Samarinean, mergând pre cale, a venit la el și, văzându-l, i s-a făcut milă".

Prin Samarinean se înțelege aici Hristos, fiindcă Samarinean a fost numit de către Iudeii necredincioși, sau și fiindcă s-a îmbrăcat prin înomenire nu numai cu firea

Iudeilor, ci și cu firea tuturor neamurilor (că din neamuri sunt Samarinenii).

O A „Și apropiindu-se, a legat rănile lui”. Cu legă-

«J l tura învățaturii.

„*Turnând untdelemn și vin*”. Alinare și asprime, fiindcă învățatura Lui uneori cu blândețe porcede și alină, iar alteori strânge și înțeapă. Astfel, ea este bine rânduită și aduce folos din amândouă părțile.

„*Șipunându-lpre dobitocul său*”. Pe trupul Său, care avea să fie omorât, purtând neputințele lui prin omenita-tea pe care a luat-o.

„*L-a dus într-o casă de oaspeți*”. Casa de oaspeți este Biserica credincioșilor, fiindcă primește tot neamul omenesc.

„*Și a purtat grijă de el*”. Cu pronia Sa.

„*s>V a doua zi ieșind*”. Murind și ieșind din această lume după puțină vreme.

„*Scoțând doi dinari, a dat gazdei și i-a zis lui: Poartă grijă de dânsul*”. Cât a trăit, însuși a îngrijit pe cei neputincioși; iar dacă a murit, și a înviat, și a plecat la Cer, le-a poruncit apostolilor să poarte această grijă.

Gazdă este orice întâi stătător al Bisericii, adică fiecare episcop și fiecare urmaș al apostolilor. Cei doi dinari sunt Noul și Vechiul Legământ, care aduc mijloacele doftorice -cirii celor neputincioși, că a zis Mântuitorul în cel de-al douăzeci și treilea cap al Evangheliei după Matei: *Tot Cărturarul învățat întru împărăția Cerurilor asemenea este omului stăpân al casei care scoate din vistieria sa noi și vechi* (Mt. 13, 52).

Cei doi dinari mai sunt și cele două tâlcuiri al Scripturii evanghelice și a toată Dumnezeiasca Scriptură: cea după istorie și cea după înțelesul mai înalt.

„*Și orice vei mai cheltui, Eu, când Mă voi întoar-ce, voi răsplăti ție*”. „De vei mai cheltui ceva și de la tine pentru folosul lui”, că și de la sine adaugă dascălii Bisericii, lărgind tâlcuirile Dumnezeieștilor Scripturi, că din cele două Legăminte își iau temeiurile, iar prin cuvintele ce sunt ale lor aduc mai îmbelșugată doftoricire celor în suferință. Iar întoarcerea lui Hristos este cea de-a doua Venire, când va răsplăti tuturor.

„*Deci, care dintru acei trei ți se pare a fi aproape celui ce căzuse între tâlhari?*”

Iară el a zis: „Cela ce a Jacut milă cu dânsul”. A făcut milă cu dânsul, adică „1-a miluit”.

Iar Iisus a zis lui: „Mergi și Jă și tu asemenea”, „în-grijește-te de ajutorarea celui în nevoie: că cela ce nu face asta nu-și iubește aproapele ca pe sine însuși; iar cel ce nu-și iubește aproapele ca pe sine însuși nu îl iubește nici pe Dumnezeu din toată inima sa, și din tot sufletul său, și din toată vârtutea sa, și din tot cugetul său, adică din răspuțeri și cu mult avânt”.

CAP XXXVII: DESPRE MARTA ȘI MĂRIA

' a fost când se duceau ei, și El a intrat într-un sat; iar o femeie cu numele său Marta L-a primit pre El în casa sa. Și aceea avea o soră ce se chema Măria, care, șezând lângă picioarele lui Ii-sus, asculta cuvintele Lui. Satul acela era Vitania, că de aceasta zice Ioan că era satul Măriei și al Martei.

AC\ Iar Marta se silea spre multă slujbă, pregătind \J cele spre ospătarea și spre

slujirea Lui și a ucenicilor Lui.

Și stând, a zis: „Doamne, au nu socotești că soru-mea singură m-a lăsat să slujesc? Ci zi-i ca să mă ajute”. „In-deamn-o ca învățător să mi se alăture în slujire”.

„T Și răspunzând Iisus, a zis ei: „Marto, Marto, te l J- grijești și spre multe te silești”. De multe, adică de cele privitoare la ospățare și la slujire, precum s-a zis.

A ^ „Ci un singur lucru trebuiește”, și anume „as-I +J cultarea cuvintelor Mele, că n-am venit să mă desfățez, ci să vă învăț”.

„Măria partea cea bună și-a ales, care nu se va lua de la dânsa”. Două părți ale petrecerii creștinești sunt de lăudat: cea făptuitoare și cea văzătoare. Pe acestea le-au ales cele două surori, și anume Marta pe cea făptuitoare, aducând slujire trupească Domnului, iar Măria pe cea văzătoare, ascultând cuvintele Lui. Întrucât Hristos are două firi, Marta o odihnea pe cea văzută, iar Măria slujea celei nevăzute; și El râvna Martei n-a lepădat-o, iar alegerea Măriei a lăudat-o: că lucrul Martei este foarte folositor, dar al Măriei e mai înalt.

Tu pe care voiești urmează-o: fie slujește trupul Domnului, adică pe săraci, după cuvântul Lui: *întrucât ați făcut unuia dintru acești mai mici, Mie Mi-ați făcut* (Mt. 25, 40), fie nevoiește-te să ascuți cuvintele Lui, să vezi cu mintea dogmele Lui; sau poți să urmezi pe rând amândouă aceste căi, după cum este potrivită vremea.

Și a zis *partea cea bună* nu fiindcă cealaltă ar fi fost rea, ci cu înțelesul de „mai bună”, că dintre două lucruri bune poate fi mai bun unul. Bună este iubirea de străini, însă mai bine este a șede lângă Dumnezeu: că prima e trupească, iar cealaltă duhovnicească.

CAP XXXVIII: DESPRE RUGĂCIUNE

11 ~\ Și a fost când era El la un loc rugându-Se, JL / J. după ce a încetat, a zis unul dintre ucenicii Lui către Dânsul: „Doamne, învață-nepre noi să ne rugăm, precum și Ioan a învățatpre ucenicii Săi”. Ucenicul acesta era dintre cei șaptezeci, că pe cei doisprezece i-a învățat în al cincilea cap al Evangheliei după Matei. Văzându-și învățătorul că urmează și întemeiază petrecere nouă, a cerut și rugăciune nouă, potrivită cu petrecerea aceasta - iar învățătorul înfățisează și acum rugăciunea dată celor doisprezece.

2 A Și le-a zis lor: „Când vă rugați, să ziceți: Ta-\ tăi nostru, Carele ești în ceruri, sfințească-se

numele Tău. Vie împărăția Ta. Fie voia Ta, precum în cer așa și pre pământ.

Pâinea noastră cea spre ființă dă-ne-o nouă în toate zilele. Și ne iartă nouă păcatele noastre, precum și noi iertăm tuturor celor ce ne sunt datori nouă. Și nu ne duce pre noi întru ispită, ci ne izbăvește de cel viclean”. S-au tâlcuit acestea toate, precum s-a zis, la sus pomenitul cap al cincilea. Și chiar dacă unele cuvinte sunt aici schimbate, ele păstrează aceeași noimă și primesc aceeași tâlcuire.

Așadar, învățându-i să se roage, Domnul vrea să arate că stăruința în rugăciune aduce lucrul pentru care se sârguiește rugătorul, și se folosește de o pildă ce dă de înțeles lucrul acesta. Această pildă e mai amănunțită, ca să ne plece mai lesne spre crezare.

5 ^7 Și a zis către dânsii: „Cine dintre voi areprie-i ten și va merge la dânsul la

miezul nopții și va zice lui: „Prieten, dă-mi împrumut trei pâini, că a venit din cale un prieten la mine și n-am ce pune înaintea lui”; și acela, răspunzând dinlăuntru, va zice: „Nu-miface osteneală; acum ușa s-a încuiat și copiii mei sunt în așternut cu mine: nu pot să mă scol să-ți dau ție ”. Zic unii că după tâlcul mai înalt prin prieten Se înțelege Iubitorul de oameni Dumnezeu; la Dânsul merge în miez de noapte și cere trei pâini cela ce în afară de vremea convenită cere trei cuvântări de Dumnezeu³⁷: cea despre Tatăl, cea despre Fiul și cea despre Sfântul Duh, ca să le pună înaintea unui prieten ce a venit la el din viața cea nestatornică și amăgită și are trebuință de hrană ca aceasta. Iar Dumnezeu răspunde dinăuntru, adică în chip nevăzut: „Nu-Mi fă supărare (că asta înseamnă *nu-miface osteneală*); ușa cu-

³⁷ Teologii (de altfel, înțelesul propriu-zis al termenului „Teologie” este la Părinți cel de „Triadologie”). vântării de Dumnezeu este închisă pentru tine, nefiind încă vremea pentru un har ca acesta”.

Și restul pildei au încercat unii să-l tâlcuiască după înțelesul mai înalt, dar n-au putut să-l potrivească scopului ei. Drept aceea, am lăsat deoparte ca pe un lucru de prisos tâlcuirea lor după înțelesul mai înalt, socotind că au fost alcătuite doar ca să pună în lumină bunul teniei al nepri-mirii cererii: că tatăl care s-a culcat cu copiii săi are bun temei de a nu vrea să se scoale la vreme nepotrivită, ca să nu-i trezească. Oricum, mie mi se pare că toată această pildă nu arată nimic altceva decât cererea unui lucru foarte de trebuință și lepădarea cu foarte bun temei a acestei cereri, ca să se arate că pentru stăruință e ascultat cel care cere și ca îndemnul să aibă putere de înduplecare.

8., *Grăiesc vouă: măcar de nu i-ar da lui sculându-se pentru că este lui prieten, dar pentru obrăznicia lui sculându-se, va da lui câte îi trebuie ”.* Acesta este scopul pildei. Iar *obraznicie* a numit stăruința în cerere.

9— 1 /*! „£/ *Eu zic vouă: cereți, și se va da vouă; L V căutați, și veți afla; bateți, și se va deschide vouă: că tot cela ce cere va primi, și cela ce caută va afla, și celui ce bate i se va deschide”.* Și celor doisprezece le-a poruncit la fel, precum a scris Matei în al cincilea cap; și caută acolo tâlcuirea, foarte bine predanisită.

1"† "T ^ „, Și ^a care tată dintre voi, de va cere -L J. Z; fiul pâine, au doară piatră îi va da lui? Sau pește: au doară în loc de pește, șarpe îi va da lui? Sau de va cere ou, au îi va da lui scorpie? ” Acolo vei afla și despre acestea în chip potrivit. "j O „Deci, dacă voi, fiind răi, știți să dați daruri J. *J bune fiilor voștri, cu cât mai vărtos Tatăl Cel din cer va da Duh Sfânt celor ce cer de la Dânsul? ” Așij-derea și despre acestea; iar răi i-a numit nu numai pentru pricina zisă în tâlcuirea la Matei, ci și pentru că firea omenească poate să primească răutatea.

CAP XXXIX: DESPRE CEL CE AVEA DRAC SURDOMUT

H Și era scoțând un drac, și acela era surdomut, negrăind, nici auzind, nici îngăduind omului să grăiască ori să audă - și asta nu din fire, ci din răutate. Despre acestea a pomenit Matei în al optsprezecelea cap, unde au fost povestite limpede. Și a fost după ce a ieșit dracul, a grăit mutul, și s-au mirat noroadele. Acolo s-a vorbit și despre acestea.

"j C Iar oarecare dintr-înșii ziceau: „ Cu Veelzevul, JL V domnul dracilor, scoate dracii". Așijderea și despre acestea. Fariseii ziceau aceasta, după cum a istorisit Matei.

"l / Iar alții, ispitindu-L, cereau de la Dânsul semn J. V din cer. Nu doar acum, ci în mai multe rânduri au făcut asta, precum s-a arătat și în alte capete ale Evangheliei după Matei; și cercetează mai ales la al treizeci și unulea cap al ei, către sfârșit, la spusele: *Și apropiindu-se Fariseii și Saducheii, ispitindu-L, îl rugau pre Dânsul să le arate lor semn din cer* (Mt. 16, 1); și citește deslușirea lor, și vei afla pricina facerii lor de rele.

"T ^7 Iar El, știind gândurile lor - de bănuială că

J. / scoate dracii cu Veelzevul (că ziceau asta doar întru sineși, temându-se de mulțime) și de ispitire a Lui prin cererea de semn. Acum înlătură una dintre aceste învinuiri, iar puțin mai încolo și de cealaltă.

Caută și la al douăzeci și doilea cap al Evangheliei după Matei tâlcuirea spuselor: *Iar Iisus, știind gândurile lor* (Ut. 12,25).

Precum am zis în multe rânduri, evangheliștii au grijă uneori să păstreze rânduiala înșuruirii în timp a celor zise și făcute, iar alteori nu.

A zis lor: „ *Toată împărăția care s-a dezbinat în sine se pustiește, și casă preste casă cade* ". *Casă preste casă cade* - dezbinându-se, adică. La același cap al douăzeci și doilea s-au tâlcuit cuviincios și acestea.

"T O „*Deci, și Satana, dacă s-a dezbinat întru sine, ± O cum va dăinui împărăția lui?* " Așijderea și despre acestea.

„ *Că ziceți că cu Veelzevul scot Eu dracii*". Le vădește și ceea ce, bănuind, grăiau întru sineși despre Dânsul.

"t Q „*Iar dacă Eu cu Veelzevul scot dracii, feciorii J- / voștri cu cine îi scot? Pentru aceasta, ei vor fi vouă judecători*". La același cap au fost cercetate și acestea.

„*Iar dacă Eu cu degetul lui Dumnezeu scot dra-di, iată a ajuns la voi împărăția lui Dumnezeu* ".

Așijderea și despre acestea s-a vorbit foarte deslușit și foarte cu de-amănuntul.

^ "T ^^ ^1 „*Când cel tare, într armat fiind, păzește *J Ji LjLj curtea sa, în pace sunt averile lui. Iar când va veni cel mai tare decât dânsul și-l va birui pre el, ia toate armele lui, întru care se nădăjduia, și împarte prăzile lui*". Vezi tâlcuirea la același cap, și lesne vei lua de acolo și lămurirea acestora.

„ *Cela ce nu este cu Mine împotriva Mea este, și cela ce nu adună cu Mine risipește* ". încă și despre acestea.

'l /f_ 'IC* „ *Când duhul cel necurat va ieși din om, +JI £jV umblă prin locuri jar ă de apă, căutân-du-și odihnă, și neafiând, zice: „Mă voi întoarce în casa mea, de unde am ieșit". Și venind, o află măturată și împodobită*". Acestea le-a scris și Matei în al douăzeci și treilea cap, și au fost tâlcuite acolo.

„*Atuncea merge și ia șapte duhuri mai rele de-cât sine, și intrând, locuiesc acolo, și se fac cele de pe urmă ale omului aceuia mai rele decât cele dintâi* ". Așijderea și acestea.

23

CAP XL: DESPRE CEA CARE A RIDICAT GLASUL DIN MULȚIME

NfiW

'1 *7 *Și a fost când zicea El acestea, ridicând o fe-+J / mele glas din norod, a zis Lui: „Fericit este pântecul care Te-a purtat și țâțele care ai supt”. Primin-du-I cu osârdie cuvintele, a fericit-o cu glas mare pe Născătoarea Lui, că s-a învrednicit a se face maică unui asemenea fiu.*

*Iar El a zis: „ Cu adevărat, fericiți sunt cei ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu și-l păzesc pre el”. Caută la al douăzeci și treilea cap al tâlcuirii Evangheliei după Matei și citește întreaga tâlcuire a spuselor: *Că oricine va face voia Tatălui Meu Celui din ceruri, acela este fratele Meu și sora și muma Mea* (Mt. 12, 50). Iar a păzi cuvântul lui Dumnezeu înseamnă a-l împlini.*

CAP XLI: DESPRE CEI CARE CEREAU SEMN

NI1K4

*7 O I^{ar} *adunându-se noroadele, a început a zice: +J / „Neamul acesta viclean este; semn cere”. Acum Se dezvinovățește, precum am zis, și în privința celuilalt gând al lor. Viclean a numit neamul Fariseilor și al Sadu-cheilor pentru că ispiteau. Despre aceasta s-a vorbit și la al douăzeci și treilea cap al Evangheliei după Matei. „Și semn nu se va da lui, fără numai semnul lui Iona prorocul”. Acolo s-au tâlcuit limpede și acestea.*

„Că precum a fost Iona semn Ninevitenilor, așa va fi și Fiul Omului la neamul acesta”. După cum Iona, adică vestea cea minunată că mai presus de fire s-a izbăvit a treia zi din pântecul chitului, s-a făcut semn Ninevitenilor, și Fiul Omului, adică vestea cea minunată că mai presus de fire a înviat a treia zi din pământ, avea

să Se facă semn aceluia neam de Iudei necredincioși, însă Ninevitenii au crezut veștii, și s-au plecat propovăduirii lui Iona, în vreme ce aceștia nu au crezut și nu s-au plecat. Drept aceea, Ninevitenii îi vor osândi, după cum se va arăta puțin mai încolo.

O "j împărăteasa de la austru se va scula la judecată cu bărbații neamului acestuia și-i va osândi pre ei, că a venit de la marginile pământului să audă înțelepciunea lui Solomon: și iată, mai mult decât Solomon este aicea ". Acestea le-a înfățișat și Matei în același cap, și caută în tâlcuirea acestuia deslușirea lor.

„Bărbații de la Ninive se vor scula la judecată cu neamul acesta și-l vor osândi pre el, căci ei s-au pocăit pentru propovăduirea lui Iona: și iată, mai mult decât Iona este aici”. În același cap a scris Matei și acestea privitoare la împărăteasa de la austru, și citește acolo și tâlcuirea acestora.

*„Nimenea, aprinzând lumina, nu o pune întru ascuns, nici sub obroc, ci în sfeșnic, ca cei ce intră să vadă lumina ". Despre acestea s-a vorbit în tâlcuirea celui de-al cincilea cap al Evangheliei după Matei, unde stă scris: *Nu poate cetatea a se ascunde, deasupra muntelui stând* (Mt. 5, 14). Așadar, din cele zise acolo și se vor face și acestea foarte limpezi.*

³⁸

Acelei generații.

'JA „Lumina trupului este ochiul; deci, când va fi «J l ochiul tău curat, tot trupul

tău va fi luminat; iar când va fi rău, si trupul tău întuneric va fi". A istorisit asta și Matei în al cincilea cap, și caută în tâlcuirea acestuia deslușirea făcută cu de-amănuntul.

„Drept aceea, socotește ca lumina care este în-tru tine să nu fie întuneric". „Ia seama ca nu cumva mintea, luminătorul sufletului tău, să fie întunecată de către patimi".

„Deci, dacă trupul tău va fi tot luminat, ne-având vreo parte întunecată, va fi luminat tot, ca și când lumina cu strălucirea te luminează ". Prin pilda despre trup dă de înțeles cele despre suflet, a cărui grijă o are în primul rând. Cu sufletul este în această privință la fel ca și cu trupul: dacă-i cu totul luminat, nea vând nici o parte întunecată de patimă (nici cea înțelegătoare, nici cea mânioasă, nici cea poftitoare), este cu totul strălucitor.

36

CAP XLII: DESPRE FARISEUL CARE L-A POFTIT PE IISUS LA MASĂ

Iar când grăia, îl întreba pre Dânsul un Fariseu ca să prânzească la el. Când grăia cele de mai sus. // întreba, adică îl poftea, precum am arătat în mai multe rânduri. Făcând aceasta, s-a arătat mai presus de ceilalți farisei și slobod de zavistia acelora. Iar Hristos Se pleacă rugăminții lui, vrând să se folosească de ospăț spre a-l povățui pe cel ce îl ospăta.

^ O O Și intrând, au șezut. Iar Fariseul, vă-J O zând, s-a mirat că nu s-au spălat întâi mai înainte de prânz precum era obiceiul nu doar la Farisei, ci și la toți Iudeii. După cum zice Marcu în al optsprezecelea cap, Fariseii și toți Iudeii, de nu-și vor spăla mâinile lor până la cot, nu mănâncă, ținând așezământul bătrânilor, și din târg venind, de nu se vor spăla, nu mănâncă (Mt. 7, 3-4): însă Dumnezeu nu le poruncise nicăieri să se spele în acest fel, ci le predaniseră lor bătrâni, pe lângă alte obiceiuri, și pe acesta, pârându-li-se că astfel se curățesc de toată întinăciunea lipită de ei în târg. O Q Iar Domnul a zis către dânsul: „Acum voi, Fari-vx / șei, partea cea dinafară a paharului și a blidului curățiți, iară cea dinlăuntru vostru este plină de răpire și de vicleșug". Găsind prilej potrivit, prin Fariseul care îl ospăta i-a mustrat pe toți Fariseii, fiindcă li se părea că sunt mai presus de ceilalți Iudei, măcar că tot nepricepuți erau și ei. Fiind aduse la masă pahare și blide, era firesc să se folosească de aceasta în pilda Sa, prin ele arătând pe fiecare Fariseu. Partea dinafară a paharului și a blidului numește trupul, pentru că e la arătare, iar cea dinlăuntru numește sufletul, pentru că e ascuns. Așadar, îi batjocorește fiindcă își curăteau trupul, dar sufletul îl lăsau în necurăție: că spălarea cea arătată poate îndepărta numai întinăciunea trupească. A zis acestea împotriva Fariseilor și în al douăzeci și cincilea cap al Evangheliei după Matei.

A,C\ „Nebunilor, au nu Cela ce a făcut cele dinafară l v/ a făcut și cele dinlăuntru? " „Făpturi ale aceluiași Făcător sunt și trupul, și sufletul. Așadar, de ce nu-l curățiți și pe acesta din urmă?" în sus pomenitul cap a zis mai pe șleau: Farisee orb, curățește întâi partea cea dinlăuntru a paharului și a blidului, ca să fie și cea dinafară curată

(Mt. 23, 26), și caută în tâlcuirea acestora deslușirea.

A "T „*Jnsă cele ce sunt la voi, dați-le milostenie, și l J- iată, toate vor fi vouă curate*". Arătând că de prisos și deșartă era spălarea aceea, se îndreaptă împotriva iubirii de argint, care foarte tare îi stăpânea, și îi îndeamnă să-și curățească prin milostenie și trupul, și sufletul, zicând: „Dați cele ce sunt la voi", adică avuțiile pe care le aveți, „milostenie săracilor, și toate dimpreună - și trupul, și sufletul - se vor curăți".

Cu foarte multă economie a zis aceasta, voind a-i slobozi de patima care îi biruia: că dascălii pricepuți obișnuiesc să preamărească fapta bună la care îi îndeamnă pe ascultători, mai ales că pentru cei cu totul întunecați și puținică luminare e mare lucru.

A /"l „*Și vai vouă, Fariseilor, că zeciuți izmă și ruta l + *i și toate verdețurile, și treceți judecata și dragostea lui Dumnezeu: acestea se cădea a le face, și acelea a nu le lăsa*". În tâlcuirea capului al cincizeci și șaselea din Evanghelia după Matei s-a vorbit cu de-amănuntul despre acestea.

A 3 „*Vai vouă, Fariseilor, că iubiți scaunele cele mai l «J de sus în sinagogi și închinăciunile prin târguri*". Și în al cincizeci și cincilea cap al Evangheliei după Matei s-a spus despre ei că *iubesc șederile cele dintâi la ospete, și scaunele cele mai de sus în sinagogi, și închinăciunile prin târguri* (Mt. 23, 6); și citește tâlcuirea acestora.

A A „*Vai vouă, Cărturarilor și Fariseilor fățarnici, l T că sunteți ca mormintele cele ce nu se văd și oamenii ce umblă deasupra lor nu le știu*". S-a vorbit și despre acestea la al cincizeci și șaselea cap din Evanghelia după Matei, acolo unde sunt tâlcuite spusele: *Vai vouă,*

Cărturari și Farisei fățarnici, că vă asemănați mormintelor celor văruite și celelalte (Mt. 23, 27).

A C *Și răspunzând unul dintre Legiuitori, a zis Lui:*

l «-J „*învățătorule, acestea zicând, șipre noi ne ocărăști*". De aceleași patimi fiind și el ținut, și-a dat seama că acestea s-au grăit împotriva tuturor care păcătuiesc așa.

CAP XLIII: DESPRE „VAI”-UL ROSTIT ASUPRA LEGIUITORILOR

iclxc

A /L Iar El a zis: „*Și vouă, Legiuitorilor, vai! Că în-I v/ sărcinați pre oameni cu sarcini cu anevoie de purtat, iar voi nici un deget al vostru nu vă atingeți de sarcini*", în tâlcuirea celui de-al cincizeci și cincilea cap din Evanghelia după Matei s-a vorbit și despre acestea, la spusele: *Leagă sarcini grele și cu anevoie de purtat, și le pun pre umerii oamenilor și celelalte* (Mt. 23, 4); și caută acolo deslușirea lor. De folos este mustrarea la bună vreme, surpând deșartă trufie a celor mândri.

„ Vai vouă! Că zidiți mormintele proro-cilor, și părinții voștri i-au ucis pre ei. Deci, mărturisiți și împreună voiți lucrurile părinților voștri: că aceia i-au ucis pre ei, iar voi zidiți mormintele lor". Mai pe șleau a scris despre acestea Matei în al cincizeci și șaselea cap, și citește tâlcuirea acestuia, din care ți se vor face și acestea lesne de priceput.

AQ „Pentru aceasta, și înțelepciunea lui Dumnezeu a l / zis: Trimite-voi către ei proroci și apostoli, și dintr-înșii vor ucide și vor goni ". Vorbește de înțelepciunea Sa, ori chiar pe Sine Se numește înțelepciunea lui Dumnezeu - că în sus pomenitul cap arată Matei că a spus: *Iată, Eu trimit la voi proroci și înțelepți și Cărturari și celelalte* (Mt. 23, 34). Vezi tâlcuirea acestora, în chip prorocesc grăind, mai înainte vestește cele ce aveau să fie.

CI W J.

„ Ca să se ceară sângele tuturor proroci-lor ce s-a vărsat de la începutul lumii de neamul acesta, de la sângele lui Avei până la sângele Zahariei, care a pierit între altar și Biserică. Acolo sunt tâlcuite și acestea.

„Adevărat zic vouă: se va cere de la neamul acesta".

Așijderea și acestea.

„ Vai vouă, Legiuitoilor! Că ați luat cheia cu-noștinței; voi n-ați intrat, și pe cei ce voiau să intre i-ați oprit ". Tot la capul al cincizeci și șaselea caută tâlcuirea cuvintelor: *Vai vouă, Cărturari și Farisei fățarnici! Că închideți împărăția Cerurilor înaintea oamenilor* (Mt. 23, 13).

C O Și zicând El acestea către dânșii, au început Căr-w/ *J furării și Fariseii grozav a se mânia (eve^{eiv}) spre Dânsul și a sta lui împotriva de multe (ct7rooio(a.aii^{£iv})).

în loc de svxsiv, unele izvoade³⁹ scriu sXsyxew, adică „a se încontra în vorbe".

AjrooTouaii^{siv} înseamnă „a căuta să capete răspunsuri pripite și nechibzuite la întrebări viclene".

C* *3 _ n A De multe lucruri pândindu-L pre EL *J *J J l „întinzându-I curse în fel și chip". Apoi adaugă și pricina acestei uneltiri. *Căutând să vâneze ceva din gura Lui, ca să-L învinuiască pre El*, socotind că luându-L pe nepusă masă îl vor face să cadă în greșală; însă El strica toate lațurile lor cu desăvârșită înțelepciune și răspundea cu ușurință.

³⁹

Manuscrite.

CAP XLIV: DESPRE ALUATUL FARISEILOR

ictxc

I ^1 1 JL Aj j J.

adunându-se mulțimi de noroade, încât se călcau unii pre alții, a început a zice ucenicilor Săi: „Mai întâi păziți-vă de aluatul Fariseilor, care este Jațăria ". Dat fiind că Fariseii întrebau cu față-rie, la arătare căutând să dobândească învățătură, iar în-tr-ascuns întinzând curse, Domnul îi vestește dinainte pe ucenici să se păzească de fațada lor și să nu cadă în ea din nechibzuință. Cu privire la acest aluat le-a dat îndemn și în al treizeci și doilea cap al Evangheliei după Matei.

2

„Că nimic nu este acoperit, care nu se va descoperi, și ascuns, care nu se va cunoaște”. Și acestea

le-a zis despre fățarnicia lor, arătând că va fi rușinată în ziua Judecării a toată lumea. Și întrucât toate - și faptă, și cuvânt, și cuget - se vor face cunoscute atunci, de prisos și de nici o treabă este fățaria.

3 „Pentru aceea, câte ați zis la întuneric, la lumină se vor auzi, și ce ați grăit la ureche în cămări, se va propovădui deasupra caselor”. Cuvântul pare a fi către ucenici, dar s-a grăit tot despre farisei: că toate câte gândesc în sineși sau într-ascuns se sfătuesc între dânșii vor fi date în vileag de către Dumnezeu, Care știe toate. Că lumină și case a numit darea în vileag. Pentru aceea, adică „întrucât nimic nu va rămâne ascuns”.

Acestea au fost tâlcuite, după amândouă înțelesurile⁴⁰, la al nouăsprezecelea cap al Evangheliei după Matei.

4[^] C* „Deci, grăiesc vouă, prietenilor Mei: nu vă te-+J meți de cei ceucid trupul și după aceea nu pot nimic mai mult să facă, ci voi arăta vouă de cine să vă temeți: de acela ce are putere după ce l-a ucis, să-l arunce în gheena. Adevăr grăiesc vouă: de acela să vă temeți”. O, smerenie și dragoste fără margini! îi cheamă prieteni pe robi, știind că îl iubesc din toată inima și din tot sufletul și din tot cugetul. Iar nu vă temeți de cei ceucid trupul și celelalte le-a zis și în sus pomenitul cap al nouăsprezecelea al Evangheliei după Matei, și caută acolo tâlcuirea. Că în mai multe rânduri dă aceleași îndemnuri apostolilor, voind să le întipărească în sufletele lor.

6-7;;

„Au nu se vând cinci păsărele cu doi bănuți? Și nici una dintr-însele nu este uitată înaintea

⁴⁰

Cel după slovă și cel mai înalt.

lui Dumnezeu. Ci și perii capului vostru sunt toți numărați. Deci, nu vă temeți, că voi sunteți cu mult mai buni decât păsărelele”. Și pe acestea le-a zis în același cap, doar că acolo este vorba de două păsări vândute cu un bănuț (Mt. 10, 29), iar aici de cinci păsări vândute cu doi bănuți. Dar e firesc ca prețurile să se fi schimbat între timp. Așadar, citește tâlcuirea aceluia cap.

8_ O »?i z*c voua: tot cel ce va mărturisi întru / Mine înaintea oamenilor, și Fiul Omului va mărturisi întru dânsul înaintea îngerilor lui Dumnezeu; iar acela ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor, lepădat va fi înaintea îngerilor lui Dumnezeu”. Și pe acestea le-a zis Hristos acolo, însă acolo a zis: înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri (Mt. 10, 32), iar aici: înaintea îngerilor lui Dumnezeu. Dar nu-i nici o deosebire, pentru că îngerii vor sta lângă Tatăl Lui, și lângă El, și lângă Sfantul Duh, în vremea Judecării.

"j /" ^ „Și tot acela ce va zice cuvânt împotriva Fiului J- \J Omului, se va ierta lui, dar celui ce va huli împotriva Duhului Sfânt, nu se va ierta”. Caută la al douăzeci și doilea cap din Evanghelia după Matei tâlcuirea spuselor: Și oricine va zice cuvânt împotriva Fiului Omului, se va ierta lui (Mt. 12, 32), că este bună și fără lipsuri.

1*1 _ *| '1 » Iar când vă vor duce pre voi la soboa-JL J. A4 re și la dregători și la stăpâni, nu vă grijiți cum și ce veți răspunde sau ce veți zice, că Duhul Sfânt vă va

învăța pre voi întru acel ceas cele ce se cade a zice". A zis acestea și în al nouăsprezecelea cap al Evangheliei după Matei, și citește în tâlcuirea lui deslușirea spuselor: Iar când vă vor da pre voi, nu vă grijiți cum sau ce veți grăi (Mt. 10, 19).

CAP XLV: DESPRE CEL CE VOIA SĂ ÎMPARTĂ MOȘTENIREA

13-14

Și a zis Lui oarecare din norod: „învă-țătorule, zi fratelui meu să împartă cu mine moștenirea ". Iar El a zis lui: „ Omule, cine M-a pus pre Mine judecător sau împărțitor preste voi? " L-a trimis de la Sine, cu blândețe, ca pe un om robit de fleacuri: că fiind iubitor de avuții, n-a cerut ceva de trebuință sufletului și de folos pentru mântuirea sa, ci un lucru trupesc, purtând grijă mai mult de trup decât de suflet. Așadar, Hristos a muștrat cererea lui, răspunzând: „N-am venit ca împărțitor de avuții, ci ca dătător al moștenirii împărăției Cerurilor".

"t c Și a zis către dânșii: „ Vedeți și vă feriți de lăco-J.«-/ mie". Aflând bun prilej, dă ucenicilor poruncă tare, numind lăcomie a avea mai mult decât este de trebuință.*

„ Că nu întru a prisosi cuiva din avuțiile sale este viața lui". Prisosul de bogăție nu face ca viața omului să rămână întru el. Deci, Hristos îndeamnă să fugim de lăcomie, fiindcă aceasta nu sporește măsura vieții. Apoi adaugă și o pildă, care arată că lăcomia aduce grijă și întristare, dar a adăuga viață nu poate, drept care a fi lacom e lucru nu doar fără folos, ci și vătămător.

CAP XLVI: DESPRE BOGATUL CĂRUIA I-A RODIT ȚARINA

I Ci XC

16

ogorul.

Și a zis o pildă către dânșii, grăind: „ Unui om bogat i-a rodit țarina ". Țarina, adică pământul,

"l ^7 „Și cugeta întru sine, zicând: Ce voi face, că nu L l am unde aduna rodurile mele? " Voind, din lăcomie, să aibă toate roadele, dar neputând din pricina mulțimii lor, omul peste măsură de bogat e încurcat și strâmto-rat ca unul peste măsură de sărac. Că nu doar sărăcia, ci și bogăția obișnuiesc a strâmtora: una prin lipsa celor de trebuință, cealaltă prin revărsarea celor prisositoare când nu e înțelegere care să le

chivernisească.

Și uită-mi-te la prostia lui cea adâncă. Cuviniicios era să deșerte roadele cele vechi în pântecele săracilor sau chiar din cele nou culese să le dea lor o parte, astfel făcând loc din destul în jitnițe și totodată mulțumind lui Dumnezeu, Care i-a dat roduri îmbelșugate; dar el nu s-a gândit la asta, întunecat fiind de lăcomie, ci se gândește la altă cale, potrivită cu lăcomia sa.

"T O „Și a zis: *Aceasta voi face: strica-voi jitnițele -i (J mele, și mai mari le voi zidi, și voi strânge acolo toate rodurile mele și bunătățile mele*". Sfat nebunesc în-trebuințând, a socotit să ia singur toate roadele, ca pe toți să-i lipsească de folosul cel de la dânsule, fără să vadă că nu numai pentru el, ci și pentru nevoiași i-a rodit țarina din belșug, și nu ca să adune el, ci ca să-i iconomisească pe aceia, ca să împartă săracilor. Că dacă numai pentru dânsul ar fi rodit, apoi ar fi rodit cât să-i ajungă numai lui.

1 Q „Și voi zice sufletului meu: *Suflete, ai multe bună-J- / tați strânse pentru mulți ani: odihnește-te, mănâncă, bea, veselește-te*". O, bogate! Ai multe bunătăți, însă de unde știi că sunt puse deoparte pentru ani mulți? Că roadele acestea, și tu dimpreună cu ele, sunt stricătioase și vremelnice. Pentru aceasta, pe bună dreptate ai fost numit *nebun*.

^ r\ „Iar Dumnezeu i-a zis lui: *Nebune, în această Lj\J noapte sufletul tău vor să-l ceară de la tine*". I-a zis acestea prin conștiință, căci conștiința grăiește unele ca acestea când simte moartea. Vezi că nu în prisosul de avuție al cuiva stă viața lui, și că prisosul i-a adus bogatului grijă, dar viață nu a putut să îi adauge?

„Iar cele ce ai gătit ale cui vor fi? ". „Nu numai că n-au să-ți rămână ție cele ce ai adunat, dar nici măcar nu știi cui

au să rămână: moștenitorului sau străinului, prietenului sau vrăjmașului; și acest fapt adaugă întristare la rândul său".

^ 1 „Așa este cela ce strânge luiși comoară, iar nu +J J- în Dumnezeu se îmbogățește ". Cel ce se încrede în comoară și nu întru Dumnezeu îndrăznește, cel ce își învistierește luiși cele vremelnice, și nu după Dumnezeu se îmbogățește: iar bogăția după Dumnezeu este agonisirea faptelor celor bune.

^ ^ ^^ Q Și a zis către ucenicii Săi: „Pentru Li Li Ju*J aceasta zic vouă: nu vă grijiți de sufletul vostru, ce veți mânca; nici de trup, în ce vă veți îmbrăca. Sufletul mai mare este decât hrana și trupul decât haina ". A zis acestea și în al cincilea cap al Evangheliei după Matei, și caută în tâlcuirea acestuia deslușirea spuselor: *Pentru aceasta zic vouă: nu vă grijiți de sufletul vostru, ce veți mânca sau ce veți bea; nici de trupul vostru, în ce vă veți îmbrăca și celelalte (Mt. 6, 25).*

„Luați aminte corbii, că nu seamănă, nici nu seceră, care nu au cămări și jitnițe, și Dumnezeu îi hrănește pre ei: cu cât mai mult sunteți voi mai buni decât păsările?

". Acolo vei afla și despre acestea.

»?* c^ne dintre voi, grijindu-se, poate să adauge statului său măcar un cot? Deci, dacă nici ce este mai mic nu puteți face, ce vă mai grijiți de celelalte? ". Tot acolo s-a vorbit și despre acestea. Iar ce este mai mic a numit adaosul de un cot la stat.

^ ^7 'IO „Socotiți crinii cum cresc: nu se oste-Li i AjO nesc, nici nu torc; și grăiesc vouă, că nici

Solomon întru toată slava sa nu s-a îmbrăcat ca unul din aceștia. Și de vreme ce iarba, care este astăzi în câmp și mâine în cuptor se aruncă, Dumnezeu așa o îmbracă, cu cât mai vârtos pre voi, puțin credincioșilor? ". Și pe acestea le-am cercetat la același cap.

^1 Q_*3 "t „Și voi nu căutați ce veți mânca sau ce veți

^w / J JL *bea, și nu vă înălțați, că toate acestea păgânii lumii acesteia le caută; iar Părintele vostru știe că vă trebuiesc acestea, însă căutați împărăția lui Dumnezeu, și acestea toate se vor adăuga vouă*". Și pe acestea așijderea, și citește acolo tâlcuirea cu de-amănuntul a tuturor celor zise.

Prin *înălțare* să-mi înțelegi răspândirea de la cele cerești la cele pământești.

[Ori semeață cugetare]

„*Nu te teme, turmă mică*. Îndepărtând grija tru-pească, poruncește să nu ne temem de nevoia tru-pească. Iar *turmă mică* numește ceata credincioșilor, pentru că este mică față de mulțimea cea mare a îngerilor. Și în pildă a arătat pe îngeri prin nouăzeci și nouă de oi, iar pe credincioși printr-una singură.

Sau turma credincioșilor este mică față de marea mulțime a celor necredincioși.

Sau este mică și pentru smerenia ei cea cu voie. Hris-tos adaugă apoi și pricina netemerii.

Că bine a voit Tatăl vostru să vă dea vouă împărăția. Iar dacă a dat un lucru atât de mare și de ales, negreșit va da și cele de trebuință pentru viața în această lume. O "3 „*Vindeți avuțiile voastre și dați milostenie*". Po-> *s sJ runca aceasta e pentru cei avuți.

„*Faceți-vă vouă pungi care nu se învechesc, comoară neîmpuținată în ceruri, undefurul nu se apropie, nici molia nu o strică*". Pungă este comoara; care nu se învechește, adică neîmpuținată: cuvintele acestea îl lămuresc pe cel dinainte. Citește și la al cincilea cap din Evanghelia după Matei tâlcuirea spuselor: *Nu vă adunați vouă comori pe pământ și celelalte* (Mt. 6,19), unde vei afla și despre acestea.

Că unde este comoara voastră, acolo va fi și inima voastră". Acolo s-a vorbit și despre acestea, în continuare.

„*Să fie mijloacele voastre încinse și făcliile aprin-se*". Poruncindu-le să se încingă, îi îndeamnă la fapta bună cea lucrătoare, iar prin aprinderea făcliilor - la cea văzătoare: că cei care lucrează obișnuiesc să-și încingă mijloacele, iar cei treji și priveghetori să aprindă făclii - unii ca să lucreze fără împiedicare, ceilalți ca să poată vedea.

Alt înțeles: prin încingerea mijloacelor se poruncește înfrânarea puterii poftitoare, care în mijloc sălășluiește, iar prin aprinderea făcliilor se rânduiește luminarea cuvântului gândit și a celui rostit: că acestea trebuie să strălucească și să lumineze întotdeauna, unul învățându-ne pe noi înșine, iar celălalt pe cei aflați sub cârmuirea noastră.

„*Și voi asemenea cu oamenii care așteaptă pre domnul lor, când se va întoarce de la nunți*". Prin această pildă le-a arătat să se pregătească pentru întâmpinarea Lui, toate bine rânduindu-le și așteptându-L să vină iarăși din cer, că de aceea a numit *întoarcere* pogorârea Lui care va fi la mult timp după înălțare, iar *nunți* - bucuria și veselia de Sus.

„*Ca viind și bătând, îndată să-i deschidă lui*". Adică simțind venirea Lui, să îl întâmpine cu osârdie și cu bucu-

rie, neavând pe conștiință vreun lucru rău. Și mai departe nu trebuie iscodită pilda.

*3 ^7 „*Fericite slugile acelea pre care, venind dom-*

<J i nul, le va afla priveghind". Le va afla *priveghind*, că întru priveghere mor: că faptă bună a sufletului fiind privegherea, rămâne cu dânsul.

Prin *întoarcere* și *venire* și *batere* unii au înțeles că Hris-tos însuși vine la moartea dreptilor - și nu numai la moartea dreptilor, ci și la moartea păcătoșilor. Și întăresc părerea lor prin cuvintele lui Dumnezeu cele către bogat: *Nebune, în această noapte sufletul tău vor să-l ceară de la tine*.

Alții, primind această noimă, zic că venirea lui Hristos este cuvântul Lui care îi cheamă atunci pe drepti întru bucurie, iar pe păcătoși întru întristare.

„Amin zic vouă, că se va încinge și îi va pune pre dânșii să șadă, și venind va sluji lor". Se va încinge cu dreptatea răsplătirii, și îi va pune pre dânșii să șadă mtru odihna veșnică, fiindcă pentru Dânsul s-au ostenit, și va sluji lor prin împărțirea răsplăților după vrednicie.

O O „Și de va veni la a doua strajă, și la a treia strajă \J\ de va veni, și-i va afla așa, fericite sunt slugile acelea ". Întrucât viața de acum se aseamănă unei nopți din pricina beznei și a rătăcirii revărsate asupra ei de către draci și de către patimi, cu bun temei o împarte în felurite străji: că vechii paznici de noapte împărțeau noaptea în trei străji, iar unii chiar în patru. *Straja dintâi* este aici starea celor mai desăvârșiți întru fapta bună, *a doua strajă* - starea celor de mijloc, iar *a treia strajă* - a celor mai de pe urmă. Aceștia toți, dacă vor fi aflați precum am zis mai înainte, adică pregătiți pentru vremea morții, fericiți sunt cu adevărat, că se vor împărtași, fiecare după măsura sa, de viața cea fericită.

O Q »I^{ar} aceasta să știți: că de ar ști stăpânul casei în \J / care ceas ar venifurul, ar priveghea și n-ar lăsa să-i sape casa lui". Și în al douăzeci și optulea cap al Evangheliei după Matei a zis: *Iar aceasta să știți: că de ar ști stăpânul casei în care ceas va veni hoțul, ar priveghea și celelalte* (Mt. 24, 43); și citește tâlcuirea la locul cu pricina.

„Deci, și voi fiți gata, că în ceasul care nu gân-diți, Fiul Omului va veni ". Acolo s-au zis și acestea, și vezi tâlcuirea lor.

A ~\ „A^{l*}) ^ a zis P^{tru} Lui: „Doamne, către noi J JL l Aj zici pilda aceasta, sau și către toți". Și a zis Domnul: „ Oare cine este iconomul cel credincios și înțelept, pre care îl va pune domnul preste slugile sale, ca să le dea la vreme măsura de grâu? ". Știind Petru că unele din pilde și din porunci se potrivesc anume ucenicilor Lui aleși, iar altele tuturor credincioșilor îndeobște, cu bun temei întreabă despre pilda care zice: *Să fie mijloacele voastre încinse și celelalte*. Deci, ce a vrut Hristos? Căutând iconom credincios și înțelept, apoi fericindu-l, a arătat că despre ei a zis pilda aceasta: că ei aveau să fie iconomi ai credincioșilor, dându-le la vreme măsura de grâu a învățaturii. Citește și la cel de-al cincizeci și optulea cap al Evangheliei după Matei tâlcuirea spuselor: *Oare cine este sluga credincioasă și înțeleaptă* (Mt. 24, 45), și vei afla acolo deslușirea tuturor acestora.

^AA1 T

„Fericită este sluga aceea pre care ve-nind domnul lui îl va afla făcând așa. Adevărat grăiesc vouă, că-l va pune pre dânsul preste toate avuțiile sale". Acolo s-au lămurit și acestea.

45
46
47

„Iar de va zice sluga aceea întru inima sa: „Zăbovește domnul meu a veni", și va începe a bate pre slugi și slujnice, și a mânca și a bea și a se îmbăta, veni-va domnul slugii aceleia în ziua întru care nu gândeste și în ceasul întru care nu știe, și-l va tăia pre el în două, și partea lui cu necredincioșii o va pune". Tot acolo, în continuare, s-au zis și acestea, și vezi tâlcuirea lor.

„Iar sluga ceea ce a știut voia domnului său și n-a gătit, nici a făcut după voia lui, mult va fi bătută ". Despre cei ce aveau să păstorească este acest cuvânt, înfricoșându-i pe cei ce știu toată voia lui Dumnezeu, dar nu găsesc, adică nu fac cele spre placul Lui, și vestește cu tărie că vor fi bătuți mult, adică vor fi pedepsiți amarnic, că au știut și au disprețuit.

A Q „Iar cela ce nu a știut și a făcut cele vrednice de /O bătăi, puțin va fi bătută ". Că nu știa voia domnului său; va fi bătut și acesta, că putând să afle nu a aflat, dar nu atât de mult. Cela ce a știut a disprețuit, iar acesta s-a lenevit: iar disprețul este păcat mai greu decât lenevi-rea. Aici arată pe credinciosul care din lipsă de învățatură nu a știut voia lui Dumnezeu: că cei necredincioși nu din lenevire nu știu voia lui Dumnezeu, ci din rătăcirea cea aleasă cu bună știință și din răutate nepocăită.

„Și tot căruia s-a dat mult, mult se va cere de la el". Și acestea sunt despre cei care păstoresc, că acestora li s-a dat dar mult al priceperii voii lui Dumnezeu pentru folosul păstoriților. Drept aceea, întrucât mulți talanți au primit, mult câștig se va cere de la dânșii; iar că darul se dă celor ce păstoresc zice și Pavel, scriind către Timotei: *Nu fi nebăgător de seamă de darul ce este întru tine, carele s-a dat ție prin punerea mâinilor preoției* (1 Tim. 4, 14).

„Și căruia s-a încredințat mult, mai mult vor cere de la el". Cuvântul de față este dat ca pildă⁴¹, dar și el îi privește pe păstori. Când unii dau cuiva bani mulți ca să facă negustorie, cer mai mult de la dânșii: și Dumnezeu va cere mai mult de la cel în care a pus mult dar, că e dator acela nu doar cu mântuirea sa, ci și cu mântuirea norodului.

AQ „Foc am venit să arunc pre pământ". Foc nu-~ / mește acum dragostea și credința cea către Dânsul, arătând cât de puternică și de lucrătoare este aceasta. Dealtfel, în al nouăsprezecelea cap din Evanghelia după Matei a numit-o *sabie*, și caută acolo tâlcuirea cuvintelor: *Să nu vă pară că am venit să pun pace pre pământ: n-am venit să pun pace, ci sabie* (Mt. 10, 34).

„Și ce voiesc, dacă acum s-a aprins?". „Și ce voiesc mai mult, dacă s-a aprins? Ce mai aștept în lume?" Zicând acestea, a arătat că focul a fost deja aprins în ucenici, și că odată aprins nu se va mai stinge, ci va străbate cu iuțeală întreaga lume, și că e vremea să Se mute din viața de aici.

C*/"1 „Și cu botez am a Mă boteza ". Mai pe șleau pre-«-J U zice despre moartea Sa. *Cu botez am a Mă boteza*: cu botezul prin sânge, numind *botez* junghierea Sa, că s-a făcut nouă spre curățire.

„Și cum Mă strămtorez până se va sfârși!". „Și parcă Mă neliniștesc pentru că întârzie". A arătat că năzuiește să fie junghiat pentru noi, și că de bună voie Se dă pe Sine.

51

„Au vi se pare că am venit să dau pace pre pământ? Nu, zic vouă, ci împărțire ".

Precum am zis

Cu înțelesul de „exemplu".

mai sus, caută la al nouăsprezecelea cap al Evangheliei după Matei tâlcuirea cuvintelor: *Să nu vă pară că am venit să pun pace pre pământ: n-am venit să pun pace, ci sabie*.

„Că vor fi de acum înainte cinci întru o casă împărțiți: trei împotriva a doi, și doi împotriva a trei". Acestea nu primesc tâlcuire după înțelesul istoric, ci numai după înțelesul mai înalt. Casa cea una este sufletul credinciosului. Cinci sunt cele cinci puteri din el: mintea, cugetul, părerea, închipuirea și simțirea, care înainte de cuvântul credinței erau unite, adică se învoiau în dragostea de plăceri, dar după ce va veni la ele acest cuvânt, se vor împărți: cele trei cuvântătoare, adică mintea, cugetul și părerea împotriva celor necuvântătoare - a închipuirii și a simțirii, neînvoindu-se cu acestea spre împătımire; și acestea două necuvântătoare împotriva celor trei cuvântătoare, neînvoindu-se cu ele spre nepătımire, până ce cuvântul va birui necuvântarea.

Mai este și alt chip de a înțelege, întrucât omul are cinci puteri ale sufletului (cele zise

mai înainte) și cinci simțuri ale trupului (văzul, auzul, mirosul, gustul și pipăitul), casă ar fi omul, și vor fi cele cinci împărțite în el, adică cele trei puteri cuvântătoare ale sufletului (mintea, cugetul și părerea) împotriva celorlalte două (a închipuirii și a simțirii), iar cele două simțuri mai de cinste ale trupului (văzul și auzul) împotriva celorlalte trei (a mirosului, a gustului și a pipăitului), războindu-se cu acestea și lup-tând ca să le supună.

[Cum de a zis Mântuitorul cinci, însă vine cu șase? Că trei împerecheri înfățișează⁴². Ei bine, să știți că nu întinde cincimea până la șesime, ci prin cincime arată oarecare lu-

⁴²

Vezi versetul următor.

cru de taină, iar șesimea o dă ca pildă⁴³. Așadar, ce se arată prin cincime? Faptul că după venirea credinței este cu neputință să cadă la învoială și să meargă pe același drum cei ce înainte de venirea credinței erau uniți prin înrudire.

Când este vorba de o cincime alcătuită din doi oameni și trei lucruri, sau din trei oameni și două lucruri, cu neputință este împăcarea când se ceartă cei doi oameni pe cele trei lucruri sau cei trei pe cele două: că e cu totul peste mână a împărți trei lucruri la doi oameni sau două lucruri la trei oameni, neputându-se face împărțirea cum se cuvine. Așa și cu cei care sunt uniți prin înrudire, dar sunt dezbinați din pricina credinței, și despărțiți, și nu pot ajunge la învoire. *Vor fi, zice, trei împotriva a doi și doi împotriva a trei*, ca trei oameni care se ceartă pentru două lucruri și ca doi care se ceartă pentru trei lucruri.

Pe urmă dă și pilda înrudirilor celor mai apropiate, în care aduce însă despărțire sabia cea prea-tăioasă a propo-văduirii credinței: dintre aceste două înrudiri, două sunt de sânge, iar cea de-a treia prin căsătorie.

Altă tâlcuire. *Doi împotriva a trei și trei împotriva a doi*, adică două legături împotriva a trei perechi de fețe⁴⁴, și trei perechi de fețe împotriva a două legături: că îndoită este legătura dintre tată și fiu, și lucrurile stau la fel și în privința celorlalte perechi. Iar cele trei perechi de fețe sunt tată și fiu, mamă și fiică, soacră și noră].

Se va împărți tatăl împotriva feciorului și fecio-rul împotriva tatălui, muma împotriva fetei și

53

⁴³ Cu înțelesul de „exemplu”.

⁴⁴ Persoane.

⁴⁵ Este vorba de caracterul reciproc al relației dintre tată și fiu. Oricum, explicația scoliastului pare forțată.

fata împotriva mamei, soacra împotriva nurorii și nora împotriva soacrei. Acestea nu trebuie legate de cele zise înainte, ci după alt temei trebuie citite și după înțelesul istoric trebuie tâlcuite, fiindcă arată despărțirea dintre credincioși și necredincioși, prin care și cele mai strânse legături de rudenie se vor rupe. Și caută la tâlcuirea celui de-al nouăsprezecelea cap al Evangheliei după Matei deslușirea spuselor: *Că am venit să oselesc omul asupra tatălui său și celelalte* (Mt. 10, 35), care se potrivesc foarte bine celor zise aici.

Iar potrivit înțelesului mai înalt, *tatăl* ar fi aici mintea, iar *feciorul* acesteia - gândul viclean, împotriva căruia mintea se ridică, lepădându-l ca pe un lucru vătămător. *Muma* ar fi inima, iar *fata* ei - pofta vicleană, împotriva căreia inima se ridică, rupându-se de ea. *Soacra* ar fi Sinagoga Iudeilor, iar *nora* ei - Biserica Creștinilor, pentru că s-a însoțit cu Hristos, Care era fiu al Sinagogii după

omenitate, că dintr-însa a odrăslit.

^ CT/1 \JJ

\$ zicea și noroadelor: „ Când vedeți no-rul ridicându-se de la apus, numai decît ziceți că ploaie mare vine, și este așa; și când vedeți aus-trul suflând, ziceți că zăduf va să fie, și este. Fățarnicilor, fața cerului și a pământului știți a cerca: dar vremea aceasta cum n-o cercăți? ". Așadar, zice: „Voi, care faceți pe mai-înainte-știutorii, cum de știți să judecați cum arată fața cerului și a pământului și să prevestiți în urma cercetării lor cele ce au să fie, iar vremea aceasta, adică vremea venirii Mele, cum nu o recunoașteți din cercetarea cărților Legii și prorocilor, în care sunt puse semnele și simbolurile acesteia, din care lesne se face cunoscută celor ce iau

⁴⁶ Cuvântul „minte" (vouq) este de genul masculin în grecește.

aminte?" Către Cărturari se îndreaptă acest cuvânt, chiar dacă a fost rostit înaintea mulțimilor.

F ^7 „De ce nu judecați și înșivă întru voi ce este «J / drept? " Acum vorbește despre altceva, și anume prin pilda lesne de înțeles de mai înainte îi îndeamnă să se lepede de Satana, adică de lucrurile lui, zicând: „De ce nu înțelegeți și singuri ceea ce este bine? Că nu este greu să deosebiți binele de rău".

C* O „Și când mergi cu pârâșul tău la domn, pre

^} \J cale, dă lucrare să te izbăvești de el". Dă lucrare, adică lucrează, sârguiește-te, nevoiește-te să te răs-cumperi. Prin pârâș arată pe Satana, vrăjmașul cel de obște, iar prin domn pe Dumnezeu, Domnul tuturor, la Care vom fi aduși împreună cu vrăjmașul ca să ne ceară socoteală pentru faptele noastre rele; calea este viața cea nestatornică de acum, pe care mergem cu pârâșul diavol. Domnul a folosit pilda⁴⁷ acesta, dar cu alt scop, în cel de-al cincilea cap al Evangheliei după Matei (Mt. 5, 25).

„ Ca nu cumva să te tragă la judecător. Că diavolul e nu numai vrăjmaș al lui Dumnezeu, ci și izbânditor⁴⁸, adică împlinitor al pedepsei Lui, precum ne învață David (Ps. 8,3).

„Și judecătorul te va da temnicerului", îngerului mai-mare peste închisorile iadului.

„Și temnicerul te va arunca în temniță ". In iad.

59

„Zic ție: nu vei ieși de acolo până nu vei plăti și bănușul cel mai de apoi". „Până vei suferi toată

⁴⁷ Sau, mai *ad litteram* și în limbaj mai modern, „a tratat această idee".

⁴⁸ în graiul bisericesc „izbândire" însemna „răzbunare".

pedeapsa", adică „nu vei ieși vreodată de acolo", că pentru totdeauna sunt osândiți unii ca aceștia. Și nimic nu ne împiedică să înțelegem aceste spuse și potrivit tâlcuirii la al cincilea cap al Evangheliei după Matei.

CAP XLVII: DESPRE GALILEENI

ȘI DESPRE CEI DIN SILOAM

13,1

Și au venit oarecare întru acea vreme, spu-nându-I Lui de Galileenii al căror sânge Pi-lat l-a amestecat cu jertfele lor. Acești Galileeni, fiind din tabăra lui Iuda Galileeanul, au fost pârâți ca trădători ai Chesarului, care au umplut de răzvrătire împotriva lui toată Galileea. Întâlnindu-se aceștia ca să jertfească, Pilat a aflat aceasta și, fierbând de mânie, a trimis ostași împotriva lor și, junghiindu-i, a amestecat sângele lor cu jertfele lor. Așadar, aceasta a fost istoria; și au fost de față la ea unii Iudei, care, vestind lui Hristos despre acei Galileeni, căutau să afle dacă au pățit unele ca acestea fiindcă au fost mai păcătoși decât toți Galileenii (că așa credeau dânșii).

*2^*3 Și răspunzând Iisus, a zis lor: „Au vi se pare *J că Galileenii aceștia mai păcătoși decât toți Galileenii au fost fiindcă au pățimit acestea? Nu, ci zic vouă că de nu vă veți pocăi, toți așa veți pieri”. Fiind cu toții păcătoși, numai aceia au pierit, ca ei să fie pedepsiți pentru păcate, iar cei rămași să se învețe minte. Așadar, zice că „dacă nu vă veți întoarce dintru răscoala împotriva împăratului vostru”, adică a lui Hristos, „întru supunerea față de Dânsul, și dintru răutate întru fapta bună, toți așa veți pieri, adică și voi veți fi uciși în vremea săvârșirii jertfelor cu care vă trufiți și vă laudați”. Și așa a fost: că în vremea praznicului Paștilor au fost impresurați și omorâți de către Romani.*

*4_ C „Sau acei optsprezece, preste care a căzut tur-*J nul în Siloam și i-a omorât, vi se pare că aceștia mai greșiți au fost decât toți oamenii care locuiau în Ierusalim? Nu, ci zic vouă: dacă nu vă veți pocăi, toți așa veți pieri”. Și despre aceștia se întrebau oamenii dacă au primit așa un sfârșit amar fiindcă erau mai păcătoși decât toți Iudeii. Deci, arată și vestește și despre ei că dacă nu se vor pocăi, toți așa vor pieri, adică vor primi și dânșii sfârșit amar - precum au și primit, fiind uciși în chip cumplit de către Romani. Așadar, învățăm de aici că pieirea cea în parte a fraților noștri este dovadă a mâniei dumnezeiești asupra tuturor, dovadă care se face spre îndreptarea noastră, căzând asupra-le din pricina bunătății fără seamăn a lui Dumnezeu și nu doar pentru păcatele lor. Apoi dă și o pildă ce arată că dacă nu se vor schimba, vor pieri.*

6_ ^7 Și zicea pilda aceasta: „ Un smochin avea oa-i recine în via lui sădit, și a venit căutând rod într-însul, și n-a aflat. Și a zis către vierul: Iată, de trei ani vin căutând roadă în smochinul acesta, și nu aflu. Ta-ie-l pre el, căci și pământul îl cuprinde în deșert”. Smochin neroditor numește Sinagoga Iudeilor, care odrăslea belșug de frunze - cuvintele Legii și prorocilor - și se lauda cu dânsele, dar rod, adică faptă bună, nu aducea. Via e lumea, fiindcă a fost sădită ca să aducă rod preaplă-cut lui Dumnezeu. Vierul e Hristos, fiindcă poartă de grijă acestei vii și vede de credincioși, iar stăpânul viei e Tatăl, că numai pe Acesta îl mărturisește ca Domn al său Sinagoga Iudeilor. Cei trei ani sunt cele trei cârmuiri pe care le-au avut Iudeii de-a lungul timpului: una este cea a judecătorilor, alta a împăraților, iar cea din urmă a arhierilor. Așadar, zice: „,Taie-l: de ce să irosească grăsimea pământului degeaba?”

8,, Iar el, răspunzând lui, a zis: Doamne, lasă-l pre el și într-acest an, până-l voi săpa împrejur și voi pune gunoi”. Se roagă pentru Iudei, că din Iudei S-a îno-menit; și cere pentru cei de un neam cu Dânsul după trup să fie lăsați și într-acest an, adică în vremea cât i-a învățat, până ce va săpa împietrirea cea dimprejurul inimilor lor cu sapa îndemnului și până ce va pune ca îngrășământ gunoi, adică învățătură care îngrașă spre aducere de rod.

9 „Și de va face rod”. Aici vorbește eliptic, lăsând deoparte cuvântul bine, ce ar fi trebuit să urmeze.

"| C) „Iar de nu, îl vei tăia în anul cel viitor”, în vre--L \J mea ce va să fie, adică

atunci când au împresurat Romanii Palestina: că atunci a tăiat cu totul Sinagoga Iudeilor din pământul acela și a sădit în locul ei Biserica Creștinilor, ce pururea aduce rod. Iar de va spune cineva: „N-a fost lipsită de rod cu totul Sinagoga Iudeilor în vremea celor trei cărmuiri, că a rodit sub dânsule pe unii, ba nici în vremea cât a învățat El”, vom răspunde că răutatea celor mulți acoperă fapta bună a celor puțini și că întregul se judecă după partea care precumpănește în el.

CAP XLVIII: DESPRE FEMEIA CARE AVEA DUH DE NEPUTINȚĂ

1 "l Și era învățând într-o din sinagogi J. JL sâmbăta. Și iată o femeie era care avea duh de neputință de optsprezece ani. Drac de boală, ce nu-i îngăduia să se vindece.

1"t ^ "1 ^ Și era gârbovă, și nu putea să se îndrept- L JL Zrf teze nicidecum. Iar lisus, văzându-o pre dânsa, a chemat-o. Milostivindu-se, a chemat-o.

"| O Și a zis: „Femeie, te-ai slobozit de boala ta”. Și JL «J și-a pus pre dânsa mâinile, și îndată s-a îndreptat, și slăvea pre Dumnezeu. Femeia avea să creadă și fie recunoscătoare: că pentru Dânsul a venit, și după ce s-a vindecat dă mulțumită. De asta a și tămăduit-o grabnic -prin cuvânt ca Dumnezeu și prin punerea mâinilor ca om. Femeia aceasta mai înainte închipuia omenirea cea de obște, care boala de răutățile Satanei, și până la pământ era gârbovită de patimi, și nu putea să se îndrepte nicidecum spre cele cerești și dumnezeiești și gândite, și pe care, fiind ea în starea aceasta jalnică, a miluit-o Ziditorul ei, și a chemat-o la Sine prin Evanghelie, și a îndrăptat-o ca să umble drept pe calea care duce în sus, la cer.

H Iar mai-marele sinagogii, mâniindu-se că o vindecase lisus sâmbăta, răspunzând zicea norodului: „Șase zile sunt într-o care se cade a lucra; deci, într-o acestea venind, să vă vindecați, iar nu în ziua sâmbetei ”. Către Hristos n-a zis nimic, sfiindu-se de covârșitoarea Lui faptă bună.

"f / A-J

Iar Domnul a răspuns lui și a zis: „Fă-țarnicilor, flecare din voi sâmbăta au nu-și dezlegă boul său sau asinul său de la iesle și-l duce de-l adapă? Dar aceasta, fîică a lui Avraam fiind, pre care a legat-o Satana, iată de optsprezece ani, au nu se cădea a se dezlega din legătura aceasta în ziua sâmbetei? ”. Fățarnici i-a numit pe cei de un cuget cu mai-marele sinagogii pentru că fățureau cinstirea legii sâmbetei, însă de fapt, îm-potrivindu-se vindecării în zi de sâmbătă, căutau să-și îndreptătească pizma. De ce? Vindecând Hristos cel mai ades sâmbăta, fiindcă atunci se strângeau mulțimile, sâmbăta se și minunau de El mai cu osebite.

Sau i-a numit fățarnici fiindcă știau Legea, dar nu știau înțelesul ei: că dacă a îngăduit îngrijirea vietății necuvântătoare, cu cât mai mult atunci când este vorba de cea cuvântătoare? Că omul este mai de preț decât dobitocul.

"f ^7 Și acestea zicând El, se rușinau toți cei ce stă-JL / teau împotriva Lui din pricina muștrării la care nu era chip a se răspunde împotriva.

Și tot norodul se bucura de toate cele slăvite ce se făceau de Dânsul. Fiindcă era străin de zavistie, și fiindcă primea faceri de bine de la Dânsul.

CAP XLIX: DESPRE PILDE

iclxc

I O _ 1 O ^ zicea: „Cui este asemenea împărăția J. O _ 1 / M Dumnezeu, și cu ce o voi asemăna pre dânsa? Asemenea este grăunțului de muștar pe care, luându-l omul, l-a aruncat în grădina sa, și a crescut, și s-a făcut copac mare, și păsările cerului s-au sălășluit în ramurile lui". Matei a numit această asemuire *pildă* (ἱαπα(κ>^r)) și a pus-o a treia între pildele din cel de-al douăzeci și patrulea cap al Evangheliei sale (Mt. 13, 31). Citește tâlcuirea acolo.

^^ 1

Lj J.

Iarăși a zis: „Cu ce voi asemăna împără-ția lui Dumnezeu? Asemenea este aluatului pre care, luându-l femeia, l-a ascuns în trei măsurile de faină până s-a dospit toată". Toată faina. Și pe această asemuire tot *pildă* a numit-o, punând-o a patra în același cap (Mt. 13, 33). Caută tâlcuirea tot acolo.

[Acestea au tâlcuire foarte amănunțită. *Femeia* este Biserica lui Dumnezeu; *aluatul*, dumnezeiasca și de Dumnezeu scrisa Lege; cele *trei măsuri* sunt cele trei părți ale sufletului (mânia, înțelegerea și pofta de cele bune), în care amestecându-se cumva cuvântul cel dumnezeiesc, a dospit toată firea sufletului.]

CAP L: DESPRE CEL CE

L-A ÎNTREBAT PE DOMNUL

DACĂ SUNT PUȚINI CEI CE SE MÂNTUIESC

£/ umbla prin cetăți și prin sate, învă-țând și cale făcând în Ierusalim. Și l-a zis oarecine Lui: „Doamne, au puțini sunt cei ce se mân-tuiesc? ". A zis s-a pus aici în loc de „a întrebat".

^l A Li \

Iar El a zis lor: „Nevoiți-vă a intra prin ușa cea strâmtă". La întrebare n-a răspuns, că era de prisos și neaducătoare de vreun folos. Că ce folos trage cel care află dacă puțini sau mulți sunt cei ce se mântuiesc? A zis doar chipul în care se mântuiește omul și a arătat că trebuie să intrăm întru mântuire prin ușa cea strâmtă, fiindcă aceasta era de trebuință să afle.

Despre ușa cea îngustă s-a vorbit și în al cincilea cap al Evangheliei după Matei, și caută acolo tâlcuirea cuvintelor: *Intrați prin ușa cea strâmtă* (Mt. 7, 13).

„ Că mulți, zic vouă, vor căuta să intre și nu vor putea ". Câți nu merg prin ușa cea strâmtă, ci prin cea largă. Acolo vei afla și despre cea largă.

_B ^1 / 1 Aj\J

„Deci, după ce se va scula stăpânul ca-șei și va încuia ușa, și veți începe a sta afară și a bate în ușă, zicând: Doamne, Doamne, deschide-ne nouă; și răspunzând, va zice vouă: Nu vă știu pre voi de unde sunteți. Atunci veți începe a zice: Am mâncat înaintea Ta și am băut, și în ulițele noastre ai învățat". Dă pildă care aruncă teamă în cei nepăsători de mântuirea lor: că plăsmuiește un stăpân al casei ce sade și primește pe prietenii săi, apoi se scoală și încuia ușa casei sale și nu mai îngăduie celorlalți să intre. Prin stăpânul casei Se înțelege Hristos însuși, iar prin casă - împărăția Cerurilor. Prin ședere și prin primirea prietenilor se înțelege așteptarea cea până la sfârșitul lumii și primirea celor vrednici, iar prin sculare și încuierea ușii - sfârșitul lumii.

Cei care stau afară ar fi Iudeii necredincioși, ce caută să intre și zic către Dumnezeu: am mâncat și am băut înaintea Ta (fiindcă jertfind, mâncau și beau în Templu) și: în ulițele noastre ai învățat, numind ulițe sinagogile, în care Dumnezeu îi învăța grăind prin cărțile Legii și proro-cilor, care li se citeau în sinagogi.

Cei care stau afară și zic unele ca acestea ar mai putea fi și credincioșii nepăsători, care au mâncat și au băut în-

aintea Lui Cinstitul Lui Trup și Sfântul Lui Sânge, și în ale căror adunări a învățat prin Evanghelie și prin celelalte Scripturi de Dumnezeu insuflate.

^ ^7 „ Și va zice: Zic vouă, nu vă știu pre voi de unde Li J sunteți". Pe cei ce-L știu îi știe, iar pe cei care de a lor voie nu-L știu nu-i știe și pe cei care se leapădă de Dânsul îi leapădă: iar de a lor voie nu-L știu nu doar iudeii necredincioși, ci și credincioșii nepăsători: unii fiind orbi și surzi de a lor voie față de minunile și de învățătura Lui, iar ceilalți nesocotind din lenevire poruncile Lui, deși cunosc că nesocotindu-le pe ele, pe Dânsul îl nesocotesc.

„Depărtați-vă de la Mine, toți lucrătorii nedreptății". Ai păcatului, că tot cel ce păcătuiește fie se nedreptățește pe sine, fie nedreptățește pe altul.

„Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților". Acolo, adică „atunci, în vremea aceea va fi tânguirea nemângâiată". Și scrâșnirea dinților cea de durerea nesuferită.

„ Când veți vedea pre Avraam și pre Isaac și pre Iacov și pre toți prorocii întru împărăția lui Dumnezeu, iar pre voi scoși afară ". Aceasta s-a zis în primul rând către Iudei, ce se mândreau că sunt sămânța lui Avraam și a celorlalți patriarhi.

„Și vor veni de la răsărit și de la apus și de la miazănoapte și de la miazăzi, și vor șede întru împărăția lui Dumnezeu ". Vor veni la credință și la săvârșirea bunei Lui plăceri cei din neamuri, din cele patru părți ale lumii: de la răsărit, și de la apus, și de la miazănoapte, și de la miazăzi. Ședere înseamnă „odihnă", „desfătare".

\$' iată, sunt de pe urmă care vor fi dintâi". „Credincioșii din neamuri, ce par acum a fi cei de pe urmă, că sunt cei de pe urmă care L-au cunoscut pe Fiul, dar vor fi cei dintâi atunci, pentru credința lor curată".

„Și sunt dintâi care vor fi de pe urmă". Iudeii cei necredincioși, ce par acum a fi cei dintâi, pentru că au fost primii care L-au cunoscut pe Dumnezeu, că zice: Fiul Meu cel întâi-născut este Israil (Ieș. 4, 22), dar pentru necredința lor vor fi atunci cei de pe urmă.

Cuvântul acesta privește și pe credincioșii ce par a fi cei de pe urmă în viața de acum, dar vor fi cei dintâi în veacul ce va să fie, și dimpotrivă⁴⁹.

⁴⁹ Viceversa.

CAP LI: DESPRE CEI CE I-AU ZIS

LUI IISUS DESPRE IROD

O "T în ziua aceea s-au apropiat oarecare dintre Fa-*J J- risei, zicând Lui: „Ieși și Te du de aici, că Irod va să Te omoare". Auzind că vor fi aruncați afară și că vor fi cei de pe urmă, s-au aprins de mânie și, fățărind buna voință, îl sfătuiau să plece și să se depărteze, pasămite ca nu cumva să-L omoare Irod, însă de fapt ca nu cumva, rămânând și făcând minuni, să Se proslăvească și să atragă mulțimea.

O 'l Și'a zis lor: „Mergând, spuneți vulpii acesteia: la-*J Li ta, scot draci și fac vindecări astăzi și mâine, și a treia zi Mă voi sfârși". Cunoscând viclenia lor, răspunde cu răbdare și cu înăscuta-I înțelepciune: „JWergând, spuneți vulpii acesteia, adică șireteniei și răutății celei din voi" (fiindcă șireată și răutăcioasă este vulpea).

Deși cuvântul pare

a fi despre Irod, el îi privește pe Farisei. Iar *astăzi și mâine*, măcar că par a arăta un număr de zile, arată de fapt un răstimp scurt: fiindcă atunci când vrem să arătăm că este vorba de puțină vreme, zicem *azi-mâine*. Așijderea și *a treia zi Mă voi sfârși* arată că nu după multă vreme avea să moară. A zis acestea spre potolirea mâniei și a pizmei lor.

„*însă Mi se cade astăzi și mâine și în cealaltă zi a merge*".

[Zic unii că *astăzi și mâine* m seamnă două zile în care avea să facă minuni acolo, iar *a treia zi* - cea de după acelea două, în care avea să Se sfârșească, adică să înceapă a Se duce la moarte și a merge la Ierusalim]

„Astăzi și mâine, adică puțină vreme, trebuie să lucrez cele ce am grăit, și în ziua următoare să Mă mut din această viață, adică să fiu omorât pe urmă de către voi, cei ce sunteți mai-mari în Ierusalim".

„Că nu este cu puțință să piară proroc afară din Ierusalim", în zeflema a zis aceasta, batjocorind Ierusalimul ca pe un ucigaș al prorocilor. Înțelesul cuvântului este următorul: „De vreme ce Mă numește „proroc", negreșit Mă va omorî - că nu este cu puțință, adică neobișnuit este, să fie omorât vreun proroc afară de cetatea aceasta".

Q A „Ierusalime, Ierusalime, cel ce omori prorocii și

*J ucizi cu pietre pre cei trimiși la tine, de câte ori am vrut să adun pre fiii tăi cum adună găina puii săi sub aripi, și n-ați voit!". Acestea le-a scris și Matei în al cincizeci și șaselea cap, și citește acolo tâlcuirea.

„Iată, se lasă vouă casa voastră". Adică se lasă pustie, după cum a adăugat Matei. Și spusele acestea s-au tâlcuit acolo în continuare.

*3 /L „Și zic vouă că nu Mă veți vedea de acum până

J \J ce va veni, când veți zice: Blagoslovit cela ce vine întru numele Domnului!". „Până ce va veni vremea când veți zice aceasta". La acel cap vei afla și tâlcuirea tuturor acestora.

CAP LII: DESPRE CEL BOLNAV DE IDROPICĂ

"\ A 1 Și^a fost când a intrat El în casa oarecărui J. | , J. dintre boierii Fariseilor sâmbăta ca să mănânce pâine, și aceia îl pânneau pre El. Și Fariseul acesta L-a chemat la masă ca pe un proroc, căutând să arate că nu îl pizmuiește: că și între Farisei erau unii răi doar pe jumătate și nu chiar de aceeași teapă cu ceilalți. Hristos a urmat, făcând din masă prilej de folos pentru Fariseu și pentru cei din casa lui; iar ceilalți Farisei îl pânneau, doar-doar va face sâmbăta ceva împotriva Legii.

2\$' iată un om bolnav de idropică era înaintea Lui. Stătea și nu cuteza să ceară tămăduire, pentru că

era sâmbătă și din pricina Fariseilor, ci doar se înfățișa Lui ca văzându-l să-l miluiască fără să I se ceară și să îl scape de idropică.

3\$' răspunzând Iisus, a zis către Legiuitori și către Farisei. Către Legiuitorii și Fariseii care erau și ei poftiți acolo.

3_ ^ Grăind: „ Oare este slobod sâmbăta a vinde-I ca? ". Iar ei au tăcut, fiindcă și în alte dați când au întrebat unele ca acestea le-a fost închisă gura, neavând ei cum să spună că Legea împiedică facerea de bine în zi de sâmbătă.

Și apucând, l-a vindecat pre el și l-a slobozit. Apucând, adică „atingându-l”.

5\$' răspunzând către ei, a zis: „ Căruia dintre voi, jiul sau boul de va cădea în puț, au nu îndată îl scoate pre el în ziua sâmbetei? ". Pentru că Legea îngăduia aceasta. Iar dacă ea nu împiedica să fie scoasă din primejdie vietatea necuvântătoare, cu cât mai mult cea cuvântătoare, pentru care și cea necuvântătoare a fost zidită? O, adâncul înțelepciunii! De mai multe ori tămăduind în zi de sâmbătă, în felurite chipuri (și toate cu neputință de răsturnat) îndreptățește această faptă, învățatură dând că de lucrurile lumești se cuvine a sâmbăta, adică a nu le lucra pe ele, iar nu de cele duhovnicești.

6

Și n-au putut răspunde Lui la acestea. Fiindcă învederat era adevărul lor.

CAP LIII: DESPRE FAPTUL

CĂ NU SE CADE A IUBI LOCURILE DE FRUNTE LA MESE

7 Și zicea către cei chemați pildă, luând aminte cum își alegeau șederile mai sus. Luând aminte, adică muștrându-i pentru alegerea locurilor de frunte, că i-a văzut atunci făcând aceasta.

Zicând către dânșii. Către fiecare dintre dânșii.

8—Q Când te va chema cineva la nuntă, nu ședea în / locul cel mai de sus, ca nu cumva să fie chemat de dânsul altul mai cinstit decât tine, și venind cela ce și pre tine

și pre acela a chemat, va zice ție: Dă locul acestuia, și atunci vei începe cu rușine locul cel mai de jos a-l ținea, îi îndeamnă să nu se arunce la cinstiri, nici să își dea întâietate în fața altora. Urzind îndemn prin pildă, îi atinge în chip mai subțire și mai ușor de îndurat, că așa este felul îndemnurilor date prin pilde. Prin nuntă a lăsat să se înțeleagă orice prânz și orice cină, pentru că a fi chemat la nuntă părea un lucru mai de cinste decât a fi chemat la prânz sau la cină.

"t C)»Ci când te va chema, mergând șezi la locul cel J. J mai de jos, ca atunci când va veni cela ce te-a chemat, să-ți zică ție: Prietene, suie mai sus. Atunci îți va fi ție cinste înaintea celor ce vor ședeă împreună cu tine". Lărgeste cuprinderea cuvântului, arătând și rușinea ce vine din obrăznicie, și slava ce vine din sfiala cuviincioasă, din amândouă părțile îndemnând la smerita cugetare. Apoi aduce și încheierea de obște spre întărirea îndemnului, zicând:

11 „ Că tot cel ce se înalță va fi smerit, și cel ce se J. smerește va fi înălțat". Unul va fi smerit, iar celălalt va fi înălțat nu numai înaintea oamenilor care cugetă drept, ci în primul rând înaintea lui Dumnezeu.

n^ "f A Și zicea și celui ce îl chemase pre El: JL 1 „ Când faci prânz sau cină, nu chema prietenii tăi, nici frații tăi, nici rudele tale, nici vecini bogați, ca nu cândva să te cheme și ei pre tine și să se facă ție răsplătire, ci când faci ospăț cheamă săracii, betegii, șchiopii și orbii, și fericit vei fi, căci nu pot să-ți întoarcă, că ți se va întoarce ție întru învierea dreptilor". Vezi a cât folos a făcut Hristos pricină din ospăț? Că după ce i-a îndemnat la cele cuviincioase pe cei chemați, dă îndemn și celui ce i-a chemat pe dânșii. Și n-a zis aici: când faci

nuntă, ci când faci praznic sau cină, fiindcă la nuntă trebuie chemați, spre cinstirea nunții, prietenii și frații și rudeniile și vecinii bogați. Iar unii zic că prin prânz sau cină se înțelege și nunta.

într-adevăr, se cuvine învățătorului nu numai să oprească de la cele rele, ci să și sfătuiască la cele bune: „Nu face asta, ci cealaltă".

Și nu spre defăimarea prieteniei și a rudeniei și a frăției și a celorlalte de acest fel a dat acest îndemn, ci ca noi, cunoscând ce este mai bine, să dăm întâietate acestuia și să nu odihnim pentru răsplată pe cei ce n-au nevoie: că trebuie să slujim pe Dumnezeu mai vârtos decât pe oameni și de la Dumnezeu să căutăm răsplată mai vârtos decât de la oameni. Se cuvine ca și cel care dă ospăț duhovnicesc să cheme și să adune pe cei săraci cu cunoașterea, și pe cei betegi cu mintea, și pe cei șchiopi cu făptuirea, și pe cei orbi cu vederea minții, că cei care nu sunt așa n-au trebuință de un asemenea ospăț.

CAP LIV: DESPRE CEI POFTIȚI LA CINĂ

"T C* "I / Și auzind acestea, unul din cei ce ședeau U J. J} cu El a zis: „Fericit este cela ce va prânzi întru împărăția lui Dumnezeu". Iar El a zis lui: „ Un om oarecare a făcut cină mare și a chemat pre mulți". Urzește pildă care arată că nimeni dintre cei ce nu I se pleacă nu se va bucura de împărăția lui Dumnezeu. Om a numit pe Dumnezeu și Tatăl, fiindcă e Iubitor de oameni, iar cină mare -

nepovestita desfătare de împărăția lui Dumnezeu. Cuvântul *cină* nu are aici un înțeles aparte, căci în al cincizeci și unulea cap al Evangheliei după Matei vorbește de *prânz*. *A chemat pre mulți*, adică pe cele douăsprezece seminiții ale lui Israil, fiindcă aces-

tea au fost chemate mai înainte de toate neamurile ca norod ales al lui Dumnezeu. [Făcătorul tuturor și Dumnezeu Tatăl *a făcut cină mare*, adică evangheliceasca iconomie, ca ca să se adune toți la El. Și o numește *cină*, nu *prânz*, pentru că va fi în vremurile de pe urmă sau, cum s-ar spune, la apusul veacului. Așadar, a gătit lepădarea păcatelor, împărtășirea Duhului Celui Sfânt, slava înfierii, împărăția Cerurilor și prorociile Evangheliilor.]

"t ^J „*Și a trimes pre sluga sa în ceasul cinei să zică J. / celor chemați: Veniți, că iată gata sunt toate* ". *Slugă* a Tatălui Se numește pe Sine însuși, pentru că a luat *chip de rob*, fiind trimis după omenitate la iudei ca să îi cheme prin Evanghelie la desfătarea sus-pomenită.

"f O ^l f „*Și'au început toți dimpreună a se lepă-JL O L\J da. Cel dintâi a zis lui: Țarina am cumpărat, și am nevoie să ies și să o văd; rogu-te să mă ierți. Și altul a zis: Perechi de boi am cumpărat cinci, și merg să-i cerc; rogu-te să mă ierți. Și altul a zis: Femeie mi-am luat, și pentru aceasta nu pot veni*". Felurile pricini nu înseamnă altceva decât felurile patimi pentru care s-au lipsit de zisa desfătare. Unul fiind stăpânit de cutare patimă, altul de alta și așa mai departe, au lepădat Evanghelia, prin care se puteau bucura de acea desfătare, fiindcă se împotriva celor ce mai vârtos erau pe placul lor.

[Unii zic că *țarina* este iubirea de agonisită, *perechea de boi* - iubirea de muncă trupească, iar *femeia* - iubirea de dezmierdări.]

21

„*Și întorcându-se sluga aceea, a spus domnului său acestea* ". *A spus acestea* nu fiindcă Tatăl nu

știa lepădarea lor, ci ca să fie încheată pilda cum se cuvine⁵⁰, fiindcă cei trimiși la unii ca să-i poftescă se întorc și vestesc răspunsul primit.

„*Atunci, mâniindu-se stăpânul casei, a zis slugii sale: Ieși curând la răspântiile și ulițele cetății, și săracii și be-tegii și șchiopii și orbii adu-i aici*". Cei ce s-au lepădat erau arhierii și Cărturarii și Fariseii, precum și toate fețele mai de cinste; iar cei aduși în locul lor sunt cei de rând, glotașii, ce le păreau acelor săraci și betegi și șchiopi și orbi fiindcă erau neînvățați și nepricepuți, dar care mai vârtos se plecau învățaturii lui Hristos. Sau poți să înțelegi spusele acestea și ca fiind privitoare la cei suferinzi de aceste boli trupești, sau la cei care, sloboziți fiind de dân-sele, au intrat prin credință în desfătarea sus-pomenită.

[Deci, Tatăl a trimis pe Fiul, iar Fiul pe apostoli, fiindcă a zis: *Precum pre Mine M-ai trimes în lume, și Eu i-am trimes pre ei în lume* (In. 18, 18)]

„*Și a zis sluga: Doamne, s-a făcut cum ai porun-cit și încă mai este loc*. Iubitor de oameni este cuvântul, pomenire făcând și de cei din neamuri.

„*Și a zis domnul către slugă: Ieși la drumuri și la îngrădiri, și-i silește să intre* ". *Drumuri* sunt săla-șurile neamurilor, fiind nu împrejmuite, ca al iudeilor, cu zidul Legii și al cercetării Dumnezeiești, ci călcate în picioare de către draci; așijderea și *îngrădiri*, căci sunt îngrădite de spinii patimilor și au împrejmuire vrednică de foc. Tatăl a poruncit să-i silească pe cei din neamuri nu îndemnând le facă ceva cu de-a sila, ci dând de înțeles că

⁵⁰ Altfel spus, ca pilda să fie cât mai veridică și cât mai asemănătoare cu o situație reală de viață.

acestora trebuie să li se propovăduiască mai cu putere și mai cu stăruință, fiind ei ținuți tare de către draci și zăcând sub bezna adâncă a înșelării.

„ *Ca să se umple casa mea* ”. Din nemăsurata bogăție a bunătății Sale, vrea ca toți să fie aduși acolo.

„ *Că zic vouă că nici unul dintre bărbații aceia care au fost chemați nu va gusta cina mea* ”. Fiindcă nu s-au supus și au nesocotit chemarea, adică propo-văduirea. Iată, așadar, pricina pentru care a fost alcătuită întreaga pildă, precum am zis la începutul tâlcuirii ei.

"I C* *Și mergeau cu Dânsul noroade multe*. Este înve-
ĂjJ derat că aceasta s-a întâmplat cu alt prilej.

Și întorcându-Se, a zis lor: „ *Oricine vine către Mine și nu urăște pre tatăl său și pre mamă și pre femeie și pre fecior și pre frați și pre surori, încă și pre sufletul său, nu poate fi ucenic al Meu* ”. Știind că vor să urmeze Lui, dar sunt ținuți de lanțurile legăturilor cu fețele⁵¹ amintite, vestește cu tărie că nu poate fi ucenic al Lui nimeni dintre cei care vin la Dânsul prin credință, dar nu urăște acele fețe dacă, din necredință sau cugetare lumească, pun piedici în calea iubirii lui către Dumnezeu și a mergerii lui către Hristos: căci supunându-se acelora, nu se supune Lui, fiindcă aceia vor ca el să trăiască după trup, în timp ce Dânsul îl învață să petreacă duhovnicește. Se cade să ne cinstim tatăl și mama, dar trebuie să îl cinstim mai mult pe Dumnezeu.

După ce a înșirat rudeniile cele mai apropiate, prin care se înțelege orice om pe care îl iubim, adaugă și lucrul mai mare: *și pre sufletul său*, adică voia sa, când se împotrivesc-

Persoanele.

te voii lui Dumnezeu. Că se cuvine adevăratului ucenic al lui Hristos să fie neiubitor de trup și neiubitor de suflet în nevoințele duhovnicești.

„ *Și cel ce nu-șipoartă crucea sa și nu vine după Mine, nu poate fi ucenic al Meu* ”.

Oricine nu poartă în amintire moartea sa (că prin cruce arată moartea, crucea fiind pe atunci unealtă de dat morții, precum s-a zis și în tâlcuirea celui de-al treizeci și treilea cap din Evanghelia după Matei); oricine nu poartă omorârea sa, adică omorârea trupului său față de plăcere. Iar întrucât depărtarea de viața în dezmierdări e într-un fel apropiere de petrecerea cea ostencioasă, prin spusele acestea dă mângâiere și învățătură că cel ce vrea să fie ucenic al Lui trebuie să se pregătească dinainte spre răbdarea a toată ispita, că scris este: *De vei să te apropii a sluji Domnului Dumnezeu, gătește sufletul tău spre ispită* (Sirah 2, 1).

CAP LV: PILDA DESPRE ZIDIREA TURNULUI

_ O") WJ

„ *Că cine dintre voi, vrând să zidească turn, au nu întâi, șezând, își socotește cheltuiala, de are cele spre săvârșire? Ca nu cândva, punând el temelii și neputând a săvârși, toți cei ce vor vedea să înceapă a-l batjocori, zicând că: Acest om a început a zidi și n-a putut săvârși* ”. Cel ce pofteste să zidească turn simțit este dator să măsoare mai întâi cheltuiala de avuții: cel ce pofteste să zidească turn gândit, adică îmbinarea cea bine înrădăcinată a faptelor bune, trebuie să măsoare mai întâi dacă e înarmat destul pentru ispite, ca pregătit dinainte fiind, să le îndure mai ușor când vor cădea

asupra lui. Apoi îndeamnă la răbdare și printr-o altă pildă.

"3 "î „*Sau care împărat, mergând să se lovească cu v[^] J. alt împărat la război, au nu șezând întâi, se sfătuieste de va putea cu zece mii să se întâmpine cu cela ce vine asupra lui cu douăzeci de mii?* ". Împăratul ce merge la război este dator să se sfătuiască mai înainte: și cel ce merge la războiul duhovnicesc este dator să se sfătuiască mai înainte dacă poate cu puținele porunci ale Evangheliei să se oștească împotriva Satanei, care cu mulți draci și multe meșteșuguri și multe patimi merge asupra lui.

„*Iar de nu, încă fiind el departe, trimițând so-lie, se roagă de pace* ". Acestea le-a adăugat nu îndemnând să facă pace cu Satana cei ce nu au putere să se împotrivescă (și cum ar putea face așa ceva, de vreme acela e ucigaș de oameni și pierzător de suflete?), ci ca să fie pilda bine încheată⁵², precum și mai înainte a făcut, și pentru rușinarea celor care se lenevesc și după ce primesc învățătură. Acest fel de a vorbi stârnește vitejia, că doar și noi obișnuim a spune: „Mai bine să nu începi lucrul acesta decât să începi și să nu-1 termini".

Aici este însă vorba cu osebite despre adevăratul ucenic: că cel ce nu s-a lepădat precum a învățat Hristos nu este uce nic adevărat; nefiind ucenic adevărat, ci doar purtând nume de ucenic, iar fapte având nepotrivite, prin faptele sale trăiește în pace cu Satana, săvârșind cele plăcute lui.

"3*3 „*Deci așa, fiecare dintre voi care nu se leapădă <*)J de toate avuțiile sale nu poate fi ucenic al Meu* ".

Așa cum a vestit mai sus, zicând: Dacă cineva nu face așa și pe dincolo, nu poate fi ucenic al Meu.

⁵²

Vezi nota 50.

3 A „*Bună este sarea*". Sare numește aici cuvântul *J J învățătoresc. A scris și Marcu, spre sfârșitul celui de-al douăzeci și șaptelea cap al Evangheliei sale, că *bună este sarea* (Mc. 9, 50), și vezi tâlcuirea aceluia cap.

„*Iar dacă sarea se va împuți, cu ce se va îndulci?*". Acolo s-a vorbit și despre aceasta.

„*Nici în pământ, nici în gunoi nu este de treabă* ". Pământ îi numește pe ucenici, pentru că sunt îngrășați și primesc folos, iar gunoi pe învățători, fiindcă îngrășă și aduc folos. Așadar, vrea să spună că „dacă cuvântul învățătoresc se strică cu dogme rele, nu este de treabă, adică de folos nici pentru ucenici, nici pentru dascăli". „*Afară o leapădăpre ea* ". Pentru că e netrebnică. „*Cela ce are urechi de auzit, să audă*". Aceasta s-a tâlcuit în mai multe rânduri.

"î C" "t ^/1 *Și erau apropiindu-se de Dânsul toți J. «*/ / JL Lj vameșii și păcătoșii ca să-L asculte pre El. Și cârteau Fariseii și Cărturarii zicând: „Acesta pre păcătoși primește și mănâncă cu dânșii".* Și în al patrusprezecelea cap al Evangheliei după Matei au zis ucenicilor Lui: *Pentru ce cu vameșii și cu păcătoșii mănâncă învățătorul vostru?* (Mt. 9, 11).

CAP LXVI: PILDA DESPRE CELE O SUTĂ DE OI

3_ A Și a zis către dânșii pilda aceasta, grăind: \ „ Care om dintre voi, având o sută de oi și pierzând una dintre ele, au nu lasă pre cele nouăzeci și nouă în pustie și merge după cea pierdută până când o află pre ea? ”. Le închide gura prin pilde, învățând că S-a întrupat nu pentru drepti, ci pentru păcătoși. Această pildă a scris-o și Matei în cel de-al treizeci și optulea cap al Evangheliei sale, și vezi acolo tâlcuirea, că bună este.

5_ „Ș' aflând-o, o pune pre umerii săi, bucurându-se”. Aceasta arată dragostea și purtarea de grijă pe care o are pentru neamul omenesc.

6 „Și venind la casa sa, cheamă prietenii și vecinii, zicând lor: Bucurați-vă cu mine, că am găsit oaia mea cea pierdută ”. Prin casa sa înțelege cerul, după cuvântul Scripturii: *Cel ce locuiește în ceruri* (Ps. 2, 4), iar *prieteni și vecini* - pe îngeri: *prieteni* fiindcă iubesc ce iubește El, iar *vecini* fiindcă îi sunt aproape. Pilda a zugrăvit acestea ca să arate că de o asemenea găsim se bucură și îngerii dimpreună cu Dumnezeu, că și ei sunt iubitori de oameni.

^J „Zic vouă că așa va fi bucurie în cer de un păcătos J ce se pocăiește, decât de nouăzeci și nouă de drepti, cărora nu le trebuiește pocăință”. Așa, cum? Cum a arătat pilda. Se pierde oaia cea cuvântătoare prin depărtarea de poruncile lui Dumnezeu, și se găsește prin pocăință și prin întoarcerea în sânul lor.

8_ Q „Sau care femeie, având zece drahme, de / pierde o drahmă, au nu aprinde făclia și mătură casa și caută cu deadinsul până o află? Și aflând-o, cheamă prietenele și vecinele, zicând: Bucurați-vă cu mine, că am găsit drahma pre care am pierdut-o ”. Precum femeia înfățișată aici, așa a făcut și iubirea de oameni a Fiului lui Dumnezeu: că fiind pierdută drahma cea una, adică îngropându-se în patimi firea omenească, a aprins făclie, adică a arătat în lume trupul Său (potrivit Cuvântătorului de Dumnezeu Grigorie⁵³), ce luminează nu doar cu strălucirea Dumnezeirii, ci și cu cea a curății-ei⁵⁴, și aduce la lumină pe cei întunecați cu rătăcirea; și a măturat casa, adică a curățit sălașul oamenilor, care e lu-

⁵³ în Cuvântul 45, *Despre Sfintele Paști*.

⁵⁴ Pare a fi vorba de curăția cea după omeni țate.

mea, alungând întunericul păcatului care îl potopise și scoțând afară întinăciunea patimilor ce se pusese asupra ei; și a căutat cu deadinsul umblând din cetate în cetate și din sat în sat și trimițând pe ucenici în toată lumea; a găsit ceea ce căuta și a chemat pe prietene și pe vecine - cetele slujitoare⁵⁵ - să se împărtășească de bucuria aceasta.

"Tf „Așa, zic vouă, bucurie se face înaintea îngerilor

J- J lui Dumnezeu pentru un păcătos ce se pocăiește ”. Nu numai pentru mulți, ci și pentru unul singur. Asta dovedește că Dumnezeu însetează foarte de pocăința fiecărui păcătos. *Drahme* a numit cinurile fapturilor înțelegătoare, pentru că au întipărit în sineși chipul împăratului Dumnezeu.

Unii, întemeindu-se pe pilda celor o sută de oi, au înțeles că o sută sunt toate cinurile. Alții, sprijinindu-se pe altă pildă, și anume a celor zece drahme, spun că cinurile sunt zece - nouă cele cerești, potrivit Areopagitului Dio-nisie, și anume Scaune, Heruvimi, Serafimi, Domnii, Puteri, Stăpânii, Arhangheli, îngeri; iar cel de-al zecelea este cel pământesc, alcătuit din oameni.

Eu socot că atât o sută cât și zece nu arată anumite numere în aceste pilde, ci doar mulțimea desăvârșită a cinurilor, că mulțime desăvârșită sunt atât zece, cât și o sută. Și spunem că mulțime desăvârșită este mulțimea acestor cinuri, pentru că sunt câte se și cădeau să fie. Și atunci, cum a zis: *Am găsit drahma pre care am pierdut-ol* Că nu s-a pocăit tot neamul omenesc. La care noi spunem că bun temei a avut să spună *drahma pre care am pierdut-o*, fiindcă atât cât a aflat, tot drahmă pierdută era.

⁵⁵ Expresia se referă tot la îngeri (în literatura patristică este frecventă desemnarea acestora ca „puteri

CAP LVII: DESPRE CEL CE A PLECAT ÎN ȚARĂ DEPĂRTATĂ

11-12

„Și a zis: Un om avea doi feciori. Și a zis cel mai tânăr dintre ei tatălui său: Tată, dă-mi partea ce mi se cade din avuție ". Vine cu încă o pildă foarte folositoare, care arată puterea pocăinței păcătoșilor și mărimea iubirii de oameni a lui Dumnezeu, și prin aceasta îi îndeamnă la pocăință pe cei care se află în păcate. Om numește pe Iubitul de oameni Tată și Dumnezeu, iar cei doi feciori sunt toți dreptii pe de o parte, toți păcătoșii pe de alta: că Dumnezeu este Părinte atât al dreptilor, cât și al păcătoșilor, pentru că toți s-au făcut fii ai Lui prin baia celei de-a doua nașteri (că despre credincioși e vorba), îl numește cel mai tânăr dintre ei pe cel păcătos pentru că are minte pruncească și este lesne de înșelat. Acesta a cerut partea cuvenită lui din avuție, adică sloboda alegere datorată lui din fire, fiindcă tot pruncul caută să facă după al său plac. Sau partea cuvenită din avuție este harul datorat în urma botezului, fiindcă oricărui botezat i se dă harul lui Dumnezeu. Avuția este bogăția lui Dumnezeu, harismele pe care le împarte credincioșilor.

„ Și le-a împărțit lor avuția ". Adică i-a lăsat să facă ce vor, pentru că asta înseamnă aici împărțirea averii. Dumnezeu nu silește pe nimeni să I se supună dacă nu vrea. Sau împărțirea averii mai înseamnă harismele cuvenite, precum s-a zis.

1 O „Și nu după multe zile, adunând toate, feciorul
-L «J cel mai tânăr s-a dus într-o țară departe ". Cel mai în vârstă a rămas la tatăl, iar cel mai tânăr, adunând toate, adică sloboda voie și harul dumnezeiesc, sau toate voile sale, făcându-se stăpân samavolnic peste ele, a plecat în păcat, care se află departe de Dumnezeu: că se depărtează de Dumnezeu păcătoșii, dar nu prin depărtarea de loc, ci prin depărtarea de fapta bună.

„Și acolo a risipit toată avuția sa ". A irosit harul botezului, bunul neam al sufletului, aplecarea spre faptele cele bune, fiindcă acestea și cele ca acestea erau avuția lui.

„ Viețuind întru dezmierdări ". Fără a se cruța, fără în-frânare, fără măsură.

H,, Și cheltuind el toate ", Pierzând toate bunătățile câte le avea de la Dumnezeu.

„S-a făcut foamete mare întru acea țară". Fiindcă unde nu se cresc grânele fricii lui Dumnezeu se face mare foamete - nu de pâine, ci de fapta bună; unde crește din belșug toată răutatea, acolo este lipsă de tot binele.

„Și el a început a se lipsi". A fi nevoiaș, fiindcă i se scursese printre degete tot binele și rămăsese doar cu ne-înfrânarea.

1 C „Și mergând, s-a lipit de unul din locuitorii țării

J.«-/ aceleia ". Cetățenii țării aceleia, adică ai păcatului, sunt dracii. Așadar, rupându-se de Tatăl - o, câtă nebulie! - s-a lipit de vrăjmașul, și nesuferind a se pleca Iubitului de oameni Dumnezeu, îl slugărea pe urătorul de oameni diavol.

„Și l-a trimes pre el la țarinele sale să pască porcii". Așa răsplătesc dracii celor ce se lipesc de dâștii. Aici se arată că nenorocitul se afla în cea mai de pe urmă robie, supus fiind celor mai mari necinstiri. Hristos lungește pilda și zugrăvește în chip mișcător și

amănușit necazul fiului nesupus ca să învățăm ce pățesc cei ce se rup de poruncile lui Dumnezeu și umblă de capul lor.

Țarinile ar fi petrecerile cele lipsite de cinste ale dracului, iar *porcii* - gândurile iubitoare de plăceri și mocirloase⁵⁶, pe care ticălosul le hrănea și le răsfață la porunca dracului.

"I £\ "\$* *dorea să-si sature pântecul său de roșco-J- \J vele ce mâncau porcii*". După înțelesul mai înalt, *roșcovele* sunt plăcerile, cu care se hrănesc sus-po-menitele gânduri: că precum roșcovele îndulcesc pentru scurt timp gustul, pe urmă mai vârtos fac gura pungă, și gândurile acestea au la început dulceață vremelnică, dar mai târziu amărăciune veșnică.

⁵⁶ Prin acest cuvânt se arată atât murdăria gândurilor păcătoase, cât și faptul că ele "împotmolesc" mintea ca într-o mlaștină din care foarte greu se iese.

„Și nimeni nu-i da lui”. Nimeni nu-i da să se sature, fiindcă așa sunt dracii: nu îngăduie să se sature cineva de iubirea plăcerilor, ca nu cumva să înceteze degrab a păcătui, ci pururea ațâță pofta și o trezesc iarăși când ostenește.

"t ^7 „*Iar viindu-și întru sine*". Trezindu-se ca dintr-o J. / beție și dintr-o vrajă, că l-a deșteptat suferința. „*A zis: Câți argați ai tatălui meu sunt îndestulați de pâine, iar eu pier de foame!*". Prin *argați* se înțeleg cei ce încă sunt catehumeni și încă n-au fost înfiați prin botez, cărora înfierea li se dă ⁷ ca plată a credinței, iar *prin pâine* - învățăturile care hrănesc sufletele. Așadar, grăiește din adâncul inimii: „Câți argați ai Tatălui meu au nu doar hrană sufletească, ci și desfătare (că asta înseamnă *îndestulați*), iar eu, fiul, mă prăpădesc de foame!” Istorisind Mântuitorul sub învelișul pildei acestea și cele care urmează, ne predanisește chip⁵⁸ de pocăință adevărată.

"t O „*Sculându-mă, voi merge la tatăl meu*". „*Scu-l O lându-mă din căderea păcatului*".

„Și voi zice lui: *Tată, greșit-am la cer*". Fiindcă a dat întâietate față de El pământului, adică a pus bunătățile pământești înaintea celor cerești.

„Și înaintea ta ". Adică „și față de tine”, „fiindcă am pus voia mea înaintea voii Tale”.

I Q "\$* *nu ma' sunt vre dnic a mă chema fiul tău*".

-L / „Fiindcă am viețuit în chip nevrednic de un asemenea Părinte”.

„*Fă-mă ca pre unul dintre argații tăi*". „Dat fiind că am căzut din cinul dintâi, învrednicește-mă de al doilea,

⁵⁷ Acest prezent pare să aibă înțeles de viitor: „urmează să li se dea”.

⁵⁸

Aici cu înțelesul de „model”.

dar nu mă lepăda de tot”. Cuvinte rugătoare, care mișcă inima părintească.

\$* *sculându-se, a venit la tatăl său* ". *A venit*, adică mergea, îndrăznind întru îndurările lui: că trebuie nu doar a plănui bine, ci a și lucra cele plănuite.

„*Iar el încă departe fiind, l-a văzut pre dânsul tatăl lui*". O, agerime cu totul împreună-pătimitoare a văzului! Îndată ce s-a gândit cineva să se pocăiască, l-a și zărit, gata fiind pururea spre primirea celor ce se întorc și chiar de la începutul pocăinței îi cuprinde în brațele părintești. Prin aceasta pilda vestește neîntrecuta milostivire și nepovestita dragoste a Tatălui Ceresc, arătând câtă și ce fel de împreună-pătimitoare arată către cei care se întorc.

„Și i s-a făcut milă”. Că Tată era, și nu numai atât, ci și Dumnezeu al milei.

„Și alergând, a căzut pre grumazii lui și l-a sărutat pre el”. De bucuria cea covârșitoare nu a mai așteptat ca fiul să ajungă până la El, ci i-a ieșit în întâmpinare, și nu oricum, ci alergând, ca să se vădească mărimea iubirii Sale; și a căzut pe grumazii

lui ca să arate că i-a iertat toate păcatele, și l-a sărutat ca pe un fiu iubit pe cel care înainte de pocăință era urât și spurcat.

O, minunată împăcare! Ce voi spune, ce voi grăi către negrăita iubire de oameni a lui Dumnezeu? Căutând spre marea ei cea nemărginită, mi se taie vorba și n-am ce să mai grăiesc. Numai atâta strig, și strig aceasta cu mare glas: mari lucruri poate pocăința, degrabă înduplecând pe Dumnezeu nostru Cel Iubitor de oameni, care din partea Sa este și mai grabnic spre a Se lăsa înduplecat. Și se spune despre Dânsul că face sus-pomenitele lucruri omenеști ca să aflăm mai deslușit cât de împreună-pătimitor este și cât de lesne Se împacă - dealtfel, la începutul pildei a fost înfățișat ca *om*.

^ "f „*Și a zis lui feciorul: Tată, greșit-am la cer și AJ JL înaintea ta, și nu mai sunt vrednic a mă chema fiul tău* ". Acum rostește din toată inima ceea ce cugetase cu sânguință, ca să învățăm de aici că trebuie ca după împăcare să mărturisim din toată inima că am păcătuit și să ne osândim pe noi înșine.

„*Și a zis tatăl către slugile sale*". Către preoții Bisericii, fiindcă aceștia slujesc lui Dumnezeu spre mântuirea celor ce se întorc.

„*Aduceți haina cea dintâi și-l îmbrăcați pe el*". Haina cea prea-cinstită, care e curățirea sau harul păzitor.

„*Și dați inel în mâna lui*". Arvuna stării de casnic al lui Dumnezeu, sau pecete pentru făptuirea lui, ca să rămână neatinsă de uneltirile dracilor.

„*Și încălțăminte în picioare* ". Pază pentru drumul petrecerii sale.

"\$ *aducând vițelul cel hrănit, junghiați-l*". *Vi-țelul cel hrănit* e Sfântul Trup al lui Hristos: *vițel*, fiindcă n-a fost supus sub jugul păcatului, iar *hrănit* întrucât a fost îngrășat cu faptele cele bune și păstrat spre junghierea cea pentru păcătoși.

„*Și mâncând, să ne veselim* ". Spune că mănâncă și El, arătând că e părtaș la bucurie.

*1 A „*Că fiul meu acesta mort era și a înviat, și pier-~~A~~ dut era și s-a aflat*".

Vorbește de moartea și de

pierzarea ce vin din păcat, de învierea și aflarea ce vin din pocăință.

„*Și au început a se veseli*". Și aceasta este limpede.

25

„*Iarfeciorul lui cel mai mare era la țarină*". In țarina faptelor bune, lucrând-o.

„*Și dacă a venit și s-a apropiat de casă, a auzit împreună-glăsuire de cântare (oi) i(pCGvia) și jocuri*". Unul ca acesta vine prin sporire și se apropie prin desăvârșire de casa lui Dumnezeu, și aude pe de o parte *împreună-glăsuire de cântare*, pentru împreună-glăsuirea prin pocăință a fiului cu Tatăl, iar pe de *alta jocuri*, pentru bucuria cea de acolo: că în casa lui Dumnezeu este glasul curat al celor ce prăznuiesc.

'l / „*Și chemând pre una dintre slugi, l-a întrebat: lii\J Ce sunt acestea?* ". Pe unul dintre îngeri, fiindcă

prin înger se descoperă dumnezeieștile taine; și zice *slugi*, fiindcă slugi ale lui Dumnezeu sunt îngerii.

'l *7 „*Iar el a zis că: Fratele tău a venit*". S-a întors *Lj J* și este aici.

„*Și a junghiat tatăl tău vițelul cel hrănit, pentru că sănătos l-a primit pre el*". Fiindcă a lepădat boala prin pocăință.

"\$* *s'la m^njat & nu v^oja sa intre*"- Pilda îl înfa-țișează acum mâniindu-se și nevoind să intre nu pentru că ar fi fost pizmaș, că nu se întristează dreptii de mântuirea fraților, ci ca să arate cât de covârșitoare este bunătatea lui Dumnezeu. Așadar, această maniere arată

că atâta har și bucurie arată El pentru cei ce se pocăiesc încât poate stârni pizma altora. La fel și în pilda lucrătorilor năimiți din al patruzeci și doilea cap al Evangheliei după Matei, că și acolo cei dintâi cârteau.

„*Iar tatăl lui, ieșind, îl ruga pre el*”. Iubitor de fii și înțelept, și pe cela ce se întoarce îl cinstește, și pe cel ce a rămas îl cheamă.

! O <>I^{ar} eL răspunzând, a zis tatălui său: *Iată, de *-i / atâția ani slujesc ție și niciodată porunca ta n-am*

călcat, și mie niciodată nu mi-ai dat măcar un ied, ca să mă veselesc cu prietenii mei”. Nu zic sfinții către Dumnezeu unele ca aceasta, ci și această învinuire este înfățișată potrivit cu mânia zugrăvită mai înainte, pentru pricina pe care am zis-o, fiindcă pizmașii obișnuiesc să spună unele ca acestea.

Unii, înțelegând prin *ied* cea mai mică dintre plăceri, iar prin *prieteni* - voile, zic că a vrut să spună: „Mie nu mi-ai îngăduit vreodată nici măcar plăcerea cea mai mărunță ca să mă veselesc cu voile mele”.

Noi însă nu trebuie să iscodim cine este *iedul* și cine sunt *prietenii*, căci o asemenea despicare a firului în patru este primejdioasă, precum am arătat la numeroase locuri din pilde.

„*Iar când a venit fiul tău acesta, care a mâncat avuția ta cu curvele, junghiași lui vițelul cel hrănit*”. Și acestea țin de aceeași rânduială. *Avere* a lui Dumnezeu este numit harul, precum s-a arătat mai sus, iar *curve* - iubirile de plăceri.

O "T „*Iar el a zis lui: Fiule, tu în toată vremea ești cu ^/ -i. mine*”. „Nedepărtându-te de Mine vreodată, ci pururea plinind poruncile Mele”.

„*Și toate ale mele, ale tale sunt*”. „Că fiind așa cum ești, toate ale Mele vei moșteni, că fiii de acest fel vor moșteni împărăția lui Dumnezeu și Tatălui. Deci, nu te întrista, că n-ai fost cu nimic nedreptățit”. După ce l-a mângâiat astfel cu blândețe, Se îndreptățește și pentru cele făcute fratelui celuilalt.

32

„*Ci se cădea a ne veseli și a ne bucura, căci fratele tău acesta mort era și a înviat, și pierdut era*

și s-a aflat”. Arată că era nevoie de bucurie și veselie: că cine văzând mort înviind nu se bucură, și cine aflând ceea ce a pierdut nu se veselește? Vezi cum atunci când a plecat fiul mai tânăr îndelung a răbdat, iar când s-a întors l-a primit plin de bucurie? Și nu numai că nu i-a cerut socoteală, ci l-a și învrednicit de haruri; și nu numai că nu l-a ocărât, ci i-a și luat apărarea.

Cu adevărat, mare este, Doamne, iubirea Ta de oameni, și nici un cuvânt nu va fi de ajuns ca să dea mulțumită pentru ea. Fie dar ca și noi, care asemenea fiului curvar am plecat și am risipit bogăția cea părintească, să arătăm aceeași întoarcere ca și dânsul și de aceeași iubire de oameni să ne învrednicim.

CAP LVIII: DESPRE ICONOMUL NEDREPT

"1/1 1 Și zicea și către ucenicii Săi: „*Era un om Ji } / J- bogat, care avea un iconom, și acesta a fost pârât la el că risipește avuțiile lui*”. Pilda aceasta este pentru Creștinii

ce nu vor să se lepede cu totul de avuții, povățuindu-i ca măcar să facă bine celor săraci, și a fost zisă către ucenici, pentru că ucenici sunt și aceștia⁵⁹.

Omul bogat este Dumnezeu, Cel iubitor de oameni și întru totul îndestulat; iconomul - tot cel care a dobândit bogăție, că unii ca aceștia nu sunt de fapt stăpâni, ci ico-
⁵⁹ înțelesul nu este foarte limpede, cu toate că în context „aceștia” nu se poate referi decât la Creștinii bogați. Ediția preluată de Migne propune varianta „iconomi sunt și aceștia”, lipsită și ea de o claritate absolută. nomi, că zice Dumnezeu: *Al Meu este aurul, și al Meu este argintul* (Agheu 2, 9). Iconomul cel rău a fost pârât lui Dumnezeu pentru reaua lui iconomie, că risipește cele ce sunt ale lui Dumnezeu pe lucruri de care nu este trebuință și nu împarte prisosul celor săraci.

1 „*Și chemându-l pre el, i-a zis lui: Ce aud aceasta Li despre tine? Dă seama de iconomia ta*”. I-a zis acestea prin Dumnezeieștile Scripturi, care învață despre judecata și tragerea la răspundere ce va să fie.

„*Că nu vei putea mai mult a fi iconom*”. „Că moartea te va muta îndată de aici”.

3 „*Iar iconomul a zis întru sine: Ce voi face? Că domnul meu ia iconomia de la mine; a săpa nu pot, a cere îmi este rușine*”. Că după moarte nimeni nu poate să lucreze. Vremea pentru lucrat este cea de acum, iar ceea ce va să fie este vreme de răsplătire, în care fără folos vor fi cererile și rugămintele.

A. „*Știu ce voi face*”. A aflat asta fiind înțelept de ' către Scripturi.

„*Ca dacă mă va schimba din iconomie să mă primească în casele lor*”. „Cei despre care am aflat”, adică cei despre care urmează a se vorbi.

5⁷ „*Și chemând câte unul pre datornicii domnului J său, a zis celui dintâi: Cu cât ești dator domnului meu? Iar el a zis: Cu o sută de măsuri de untdelemn. Și a zis lui: la-ți zăpisiul tău și șezi curând de scrie cincizeci. Iar după aceea a zis altuia: Dar tu cu cât ești dator? Iar el a zis: Cu o sută de măsuri de grâu. Și a zis lui: la-ți zăpisiul tău și scrie optzeci*”. Cine este cel ce datora untdelemn, și

cine este cel ce datora grâu, și de ce datorau câte o sută de măsuri fiecare, și ce este zăpisiul de datorie, și de ce unul a scris cincizeci, iar celălalt optzeci și așa mai departe, e de prisos a cerceta: că n-au fost plăsmuite cu alt scop, fără numai acela de a arăta că atâta timp cât a mai ținut vremea ico-nomiei lui, sus-pomenitul iconom a întrebuițat cu înțelepciune spre folosul său lucrurile stăpânului și prin acestea și-a agonisit mântuire⁶⁰ pentru viitor, așa încât cei ce au bogăție să învețe de aici că ei, care au fost puși ca iconomi ai lui Dumnezeu, sunt datori ca până ce au vreme de trăit să întrebuițeze înțelepțește lucrurile lui Dumnezeu spre folosul lor și să-și agonisească mântuire pentru viitor făcând bine prin aceste lucruri celor săraci.

8 „*Și a lăudat domnul pre iconomul nedreptății, că înțelepțește a /acut*”. Precum se vede, i-a lăsat pe ascultători să tragă încheierea, și anume că dacă stăpânul care a fost nedreptățit l-a lăudat pe iconomul cel nedrept, adică pe cel care din nedreptate și-a iconomisit mântuirea sa, cu atât mai mult Dumnezeu, „nedreptățit” fiind în acest chip, va lăuda pe iconomul cel drept. Că dreptate este a împărți săracilor cele ce prisosesc.

„*Că fiii veacului acestuia mai înțelepți sunt decât fiii luminii întru neamul lor*”.

Prin fiii veacului acestuia se înțeleg cei lipiți cu sufletul de această lume, că veac a numit aici lumea aceasta. Fiii luminii sunt cei ce s-au lepădat de lume. Și vrea să spună că cei dintâi sunt mai înțelepți decât cei din urmă într-o singură privință, și anume că se îngrijesc de viitor, precum a arătat pilda sus-pomenitului ico-

⁶⁰ Aici cu înțelesul de „izbăvire, scăpare dintr-o situație grea”. Cuvântul ocoTT|pia („mântuire”) nu are doar înțeles duhovnicesc, ci și acela arătat mai înainte.

nom. *Decât fiii luminii întru neamul lor înseamnă „decât fiii luminii care fac parte din*

neamul⁶¹ lor". Acest cuvânt este de îndemn pentru cei cărora nu le pasă de viitor. 9 „Și eu zic vouă: jaceți-vă vouă prieteni din mamona nedreptății". Mamona se numește bogăția la Evrei; și spune că este a nedreptății fiindcă a fost adunată prin nedreptatea neîmpărțirii la săraci a celor ce prisosesc. Vrea să zică: „întrucât până acum ați iconomisit rău și ați făcut din cele încredințate vouă mamona a nedreptății, măcar într-un târziu făceți-vă prieteni prin ea pe cei săraci, urmând pildei spuse mai înainte".

„Ca dacă veți fi lipsiți să vă primească pre voi în corturile cele veșnice ". „Ca atunci când vă veți muta de aici prin moarte să vă mijlocească loc în corturile cele veșnice".
ce este credincios întru puțin, și întru mult credincios este; și cel ce este nedrept întru puțin, și întru mult nedrept este ". „Cel credincios întru puțin e vrednic și de mult, iar cel necredincios întru puțin este nevrednic de mult". *Puțin* numește aici bogăția pământească, iar *mult* pe cea cerească.

1^f „Deci dacă întru cele nedrepte, mamona, n-ați JL fost credincioși ". Fiindcă ați iconomisit rău. „Pre cele adevărate cine le va încredința vouă? ". „Cine vă va încredința adevărata bogăție, cea a împărăției lui Dumnezeu?"

12

„Și dacă întru cele străine n-ați fost credincioși, pre cel ce este al vostru cine îl va da vouă?"

Aici cu înțelesul de „generație".

Străin numește bogăția pământească, fiindcă nu rămâne la cel ce a câștigat-o, iar *al vostru* pe cea cerească, fiindcă rămâne la acela ce s-a învrednicit de ea.

"t Q „Nici o slugă nu poate să slujească la doi J. ^/ domni, pentru că sau pre unul îl va urî și pre celălalt îl va iubi, sau de unul se va ținea și de celălalt nu se va griji". A zis acestea și în al cincilea cap al Evangheliei după Matei, și vezi acolo tâlcuirea cuvintelor: *Nimeni nu poate să slujească la doi domni* (Mt. 6, 24).

„Nuputeți sluji lui Dumnezeu și lui mamona ". Tot acolo, în continuare, s-a vorbit și despre acestea și s-au tâlcuit.

"j A „Și auzeau toate acestea și Fariseii, care erau J. 1 iubitori de argint, și îl batjocoreau pre El. îl dis-prețuia ei, cei vrednici de dispreț și de scuipări.

"t C* „Și le-a zis lor: „ Voi sunteți cei ce vă faceți pre

U voi drepti înaintea oamenilor". „Care vă socotiți drepti pe voi înșivă".

„Dar Dumnezeu știe inimile voastre". „Fiindcă sunt păcătoase și spurcate".

„Că ce este întru oameni înălțat, urâciune este înaintea lui Dumnezeu ". Vrea să zică: „Chiar de n-ați fi făcut nici un alt păcat, semeță cugetare este urâtă de Dumnezeu, și urâți îi face pe cei trufași".

"t / „Legea și prorocii - până la Ioan ". „Legea pro-JL \J rocirii și prorocii, cei ce prorocesc despre Mine,

până la Ioan au prorocit", că asta a adăugat Matei (Mt.

11, 13). Dar dacă de acum gata cu Legea și cu prorocii, ce va fi mai departe?

„De atunci, împărăția lui Dumnezeu bine se vestește".

Nu se mai proroceste în chip întunecos, ci se propovădu-

ieste limpede, că însuși Ioan a binevestit-o cel dintâi, grăind: *Pocăiți-vă, că s-a apropiat împărăția Cerurilor* (Mt. 2, 2). *împărăția lui Dumnezeu* este credința în Hristos, ca arvună a împărăției Cerurilor, adică a desfătării de bunătățile cerești.

„Și fiecare spre aceea se silește". „Tot omul care pricepe ce înseamnă ea se silește, rupându-se de prietenia acestei lumi și de necredință; iar voi, nepricepuți și leneși

fiind, bineînțeles că nu credeți".

"1 PJ „Mai lesne este cerul și pământul să treacă, de-JL / cât din Lege o cirtă să cadă ". Lege a numit aici tot Vechiul Legământ, care în multe rânduri a prezis că pentru necredința lor au să cadă din starea de casnici ai lui Dumnezeu. Așadar, vrea să spună: „Mai degrabă vor pieri cerul și pământul decât să cadă, adică să rămână ne-împlinit cea mai mică dintre prezicerile Scripturii despre căderea lor cea din pricina necredinței".

1 Q " [^]ot ce[^]a ce & [^]as[^] feme[^]a sa & *a a[^]ta' Prea~ J- O curvește, și tot cela ce ia lăsată de bărbat, prea-

curvește". Acum a zis acestea fără a fi întrebat, bate în unii care făceau pe atunci păcate de acest fel; iar în al patrusprezecelea cap al Evangheliei după Matei, întrebat fiind de Farisei (Mt. 19, 3) dacă se cade omului să-și lase femeia sa pentru vreo pricină, a dat răspuns pe larg — și citește acolo întreaga lui tâlcuire.

CAP LIX: DESPRE BOGAT ȘI DESPRE LAZĂR

"j Q „Era un om oarecare bogat". După ce a învățat J- / multe, în multe rânduri, despre iubirea de săraci, acum bagă frica printr-o pildă în bogații împietriți la inimă și neiubitori de împărtășire, istorisind despre cele ce au să fie ca despre niște lucruri care s-au și întâmplat (că încă nu s-a făcut răsplătirea pentru cele săvârșite în această viață, pentru că n-a fost încă Judecata), și arătând limpede ce fel de pedepse vor moșteni după moarte bogații ne-împreună-pătimitori și ce fel de odihnă vor dobândi săracii răbdători.

„Și se îmbrăca în porfiră și în vison ". își împodobește trupul cu cele mai scumpe și mai strălucite veșminte.

„Veselindu-se în toate zilele luminat". Trăind pe picior mare.

„Și era un sărac oarecare, anume Lazăr". Bogatului, întrucât era urâcios, nu i-a pomenit numele, că scris este despre cei răi: Nu voi pomeni numele lor prin buzele Mele (Ps. 15, 4), iar numele săracului, pentru că îl iubea, l-a adăugat.

Zic unii, pe temeiul unei predanii a Evreilor, că în vremea aceea a fost un bogat cu numele Ninevis și un sărac Lazăr. Săvârșindu-se ei din această viață, Hristos a vorbit despre ei în pildă și a istorisit răsplătirile lor cele ce vor să fie, pe cei asemenea bogatului îngrozindu-i, pe cei asemenea săracului mângâindu-i, și tuturor aducând folos.

„Care zăcea înaintea ușii lui plin de bube și poftea să se sature din fărămiturile care cădeau de la masa bogatului; ci și câinii, venind, lingeau bubele lui". Că așa de slăbit era trupul lui încât nici să alunge câinii nu putea. Câtă cruzime și nesimțire! Cel înconjurat de asemenea bunătați nici nu se uită la cel înconjurat de asemenea răutăți, și asta cu toate că acela zăcea înaintea ușii lui. Iar de cealaltă parte, câtă vitejie și răbdare! Față de o asemenea purtare a bogatului, săracul nu a hulit și n-a cântit!

l' l „Și a fost că a murit săracul, și a fost dus de în-LuLi geri în sânul lui Avraam ".

Ca văzându-l pe străinul Lazăr la iubitorul de străini Avraam, bogatul urător de străini să fie certat prin asta pentru năravul lui. Bagă de seamă că sufletele păcătoșilor vor fi trase cu asprime la socoteală (că zice Dumnezeu: Nebune, în această noapte sufletul tău vor să-l ceară de la tine), iar sufletele dreptilor vor fi duse de aici cu cinstiri, însoțite de alai îngeresc.

„Și a murit și bogatul, și a fost îngropat". De sărac n-a zis că a fost îngropat, fiindcă mormintele săracilor sunt neîngrijite, iar de bogat a zis, fiindcă mormintele bogaților sunt costisitoare.

„Și în iad ridicându-și ochii săi, fiind în munci, vede pre Avraam de departe și pre Lazăr în șanurile lui". Iad numește locul cel de pedeapsă. Din această pildă aflăm că și în veacul ce va să fie păcătoșii și dreptii nu numai că se vor vedea unii pe alții, ci se vor și recunoaște. Și păcătoșii privesc desfătările dreptilor, ca mai vârtos să chinuiască văzând de ce bunătați s-au lipsit, iar dreptii privesc chinurile păcătoșilor, ca mai vârtos să se bucure, văzând de ce munci au scăpat. Și se recunosc unii pe alții ca să știe în ce stare se află cei despre care înainte de a muri nu știau cum sunt cu adevărat, dar dreptii nu roagă atunci pe Dumnezeu pentru păcătoși, știind că împreună cu diavolul și cu îngerii lui au fost osândiți. Pentru aceștia, la fel ca pentru draci, deșert și neprimut lucru este a te ruga, după cuvântul Dialogului Grigorie; așadar, pe drepti nu-i doare atunci pentru păcătoși, deși sunt împreună-pătimitori: că a fugit de la ei toată durerea, întristarea și suspinarea, ca să fie bucuria lor curată și neumbrită.

»Și el, strigând, a zis: *Părinte Avraame, milu-iește-mă și trimite pre Lazăr să-și întingă vârful degetului său în apă și să-mi răcorească limba mea, că mă chinuiesc în văpaia aceasta* ". Vezi cât de mult l-a în-țelepțit chinul? Acum zărește de departe cu agerime omul pe care mai înainte, când îi era aproape, nici nu voia să-l vadă. Nu l-a rugat pe Lazăr, presupunând că îi poartă pică, ci l-a rugat pe Avraam, socotind că acesta nu știe cum stă treaba cu el. Înainte, când Lazăr era împresurat de atâtea răutăți, faptul că îl vedea pe bogat înconjurat de atâtea bunătați îi sporea necazul: acum, când bogatul este împresurat de atâtea răutăți, faptul că-l vede pe Lazăr înconjurat de atâtea bunătați îi sporește chinul.

"I C „Iar Avraam a zis: *Fiule, adu-ți aminte că ai luat J-J} (ăni'kafiec,) cele bune ale tale în viața ta, și Lazăr așijderea cele rele - iar acum acesta se mângâie, iar tu te chinuiești*". Nu-i ocărăște neomenia, ci cu blândețe îi răspunde, că scris este: *Inima necăjită să nu o turburi* (Sirah 4, 3); și îl numește *fiu* ca patriarh și bătrân al lui. N-a zis sX,a(3sc., ci d7isA.a(3sq, fiindcă acest cuvânt se folosește pentru primirea celor datorate - drept care aici se arată negreșit că și bogatul, deși păcătos, avea totuși oarece faptă bună, pentru care a primit în timpul vieții bunătațile datorate, iar Lazăr, deși drept, avea oarece răutate, pentru care la rându-i a primit în timpul vieții relele cuvenite. Că nici un om, nici măcar unul foarte rău, nu-i neîmpărtașit cu totul de fapta bună, și nici un om, nici măcar unul foarte bun, nu-i neîmpărtașit cu totul de răutate. Pentru aceasta, la moartea lor au plecat unul cu răutate deplină, iar celălalt cu faptă bună deplină.

26

„Și preste toate acestea, între noi și voi 'prăpastie mare s-a întărit, ca cei care vor vrea să treacă de aici către voi să nu poată, nici cei de acolo la noi să treacă ".

Prăpastie mare numește porunca de nebiruit a lui Dumnezeu, care ca o prăpastie împiedică amestecarea dintre unii și ceilalți.

*! O
AJO

„Și a zis: *Rogu-te, dar, părinte, ca să-l trimiți pre dânsul în casa tatălui meu, că am cinci frați; să le mărturisească lor, ca să nu vie și ei la acest loc de muncă* ".

Nedobândind lucrul cerut, se roagă pentru frații săi, arătând că, la fel ca dânsul înainte de a muri, și ei socotesc a fi vorbe goale amenințările din Scripturi cu pedepsele veacului viitor, drept care urmează numai iubirea de plăceri.

1 Q » & i^a zis Avraam lui: Au pre Moisi și pre pro-Âj / roci". „Cărțile lui Moisi și pe cele procești, că nu porți tu grija fraților tăi la fel de mult ca Dumnezeu, Care i-a făcut și care le-a pus dascăli nenumărați".

„Să-i asculte pre dânșii", „că îndrumă la viața cea îmbunătățită".

„Iar el a zis: Nu, părinte Avraame". „N-au să asculte de ei". „Ci de va merge cineva din morți la dânșii, se vor pocăi ". „Nu cred spusele cărților, gândind că au fost scrise de oameni vii, care n-au văzut lucrurile veacului care va să fie; dacă va merge la ei cineva din morți, care a văzut toate acelea, vor crede".

**3 *| » Și i-a zis lui: Dacă nu ascultă pre Moisi și pre *J ± proroci, măcar de ar și învia cineva din morți, nu vor crede". Că și Iudeii, dat fiind că n-ascultau de Moisi și de proroci, nici de învierile din morți nu s-au lăsat înduplecați, ci și pe Lazăr, fratele Martei și al Măriei, care a înviat din morți și povestea despre cele din iad, mai vârtos voiau să-l dea morții.*

17,1

Și a zis către ucenicii Săi: „Cu neputință este să nu vie smintelile, dar vai aceluia prin

*care vin!". Cu neputință este să nu vie, adică „trebuie să vină", precum a zis și în al treizecilea cap al Evangheliei după Matei: *Vai lumii de la sminteli! Că trebuie să vină smintelile; dar vai omului aceluia prin care sminteala vine* (Mt. 18, 7). Și citește acolo tâlcuirea, că bună este.*

2 „Mai de folos i-arfi lui de s-ar lega o piatră de moară de grumazii lui și să se arunce în mare, decât să smintească pre unul dintr-acești mai mici". Și acestea s-au zis acolo, însă puțin mai înainte, și vezi tâlcuirea limpede la locul cu pricina.

3 „Luați aminte de voi înșivă". „Luați aminte ca nu cumva să smintiți pe vreunii ori să fiți smintiți de vreunii".

„De va greși ție fratele tău, ceartă-l pre el". „Doje-nește-l frățește, ca să se îndrepte".

„Și de se va pocăi, iartă-i lui". Că pocăința este vrednică de iertare.

*4, „Ș' măcar de șapte ori în zi de va greși ție și de șapte ori se va întoarce la tine, zicând: Mă căiesc, iartă-i lui". „Că se cade ca voi, care sunteți întru neputințe și biruiți de patimi, să nu fiți împietriți față de cei ce pătimesc asemenea vouă". De șapte ori înseamnă aici „de multe ori". Așadar, iată ce vrea să spună: „De câte ori în zi se va pocăi după ce a păcătuit, de tot atâtea ori să-l ierți" - și astfel se potrivește cu *de șaptezeci de ori câte șapte* (Mt. 18, 22). Sau altfel: *de șapte ori* s-a zis despre fiecare zi în parte, iar *de șaptezeci de ori câte șapte* - despre toate zilele împreună.*

*5 Și au zis apostolii către Domnul: „Adu-gă-ne nouă credință ". „Adu-gă la credința ce o avem pe aceea ce ne lipsește", altfel spus „desăvârșește-ne credința cea către Tine" - întrucât credința vine în parte de la noi, după cuvântul: *Credința ta te-a mântuit* (Mt. 9, 22), în parte se dă de la Dumnezeu". Că zice apostolul Pavel: *Că unuia prin Duhul i se dă cuvântul înțelepciunii, iar altuia cuvântul cunoștinței întru același Duh; și unuia credința întru același Duh* (1 Cor. 12, 8).*

Deci, știind aceasta, apostolii cer credința care se dă de la Dumnezeu, pe care au și primit-o după venirea Sfântului Duh în chipul limbilor de foc. Ca atare, înainte de a o primi pe aceasta au fost muștrați pentru puținătatea de credință - și, într-adevăr, nedesăvârșiți erau în privința credinței. Iar credința adăugată de Dumnezeu este

desăvârșire și întărire a celei din partea omului.

6 „Iar Domnul a zis: *De ați avea credință ca un grăunte de muștar, ați zice dudului acestuia: Dezrădăcinează-te și te sădește în mare, și v-ar asculta pre voi*”.

„Dacă aveți credință pătrunzătoare, și puternică, și fierbinte ca un grăunte de muștar (fiindcă acestea sunt însușiri ale muștarului), ați muta și copacii și i-ați sădi în mare”. A zis aceasta lăudând credința cea desăvârșită și arătând marea ei putere. Despre credință și despre bobul de muștar a vorbit și în al treizeci și cincilea cap al Evangheliei după Matei, însă cu altă noimă.

7— 1 /*! " & ^o~^{ne} dintre voi, având slugă arând sau -L L/ păstorind, care venind aceia din câmp, va zice îndată: *Treci de șezi? Ci au nu-i va zice lui: Găteș-te-mi ce voi cina și încingându-te, slujește-mi până voi mânca și voi bea, și după aceea vei mânca și vei bea tu?*

Au doară va avea har slugii aceleia pentru că a făcut cele ce i s-a poruncit lui? Nu mi se pare. Așa și voi, când veți face toate cele ce vi s-au poruncit vouă, să ziceți că: Slugi netrebnice suntem, că ceea ce am fost datori a face, am făcut”.

După ce prin spusele dinainte i-a îndemnat pe ucenici la facerea de bine, prin pilda de față doboară patima părerii de sine, care apare la lucrătorii binelui. El învață că dacă nimeni nu învrednicește de cinste pentru osteneală pe sluga sa care ară sau păstorește și vine de la țarină, ci iarăși îi poruncește și-i cere slujirea datorată, cu atât mai mult Dumnezeu nu ne e cu nimic dator. Așadar, potrivit dreptății, celor ce nu plinesc poruncile se primej-duiesc, iar celor ce le plinesc nu li se datorează nici o cinstire. Și dacă plinim poruncile nu trebuie să ne mândrim, ceea ce bine știind apostolul Pavel, zicea: *Dacă bineves-tesc, nu este mie laudă, că nevoie zace asupra mea, că amar mie este de nu voi binevesti* (1 Cor. 9, 16). însă Bun fiind Dumnezeu, Se poartă cu robii ca și cu niște lucrători plătiți, și le răsplătește slujirea, și ca pe o ispravă primește închinarea cea datorată, și dă cinstire mai presus de osteneală, că bunătatea Lui biruie dreptatea.

CAP LX: DESPRE CEI ZECE LEPROȘI

1" | _ "1" | Și a fost când mergea El în Ierusalim, și JL J. *Ăj El trecea prin mijlocul Samariei și al Galileei. Și intrând El într-un sat, L-au întâmpinat pre El zece bărbați leproși. Nouă erau Iudei, iar unul Samari-nean - însă împărtășirea de aceeași boală i-a adus laolaltă, auzind ei că vine Hristos.*

12

Care stăteau departe. Pentru că erau necurați.

"T O^ 1 A & aceia au ridicat glas, zicând: „*lisuse, J. «J J. J învățătorule , miluiește-ne pre noi*” . Și văzându-i, le-a zis lor: „*Mergeți și vă arătați preoților*” . Ii trimite să se arate preoților fără să îi fi curățit încă, pentru că aveau să se curețe pe drum. A făcut aceasta ca să pună la încercare credința lor - iar ei, crezând că poate să-i curățeas-că în timp ce merg în cale, au plecat fără a se îndoii. Cei curățiți se arătau preoților ca să fie

numiți⁶³ curați de către ei și apoi să aducă, potrivit Legii, jertfă.

"J A _ 1 CT Și a fost când mergeau ei s-au curățit.

JL T _ U Iar unul dintre dâșii, văzând că s-a vindecat, s-a întors, cu glas mare slăvind pre Dumnezeu. Crezând că Hristos este cineva mare și cu putere multă, dar încă nu și Dumnezeu după a Sa fire.

16

Și a căzut cu fața la picioarele Lui, mulțumind Lui. S-a apropiat, fiindcă se curățise.

"\ / ^ "T Q Și acela era Samarinean. Iar Iisus, răs-JL\J ±O punzând, a zis: „Au nu zece s-au curățit? Dar cei nouă unde sunt? Nu s-au aflat să se întoarcă ca să dea slavă lui Dumnezeu, fără numai acesta, ce este de alt neam?”. Aici a arătat că mai recunoscători decât Iudeii sunt cei din neamuri, fiindcă aceia, uitând îndată facerea de bine, s-au vădit nemulțumitori atât față de Tatăl, cât și față de Fiul.

⁶² în originalul grecesc e folosit cuvântul eTticnma, căruia Ziga-ben îi dă înțelesul de „Domn” sau „învățător”.

⁶³

Aici cu înțelesul de „declarați”.

1 Q ?i i~a zis lui: „Scoală-te și mergi; credința ta te-a J- / mântuit”. Și pe ceilalți i-a mântuit⁶⁴ credința lor, însă din zece credincioși, doar unul a fost recunoscător.

"J /") Și întrebat fiind de Farisei când va veni împără-L\J ția lui Dumnezeu, întrucât învățase în multe rânduri că s-a apropiat împărăția lui Dumnezeu, zicând aceasta despre Sine, acum îl întreabă când va împărați, batjoco-rindu-L pentru că era simplu la arătare și pentru că avea să îl omoare în curând.

A răspuns lor și a zis: „Nu va veni împărăția lui Dumnezeu cupândire”. Cu slavă omenească.

^ 1 „Nici vor zice: lat-o aici, sau: lat-o acolo”. Pre-

>w -L cum se face cu împărății pământesti.

„Că iată, împărăția lui Dumnezeu înlăuntru vostru este”. împărăția lui Dumnezeu

Se numește pe Sine, ca pe un împărat și Dumnezeu. Și era înlăuntru lor fiindcă în mijlocul lor petrecea, drept care și înainte-Mergătorul le-a grăit: în mijlocul vostru a stăut Cel pre Care voi nu-L știți (In. 1,26).

[Dobândirea împărăției lui Dumnezeu, altfel spus calea împărăției lui Dumnezeu, care duce într-însa, sau lucrarea care o mijlocește, sau veselia pe care o vor avea cei învredniciți de dânsa, stă întru voi, adică întru sloboda voastră alegere, pentru că ea se dă și aici celor vrednici, ca arvună a ceea ce va să fie.]

"J /") Și a zis către ucenici: „Vor veni zile când veți

2j Lt pofti una din zilele Fiului Omului să vedeți, și nu

veți vedea”. Fariseilor, măcar că întrebaseră în batjocură,

⁶⁴ Vezi nota 34.

le-a răspuns cu blândețe și cu obișnuita Sa răbdare; iar ucenicilor le prevestește că având a fi omorât în scurtă vreme, nu va mai petrece împreună cu dâșii - că asta arată poftirea de către dâșii a uneia dintre zilele vieții Lui.

„Și vor zice vouă: lat-o aici, sau: lat-o acolo: să nu mergeți, nici să urmați”. Despre aceasta a scris mai deslușit Matei în al cincizeci și optulea cap, zicând: Atunci, dacă va zice vouă cineva: Iată, aici este Hristos, sau: Acolo este, să nu credeți. Că se vor scula hristoși mincinoși și proroci mincinoși (Mt. 24, 23-24). Și citește tâlcuirea acestor spuse.

„Că precum fulgerul care fulgeră din partea cea de sub cer, peste partea cea de sub cer luminează”. Luminează din răsăritul cel de sub cer până la apusul cel de sub cer - că zice Matei în acel cap: Precum fulgerul iese de la răsărituri și se arată până la

apusuri (Mt. 24, 27). Deci, citește acolo tâlcuirea, și vei afla ce arată această pildă. „Așa va fi și Fiul Omului în ziua Sa”. Așa va fi și El arătat lumii întregi. Ziua Sa numește cea de-a doua venire a Sa. Tot la acel cap s-a vorbit și despre acestea limpede.

25

„Iar mai întâi I se cade Lui multe a pătimi și a fi lepădat de neamul acesta ”. De Iudeii cei răi.

26

^^ ^7 „Și precum a fost în zilele lui Noe, așa Li l va fi și în zilele Fiului Omului: mâncau, beau, se însurau, se măritau, până la ziua când a intrat Noe în corabie, și a venit potopul și i-a pierdut pre toți”. Mai pe șleau a scris această pildă Matei în cel deal cincizeci și optulea cap, și caută acolo deslușirea.

„Așijderea și precum a fost în zilele lui Lot: mâncau, beau, cumpărau, vindeau, sădeau, zideau, iar în ziua în care a ieșit Lot din Sodoma a plouat foc și piatră pucioasă din cer, și i-a pierdut pre toți. în acest chip va fi în ziua în care Fiul Omului Se va arăta ”. Cei din vremea lui Noe și a lui Lot, care se desfătau rară grijă, au fost dați pierzării unii prin potop, ceilalți prin foc și pucioasă pogorâte din cer pe neașteptate: și cei ce se vor desfăta fără grijă în vremea celei de-a doua veniri vor fi apucați de prăpăd venit pe neașteptate.

O "t „In acea zi, ceta ce va fi deasupra casei și vasele JL lui în casă, să nu se pogoare ca să le ia pre ele ”. Cel ce s-a ridicat deasupra petrecerii de jos și s-a făcut înalt cu viața, părăsindu-și în lume patimile de care se slujise spre a lucra păcatului, să nu se mai coboare ca să le ia, ci să rămână la înălțime și să aștepte pogorârea Domnului. „Și cel ce va fi în câmp, așijderea să nu se întoarcă înapoi”. Cel ce se află în viața pustnicească, îndeamnă acestea din pricina multei amăgiri și a cumplitei rățăcirii care va fi atunci de la prorocii mincinoși ai lui Antihrist.

O'l „Aduceți-vă aminte de femeia lui Lot”. Adică de J Li pătimirea ei. Vestind Dumnezeu lui Lot să fugă din Sodoma cu toată casa sa din pricina pârjolului trimis de Sus care avea să cadă peste cetate, și poruncindu-i să meargă fără să se întoarcă, femeia lui a privit în spate și s-a făcut stâlp de sare: stâlp, spre învățătură de minte celor ce se întorc de la calea mântuitoare la năravurile dinainte, și de sare, din pricina amărăciunii păcatului.

33

„ Oricine va căuta sufletul său să-l mântuiască, îl va pierde pre el”. Oricine va căuta să scape

sufletul său de primejdiile pe care le va aduce Antihrist asupra lui pentru buna credință îl va da pe el pierzării pedepsei ce va să fie, pentru că a vândut credința.

„Și cine îl va pierde, îl va învia pre el”. Oricine îl va pierde prin moarte mucenicească îl va învia pe el, adică îl va mântui în veacul ce va să fie.

»Zic vouă: în această noapte vor fi doi într-un pat; unul se va lua și altul se va lăsa. Două vor macină împreună; una se va lua și alta se va lăsa. Doi vor fi în câmp; unul se va lua și altul se va lăsa”, în această noapte, în care? în vremea celei de-a doua veniri. Despre cei din câmp și despre cele care macină s-a vorbit deslușit la al cincizeci și optulea cap al Evangheliei după Matei, și caută acolo tâlcuirea cuvintelor: *Atunci doi vor fi în câmp* (Mt. 24, 30).

O ^7 Și răspunzând, au zis Lui: „ Unde, Doamne? ”.

O / „Unde vor fi luați?”

Iar El a zis lor: „ Unde va fi trupul, acolo se vor aduna și vulturii”, „întru întâmpinarea Mea, ca să-Mi facă alai”. Vulturi i-a numit pe drepti, pentru că sunt înalți cu faptele bune și împărătești, iar trup S-a numit pe Sine fiindcă adună pe acești vulturi. Iar Matei a scris *trup mort* (nTcoua) în loc de *trup* (oooua).

CAP LXI: DESPRE JUDECĂTORUL NEDREPTĂȚII

10 1 Și zicea lor și pildă, că se cade în toată vre-1.0 / J. mea a se ruga. în toată vremea, adică ziua și noaptea, la soroacele cuvenite.

„Și a nu se lenevi”. A nu-și pierde osârdia la rugăciune.

2 ^ Zicând: „ Un judecător oarecare era într-o ce-\ țate, care de Dumnezeu nu se temea și de oameni nu se rușina. Era și o văduvă în cetatea aceea și venea la dânsul, zicând: Izbăvește-mă de pârâșul meu. Și nu a vrut multă vreme ”. Nu se temea de Dumnezeu, Care poruncește judecătorilor să facă dreptate celor nedreptățiți, nici nu se rușina de oameni, ce ocărăsc judecătorii care disprețuiesc pe cei împilați.

4 C* „Iar după aceea a zis întru sine: Deși de *J Dumnezeu nu mă tem și de oameni nu mă rușinez, dar pentru că îmi face supărare văduva aceasta, o voi izbăvi pre ea ”. Supărare numește bătaia de cap.

5 „ Ca nu până în sfârșit venind să mă supere ”. Până în sfârșit, adică tot timpul.

6 Și a zis Domnul: „Auziți ce grăiește judecătorul nedreptății? ”. Că îi va face dreptate chiar dacă nu din frică de Dumnezeu și din rușine de oameni, dar măcar pentru că îl bate la cap și îl roagă mereu.

^7 „Dar Dumnezeu au nu va face izbăvire aleșilor i Săi, care strigă către Dânsul ziua și noaptea? ”. întrebă asta fiindcă trebuia ca ei să încuviințeze.

„Deși îndelung îi rabdă pre dâșii”. Dumnezeu îi rabdă pre dâșii, adică îi trece cu vederea pentru puțină vreme, ca să ajungă încercați.

8 „Zic vouă că va face izbăvirea lor curând”. După îndelunga răbdare, fără îndoială. Unii, după înțelesul mai înalt, văd în judecătorul nedreptății pe Dumnezeu, Care de Dumnezeu nu se teme, fiindcă nu e alt Dumnezeu afară de Dânsul, nici de om nu se rușinează, fiindcă nu caută la față; în cetate - Biserica credincioșilor, în văduvă - orice suflet care a fost văduvit de însoțirea cu diavolul, iar în pârâș - pe diavol. Așadar, pilda arată că foarte de folos lucru e stăruința în rugăciune.

„Insă când va veni Fiul Omului, oare va afla credința pre pământ? ”. Când va veni, adică la a doua Venire, întrebă și despre aceasta nu fiindcă nu știa, ci ca să arate că puțini credincioși se vor afla atunci.

CAP LXII: DESPRE FARISEU ȘI DESPRE VAMEȘ

9— 1 n \$* a z^s \$* ca^ve oarecare, ce se nădăjduiau ••• v^ întru sine cum că sunt drepti și îi defăimau pe ceilalți, pilda aceasta: „Doi oameni s-au suit în Biserică să se roage: unul era Fariseu și altul Vameș”. In chip foarte potrivit înfățișează pe de o parte un Fariseu, pe de alta un Vameș, pentru că Fariseii păreau drepti, iar Vameșii - păcătoși.

I~\ „Fariseul, stând, așa se ruga întru sine: Dum-J- nezeule, mulțumescu-Ți că nu sunt ca ceilalți oameni - răpitori, nedrepti, preacurvari, sau ca și acest Vameș ”. Rugându-se în acest fel, nu făcea altceva decât să se laude pe sine și să defaime pe ceilalți oameni și pe Vameș, măcar că scris este: *Laude-te aproapele-ți, și nu buzele tale* (Pilde 27, 2).

12

„Postesc de două ori în săptămână, dau zeciuia-lă din toate câte câștig”. Zeciuială pentru săraci.

"| *3 „Iar Vameșul, de departe stând, nu voia nici J- *J ochii săi la cer să-i ridice ”. Judecându-se pe sine nu a fi nevrednic nu doar să stea aproape, ci și să caute spre cer. „ Ci își bătea pieptul său, zicând: Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului”. Defăimat de fariseu, și mai mult se osândește pe sine și se bătea în piept, arătând că este vrednic de bătaie.

H „Zic vouă: acesta s-a pogorât îndreptat la casa sa mai mult decât acela”. Mai mult decât înseamnă aici „iar nu”, că cel ce s-a îndreptătit numai pe sine a fost osândit de Dumnezeu, iar cel ce s-a osândit numai pe sine a fost îndreptătit de Dumnezeu.

Păreră de sine a nimicit toate înțâietățile Fariseului, iar smerenia a înlăturat toate lipsurile Vameșului. Vezi, dar, cum așezarea inimii și cuvântul gurii în scurtă vreme au șters pe de o parte numeroșii ani de dreptate ai Fariseului, iar pe de alta numeroșii ani de nedreptate ai Vameșului. Deci, și noi învățăm de aici cum trebuie să ne rugăm și că prin starea⁶⁵ cea umilită, prin înfățișarea jalnică, prin cuvintele rugătoare vom îndupleca, nu vom întărâta pe Dumnezeu.

„ Că tot cel ce se înalță pre sine va fi smerit, iar cel ce se smerește pre sine va fi înălțat”. Acestea sunt limpezi.

⁶⁵

Aici cu înțelesul de „fel de a sta”.

"| C* 1 | \ și aduceau la El și pruncii ca să Se atin-L\J JL\} ga de dânșii; iar ucenicii, văzând, i-au certat pre dânșii. Iar Iisus, chemându-i pre ei la Sine, a zis: „Lăsați pruncii să vină la Mine și nu-i opriți pre ei, că a unora ca aceștia este împărăția lui Dumnezeu ”. Despre acestea a scris și Matei la sfârșitul celui de-al patruzecilea cap, și le vei afla pe toate tâlcuite acolo.

"t ^7 „Amin zic vouă: oricine nu va primi împărăția J. / lui Dumnezeu ca pruncul, nu va intra într-însa ”. A scris aceasta și Marcu spre sfârșitul celui de-al douăzecilea cap al Evangheliei sale, și caută acolo tâlcuirea.

CAP LXIII: DESPRE BOGATUL CARE L-A ÎNTREBAT PE IISUS

"1 O^1 C\ și L-a întrebat pre El un boier, zicând: JL O L\ „învățătorule bun, ce voi

face să moștenesc viața veșnică?" Iar Iisus i-a zis lui. „De ce îmi zici bun? Nimeni nu este bun, fără numai unul Dumnezeu". Poruncile știi: să nu curvești, să nu ucizi, să nu furi, să nu dai mărturie mincinoasă, cinstește pre tatăl tău și pre mama ta". Despre acestea s-a vorbit în al patruzeci și unulea cap al Evangheliei după Matei, și le vei afla acolo deslușite cuvânt cu cuvânt.

^ Iar el a zis: „Acestea toate le-am păzit U J. L^Li din tinerețile mele". Iar Iisus, auzind

acestea, i-a zis lui: „încă una îți lipsește: toate câte le ai vinde-le și le împarte săracilor, și vei avea comoară în cer, și vino, urmează Mie". Și despre acestea s-a vorbit acolo amănunțit.

^ A Iar el, auzind acestea, s-a întristat, că era LÎ bogat foarte. Și văzându-l Iisus că s-a întristat, a zis: „Cât de anevoie vor intra întru împărăția lui Dumnezeu cei ce au avuții (xptmaia)". Acest cât este cuvânt de întărire, însemnând „cu adevărat". Cei ce au înseamnă „cei ce adună", „cei ce strâng", nu „cei ce dau în folosință (xpcbuevoi)", pentru că avuțiile (^pipaTci) își trag numele de la folosință (xprioiț), și negreșit trebuie date în folosință (xpfjoGcu) celor în nevoie, nu ținute sub lacăt, precum am zis și la Evanghelia după Marcu. Și citește despre acestea la capul arătat mai înainte din Evanghelia după Matei.

„Că mai lesne este a trece cămila prin urechile acului decât bogatul a intra întru împărăția lui Dumnezeu". Iar cei ce au auzit acestea au zis: „Și cine poate să se mântuiască?". Iar El a zis: „Cele ce nu sunt cu puțință la oameni, sunt cu puțință la Dumnezeu". Și acestea toate au fost tâlcuite limpede la același cap.

Și ^ Petru: „Iată, noi am lăsat toate și am urmat Ție". Iar El a zis lor: „Amin grăiesc vouă că nimeni nu este care și-a lăsat casă, sau părinți, sau frați, sau femeie, sau feciori pentru împărăția lui Dumnezeu, care să nu primească cu mult mai mult în vremea aceasta, și în veacul cel viitor viață veșnică". Tot acolo, în continuare, s-a vorbit și despre toate acestea cu de-amănuntul și a fost înfățișat frumos.

*3 1 _ *3 Q \$' luând cu Sine pre cei doisprezece, a «J J. «J«J zis către dânșii: „Iată ne suim în Ierusalim, și se vor împlini toate cele scrise prin proroci despre Fiul Omului, că va fi dat neamurilor și va fi batjocorit și va fi ocărât și va fi scuipat, și bătându-L, îl vor omorî pre El, și a treia zi va învia". A zis acestea și Matei în cel deal patruzecilea și doilea cap al Evangheliei sale, și citește acolo tâlcuirea cuvintelor: Și suind Iisus în Ierusalim, a luat pre cei doisprezece ucenici deosebi pe cale și celelalte (Mt. 20, 17).

^ A Iar ei nimic din acestea n-au înțeles, și era cu-«J l vântul acesta ascuns de ei, și nu cunoșteau cele ce se grăiau. Către sfârșitul tâlcuirii celor sus-pomenite am amintit și despre acestea, și caută acolo deslușirea.

CAP LXIV: DESPRE ORB

O C" O O și a fost când s-au apropiat ei de Ierihon, «J w/ J O un orb ședea lângă cale cerșind. Și auzind norodul trecând, a întrebat ce este aceasta. Și i-au zis lui că Hsus Nazarineanul trece. Și a strigat, zicând: „Iisuse, Fiul lui David, miluiește-mă!". L-a numit Fiul lui David pentru a-L cinsti, că foarte de cinste era la Evrei această numire.

Q O Iar cei ce mergeau înainte îl certau pre el să ta-•^ / că. încercau să-i închidă gura, ca să nu-L supere pe învățator.

Iar el cu mult mai vârtos striga: „Fiul lui David, miluiește-mă!”. Cu mult mai vârtos striga, ca să-L înduplece prin stăruință.

-41

Și stând Iisus, a poruncit să-l aducă pre el la Sine; iar apropiindu-se el de Dânsul, l-a întrebat, zicând: „Ce voiești să-ți fac?”. Iar el a zis: „Doamne, să văd”. L-a întrebat ca să nu creadă cineva că a dat altceva decât voia acela să primească. Și nu l-a întrebat dacă are credință, pentru că strigarea stăruitoare îi și arătase credința.

A ^J_{Mm}A'3 Și Iisus i-a zis lui: „Vezi; credința ta te-a l *J1 <wJ mântuit”. Și îndată a văzut, și a mers după El, slăvind pre Dumnezeu; și tot norodul, văzând, a dat laudă lui Dumnezeu. Credea nu că Hristos este Dumnezeu, ci că poate să-l vindece. Și urma Lui din recunoștință, răsplătind astfel pentru facerea de bine.

CAP LXV: DESPRE ZAHEU

1 Q 1 _i \$ intrând, trecea prin Ierihon. Și iată L / f L l un om, anume Zaheu, și acesta era mai-marele Vameșilor, și era bogat. Și căuta să vadă pre Iisus cine este, și nu putea de norod, că era mic de stat. Și alergând înainte, s-a suit într-un sicomor ca să-L vadă pre El. Sicomorul era un pom ce se afla în cale.

4 Că pre acolo avea să treacă. Pe acolo avea să meargă Hristos.

5 Și dacă a venit la locul acela. Unde se afla sicomorul. Căutând Iisus, l-a văzut pre dânsul. L-a văzut cu ochii omenității, că îl văzuse dinainte cu ochii Dumnezeirii.

Și a zis către dânsul: „Zahee, grăbește de te pogoară, că astăzi în casa ta Mi se cade a rămânea ”. L-a cunoscut că este gata de ascultare, și fierbinte spre credință, și lesne de mutat dintru răutate în fapta bună. De asta îl și cheamă, și merge la el pentru a-i aduce câștig.

6 Și grăbindu-se s-a pogorât, și L-a primit pre Dânsul bucurându-se. Bucurându-se nu doar că l-a văzut, precum voia, ci și că a fost chemat de către Dânsul, și că L-a primit, lucru la care nu s-ar fi așteptat.

7 £7 văzând toți, cărteau zicând că: „La un om păcătos a intrat să găzduiască ”. Toți vedeau niște păcătoși în vameși, din pricina lăcomiei și nedreptății lor. Așadar, îl învinuiau pe Hristos cum au făcut-o și în alte rânduri, de pildă când cu Matei vameșul, dar nu știau ce fel de legături avea cu ei. De aceea nici nu-i băga în seamă când se sminteau de lucruri ca acestea: că trebuie să nu băgăm în seamă o mică sminteală când este vorba a se face cuiva mântuire mare, ca să nu pierdem ceva mare pentru ceva mic.

8 Iar Zaheu, stând, a zis către Domnul: „Iată, jumătate din avuția mea, Doamne, o dau săracilor, și de am năpăstuit pre cineva cu ceva întorc împătrit”. O, grabnică schimbare! Cel iubitor de argint s-a făcut iubitor de împărțășire; cel prea-nedrept s-a făcut prea-drept. O, mântuire la care singur s-a îndrumat, că încă nu învățase nimica de la Hristos! Așadar, a dat jumătate din avuția sa celor săraci ca facere de bine, iar cealaltă jumătate a păs-trat-o, dar nu ca să o aibă, ci ca prin ea să întoarcă împătrit cele

dobândite prin nedreptate. *Am năpăstuit* mseam-nă aici „am câștigat prin pâri mincinoase și nedreptate”.

Și întoarce împătrit potrivit Legii, care poruncește să se dea patru oi în schimbul uneia (Ieș. 22, 1).

Să auzim, cei ce nedreptățim, și să întoarcem celor nedreptățiți avuțiile dobândite prin nedreptate, asemenea lui Zaheu să vindecăm nedreptățile.

9 *Și a zis către el Iisus: „Astăzi s-a făcut mântuire casei acesteia”. Casă* numește pe cei din casă. „Astăzi”, zice, „s-a făcut mântuire, gonită fiind pierzarea cuibărită în această casă prin lăcomie și nedreptate”.

„Pentru că și acesta fiu al lui Avraam este”. Aceasta este pentru cei ce cârteau că a intrat să găzduiască la un bărbat păcătos. „Se cuvenea să fie mântuit Zaheu, că și el este din neamul lui Avraam”. Și acest adaos arată că mai întâi de toate pentru urmașii lui Avraam S-a înomenit.

„T C\ „ *Că a venit Fiul Omului să caute și să mântuie. Viască pre cel pierdut*”. Pe cel pierdut din neamul lui Avraam - că *nu am fost trimis, zice, /ară numai către oile cele pierdute ale casei* lui Avraam (Mt. 15, 24).

Zaheu sunt și eu, mic cu statura duhovnicească, că încă mă târăsc în jurul celor pământești și caut să-L văd pe Hristos limpede și precum se cade, însă nu pot de nu voi fugi din cele ce mă împiedică și nu mă voi sui în pom ridicându-mă deasupra celor pământești către cele cerești. Atunci mă va vedea și El cu adevărat, și mă va chema la Sine, și locaș la mine va face, că unul ca acesta se face casă a lui Dumnezeu.

11 *Și ascultând ei acestea, adăugând a zis o pildă, J. pentru că era El aproape de Ierusalim, și li se părea lor cum că îndată se va arăta împărăția lui Dumnezeu.*

Auzindu-L unii dintre Iudei în mai multe rânduri cum

spune că s-a apropiat împărăția lui Dumnezeu, presupuneau că merge la Ierusalim ca să Se facă împărat acolo. Cunoscând aceasta, El îndreaptă prin pildă socotința lor cea greșită, arătând că împărăția Sa nu este din această lume, ci cerească și veșnică.

CAP LXVI: DESPRE OMUL CARE S-A DUS SĂ-ȘI IA ÎMPĂRĂȚIE

n Deci a zis: „ Un om oarecare de bun neam s-a dus într-o țară departe”. El însuși este omul, că S-a înomenit; de bun neam, ca Fiul al lui Dumnezeu; și s-a dus într-o țară departe suindu-se la cer după învierea Sa din morți. Spune cele ce au să fie ca și cum s-au și întâmplat.

„Să-și ia luiși împărăție”, împărăția pe care a primit-o ca om, despre care a zis David: *Domnul a împărății* (Ps. 98, 1), precum și: *Zis-a Domnul Domnului meu: Șezi de-a dreapta Mea, până ce voi pune pre vrăjmașii Tăi sub picioarele Tale* (?s. 109, 1-2).

„Și să se întoarcă”. La a doua Sa venire.

CAP LXVII: DESPRE CEI CARE AU PRIMIT CELE ZECE MINE

"f O „Și chemând zece slugi ale Sale, le-a dat lor JL *J zece mine". Numărul zece are aici doar înțelesul de „mulțime" atât în privința slugilor cât și în privința minelor, iar mina era un soi de argint. *Slugi* numește pe toți dascălii credincioșilor, iar *mine* - harismele duhovnicești. „Și a zis către dâșșii: *Neguțătoriți până voi veni*". „Lucrați prin harisme mântuirea tuturor oamenilor".

"f Â „Iar cetățenii lui îl urau pre el". Iudeii, care J- l erau înrudiți cu Dâșșul.

„Și au trimis solie după el, zicând: *Nu voim pre acesta să împărătească preste noi*".

Mai întâi ziceau către Pilat:

Nu avem împărat, fir ă numai pre Chesarul (In. 19, 15), iar mai apoi se rugau către Dumnezeu și Tatăl să îi stingă și pomenirea.

l C "Și a fost când s-a întors el luând împărăția".

J. w/ Despre cea de-a doua Venire este cuvântul, când Se va întoarce cu putere și slavă multă și va șede pe scaunul slavei Sale.

„A zis să se cheme la dâșșul slugile acelea cărora le dăduse argintul, ca să știe cine ce a neguțătorii ". Că atunci, trăgând la socoteală, va răsplăti fiecăruia după cele ce a lucrat.

l £\ "& a venți cel dintâi, zicând: *Doamne, mina ta J. \J a agonisit zece mine* ". Prin zece arată mulțimea câștigului.

"f ^7 „Și a zis lui: *Bine, slugă bună, că întru puțin ai J. / fost credincios* ". „Ferice de tine, că o mină ți s-a

dat și cu râvnă ai înmulțit-o".

„Să ai putere preste zece cetăți". Prin *putere preste zece cetăți* a arătat mulțimea cinstei și mărimea facerii de bine de la Dumnezeu.

"f O "t Q „Și 'a venit cel de-al doilea, zicând:

-L O JL / *Doamne, mina ta a făcut cinci mine. Și a*

zis și acestuia: Și tu fii preste cinci cetăți ". Potrivit cu măsura osârdiei și câștigului fiecăruia se măsoară cinstea și facerea de bine de la Dumnezeu.

»Și altul a venit zicând: *Doamne, iată mina ta, care am ținut-o legată în mahramă* ".

După înțelesul mai înalt, *mahramă* este lenevirea și nelucrarea.

l "j „Că m-am temut de tine, pentru că ești om as-t-i -l pru: *iei ce n-ai pus și seceri ce n-ai semănat*". Socotea că doar osârdua neguțătorilor săvârșește totul, fără ajutorul lui Dumnezeu, și că aspru fiind, cere cele agonisite de către alții, pentru care nu are nici un merit. Pilda înfățișează această îndreptățire de sine ca să arate că nici un răspuns întemeiat nu vor putea da atunci unii ca aceștia și că oricâte îndreptățiri de sine ar aduce, toate se vor întoarce împotriva-le; și ascultă ce urmează.

22

Și i-a zis: „Din gura ta te voi judeca, slugă vicleană ". „Pe temeiul cuvintelor tale".

"^ Știut că eu om aspru sunt, luând ce n-am pus și secerând ce n-am semănat: *dar pentru ce n-ai dat argintul meu schimbătorilor?*" Aceștia ar fi cei ce pot să deosebească binele de rău. Așadar, vrea să spună: „Dat fiind că așa M-ai cunoscut tu,

măcar că Eu nu sunt așa, de ce n-ai încredințat harul dat ție *schimbătorilor!* Pentru că se cădea să faci partea ta, iar restul să-1 lași în seama Mea: să împlinești ce e mai ușor și să-mi lași Mie ce-i mai greu, adică cerutul".

„Și venind eu, l-așfl cerut cu dobândă? ". Capi-talul este învățătura; dobânda acestui capital sunt faptele bune care se nasc din învățatură.

'l A " ?i celor ce stăteau înainte le-a zis ". Adică în-

>u | gerilor slujitori.

„Luați de la el mina si o dați celui ce are zece mine". „Luați de la el darul învățaturii și dați-1 spre și mai multă cinste celui ce are zece mine".

25

„Și au zis lui: Doamne, acela are zece mine". „Are destulă cinste".

26

„Zic vouă că tot celui ce are i se va da ". Cei ce erau de față au spus: „Are destulă cinste"; El zice: „Oricui are râvnă și sârguință, i se va da și mai mare cinste decât cea cuvenită lui⁶⁶".

„Iar de la cel ce n-are, și ce are se va lua de la el". „De la cel ce nu are râvnă și sârguință și care are darul de învățator, aceasta i se va lua, fiindcă n-a pus-o în lucrare".

Dar pentru ce a vorbit numai despre trei robi, iar pe ceilalți i-a lăsat deoparte? Pentru că este lesne ca din cele spuse despre cei trei să afli și despre aceia, întrucât toți cei ce au lucrat vor primi cinstiri pe măsura câștigului adus, iar toți câți s-au lenevit și n-au făcut cu darul nici o treabă vor păți la fel cu cel din pildă.

Rostind o pildă ca aceasta în al șazezecilea cap al Evangheliei după Matei, spre sfârșit a adăugat: *Și pre sluga cea netrebnică aruncați-l întru întunerecul cel mai dinafară; acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților* (Mt. 25, 30); și citește tâlcuirea acestor spuse.

'l ^7 „Jnsă pre vrăjmașii mei, aceia ce n-au voit să

Lt l împărătesc preste dânșii, aduceți-i încoace și-i

tăiați înaintea mea". Tăierea aceasta este ori pedepsirea

Iudeilor din veacul ce va să fie, ori marele prăpăd ce l-au

suferit în vremurile lui Vespasian și ale lui Titus.

28 îL

i zicând acestea, mergea înainte, suindu-Se în Ierusalim. Grăbind la Patimi și la Cruce.

⁶⁶ Fiindcă Dumnezeu nu răsplătește potrivit strădaniei mărginite a omului, ci potrivit bunătății Sale nemărginite - întotdeauna cu prisosință.

CAP LXVIII: DESPRE MÂNZ

^0 I < J J-

?i ci fost când S-a apropiat de Vitfaghi și Vitania, către muntele ce se cheamă „ al Măslinilor", a trimis doi dintre ucenicii Săi, zicând: „ Mergeți în satul care este

înaintea voastră, întru care intrând veți găsi un mânz legat, pre care nimeni dintre oameni nu a șezut vreodată; dezlegați-l pre el și-l aduceți. Și de va întreba cineva pre voi: Pentru ce îl dezlegați?, așa să ziceți lui: că Domnului îi trebuie". Acesta este în Evanghelia după Matei cel de-al patruzeci și cincilea cap. Acolo vei afla toată tâlcuirea cu de-amănuntul.

O "I _ < } -w

Și mergând trimișii, au aflat cum le zise-se lor. Și dezlegând ei mânzul, au zis stă-

36

panii lui către ei: „Ce dezlegați mânzul? ". Iar ei au zis: „Domnului îi trebuiește". Și L-au adus pre el la Iisus. Acolo s-a vorbit și despre acestea.

aruncându-și veșmintele pre mânz, au pus pre Iisus deasupra. Și mergând El, așterneau veșmintele lor pre cale". Așternea aceste veșminte o mulțime foarte numeroasă, precum a zis Matei. Tot acolo vei afla și despre acestea.

Și apropiindu-Se El la pogorâșul muntelui Măsli-nilor, a început toată mulțimea ucenicilor, bucu-rându-se, a lăuda pre Dumnezeu cu glas mare pentru toate puterile pe care le văzuse. Pentru toate minunile pe care le văzuse cu acel prilej, deoarece minune a fost că Hristos a prezis despre mânz și despre stăpânii lui, și că mânzul, deși neîmblânzit, a mers cu bună rânduială, și că mulțimea a fost stârnită să-I dea atâta cinste și așa laudă, și așa mai departe.

O O Zicând: „Bine este cuvântat împăratul Cel ce s-/O vine întru numele Domnului". Și Matei a zis că mulțimile cele ce mergeau înainte și cele ce veneau în urmă strigau zicând aceasta; și citește acolo toată tâlcui-rea acestor spuse, până la: Și intrând El în Ierusalim, s-a cutremurat toată cetatea (Mt. 21, 10).

„Pace în cer și slavă întru cei de sus", în tâlcuirea de care tocmai am pomenit sunt deslușite și acestea. Văzând ucenicii că mulțimile fac așa și strigă așa, împreună cu ele se bucurau și de asemenea strigau, împărtășindu-le entuziasmul.

§* oarecare Farisei din norod au zis către El: „învățătorule, ceartă-Ți ucenicii". Și răspunzând, a zis: „Zic vouă că de vor tăcea aceștia, pietrele vor striga ". Citește la capul de care am zis, în continuare, tâlcuirea cuvintelor: Iar mulțimile zicea: „Acesta este Iisus prorocul" (Mt. 21, 11), că acolo au fost amintite și lămurite și acestea.

A 1 Și dacă S-a apropiat, văzând cetatea, a plâns pen-I J- tru dânsa. Cunoscând că răutatea ei cea mai presus de măsură va fi strivită, în chipul cuvenit omenității o jelește bunătatea cea mai presus de măsură, arătând și prin aceasta câtă îndurare avea față de nemulțumitorii iudei.

Zicând: „De ai fi cunoscut și tu, măcar în ziua aceasta a ta, cele ce sunt spre pacea ta!". Eliptică este rostirea, că lasă deoparte cuvintele „n-ai fi pierit". Cei ce se tânguiesc obișnuiesc, din pricina marii lor suferințe, să taie din cuvinte. Și iată ce vrea să spună: „Je ai fi cunoscut și tu în ziua aceasta a ta (adică în această vreme a petrecerii Mele aici, care este a ta, căci în primul rând pentru tine M-am înomenit și am venit aici), de ai fi cunoscut, zic, cele ce sunt spre pacea ta, spre împăcarea ta cu Dumnezeu, adică credința în Mine, Fiul Lui, și primirea propovăduirii Mele, n-ai fi pierit".

„Iar acum s-au ascuns de către ochii tăi". „S-au ascuns acestea de ochii sufletului tău", sau „au fost nebăgate în seamă de către ei".

A O „Că vor veni zile asupra ta, și vor pune vrăjma-i «J șii tăi șanț împrejurul tău, și te vor înconjura, și te vor îmbulzi din toate părțile". Acestea trebuie citite ca frază de sine stătătoare⁶, întrucât că arată aici prorocia și

⁶⁷

Adică nu subordonată, că nefiind cauzal.

istorisirea. Așadar, zile numește zilele împresurării, iar vrăjmași ai ei pe Romani, care aveau să se sălbaticească asupra-i.

A A „Și te vor face întocmai cu pământul, pre tine și J l pre feciorii tăi întru tine”. Se subînțelege că și pe feciori îi vor face una cu pământul.

„Și nu vor lăsa întru tine piatră pe piatră”. Alcătuire de pietre, clădire.

„Pentru că n-ai cunoscut vremea cercetării tale”. „Pentru că n-ai recunoscut vremea îngrijirii tale, că vremea petrecerii Mele aici a fost vreme de îngrijire și mântuire a ta”.

Și intrând în Biserică, a început a scoate pre cei ce vindeau într-înșă și cumpărau, zicând lor: „Scris este: „Casa Mea casă de rugăciune este”, iar voi ați făcut-opeșteră de tâlhari”. Mai pe larg a scris despre acestea Matei spre sfârșitul celui de-al patruzeci și cincilea cap, și caută acolo tâlcuirea.

Și era învățând în toate zilele în Biserică, iar Arhieriei și Cărturarii și Bătrânii norodului căutau pre El să-L piardă, și nu aflau ce-i vor face, că tot norodul se ținea de El, ascultându-L pre Dânsul. Primind de la Dânsul învățătură.

46
47

CAP LXIX: DESPRE ARHIEREII ȘI CĂRTURARII CARE L-AU ÎNTREBAT PE DOMNUL

iclxc

^ r l "f .. LjJ , JL

Ș' a fost într-una din zilele acelea, în-vățând El norodul în Biserică și bine vestind, au venit Preoșii și Cărturarii cu Bătrânii și au grăit către El, zicând: „Spune nouă, cu ce putere faci acestea, sau cine este care Ți-a dat Ție puterea aceasta? ”. Despre acestea s-a vorbit în al patruzeci și optulea cap al Evangheliei după Matei.

3^ Iar El, răspunzând, a zis către dânșii: „între-J ba-voi și Eu un cuvânt, și să-Mi spuneți: bote-

zul lui Ioan din cer a fost, sau de la oameni?” Iar ei cugetau întru sine, zicând: „De vom zice: „Din cer”, va zice: „Pentru ce, dar, n-ați crezut lui?”; iar de vom zice: „De la oameni”, tot norodul cu pietre ne va ucide, căci este încredințat că Ioan proroc a fost”. La același cap, în continuare, au fost lămurite și acestea.

70 Și au răspuns că nu știu de unde. Și Iisus le-a O zis lor: „Nici Eu nu vă spun vouă cu ce putere fac acestea ”. La fel și acestea, și citește acolo tâlcuirea lor.

CAP LXX: DESPRE VIE ICTXC

9 Și a început a zice către norod pilda aceasta: „ Un om a sădit vie, și a dat-o lucrătorilor, și s-a dus departe multă vreme ”. Pilda aceasta alcătuieste al cincizeci-lea cap din Evanghelia după Matei, și caută acolo tâlcui-rea ei înfățișată cu de-amănuntul.

"t /"l "î ^ „Și la vreme a trimis către lucrători o JL\ L LJ slugă, ca să-i dea lui din rodul viei; iar lucrătorii, bătându-l pre el, l-au trimis deșert. Și a adaos a trimite altă slugă; iar ei, și pre acela bătându-l și batjo-corindu-l, l-au trimis deșert. Și a adaos a trimite și al treilea; iar ei, și pre acela rănindu-l, l-au scos afară ”. La acel cap au fost tâlcuite și acestea.

"t O „Și a zis domnul viei: Ce voi face? Trimite-voi J- «J pre fiul meu cel iubit, doară, văzându-l pre dânsul, se vor rușina ”. Așijderea și acestea.

"1 A _ "fC* „Iar lucrătorii, văzându-l pre el, cugetau J. 1 J. w/ întru sine: Acesta este moștenitorul; veniți să-l ucidem pre el, ca să fie a noastră moștenirea. Și scofându-l afară din vie, l-au omorât”. La fel și acestea.

"1 C* "l / „Ce va face, dar, lor domnul viei? Ve--I- J J. v/ ni-va și va pierde pre lucrătorii aceștia, și via o va da altora. Iar ei, auzind, au zis: Să nu fie”. Și despre acestea s-a vorbit acolo cu de-amănuntul.

"1 ^7 Iar El, căutând spre dânsii, a zis: „ Ce este, dar, -L / aceasta ce este scris: Piatra pre care nu au băgat-o în seamă ziditorii, aceasta s-a făcut în capul unghiului ”. încă și despre acestea.

1 Q " ^ot ce/Na ce va caaea Pre acea pĭatra se va sfa-1 0 râma, iar preste care va cădea, îl va spulbera ”.

În același cap adaugă și restul acestei prorocii davidice, adaugă: Pentru aceea, zic vouă că se va lua de la voi împărăția lui Dumnezeu și se va da neamului care va face rodu-rile ei, și pe urmă zice: Și cel ce va cădea preste piatra aceasta se va sfârâma, iar preste care va cădea ea îl va spulbera (Mt. 21, 43-44). Așadar, precum am zis în multe rânduri, la Luca se arată pe scurt ceea ce Matei istorisește cu de-amănuntul, că la toți evangheliștii aflăm aceeași ico-nomie, dar înfățișată amănunțit la unii, pe scurt la alții. Iar cuvintele de mai înainte sunt tâlcuite la capul cu pricina din Evanghelia după Matei, și caută acolo tâlcuirea.

7 Q ?' căutau Arhieriei și Cărturarii să pună mâinile J- / pre El într-acel ceas, și s-au temut de norod, fiindcă înțeleseseră că spre dânsii a zis pilda aceasta. Și pe acestea le-a istorisit Matei mai limpede în acel cap.

CAP LXXI: DESPRE CEI TRIMIȘI SĂ ÎNTREBE DESPRE DAJDIE

Ș pândindu-L, au trimis iscoade, care se preja-ceau pre sine a fi drepți, să-L prindă pre El în cuvânt, ca să-L dea pre El stăpânirii și puterii dregătorului. Zice Matei spre

sfârșitul celui de-al cincizeci și unulea cap: *Atunci, mergând Fariseii, sfat au făcut ca să-L prindă pre El în cuvânt și așa mai departe* (Mt. 22, 15). Și citește tâlcuirea lor, și vei afla acolo și lămurirea acestor spuse.

^1 *| _'} *1 *Și L-au întrebat pre El, zicând: „învăță-*

Lj \- Zj^w torule, știm că drept grăiești și înveți, și

nu alegi față, ci într-adevăr calea lui Dumnezeu înveți:

cade-se nouă a da dajdie Chesarului sau nu? ” Mai deslu-

șit a scris despre acestea Matei în al cincizeci și doilea cap, și caută acolo, de asemenea, tâlcuirea.

^1 /L

Áj\J

Iar El, știind vicleșugul lor, a zis către ei: „Ce Mă ispitiți? Arătați-Mi un dinar. Al cui chip și scriptură are pre el? ” Iar ei, răspunzând, au zis: „Ale Chesarului”. Iar El le-a zis lor: „Dați înapoi, dar, cele ce sunt ale Chesarului, Chesarului, și cele ce sunt ale lui Dumnezeu, lui Dumnezeu ”. Și nu L-au putut prinde pre Dânsul în cuvânt înaintea norodului; și mi-nunându-se de răspunsul Lui, au tăcut, în același cap au fost pomenite și tâlcuite toate acestea.

CAP LXXII: DESPRE SADUCHEI

Pr^opiiⁿdu-se unii dintre Saduchei, carii grăiesc împotriva că nu este învie^re, L-au întrebat pre El zicând: „Învățătorule, Moisi a ?cm nouă: de va muri fratele cuiva, având femeie, și acesta va muri fără feciori, să ia fratele lui pre femeia iceea și să ridice sămânță fratelui său. Deci, șapte frați iu fost, și cel dintâi, luând femeie, a murit fără de feciori. Și a luat al doilea pre femeia aceea, și acela a murit fără ie feciori. Și al treilea a luat-o pre ea; și așijderea câteși șapte, și n-au lăsat feciori, și au murit. Iar mai apoi de îoți, a murit și femeia. Deci, la înviere a căruia dintr-înșii va fi femeia? Căci câteși șapte o au avut pre ea femeie”. A.cestea alcătuiesc al cincizeci și treilea cap al Evanghelicilor după Matei, și caută acolo întreaga tâlcuire.

36

**3 A Și răspunzând Hsus, a zis lor: „Fiii veacului aces-^ l tuia se însoară și se mărită”. Fiii acestei lumi, acestei vieți.*

<> [ar cej ce se învrednicesc a dobândi acel veac și învierea din morți, nici se însoară, nici se mărită, că nici să moară nu mai pot, ci asemenea cu îngerii sunt, și fiii lui Dumnezeu sunt, fiind fii ai învierii”. La același cap din Evanghelia după Matei au fost pomenite și tâlcuite și acestea, acolo unde se spune: Că la înviere nici se însoară, nici se mărită și așa mai departe (Mt. 22, 30).

^3 ^7 „Iar cum că se vor scula morții, și Moisi a ară-O / tat la Rug”. Despre aceasta se istorisește în cartea Ieșirii (Ieș. 3, 6).

„f^{recum} z^{ice}: „Domnul Dumnezeu lui Avraam, și Dumnezeu lui Isaac, și Dumnezeu lui Iacov”. Iar Dumnezeu nu este al morților, ci al viilor, că pentru El toți viază. Și despre acestea s-a vorbit la același cap din Evanghelia după Matei, în continuare, și caută acolo.

*O £) A*C\ \$* răspunzând oarecare din Cărturari,*

•J / \J au zis: „învățătorule, bine ai zis”. Și nu

mai îndrăzneau de aici să-L mai întrebe pre El nimic.
Acolo au fost tâlcuite acestea, unde se zice: *Și auzind mulțimile, se minunau de învățătura Lui* (Mt. 22, 33).

CAP LXXIII: ÎNTREBAREA

CĂTRE FARISEI: „CUM ESTE

HRISTOS FIU AL LUI DAVID?"

A "1 ^AA Și a zis către dânșii: cum zic că Hristos I J- I T este fiul lui David? Și însuși David zice în cartea Psalmilor: „Zis-a Domnul Domnului meu: *Șezi de-a dreapta Mea, până ce voi pune pre vrăjmașii Tăi așternut picioarelor tale* ". Deci, David Domn îl cheamă pre El, și atunci cum este fiu al lui?. Iar Matei zice în al cincizeci și cincilea cap al Evangheliei sale caftind adunați Fariseii, i-a întrebat pre ei Iisus, zicând: „ *Ce vi se pare vouă de Hristos? Al cui fiu este?* " și așa mai departe (Mt. 22,41-42). Și au fost tâlcuite acolo toate cu de-amănuntul.

46

Și ascultând tot norodul, a zis ucenicilor Săi: „Păziți-vă de Cărturari, care voiesc a umbla în podoabe, și iubesc închinăciunile prin târguri, și scaunele cele mai de sus în sinagogi, și șederile cele mai dintâi la ospețe ". Citește la același cap din Evanghelia după Matei tâlcuirea spuselor: *Că și așa mai departe* (Mt. 23, 5), și vei afla acolo despre toate.

A jf „ Care mănâncă casele văduvelor și cu pricină t ' îndelung se roagă: aceștia vor lua mai multă osândă ". în al cincizeci și șaselea cap al Evangheliei după Matei a zis și către Cărturari, și către Farisei: *Vai vouă, Cărturari și Farisei fățarnici, că mâncați casele văduvelor și așa mai departe* (Mt. 23, 14); și citește tâlcuirea acestor spuse.

CAP LXXIV: DESPRE VĂDUVA

CARE A ARUNCAT CEI DOI OBOLI

ICIXC

^ "t "T _A Și căutând, a văzut pre cei bogați arun-Li \ . j JL J când darurile lor în gazofilachie , și a văzut și pre o văduvă săracă aruncând acolo doi oboli. Și a zis: „*Adevărat zic vouă că această văduvă săracă, mai mult decât toți a aruncat: că toți aceștia din prisosința lor au aruncat la darurile lui Dumnezeu, iar aceasta din lipsa sa, toată avuția sa care o a avut, a dat-o* ". Despre aceasta a povestit și Marcu în al patruzeci și unulea cap al Evangheliei sale, și caută acolo întreaga tâlcuire.

68

Vistieria Templului.

5-

6 £7 grăind oarecare despre Biserică, că este împodobită cu pietre frumoase și cu podoabe, a zis: „Acestea care le vedeți, vor veni zile întru care nu va rămânea piatră pre piatră care să nu se risipească ”. Despre acestea s-a vorbit cu de-amănuntul și la sfârșitul celui de-al cincizeci și șaselea cap al Evangheliei după Matei, unde stă scris: *Și ieșind Iisus din Biserică, mergea, și s-au apropiat către Dânsul ucenicii Lui ca să-I arate zidirile Bisericii* (Mt. 24, 1).

CAP LXXV: ÎNTREBAREA DESPRE SFÂRȘITUL LUMII

7 «Și/ L-au întrebat pre El, zicând: „învățătonde, dar când vor fi acestea, și ce semn este când vor să fie acestea? ”. Zice Matei în al cincizeci și șaptelea cap că șe-zând El pe muntele Măslinilor au venit la Dânsul ucenicii deosebi, zicând: *Spune-ne nouă: când vor fi acestea, și care este semnul venirii Tale și al sfârșitului veacului?* și așa mai departe (Mt. 24, 3), și citește acolo întreaga tâlcuire.

8 Iar El a zis: „Căutați să nu vă amăgiți, că mulți vor veni întru numele Meu, zicând că „Eu sunt, și vremea s-a apropiat”; ci să nu mergeți după ei”. Acolo au fost pomenite și tâlcuite și acestea.

9_ 1 1 „Și când veți auzi de războaie și răzmerițe, Ji J. să nu vă spăimântați, că se cade să fie acestea întâi, și nu va fi încă sfârșitul. Atunci”, zicea lor, „se va scula neam preș te neam și împărăție preș te împărăție, și vor fi cutremure mari pe alocurea și foamete și molime și spaime, și semne mari din cer vor fi”. Acolo s-a vorbit și despre acestea.

"j ^ „Iar mai înainte de acestea toate, vor pune J. Li preste voi mâinile sale și vă vor goni dându-vă la adunări și la temnițe, ducându-vă la împărați și la domni pentru numele Meu ”. Așijderea și despre acestea.

"j O „Și se va întâmpla vouă întru mărturisire”.

J. J Spre muștrarea necredincioșilor, ca să nu poată spune în Ziua Judecării că „nu am auzit propovăduirea”. Sau: „Cele ce vor aduce aceia asupra voastră vă vor fi spre slavă mucenicească”.

H „Puneți, dar, inimile voastre să nu gândiți mai înainte ce veți răspunde”. Puneți inimile voastre, adică „dobândiți ca așezare lăuntrică a inimilor voastre”, „înduplecați inimile voastre” sau „puneți în inimile voastre”.

"T C ” „Că Eu vă voi da gură și înțelepciune căreia J. *J nu-i vor putea grăi, nici sta împotriva toți care

se vor pune împotriva vouă”. Gură numește cuvintele, iar înțelepciune - noimele cuvintelor.

"f / 1 _ " | ^ 7 " „Și veți fi dați și de părinți, și de frați, și -L \} Li de rudenii, și de prieteni, și vor omori din voi, și veți fi urâți de toți pentru numele Meu ”. în același cap vei afla și despre acestea.

1 O „Și păr din capul vostru nu va pieri”. Și, cu J. O adevărat, mulți dintre credincioși au fost aruncați în foc, dar nu le-a pierit nici un fir de păr. Precum se arată de aici, chiar dacă cineva a fost lipsit de vreo parte a trupului, negreșit a suferit aceasta cu

îngăduința lui Dumnezeu, Care uneori arăta puterea Sa, alteori îngăduia trupului să pătimească în chip firesc. Așadar, zicând că *și fir din capul vostru nu va pieri*, a vădit că este Atotputernic și că-i va apăra, însuflându-le osârdie.

1 Q „*Intru răbdarea voastră veți dobândi sufletele l- / voastre* ". *Veți dobândi*, adică „veți mântui" - iar dacă se vor mântui sufletele, negreșit se vor mântui și trupurile, că scris este în capul arătat mai înainte: *Cela ce va răbda până în sfârșit, acela se va mântui* (Mt. 24, 13).

„*Iar când veți vedea Ierusalimul înconjurat de oști, atunci să știți că s-a apropiat pustiirea lui*". Iar Matei, în capul amintit, însemnează în scris alt semn, zicând: *Când veți vedea urâciunea pustiirii și așa mai departe* (Mt. 24, 15); și citește acolo întreaga tâlcuire a acelor spuse.

1 I „*Atunci, cei ce vor fi în Iudeea să fugă în Lt J. munți*". Tot acolo caută și despre acestea.

„*Și cei ce vor fi în mijlocul lui să se dea în lături*". Spune din nou același lucru spre întărirea cuvintelor Sale.

„*Și cei ce vor fi prin sate să nu intre într-însul*". Matei și Marcu nu au mai amintit acestea, precum nici Luca n-a amintit ceea ce aceștia spun, și anume: *Cel ce va fi pre casă să nu se pogoare să ia ceva din casa sa, și cel ce va fi pre câmp să nu se întorcă înapoi să-și ia haina sa* (Mt. 24, 17-18).

24

„*Că zilele de izbândire sunt acestea* ". Zile de răzbunare pentru omorârea Stăpânului.
„*Ca să se îplinească toate cele scrise* ", Ca să se îplinească toate cele scrise în cărțile lui Daniil și celorlalți proroci despre cucerirea Ierusalimului.

„*Iar vai celor ce vor avea în pânțe și celor ce vor alăpta în acele zile*". La același cap din Matei au fost deslușite și acestea.

„*Că va fi nevoie mare pre pământ și mânie asupra norodului acestuia: și vor cădea în ascuțișul săbiei, și se vor duce robi în toate neamurile, și Ierusalimul va fi călcat de neamuri, până se vor împlini vremurile neamurilor*". Zice Matei că *va fi atunci neaz mare, care n-afost din începutul lumii până acum, nici va fi* (Mt. 24, 21). Din tâlcuirea acelor cuvintele se vor lămuri și spusele de aici.

„*Și vor fi semne în soare și în lună și în stele, și pre pământ mahnire limbilor, cu nedumerire, sunet făcând marea și valurile, dându-și sufletul oamenii de frică și de așteptarea celor ce vor să vie în lume, că puterile cerurilor se vor clătina* ". Spune acestea despre a doua Sa venire. Caută, de asemenea, la Matei tâlcuirea cuvintelor: *îndată după neazul acelor zile soarele se va întuneca, și luna nu-și va da lumina sa, și stelele vor cădea din cer*, și așa mai departe (Mt. 24, 29), și vei afla și despre cele de aici.

1 ^ 7 „*Și atunci vor vedea pre Fiul Omului venind Ej J pre nori cu putere și cu slavă multă* ". Citește tot acolo lămuririle până la: *Iar de la smochin vă învățați pildă* (Mt. 24, 29), că sunt de trebuință.

_ O "î «J J-

„*Deci, începând acestea a se face, cău-ta/z' f« sw-s' y/ ridicați capetele voastre, că se apropie răscumpărarea voastră* ". *Și le-a zis lor o pildă: „Vedeți smochinul și toți copacii? Când înfrunzesc știți, privind și singuri, că de acum aproape este vara. Așa și voi, când veți vedea acestea făcându-se, să știți că aproape este împărăția lui Dumnezeu* ". Trebuie citit tot acolo restul tâlcuirii până la: *Amin zic vouă, că nu va trece neamul acesta până când toate acestea vor fi* (Mt. 24, 34), fiindcă acolo au fost pomenite și tâlcuite cuvintele acestea în chipul potrivit.

„*Amin zic vouă, că nu va trece neamul acesta până când toate acestea vor fi. Cerul și*

pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece ". Tot acolo s-a vorbit și despre acestea.

"Ci luați aminte de sine-vă, ca să nu se îngreueze inimile voastre cu sațiu! mâncării și cu beția și cu grijile lumii, și fără de veste să vie asupra voastră ziua aceea, căci ca o cursă va veni preste toți cei ce șed pre fața a tot pământul. Privegheați, dar, în toată vremea rugându-vă, ca să vă învredniciți a scăpa de toate cele ce vor să fie". Caută la al cincizeci și optulea cap al Evangheliei după Matei tâlcuirea spuselor: *Privegheați, dar, că nu știți în care ceas Domnul vostru va veni* (Mt. 24, 42), fiindcă acolo au fost pomenite și lămurite și acestea. Este de însemnat că nu numai beția, ci și grijile vieții înecă sufletul și potopesc mintea.

36

Și a sta înaintea Fiului Omului". A sta înaintea lui Hristos și a îngerilor celor dimpreună cu Dânsul.

O ^7,,Și era ziua învățând în Biserică". Pentru folo-

•J/ sul celor care se adunau acolo.

„Iar noaptea, ieșind, petrecea în muntele ce se cheamă al Măslinilor". Ca să aibă nerăspândire și înlesnire la rugăciune, și nu în mai mică măsură pentru a le da ucenicilor învățătură mai de taină - căci, bineînțeles, cu dânșii pleca și sălășluia acolo.

Și tot norodul mâneca la Dânsul în Biserică, ca să-L asculte pre El. Dacă norodul acela făcea așa, cu cât mai mult se cuvine nouă, norodul mai apropiat de Dânsul, să mâneacă la Dânsul în biserică pentru a-L auzi cum ne învață prin Dumnezeieștile Scripturi - și nu numai să-L auzim, ci să-L și ascultăm?

CAP LXXVI: DESPRE PAȘTI

~\ Și se apropia praznicul azimelor, care se cheamă Pastile. Praznicul Paștilor se mai chema și „praznicul azimelor", fiindcă de Paști mâncau și azi-mă împreună cu cărnurile de miel. Așadar, întrucât atunci gustau din azimi prima dată, mai numeau Pastile și „Azimi". Praznic al Azimilor era în deplinul înțeles al cuvântului o altă sărbătoare, de după praznicul Paștilor, despre care se spune mai pe larg la al șaiszeci și treilea cap al Evangheliei după Matei, unde stă scris: *Iar în ziua cea dintâi a azimilor au venit ucenicii lui Iisus, zicând Lui: „ Unde voiești să gătim Ție să mănânci Pastile? "* (Mt. 26, 17).

2 Și căutau arhierii și cărturarii cum L-ar :": -pre El, că se temeau de norod. Căutau cu:r. s^-1

omoare pe ascuns sau găsind un temei puternic, că se temeau de norod să-L omoare fățiș sau fără temei.

3,,Iar Satana a intrat în Iuda ce se chema Iscario-teanul, care era din numărul celor doisprezece". Iar Ioan zice că după pâine, atunci a intrat într-însul Satana (In. 13, 27). Aici Luca nu se bate cap în cap cu Ioan, pentru că Satana mai întâi l-a încercat pe ticălos, iar mai târziu, cunoscându-l că este lepădat⁶⁹, pentru că nu voia să se îndrepte, a îndrăznit de a năvăli asupra lui, precum am zis și în tâlcuirea la Matei, dar nu îndrăcindu-l, ci doar punând stăpânire pe dânsul și înrobindu-l. Evanghelistul îl numește *Iscariotean* ca să-l deosebim de celălalt Iuda care făcea parte din numărul

celor doisprezece, încât să se arate că era din ceata dintâi a ucenicilor.

4 £7 mergând, a grăit cu arhierii și cu voivozii, cum L-ar vinde pre Dânsul lor.

Voivozii erau căpeteniile ostașilor care păzeau Templul, că și aceștia erau într-un duh cu ucigașii cei spurcați, fiind cumpărați cu bani.

5

Și s-au bucurat, fi s-au tocmnit cu dânsul să-i dea bani cât cerea.

6 Și el s-a mărturisit. S-a învoit din inimă, a făgăduit cu tărie.

Și căuta vreme cu prilej ca să-L vândă pre Dânsul lor fără de norod. Vreme cu prilej, adică „vreme îndemânoa-să”. Fără de norod, adică fără tulburare.

7

Și a venit ziua azimelor, întru care se cădea să se jertfească Pastile. A venit (f]X0s) înseamnă aici „s-a

⁶⁹ Cuvântul din original este dipopiaGelt, „afurisit”, „ieșit din împărțșirea cu Dumnezeu și cu Biserica”.

apropiat” (sTt?tr|oiaas), fiindcă era foarte aproape ziua aceea. Se apropia (fjyyi^sv)⁷⁰ înseamnă altceva decât

, fiindcă S7t?ir|oiaos arată o apropiere mai mare decât fjyyi;ev. Ca atare, acolo a pus fjyyi^sv, fiindcă era cu două zile înainte de Paști (atunci a vorbit Iuda cu arhierii și cu voivozii), în vreme ce aici este r|A,9e cu înțelesul de STi^noiaos, căci era înainte cu o zi (înainte cu o zi a trimis pe Petru și pe Ioan pentru a găti Pastile, precum am aflat de la Matei și de la Marcu).

8 Și a trimis pre Petru și pre Ioan, zicând: „Mergeți de gătiți nouă Pastile să mâncăm”. Potrivit Legii.

9 Iar ei au zis Lui: „Unde voiești să gătim?”. Că nici El nu avea sălaș al Său, nici dâșșii, fiindcă se lepă-daseră de toate încă de pe atunci.

"t /" ^ "f ^ Iar El a zis lor: „Iată, intrând voi în JL \J -1 Lj cetate, vă va întâmpina pre voi un om ducând un vas de lut cu apă; mergeți după dânsul în casa unde va intra și ziceți stăpânului casei: „învățătorul zice ție: unde este sălașul întru care să mănânc Pastile cu ucenicii Mei?”. Și El vă va arăta vouă un foișor mare așternut; acolo să gătiți”, în al șaiszeci și treilea cap al Evangheliei după Matei caută tâlcuirea spuselor: Iar El a zis: „Mergeți în cetate la oarecine” și așa mai departe (Mt. 26, 18), că acolo s-a vorbit despre acestea toate.

"f O _ "T A ?' mergând ei, au aflat precum le zisese J. *J J- J lor, și au gătit

Pastile. Și când a venit ceasul, au șezut și cei doisprezece apostoli cu El. Tot acolo, în continuare, vei afla și despre acestea.

¹ Vezi versetul

1 C* Și a zis lor: „Cu poftă am poftit aceste Paști să J. \J le mănânc cu voi mai înainte de Patima Mea”. „Cu sârg am sârguit să mănânc cu voi Pastile acestui an înainte de a fi răstignit”, adică înainte de vremea Paștilor, fiindcă atunci avea să fie răstignit, precum ai citit la tâl-cuirea cuvintelor din Matei: Iar făcându-se seară, a șezut împreună cu cei doisprezece (Mt. 26, 20).

~\ / „Că zic vouă, că de acum nu voi mai mânca -L \J dintr-acestea până când se vor plini întru împărăția lui Dumnezeu”. La al șaiszeci și patrulea cap al Evangheliei după Matei caută tâlcuirea spuselor: Și zic vouă că nu voi mai bea de acum din această roadă a viței până în ziua aceea când o voi bea pre ea cu voi, nouă, întru împărăția Tatălui Meu (Mt. 26, 29), și citește-o toată, și vei afla despre toate cu de-amănuntul.

1*7 Și luând paharul, mulțumind a zis: „Luați aces-/ ta și-l împărțiți vouă”. De aici a

început Cina cea de Taină.

"T O „ Că zic vouă: nu voi mai bea din rodul viței J- O până când va veni împărăția lui Dumnezeu ". în

tâlcuirea de care am vorbit mai înainte au fost pomenite acestea toate, precum și cele ce urmează.

"j £) "I 1 Și luând pâinea, mulțumind, a frânt și -L / 2j -L le-a dat lor, zicând: „Acesta este Trupul Meu, carele se dă pentru voi; aceasta faceți întru pomenirea Mea ”.

Așijderea și paharul, după ce au cinat, zicând: „Acest pahar este legea cea nouă întru Sângele Meu, carele pentru voi se varsă. Inșă iată, mâna vânzătorului Meu cu Mine este la masă ”. Citește la capul arătat

mai înainte tâlcuirea cuvintelor: Deci, mâncând ei, luând lîsus pâinea și binecuvântând, a frânt și a dat ucenicilor și așa mai departe (Mt. 2.6, 26), precum și cele ce urmează, până la: și dând laudă, au ieșit în muntele Măslinilor (Mt. 26, 30), și vei afla despre toate cu de-amănuntul, că n-a fost lăsat nimic necercetat. Iar carele pentru voi se varsă privesc paharul, iar paharul este Sângele Lui.

"I 1 „Fiul Omului merge după cum este rânduit, dar

ÂjLj vai omului aceluia prin care Se vinde!". Zice

Matei în al șaiszeci și treilea cap: Fiul Omului va merge

precum este scris despre El și așa mai departe (Mt. 26,

24); acolo au fost lămurite și acestea.

Și ei au început a se întreba între sine, care ar fi dintre ei acela ce va să facă aceasta.

Matei și Marcu spun că înainte de împărțirea Pâinii și a Paharului se nedumereau

despre aceasta (Mt. 26, 22; Mc. 14, 19), iar Luca și Ioan că după împărțire (In. 13,

22). Așadar, este învederat că au făcut-o atât înainte, cât și după.

CAP LXXVII: DESPRE CEI CARE SE CERTAU CINE ESTE MAI MARE

^1 A Și s-a făcut și ceartă între dânșii, care dintre ei +^\\ s-ar părea a fi mai mare. Și altă dată s-au îndeletnicit cu această iscodire deșartă, precum a scris mai pe șleau Matei în al treizeci și șaptelea cap. Atunci era însă vorba despre cine este mai mare în împărăția Cerurilor, în vreme ce acum din altă pricină s-au certat: că aflând de apropiatul sfârșit al învățătorului, căutau să vadă care dintre dânșii pare a fi mai mare, ca să se facă învățător celorlalți.

"I C" Iar El le-a zis lor: „ împărății păgânilor dom-

Lj*J nescpreste ei". Dă învățătură că cel ce are să fie

întâi-stătător al lor nu trebuie să stăpânească în chip asu-

pritor, precum fac împărății neamurilor, având mintea întunecată de putere și

semețindu-se asupra supușilor.

„ Și cei ce îi stăpânesc pre ei, făcători de bine se cheamă ". Ca unii ce par mai mari și ca niște iubitori de slavă omenească.

/ fa „Dar voi nu așa: ci cel ce este mai mare între voi *J**' să fie ca cel mai nou, și cel ce este începător -ca cel care slujește ". „în ce privește smerita cugetare, acestea să se facă"; iar mai nou msemnă „cel de pe urmă".

"I ^7 „Că cine este mai mare, cel ce sade sau cel ce Lj J slujește? Au nu este cel ce

sade? Iar Eu sunt în mijlocul vostru ca cel ce slujește ". Se dă pe Sine ca pildă: că șezând ei la masă, ca unii socotiți mai mari de către Dânsul, El le-a slujit, ca cel mai de pe urmă socotindu-Se, când le-a spălat picioarele.

'l O_'} Q „for voi sunteți care ați petrecut cu M-JiiO Li / ine întru ispitele Mele, și Eu vă rânduiesc vouă împărăție, precum Mi-a rânduit Mie Tatăl Meu". Vă rânduiesc, adică „vă făgăduiesc", iar împărăția este împărăția Cerurilor, cu ale cărei nădejdi îi însuflețește spre bărbăție și răbdare.

^a s^ mancați ?i® beți la masa Mea întru îm-părăția Mea". La masa cea împărătească, cerească. Masa ar fi bunătățile veșnice și nespuse, care au fost gătite celor ce îl iubesc pe Dumnezeu, iar mâncarea și băutura - desfătarea de acestea.

„Și să ședeți pre scaune, judecând cele douăsprezece seminții ale lui Israil". Le-a făgăduit asta și în al patruze-

Adică mai-mare, aflat la începutul piramidei ierarhice.

celea și unulea cap al Evangheliei după Matei, unde stă scris: *Amin grăiesc vouă, că voi, cei ce ați urmat Mie, întru a doua naștere, când va șede Fiul Omului pre scaunul slavei Sale, veți șede și voi pre douăsprezece scaune, judecând pre cele douăsprezece seminții ale lui Israil* (Mt. 19, 28), și citește acolo tâlcuirea acestora.

CAP LXXVIII: DESPRE CEREREA SATANEI

1CJXC

% N• •/// *
"AA'AA

NIK4

*3 "T Și a zis Domnul: „Simone, Simone, iată Satana •J J. v-a cerut pre voi ca să vă cearnă ca grâul". Că are obicei Satana să-i ceară pe cei mai încercați ca să se lupte cu ei, cum a făcut cu Iov. Să cearnă înseamnă aici „să tulbure", „să zdruncine", fiindcă sita e clătinată încoace și încolo. Și le prezice despre ispita ce avea să fie, când toți, părăsindu-L, au fugit.

O 'l „Iar Eu M-am rugat pentru tine, ca să nu piară J Li credința ta ". „M-am rugat Tatălui Meu ca om",

zice, „ca în vremea lepădării să nu piară cu totul credința ta în Mine".

„Și tu, oarecând întorcându-te, întărește pre frații tăi". „întorcându-te după lepădare prin plângere amară, adică reșezându-te în cinul dintâi". Frați ai lui îi numește pe ceilalți apostoli sau pe cei ce aveau să creadă printr-însul.

Iar el I-a zis Lui: „Doamne, cu Tine gata sunt și în temniță, și la moarte a merge". Se cuvenea ca auzind unele ca acestea de la însuși Adevărul, să ceară de la Dânsul vârtute și ajutor; dar el, purtat de înfierbântare, se împotrivește, spunând că nu va păți nimic de acest fel.

Iar El i-a zis: „Zic ție, Petre: nu va cânta astăzi cocoșul mai înainte până ce de trei ori te vei lepăda că nu Mă cunoști pre Mine ". A spus astăzi fiindcă era noaptea dinaintea acelei zile. Iar Matei scrie în al șaiszeci și patrulea cap că Iisus i-a zis lui Petru: *Amin zic ție, că într-a-ceastă noapte, mai înainte de a cânta cocoșul, de trei ori te vei lepăda de Mine* (Mt. 26, 34), și citește acolo tâlcuirea.

Și a zis lor: „Când v-am trimes pre voi Jar ă de pungă și jar ă de traistă și fără de încălțăminte, au avut-ați lipsă de ceva?" Iar ei au zis: „De nimic". Atunci n-a pomenit de pungă, dar aurul și argintul presupun și punga. Oprindu-i să aibă aur și argint, în chip vădit i-a oprit și să poarte pungă⁷²: nefiind comoară, de prisos este lucrul în care se păstrează comoara. Că în traistă (ftipa) se purta pâinea, în punguța ce

se numește cpaoKoA,iiov - arama, adică mărunțișul, iar în pungă ((3aA,ccvTioiv sau pa^Xctviiov) - aurul și argintul.

36

Zis-a drept aceea lor: „Acum, dar, cel ce are pungă să o ia, așijderea și traistă ”. [Cel ce are

¹² Pare să fie vorba de Mt. 10, 9.

pungă, adică știință, să o ia, așijderea și traistă, adică comoară de fapte bune, că nevoie are cunoscătorul de bogăția faptelor bune. Iar cel ce nu are nici pe una, nici pe cealaltă, să vândă haina sa, adică să dea trupul său ostenețelor faptelor bune, și să agonisească război împotriva patimilor și a dracilor.]

Atunci i-a făcut neagonisitori de nevoie, ca să deprindă desăvârșit neagonisirea; iar acum, dacă și-a împlinit scopul acesta, înlătură nevoia și le îngăduie să aibă atât pungă cât și traistă, ca să se arate fapta lor bună, că fără a fi siliți sunt neagonisitori. Și mai întâi îi ținea în mâna Sa, neîngăduind să ducă lipsă de ceva, fiindcă erau neputincioși; iar mai târziu i-a lăsat să se ajute pe sineși, că de acum se făcuseră mai tari - și aceasta se arată prin pungă și prin traistă. Și când i-a oprit să aibă pungă și traistă și celelalte de acest fel, atunci n-au dus vreo lipsă, ca să cunoască puterea și harul Lui; iar când le-a îngăduit să aibă acestea, atunci au flămânzit și au însetat și au umblat goi, ca să se cunoască tăria și răbdarea lor.

Dar pentru ce a zis: *cel ce are pungă?* Că nimeni dintre ei n-avea. Așadar, *cel ce are m seamnă „cel ce poate să aibă”.*

„Iar cel ce n-are sabie, să-și vândă haina sa și să-și cumpere ”. Cel ce n-are acum. Iar să-și vândă haina sa și să-și cumpere a spus nu după înțelesul nemijlocit, ci arătând numai că este vremea să privegheze, fiindcă îndată vor veni uneltitorii, nu fiindcă ar fi vrut să Se apere cu săbiile (dealtfel, mai târziu l-a și împiedicat pe Petru să se apere astfel).

Zisa dintâi s-ar putea înțelege și în alt fel, și anume cu privire la Iuda, că doar acela avea pungă, fiind robul iubirii de argint; așadar, Mântuitorul îi poruncește să-și ia și traistă, adică să-și poarte singur de grijă, că de purtarea de grijă Dumnezeiască s-a despărțit; iar cea de-a doua i-ar

privi pe ceilalți apostoli: acestora, care nu aveau pungă, li se poruncește să-și vândă haina și să cumpere sabie, adică să își dea trupul și să primească în schimb moartea.

„ Că zic vouă, încă aceasta ce este scrisă, că se cade să se plinească întru Mine, care zice: Și cu cei fărădelege S-a socotit”. Aceasta ce este scrisă la pro-roc: că L-au răstignit, ca pe un nelegiuit și făcător de rele, între nelegiuiți și făcători de rele.

„Pentru cele despre Mine sfârșit au ”. „Cele scrise despre Mine în Lege și în proroci se împlinesc acum”.

Iar ei au zis: „Doamne, iată aici două săbii”.

Nepricepând ce înseamnă: *Cel ce n-are sabie, să-și vândă haina sa și să-și cumpere* și vrând să afle scopul Lui, arată două săbii, de care se folosiseră la jertfirea mielului și la împărțirea lui.

*Și El a zis lor: „Destul este ”. De aici se vede și mai bine că nu ca să se apere cu săbiile le-a poruncit să cumpere săbii, că dacă ar fi vrut aceasta, cum putea spune acum: *Destul este*”? Că la mulțimea năvălitorilor, nici o sută de săbii n-ar fi ajuns. Așadar, zicând: *Destul este*, a arătat că nu de asemenea săbii este nevoie.*

Și ieșind, a mers după obicei în muntele Măslinilor; și s-au dus după El și ucenicii Lui. Și sosind la loc, a zis lor: „Rugați-vă ca să nu intrați în ispită ”. Și El S-a depărtat de la dânșii ca de o aruncătură de piatră, și îngenunchind Se ruga, zicând:

„Părinte, de vo-iești, să treacă paharul acesta de la Mine; însă nu voia Mea, ci a Ta să fie ". Mai toate sunt aici limpezi; cât despre rugăciune, caută la al șazeci și patrulea cap al Evangheliei după Matei tâlcuirea cuvintelor: *Și mergând puțin mai înainte, a căzut prefața Sa și așa mai departe (Mt. 26, 39).*

46

?* I s'a arătat Lui înger din cer, întărin-du-L pre El. Și fiind întru nevoie, mai cu deadinsul Se ruga; și se jăcuse sudoarea Lui ca picăturile de sânge ce pică pre pământ. La același cap au fost pomenite și lămurite toate acestea, și citește acolo, în continuarea, tâlcuirea cuvintelor: *Și lăsându-i pre ei, mergând, iarăși s-a rugat a treia oară, același cuvânt zicând (Mt. 26, 44).*

& sculându-Se de la rugăciune, venind către ucenici i-a aflat pre ei dormind de întristare. Și le-a zis lor: „ Ce dormiți? Sculați-vă și vă rugați, ca să nu intrați în ispită". La același cap citește tâlcuirea în continuare, și de acolo le vei înțelege și pe acestea limpede.

Iar încă grăind El, iată venea mulțime; și cel ce se chema Iuda, unul din cei doisprezece, mergea înaintea lor, și s-a apropiat de Iisus ca să-L sărute pre El, pentru că acest semn se dăduse lor: „Pre Care voi săruta eu, Acela este ". La al șazeci și cincilea cap al Evangheliei după Matei s-a vorbit despre acestea cu de-amă-nuntul. *Mergea înaintea lor; adică „o luase înaintea lor".*

A O _ CT "I Io flisus a zis lui: „ludo, cu sărutare vinzi J O «-/ J. pre Fiul Omului? " Și văzând cei ce erau pre lângă El ceea ce vrea să fie, I-au zis Lui. „Doamne, lo-vi-i vom cu sabia? " Iar unul dintr-înșii a lovit pre sluga arhiereului și i-a tăiat lui urechea cea dreaptă. Iar Iisus, răspunzând, a zis: „Lăsați-până aici". Și atingându-Se de urechea lui, l-a vindecat pre el. Tot acolo citește în continuare, și vei afla deslușirea cu de-amănuntul.

Și- a zis Iisus celor ce veniseră la Dânsul, arhiereilor și voievozilor Bisericii și bătră-

47

nilor: „ Ca la un tâlhar ați ieșit, cu săbii și cu bâte? în toate zilele fiind Eu cu voi în Biserică, n-ați întins mâinile asupra Mea ". Acolo s-a vorbit cu de-amănuntul și despre acestea.

„ Ci acesta este ceasul vostru ". „în care ați primit putere de la Dumnezeu asupra Mea". „Și stăpânirea întunericului", întuneric numește aici pe diavol, că și acesta a primit putere asupra Lui, și Pilat de asemenea, către care a zis: *N-ai avea nici o stăpânire asupra Mea, de n-arfi fost dată ție de Sus, precum a scris Ioan (In. 19, 11).* Toți aceștia au primit atunci putere și stăpânire asupra Lui să îl supună la pătimiri și moarte, ca să se plinească iconomia înomenirii mântuitoare.

Și prinzându-L pre El, L-au adus și L-au băgat în casa arhiereului. Tot acolo cercetează și despre acestea.

^ C* C" J*}

for Petru mergea departe după Dânsul.

Și făcând ei foc în mijlocul curții și șezând împreună, a șezut și Petru în mijlocul lor. La fel și despre acestea: că mai pe larg istorisind Matei, toate au fost lămurite amănunțit în tâlcuirea Evangheliei lui.

56

Și văzându-l pre el o slujnică șezând la lumină. La lumina ce venea de la foc.

_ / l r l v v

Și căutând spre el, a zis: „Și acesta a fost cu El ". Iar el s-a lepădat de Dânsul,

zicând: „Femeie, nu-L știi pre El”. Și după puțin, altul văzându-l pre el, a zis: „Și tu dintre ei ești”. Iar Petru a zis: „Omule, nu sunt”. Și trecând ca un ceas, altul întărea, zicând: „Adevărat, și acesta cu El a fost, că Galileean este”. Și Petru a zis: „Omule, nu știi ce zici”. Citește și cele ce a scris Matei despre acestea în al șaiszeci și șaselea cap, precum și tâlcuirea lor; apoi întoarce-te puțin și citește, de asemenea, tâlcuirea cuvintelor: *Și intrând înăuntru, ședea cu slugile, să vadă sfârșitul* (Mt. 26, 58).

& îndată încă grăind el, a cântat cocoșui. Și întorcându-Se Domnul, a căutat spre Petru. Și și-a adus aminte Petru de cuvântul Domnului, cum îi zisese lui că „mai înainte de a cânta cocoșul, de trei ori te vei lepăda de Mine”. Și ieșind afară Petru, a plâns cu amar. În continuarea tâlcuirii la acel cap au fost deslușite și acestea.

^ | C | J+J

Iar oamenii cei ce-L țineau pre Iisus îl ba-tjocoreau pre El, bătându-L, și acoperindu-L pre El, U loveau preste obraz, și-L întrebau pre El, zicând: „Prorocește: cine este cel ce Te-a lovit?” Și altele multe, hulind împotriva Lui, ziceau. La sfârșitul celui de-al șaiszeci și cincilea cap a scris despre acestea Matei. Citește și la cel de-al șaiszeci și șaselea cap al lui sfârșitul tâlcuirii cuvintelor: *Și ieșind afară, a plâns cu amar* (Mt. 26, 75).

Și după ce s-a făcut ziuă, s-au adunat bătrânii norodului și arhierii și cărturarii, și L-au dus pre El la soborul lor; zicând: „De ești Tu Hristosul, spune nouă”. Și le-a zis lor: „De voi spune vouă, nu veți crede, și de vă voi întreba, nu-mi veți răspunde, nici Mă veți slobozi. De acum va fi Fiul Omului șezând de-a dreapta puterii lui Dumnezeu”. Și au zis toți: „Dar Tu ești Fiul lui Dumnezeu?” Iar El a zis către dânșii: „Voi ziceți că Eu sunt”. Iar ei au zis: „Ce ne mai trebuie încă mărturie? Că noi singuri am auzit din gura

Lui”. Citește la sus-pomenitul cap al șaiszeci și cincilea din Evanghelia după Matei tâlcuirea de la: *Și răspunzând arhierul, a zis Lui: „Juru-Te pre Dumnezeu Cel Viu ca să ne spui nouă de ești Tu Hristosul, Fiul lui Dumnezeu” până la: Atunci au scuipat în obrazul Lui* (Mt. 26, 63-67), fiindcă acolo au fost lămurite și cele de aici. "t _ ' f J.

1 Și sculându-se toată mulțimea lor, L-au dus pre El la Pilat. Și au început a-L pâri pre El, zicând: „Pre Acesta L-am aflat răzvrătind neamul și oprind a da dajdie Chesarului, grăindu-Se pre Sine Hristos împărat a fi”. Citește la al șaiszeci și șaptelea cap al Evangheliei după Matei tâlcuirea spuselor: *Iar Hsus a stătut înaintea ighemonului* (Mt. 27, 1 1).

3 _ *J Iar Pilat L-a întrebat pre El, zicând: „Tu ești J împăratul iudeilor?” Iar El, răspunzând, a zis lui: „Tu zici”. Iar Pilat a zis către arhierii și către norod: „Nici o vină nu aflu în Omul Acesta”. Iar ei se întăreau, zicând că „întărită norodul, învățând preste toată Iudeea, începând din Galileea până aici”. Iar Pilat, auzind de Galileea, a întrebat: „Au Galileean este Omul?” Și înțelegând că din ținutul lui Irod este, L-a trimis pre El la Irod, fiind și el în Ierusalim într-acele zile. Acolo, în continuare, vei afla și despre acestea.

8_ Q Iar Irod, văzând pre Hsus, s-a bucurat foarte, că / dorea de multă vreme să-L vadă pre El, pentru că auzea multe despre El și nădăjduia să vadă vreun semn Jăcându-se de El. Și L-a întrebat pre El cu cuvinte multe. Cu sofisticării multe, prin care căuta să îl ispitească.

Q Iar El nimic nu i-a răspuns lui. Pentru că ispitea și / nu era vrednic a primi răspuns. Cunoscând și că vrea

să vadă semn, dar nu pentru folos, ci pentru plăcere, și nu ca pe o arătare a puterii

lui Dumnezeu, ci ca pe o priveriște oarecare nemaivăzută, nu a făcut semn înaintea lui.

"t f) Și stăteau arhierii și cărturarii cu deadinsul ' JL \) pârându-L pre El. Că fuseseră trimiși și aceștia la Irod, precum vom afla ceva mai încolo.

CAP LXXIX: DESPRE BATJOCURA LUI IROD

N1XK4

11 /ar /rorf, împreună cu ostașii săi batjocorindu-L -L și răsându-și de El, L-a îmbrăcat într-un veșmânt luminat și L-a trimis iarăși la Pilat. I-a făcut Lui toate acestea ca unui pretins împărat al Iudeilor.

12-162,

s-au făcut prieteni Pilat și Irod în aceeași zi unul cu altul, că mai înainte erau învrăjbiți între dânșii. Iar Pilat, chemândpre arhierii și pre boieri și pre norod, a zis către dânșii: „ Mi-ați adus pre Omul Acesta ca pe cela ce răzvrătește norodul -și iată, eu înaintea voastră întrebându-L, nici o vină n-am aflat în Omul Acesta de care-L pârâți pre El; ci nici Irod, că v-am trimis pre voi la el. Și iată, nici un lucru vrednic de moarte nu este făcut de Dânsul. Deci, certându-L pre

El, îl voi slobozi ". Certare numește aici biciuirea cu măsură spre potolirea întărâtării lor, ca socotind că L-au biruit să înceteze cu turbarea. Ei însă nu s-au domolit nicicum, ci singurul scop spre care năzuiau neabătut era să îl dea morții cât mai repede, precum am văzut și în tâlcuirea celui de-al șaiszeci și șaptelea cap de la Matei.

I⁷ ^ "j Q Și trebuia să le slobozească lor la praz-i JL / nic un vinovat. Și a strigat toată mulțimea, zicând: „ la-L pre Acesta și ne slobozește nouă pre Varava ", care pentru o zarvă oarecare și ucidere ce sefă-cuse în cetate era aruncat în temniță. Iar Matei zice în același cap: Iar de praznic avea obicei ighemonul să slobozească norodului un vinovat, pre care îl voiau ei și așa mai departe (Mt. 27, 15), și citește tâlcuirea acestor spuse.

'l /")_"} O Și iarăși Pilat a grăit către dânșii, vrând Li\J Aj^J să slobozească pre lisus. Iar ei strigau, zicând: „ Răstignește-L, răstignește-L pre El". Iar el a treia oară a zis către dânșii: „ Dar ce rău a făcut Acesta? Nici o vină de moarte n-am aflat întru El; deci, certân-du-L pre El, îl voi slobozi". Iar ei stăruiau cu glasuri mari, cerându-L pre El să fie răstignit. Și se întăreau glasurile lor și ale arhierilor. Iar Matei a mai istorisit și altele în acel cap.

^ A^,^ C D^ci Pilat a judecat să se facă cererea Li\ jLj\J lor. Și a slobozit lor pre cel aruncat în temniță pentru zarvă și ucidere, pre care îl cereau ei, iar pre lisus L-a dat după voia lor. Acolo s-a vorbit și despre acestea. Iar voia lor era să fie răstignit.

Și când îl duceau pre El, prinzând pe unul Si-mon, Chirinean, care venea din țarină,

au pus
pre dânsul crucea, ca să o ducă după Iisus. Și despre
aceasta așijderea.

CAP LXXX: DESPRE FEMEILE CARE SE TÂNGUIAU

ictxc

*1 ^Jr. l O \$ mergea după El mulțime multă de no-Li t ÁJJ rod și de femei, care plângeau și se tânguiau pentru Dânsul. Și întorcându-Se către dânsule Iisus, a zis: „Fiicele Ierusalimului, nu Mă plângeți pre Mine, ci pre voi vă plângeți și pre fiii voștri”. „Nu vă tânguți pentru Mine, ci pentru voi înșivă și pentru copiii voștri”.

! Q " Că îata> v^N z^e *n care vor zî^oe: Fericite sunt Li J cele sterpe, și pântecele care n-au născut, și țâțele care n-au alăptat". Este vorba de zilele împresurării și cuceririi Ierusalimului, în care cele ce au născut vor ferici pe cele ce n-au născut, pentru că nu aud, nici nu văd, ca ele, cum sunt junghiați în fel și chip odraslele lor.

„Atunci vor începe a zice munților: Cădeți pres-te noi, și dealurilor: Acoperiți-nepre noi”. „Vor începe atunci a grăi Iudeii, nesuferind neîntrecutele grozăvii aduse de împresurarea Romanilor, și de molimă, și de luptele din sânul norodului”.

O "1 „Că de fac acestea în lemnul verde, în cel uscat •J J- ce va fi? ”. „Dacă Mie, Celui ce am viața Dumnezeiască, îmi fac acestea Romanii, îmboldiți fiind de către Iudei, voi, care ați agonisit omorâre din păcat, ce veți păți din partea lor?”

O O _ *3 "3 Și duceau împreună cu El și alți doi fă-+J Li <J «J cători de rele, să-i piardă. Și dacă au venit la locul care se cheamă „al Căpățânei”, acolo L-au răstignit pre El, și pre făcătorii de rele, unul de-a dreapta și altul de-a stânga. Iar Matei a mai scris și altele, și citind tâlcuirea aceluia vei afla negreșit și despre acestea -că la Evanghelia după Matei au fost tâlcuite deplin și cu de-amănuntul cele privitoare la Patimile Stăpânului.

! A Iar Iisus zicea: „Părinte, iartă-le lor”. Rugân-«J l du-Se ca om pentru Iudeii răstignitori, le-a arătat oamenilor chip al împreună-pățimirii față de cei ce ne fac nedreptate.

S-au nedumerit unii: „Cum, dacă le-a iertat lor păcatul, mai târziu au fost dați pentru el Romanilor ca să facă prăpăd într-înșii?”. La care vom răspunde că nu pentru toți S-a rugat Hristos, ci numai pentru cei ce n-au mai făcut nici un rău după aceea; iar câți după întunecarea soarelui, și cutremurarea pământului, și desplicarea pietrelor, și după toate celelalte semne care s-au săvârșit la învierea Lui, au adăugat răutate peste răutate și, socotind că acele

semne sunt lucruri întâmplătoare, au clevetit cu rău nărav Dumnezeiasca înviere - pentru aceștia nu S-a rugat, drept care au și fost dați pe de-a-ntregul vrăjmașilor.

Că nu știu ce fac, „fiind beți de zavistie”. Unii spun că nu pentru Iudei, ci pentru ostașii Romani ce au slujit la răstignirea Lui S-a rugat, fiindcă aceștia nu știau nicicum câte prevestiseră despre Dânsul Legea și prorocii. Bagă de seamă că mai înainte, când zice: Părintele Meu, de nu poate trece acest pahar de la Mine, ca să nu-

l beau pre el, fie voia Ta (Mt. 26, 42) junghierea Fiului se vede a fi voită de către Tatăl, iar aici, când zice: *Părinte, iartă-le lor*, pare dimpotrivă, că nu S-ar fi apucat să îmblânzească altfel mânia Lui asupra spurcaților ucigași. Și atunci, ce se poate spune? Se poate spune că în sine n-a fost voită de către Tatăl, dar pentru mântuirea noastră a fost voită, la fel cum socotim rănilor unui viteaz neplăcute în sine, însă plăcute ca semne ale vitejiei împotriva vrăjmașilor.

"3 A _ Q CT *Și împărțind hainele Lui au aruncat* \J *JJ *șorți, și stătea norodul de privea*. La același cap din Evanghelia după Matei caută tâlcuirea cuvintelor: *Iar după ce L-au răstignit pre El, au împărțit hainele Lui puind șorți* (Mt. 27, 35), unde au fost scrise lămuriri frumoase la lucrurile care merită deslușite.

Și își băteau joc de El și boierii împreună cu dânșii, zicând: „Pre alții a mântuit, mântuiască-Se și pre Sine, de este Acesta Hristosul, Alesul lui Dumnezeu”. Și își făceau răs de Dânsul și ostașii, apropiindu-se și oțet aducându-ILui și zicând: „De ești Tu împăratul Iudeilor, mântuiește-Te pre Tine însuși”. Matei zice: Iar cei ce treceau îl huleau pre Dânsul și așa mai departe (Mt. 27, 39); acolo s-a vorbit mai pe larg. Așijderea despre oțet și fiere și despre vinul amestecat cu smirnă s-a lămurit cu de-amănuntul la acel cap.

Și era și scrisoare scrisă deasupra Lui cu slove Elinești și Râmlenești și Evreiești: „Acesta este împăratul Iudeilor”. Acolo s-a vorbit cu de-amănuntul și despre acestea, unde e scris: Și au pus deasupra capului Lui vina Lui scrisă: „Acesta este Iisus, împăratul Iudeilor” (Mt. 27, 37).

CAP LXXXI: DESPRE TÂLHARUL CARE S-A POCĂIT

39

*A_f 1

l ±

unu^ din tâlharii cei răstigniți îl hu-lea pre Dânsul, zicând: „De ești Tu Hristosul, mântuiește-Te pre Tine și pre noi”. Iar răspunzând celălalt îl certa pre el, zicând: „Nu te temi de Dumnezeu, că în aceeași osândă ești? Și noi după dreptate, că cele vrednice de faptele noastre primim, dar Acesta nici un rău n-a făcut”. Zice Matei în același cap: Așijderea și tâlharii cei ce erau împreună cu Dânsul răstigniți îl ocă-rau pre El (Mt. 27, 44). Acolo am dat și o deslușire bună. *Osândă* numește aici pedeapsa prin cruce.

42

Și zicea lui Iisus: „Pomenește-mă, Doamne, când vei veni întru împărăția Ta ”. „Cea mai presus de lume”. Bineînțeles că aflase cuvântul pe care l-a grăit Domnul către Pilat: împărăția Mea nu este dintru această lume (In. 18,36).

A Q Și a zis Iisus lui: „Amin zic ție: astăzi împreună I<D cu Mine vei fi în rai”. De vreme ce tâlharul a cerut să aibă parte de pomenire întru împărăția Mântuitorului, cum

de i-a făgăduit altceva Acesta, și anume petrecerea în rai? Fiindcă tâlharul, neștiind care-i împărăția Lui, nu a cerut ceva hotărnicit și cunoscut, ci s-a rugat doar să aibă parte de oarecare bine; iar Hristos, cunoscând scopul lui, i-a făgăduit ceea ce aceluia îi părea lucrul cel mai de dorit dintre toate, fiindcă tâlharul știa de rai și din învățătura Vechiului Legământ. Și atunci i-a dat petrecerea în rai ca arvună a împărăției Sale, împărăție care e desfătarea de bunătățile cele negrăite și veșnice *pre care ochiul nu le-a văzut, și urechea nu le-a auzit, și la inima omului nu s-au suit* (1 Cor. 2, 9), că după cum învață marele Pavel, nici unul dintre drepti n-a primit încă făgăduința (Evr. 11, 39); iar mai târziu, la vremea răsplătirii, o va da și pe aceasta.

Dar cum a zis: *Astăzi împreună cu Mine vei fi în raii* Ca un Dumnezeu, Carele toate le plinește, era pretutindeni: și în mormânt, și în iad, și în rai, și în cer.

A.A.—A. E\ \$ era ca I® a^ ?ase^ea ceas, și întuneric l t l J s-a făcut preste tot pământul până la al nouălea ceas. Și s-a întunecat soarele. Caută despre aceasta la capul amintit mai înainte din Evanghelia după Matei.

45 46

Și s-a rupt catapetasma Bisericii prin mijloc. Și despre aceasta caută tot acolo.

Și strigând cu mare glas Iisus, a zis: „Părinte, în mâinile Tale încredințez duhul Meu”; și

*acestea zicând, Și-a dat duhul. Acolo s-a vorbit și despre acestea, unde stă scris: Iar Iisus, iarăși strigând cu mare glas, Și-a dat duhul (Mt. 27, 50). Și această ispravă a săvârșit-o pentru noi Domnul: că sufletele dreptilor nu s-au mai pogorât de atunci în iad, ci s-au suit la Dumnezeu. Zice și apostolul că *cei ce pătimesc după voia lui Dumnezeu, credinciosului Ziditor să-și încredințeze sufletele sale* (1 Pt. 4, 19). Și mai întâi S-a suit la Dumnezeu sufletul lui Iisus, apoi s-a pogorât la iad și a slobozit sufletele care erau ținute acolo. Dar de ce i-a zis după înviere Măriei: *încă nu M-am suit la Tatăl Meu* (In. 20, 17)? Fiindcă atunci încă nu Se suise cu trupul.*

47

văzând sutașul ceea ce se făcuse, a slăvit pre Dumnezeu, zicând: „ Cu adevărat, Omul Acesta drept a fost”. Și tot norodul ce venise împreună la priveala aceea, văzând cele ce se făcuseră, bătându-și piepturile lor, se întorceau. Caută în același cap din Evanghelia după Matei cuvintele: Iar sutașul și cei ce erau împreună cu dânsul păzind pre Iisus, văzând cele ce s-au făcut, s-au înfricoșat foarte și așa mai departe (Mt. 27, 54), și citește tâlcuirea aceluia.

A.Q £/ stăteau toți cunoscuții Lui de departe, și fe-I / meile care veniseră după El în Galileea, privind acestea. Acolo au fost tâlcuite și acestea, în continuare.

CAP LXXXII: DESPRE CEREREA TRUPULUI

DOMNULUI

C /"I C "3 \$ ifl'â M« bărbat, anume Iosif din Arima- *JJ *J *J tea, cetate a*

Iudeilor, sfetnic fiind, bărbat bun și drept (acesta nu se însoțise la sfatul și fapta lor), care și el aștepta împărăția lui Dumnezeu. Acesta, venind la Pilat, a cerut trupul lui Iisus. Și pogorându-l pre el, l-a înfășurat în giulgiu și l-a pus în mormânt ce era săpat în piatră, în care nu fusese pus niciodată nimeni. Și despre acestea toate s-a cercetat amănunțit la al șazeci și optulea cap al Evangheliei după Matei.

C A Și ziua era vineri, și se lumina spre sâmbătă. Se *} \ lumina, adică „răsărea soarele”, „se făcea zi”, „mijeau zorii”.*

C C* C* /l \$' mergând după el și femeile care veni- *J*J oJ\J seră cu Dânsul din Galileea, au văzut mormântul și cum s-a pus trupul Lui. Și întorcându-se, au gătit mireme și miruri. Vezi tot acolo tâlcuirea cuvintelor: Și erau acolo Măria Magdalena și cealaltă Mărie, șe-zând în preajma mormântului (Mt. 27, 61).*

CT/1«.7 A. 1 ^ sâmbătă s-au odihnit, f}) Li \fJ. după poruncă. Iar în prima zi a săptămânii (după sâmbătă, la mâncare adâncă), au venit la mormânt, aducând miremele cele ce gătiseră și altele împreună cu dânsule. Caută la Matei spusele: Iar sâmbăta târziu, întru ceea ce lumina spre una a sâmbeteilor, au venit Măria Magdalena și cealaltă Măria să vadă mormântul (Mt. 28, 1); citește tâlcuirea lor și a celor ce urmează, și vei afla ce spun în această privință toți evangheliștii, istorisirile lor fiind puse față în față și lămurite.*

2_0 Și au aflat piatra răsturnată de pe mormânt. O Și intrând, n-au aflat trupul Domnului Iisus. Și a fost când se mirau ele de aceasta, și iată, doi bărbați au stătut înaintea lor în veșminte strălucitoare. Și înfrico-șându-se ele și plecându-și fețele la pământ, au zis către dânsule: „ Ce căutați pre Cel viu cu cei morți? Nu este aici, ci S-a sculat; aduceți-vă aminte cum a zis vouă încă fiind în Galileea, zicând că trebuie să Se dea Fiul Omului în mâinile oamenilor păcătoși, și să Se răstignească, și a treia zi să învieze ”. Și și-au adus aminte de cuvintele Lui.

Acolo au fost înfățișate și tâlcuite și acestea, unde stă scris: Iată, am spus vouă (Mt. 28, 7).

9_ "T " | Și întorcându-se de la mormânt, au spus -L •- acestea toate celor unsprezece și tuturor celorlalți. Și era Măria Magdalena și Ioana și Măria lui Iacov, și celelalte împreună cu dânsule, care ziceau către apostoli acestea. Și s-a părut înaintea lor ca o minciună cuvintele lor, și nu le credeau pre dânsule. Acolo au fost tâlcuite și acestea, unde stă scris: Iar dânsii, luând argintii, au jacut precum au fost învățați (Mt. 28, 15).*

"f" | Iar Petru, sculându-se, a alergat la mormânt. J. // Fiind mai priceput decât ceilalți, nu l-a răbdat sufletul.

Și plecându-se, a văzut giulgiurile singure zăcând, și s-a dus la sine. Acolo unde locuia, că zice și Ioan despre Petru și despre sine: Și s-au întors ucenicii iarăși la sine (In. 20, 10).

Mirându-se de cele ce se făcuseră. Pricepuse că nu a fost mutat trupul Domnului, întrucât ar fi fost mutat cu tot cu giulgiuri. Așadar, se pare că a treia oară a plecat la mormânt Petru: acum singur, iar mai târziu cu Ioan, precum a scris însuși Ioan; după ce s-au întors, a fost nevoit iarăși să meargă singur, că dragostea sa năvalnică, precum și faptul că voia foarte mult să se întâlnească cu învățătorul și să primească iertare mai deplină pentru lepădare nu îi îngăduiau să mai aștepte; atunci i S-a și arătat Domnul, precum vom afla în continuare. Așadar, prin întreita mergere la mormânt și-a vindecat întreita lepădare.

CAP LXXXIII: DESPRE CLEOPA

NITK4

Și iată doi dintre ei mergeau în aceeași zi la un sat care era departe de Ierusalim ca la șasezeci de stadii, al cărui nume era Emaus. Caută în cel din urmă cap al Evangheliei după Marcu spusele: După aceea S-a arătat într-alt chip la doi dintre dânșii, care mergeau la o țarină și așa mai departe (Mc. 16, 12), și citește tâlcuirea lor, care e de folos și în privința acestor cuvinte din Luca. Dintre ei înseamnă „dintre toți ucenicii”.

H Și aceia vorbeau între sine de toate cele ce se întâmplaseră. De cruce, și de atâtea semne înfricoșate, și de mormânt, și de veștile pe care le aduseseră femeile despre învierea Domnului.

"T C Și a fost când vorbeau ei și se întrebau, și însuși -L \J lisus, apropiindu-Se, mergea împreună cu dânșii. Se întrebau cum de lisus, atât de mare fiind, a pățimit unele ca acelea, și cum de a înviat din morți.*

Iar ochii lor erau ținuți, ca să nu-L cunoască pre El. Erau ținuți doar în privința recunoașterii Lui.

16

1^7 _ "1 O Și a zis către dânșii: „ Ce sunt cuvintele J J. O acestea de care vă întrebați între voi mergând și sunteți triști? ". Iar răspunzând unul, al cărui nume era Cleopa, a zis către El: „ Tu singur ești trăitor lângă Ierusalim și nu știi cele ce s-au făcut de El în zilele acestea? ". Cunoscând după vorbire și după port că tot Iudeu este și Dânsul, îl mustră nu pentru că ar fi fost singurul care locuia în împrejurimile Ierusalimului, ci pentru că era singurul care nu știa lucrurile cunoscute de către toți cei din acele părți, și zice a dojana: „Tu singur dintre toți cei ce locuiesc în împrejurimile Ierusalimului nu știi cele întâmplate întru aceste zile?"

1 Q Și El a zis lor: „ Care? ". Se face că nu știe, atât J- / ca să audă din gura lor cele pe care le cunoștea din inima lor cât și ca astfel să-i dojenească.

Iar ei au zis Lui: „Cele despre lisus Nazarineanul, care era bărbat proroc, puternic în lucru și în cuvânt înaintea lui Dumnezeu și a tot norodul", îl credeau bărbat proroc, fiindcă nu era încă desăvârșită credința lor. Prin lucru are în vedere semnele, iar prin cuvânt - învățăturile.

-au dat pre El arhieriei și boierii noștri spre judecată de moarte și L-au răstignit pre Dânsul". Judecată înseamnă aici „osândă”.

'l "t „Iar noi nădăjduiam că Acela este Cel ce va să Lj J. izbăvească pre Israil".

„Nădăjduiam că El este

Izbăvitorul nostru vestit de către Scripturi; iar acum, dacă

a fost răstignit, ne-am pierdut nădejdea".

*'l 1 —'l Q „Dar cu toate acestea, a treia zi este as-Zj ± Aj*J tăzi de când s-au făcut acestea. Ci și niște femei dintr-ale noastre ne-au tulburat pre noi, care au fost pe mâncate la mormânt, și neaflând trupul Lui, au venit zicând că și vedere de îngeri să fi văzut, care zic că este El viu". Femei dintr-ale noastre, adică „credincioase la fel ca noi". Vorbește de Măria Magdalena. „fle-au tulburat pre noi", vestind lucruri de necrezut.*

'l A „Și s-au dus unii dintre noi la mormânt". Petru

2j l și Ioan, precum am zis mai sus.

„Și au aflat precum și femeile au zis, dar pre El nu L-au văzut". Au aflat precum și

femeile au zis, adică „n-au aflat trupul Lui”.

Și El a zis către dânșii: „O, nepricepuților și zăbavnicilor cu inima a crede toate câte au grăit prorocii!”. Nepricepuți i-a numit dându-le puțin imbold să îl recunoască, iar zăbavnici cu inima fiindcă se leneveau a crede toate câte grăiseră prorocii despre moartea și învierea Lui.

„Au nu trebuia a pătimi acestea Hristos, și a intra întru slava Sa?”. Acestea, adică cele grăite de proroci. Slava Sa, adică slava Dumnezeirii.

26

1 ^7 Și începând de la Moisi și de la toți prorocii, *J l tâlcuia lor din toate Scripturile cele ce erau despre Dânsul. De la Moisi, adică „de la cărțile lui Moisi”. Și s-au apropiat de satul la care mergeau, și El Se făcea a merge mai departe. Se făcea că vrea să meargă mai departe, ca și cum le-ar fi fost tovarăș întâmplător de drum.

*1 Q Și L-au îndemnatpre El, zicând: „Rămâi cu noi, +l / căci către seară este și s-a plecat ziua ”. „S-a plecat spre apus”.

*1 £) O "t Și a intrat să rămână cu dânșii. Și a fost +J / +J -l când a șezut El cu dânșii, luând pâinea, a binecuvântat și frângând a dat lor. Și li s-au deschis lor ochii, și L-au cunoscut pre Dânsul. Văzând obișnuita și cunoscuta binecuvântare a pâinii, că atunci li s-a îngăduit să îl recunoască.

O " | Și El S-a făcut nevăzut de dânșii. Ca să nu mai J J. întârzie, ci să se întoarcă cât mai repede la ucenici, întrucât voia să li Se arate tuturor în aceeași zi.

O'l Și a zis unul către altul: „Au nu era inima «J Al noastră arzând întru noi când ne grăia nouă pre cale și când ne tâlcuia Scripturile? ”. Arzând, adică „bătând cu putere”, „cutremurându-se”.

Și sculându-se într-aceleas, s-au întors în le-rusalim. S-au sculat într-aceleas, dar nu s-au și

întors într-aceleas, că șaiszeci de stadii măsoară calea.

Este de crezut că apunând soarele, au alergat de bucurie

toată depărtarea până s-a făcut noapte - opt mile și jumătate⁷³, cât fac cele șaiszeci de stadii.

Și au aflat adunați pre cei unsprezece și pre cei ce erau cu dânșii. Cei ce erau cu dânșii: fie unii dintre cei șaiszeci, fie toți. Dar cum a zis că au aflat adunați pre cei unsprezece, dacă Iscarioteanul era lepădat, iar Toma nu era atunci de față? Că zice Ioan: Iar Toma, unul din cei doisprezece, care se zice „ Geamăn ”, nu era cu dânșii când a venit Iisus (In. 20, 24). Putem spune că întrucât era de față Matia, care avea să fie tras la sorți în locul Iscarioteanului, evanghelistul îl numără și pe acesta, ca pe unul care urma să fie socotit împreună cu cei unsprezece apostoli.

"3 A Care ziceau: „ S-a sculat Domnul cu adevărat și v-J l S-a arătat lui Simon ”.

Caută în cel din urmă cap al Evangheliei după Marcu spusele: După aceea S-a arătat într-alt chip la doi dintre dânșii, care mergeau la o țarină și așa mai departe (Mc. 16, 12), și citește tâlcuirea lor, care e foarte de folos și pentru înțelegerea celor de aici.

— "3 / l <) \)

?i &i povesteau cele ce se jăcuseră pre cale, și cum a fost cunoscut de dânșii întru frângerea pâinii. Și acestea grăind ei, și însuși Iisus a stăut în mijlocul lor, și a zis lor: „Pace vouă”. Tot acolo, în continuare, vei afla și despre acestea. Ia seama că și plecând le-a lăsat pace, precum a scris Ioan (In. 14, 27), și venind le dă pace - pacea cea dulce ca lucru și ca nume.

O ^7 _ O O Iar ei, spăimântându-se și înfricoșându-se,

J / <JO // se părea că văd duh. Și a zis lor: „ Ce sunteți tulburați? Și pentru ce se suie gânduri în inimile

73

O milă romană echivala cu aproximativ un kilometru și jumătate.

voastre? ". Se suiau gânduri în inimile lor întrucât credeau că este duh, adică nălucă, ce vedeau ei. A arătat, așadar, că este și cunoscător al inimilor, după care le dă altă dovadă.

Q O » Vedeți^ mâinile și picioarele Mele, că însumi Eu «-J / sunt ". întrebați cum aveau să îl recunoască astfel? Pentru că purta încă urmele piroanelor.

_ A, f l \ J

„Pipăiți-Mă și vedeți, că duhul carne și oase nu are, precum Mă vedeți pre Mine având". Și acestea zicând, le-a arătat lor mâinile și picioarele. Ioan zice că le-a arătat lor mâinile și coasta Sa (In. 20, 20). Mai întâi le-a arătat mâinile și coasta, apoi picioarele. Din cele spuse de fiecare din acești doi evan-ghești se subînțelege partea de trup pe care o trece sub tăcere, ca fiind știută.

A " | Și încă necrezând ei de bucurie și mirându-se, l J- le-a zis lor: „Aveți ceva de mâncare aici? " Iar ei au dat Lui o parte din peștele fript și dintr-un fagure de miere, și luând înaintea lor, a mâncat. Nu pentru că avea încă nevoie de mâncare, ci ca să dea mai puternică încredințare și mai tare dovadă că nu este nălucă, în chip mai presus de fire a mâncat și în chip mai presus de fire a mistuit cele ce a mâncat. Se cade a ști și că cele făcute de Mântuitorul potrivit unei oarecare iconomii nu sunt dreptar și lege a firii, că după dobândirea nesticăciunii trupului nimeni altul nu va mai avea răni, nici va primi mâncare.

A, A Și a zis lor: „Acestea sunt cuvintele care am grăit

l T către voi încă fiind cu voi". Le amintește și cele

ce prevestise despre Sine, ca de aici să își dea seama că în-

tr-adevăr El este. „Acestea", zice, „sunt cuvintele pe care vi le-am zis pe când încă eram cu voi". Acestea, care?

A.A.—A./" C® trebuie a se plini toate cele scrise în l T l / Legea lui Moisi și în proroci despre Mine ". Atunci le-a deschis lor mintea ca să înțeleagă Scripturile. Și a zis lor. „Așa este scris și așa trebuia să pătimească Hristos, și a treia zi să învieze din morți, și să se propovăduiască întru numele Lui pocăința și iertarea păcatelor întru toate neamurile, începând de la Ierusalim ". începând de la Ierusalim propovăduirea.

48

„Iar voi sunteți martorii acestora". „Ai pătimirii, și ai învierii, și ai întregii Mele iconomii".

A Q „Și iată, Eu trimit făgăduința Tatălui Meu întru \ / voi". Făgăduința Tatălui numește pogorârea Sfântului Duh în chipul limbilor de foc, că o făgăduise prin prorocul loil, care a zis: Și va fi în zilele cele mai de pre urmă, zice Domnul

Atotțiitorul, voi vărsa din Duhul Meu preste tot trupul (loil 2, 28) - bineînțeles că mai întâi peste cel apostolesc.

„Iar voi ședeți în cetatea Ierusalimului până ce vă veți îmbrăca cu putere de Sus ". „Să rămâneți în Ierusalim și nicăieri să nu plecați, din pricina neputinței și a sfiiciunii voastre, până ce vă veți îmbrăca, cum se îmbracă ostașul cu toate armele sale, cu putere de Sus, din cer, cu puterea Dumnezeirii, prin pogorârea Sfântului Duh".

C* A Și i-a scos pre ei afară până în Vitania. Nu atunci, \ J ci în a patruzecia zi după înviere, că vremea scursă între timp a trecut-o sub tăcere evanghelistul.

C*/"1 C* "t *Și ridicându-Și mâinile Sale, i-a binecu-<J<J <J -l vântat pre dânșii. Și a fost când i-a binecuvântat pre ei, S-a depărtat de la dânșii și Se înălța la cer.*

Primindu-L pe El cerul, precum a scris tot evanghelistul Luca în cartea Faptelor apostolești (Fapte I, 9).

C* "1 *Iar ei, închinându-se Lui, s-au întors în Ierusalim cu bucurie mare. Cu bucurie mare pentru învierea Lui și pentru nădejdea sus-pomenitei făgăduințe. Iar în cartea Faptelor apostolești scrie că s-au întors apostolii în Ierusalim de la muntele ce se cheamă Eleon (Fapte I, 12). Așadar, e învederat că muntele Măslinilor este lipit de Vitania.*

C* "3 *Și erau toată vremea în Biserică, laudând și bi-*J<J necuvântând pre Dumnezeu. Erau toată vremea*

în Biserică, adică în timpul adunărilor, când era îngăduit să se afle acolo.

Fie ca și noi să laudăm și bine să cuvântăm totdeauna pe Dumnezeu, și așa să aflăm sfârșit dulce și fericit vieții de aici, întru Hristos Iisus Domnul nostru. Amin.

Sfârșitul Evangheliei după Luca

TÂLCUIREA UNUI NECUNOSCUȚ

LA DOUĂ CÂNTĂRI DIN

EVANGHELIA DUPĂ LUCA

TÂLCUIRE LA CÂNTAREA NĂSCĂTOAREI DE DUMNEZEU

Mărește, sufletul meu pre Domnul. Mărește, adică „laudă și slăvește”.

Și s-a bucurat duhul meu de Dumnezeu, Mântuitorul meu. „S-a bucurat”, zice, „sufletul meu de Dumnezeu, Cel ce m-a mântuit de toată cursa diavolului”.

Că a căutat spre smerenia roabei Sale. Aceasta este pricina mulțumirii.

Că iată de acum mă vor ferici toate neamurile. Toate neamurile credincioșilor, bineînțeles.

Că mi-a făcut mie mărire Cel Puternic, și sfânt este numele Lui. „Că mi-a făcut mie lucruri mari și mai presus de fire Cel ce are putere să facă acestea”.

Și mila Lui în neam și în neam spre cei ce se tem de Dânsul. „Și mila Lui este pururea spre cei ce se tem de El”.

Făcut-a putere cu brațul Său. înșiră puterile lui Dumnezeu, și zice: „Făcut-a biruință mai presus de nădejde întru puterea Sa”.

Risipit-a pre cei mândri cu cugetul inimii lor. Pre cei mândri cu cugetul inimii lor, adică pe cei ce se mândresc în ei înșiși, pe cei încrezuți.

Pogorât-a pre cei puternici de pre scaune, și a înălțat pre cei smeriți. Pre cei flămânzi i-a umplut de bunătați, și pre cei bogați i-a scos afară deșerți. Ajutat-a pre Israil, sluga Sa. Cercetat-a norodul Israiltenesc, sluga Sa, adică pe Israilul cel nou, care L-a cunoscut de Stăpân al său.

Ca să pomenească milă, precum a grăit către părinții noștri, lui Avraam și seminției lui până în veac. A ajutat și a cercetat ca să pomenească milă, adică mila cea veșnică, precum a grăit, adică precum a făgăduit către părinții noștri. Iar mila cea până în veac este înomenirea lui Dumnezeu, că pentru a oamenilor miluire s-a făcut.

PROROCIA ZAHARIEI, PĂRINTELE ÎNAINTE-MERGATORULUI

Bine este cuvântat Domnul, Dumnezeul lui Israil, că a cercetat și a făcut răscumpărare norodului Său. Prin înomenirea Fiului Său a cercetat și a răscumpărat din tirania dracilor pe norodul Său Dumnezeu și Tatăl.

Și a ridicat corn de mântuire nouă în casa lui David, slugii Sale, precum a grăit prin gura sfinților celor din

veac proroci ai Lui. „Și ne-a ridicat nouă, norodului Său, împărăție și putere mântuitoare în casa, adică în neamul lui David, slugii Sale; și a făcut asta precum a făgăduit prin gura sfinților proroci celor de demult, că printr-înșii a făgăduit că va ridica împărat puternic în casa lui David, Mântuitor al lui Israil - Iisus, pe Care însuși Dumnezeu Cuvântul 1-a luat și 1-a unit cu Sine după ipostas".

Mântuire de vrăjmașii noștri și din mâna tuturor celor ce ne urăsc pre noi.

„Ridicat-a cornul acesta, adică împărăția și puterea mântuitoare, spre mântuire și izbăvire de stăpânirea și tirania dracilor urători de bine".

Să facă milă cu părinții noștri și să-Și aducă aminte de legătura Lui cea sfântă.

„Făcând milă cu părinții noștri, adică miluind pe părinții noștri, către care a fost făgăduința mântuirii noastre, și să își amintească de aceasta pentru dânșii, ca și sufletele lor să le slobozească din temnița iadului". Legătură numește făgăduința, iar aducere aminte - împlinirea.

De jurământul care S-a jurat către Avraam, părintele nostru să ne dea nouă fără de frică, din mâinile vrăjmașilor noștri izbăvindu-ne, să slujim Lui întru cuvioșie și dreptate înaintea Lui în toate zilele vieții noastre. Amin-tindu-Și de făgăduința Sa potrivit jurământului cu care S-a jurat, adică întăririi cu care a întărit⁷⁴ către Avraam. întăririi cărui lucru? Că ne va da nouă să slujim Lui fără de frică toată viața noastră. Din mâinile vrăjmașilor noștri izbăvindu-ne, ca să nu ne mai temem de osânda strămoșului Adam, fiind izbăviți de diavol, care adus-o în lume, și de împilarea neamului omenesc, care a se apăra de acum cu îndreptățirea cea în Hristos. Cuvioșie numește

⁷⁴ Cu înțelesul de „asigurării date către".

buna credință, iar dreptate - desăvârșirea celorlalte fapte bune.

Iar tu, pruncule, proroc al Celui Prea-Înalt te vei chema, că vei merge înaintea feței Domnului să gătești căile Lui. Trece cu prorocia la pruncul său Ioan. Domn II numește aici pe Hristos. Gătirea căilor Domnului de către Ioan este aducerea oamenilor la cunoașterea Lui și la credința în El, prin care vine Domnul în sufletele oamenilor și Se sălășluiește și umblă în ele.

Ca să dai cunoștința mântuirii norodului Lui. Tâlcu-iește ce înseamnă gătirea căilor Domnului și zice că prin propovăduirea lui are să dea norodului care prin zidire este al lui Hristos cunoștința mântuirii venite la toată lumea tot prin Hristos.

Intru iertarea păcatelor lor. Intru iertarea păcatelor prin milostivirea milei Dumnezeului nostru, adică întru iertarea dată prin împreună-pățimirea Milostivului Dumnezeu, nu prin lucrurile omenești.

Pentru milostivirea milei Dumnezeului nostru, în care ne-a cercetat pre noi răsăritul cel dintru înălțime ca să lumineze celor ce ședeau întru întunerec și în umbra morții. Prin această milostivire ne-a cercetat pre noi, adică a venit în lume răsăritul Soarelui gândit dintru înălțimea Dumnezeirii, Care Se arată celor de pe pământ. Și zice, lămurind, că ne-a cercetat ca să lumineze oamenilor rămași în întunericul rătăcirii și în umbra morții, adică în păcat, ce se numește umbră, adică noapte, ca lipsă a luminii poruncilor Domnului; și păcatul este noapte a morții fiindcă aduce moartea sufletului, care este despărțirea de Dumnezeu, Viața Cea Adevărată.

Să îndrepteze picioarele noastre în calea păcii. „Cercetatu-ne-a pe noi", zice, „ca să-i

lumineze așa încât să-i deștepte pe cei ce rămân nemișcați în necredință și în păcat, prin care vin depărtarea și despărțirea de Dumnezeu și vrăjmășia față de Dânsul, și *ca să îndrepteze picioarele noastre în calea păcii* celei după Dumnezeu, adică întru bună credință și faptă bună, fiindcă acestea ne aduc la mergerea împreună și la unirea și la prietenia cu Dumnezeu", Căruia se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, dimpreună cu Fiul și cu Sfântul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUPRINS

Capetele Evangheliei după Luca.....	5
Partea de început.....	9
Cap I: Despre înscriere.....	32
Cap II: Despre păstorii ce petreceau în câmp.....	35
Cap III: Despre Simeon.....	41
Cap IV: Despre Ana Prorocită.....	46
Cap V: Despre cuvântul ce s-a făcut către Ioan.....	51
Cap VI: Despre cei ce îl întrebau pe Ioan.....	57
Cap VII: Despre ispitirea Mântuitorului.....	63
Cap VIII: Despre cel ce avea duh drăcesc.....	69
Cap IX: Despre soacra lui Petru.....	71
Cap X: Despre cei vindecați de felurite boli.....	72
Cap XI: Despre vânarea peștilor.....	74
Cap XII: Despre lepros.....	77
Cap XIII: Despre slăbănog.....	79
Cap XIV: Despre Levi Vameșul.....	81
Cap XV: Despre cel ce avea mâna uscată.....	84
Cap XVI: Despre alegerea apostolilor.....	86
Cap XVII: Despre Fericiri.....	88
Cap XVIII: Despre sutaș.....	96
Cap XIX: Despre fiul văduvei.....	98
Cap XX: Despre cei trimiși de către Ioan.....	100
Cap XXI: Despre femeia ce L-a uns cu mir pe Domnul...	103
Cap XXII: Despre pilda semănătorului.....	107
Cap XXIII: Despre certarea apelor.....	111
Cap XXIV: Despre cel cu legiunea de draci.....	113
Cap XXV: Despre fiica mai marelui sinagogii.....	116
Cap XXVI: Despre femeia cea cu curgere de sânge.....	117
Cap XXVII: Despre apostolia celor doisprezece.....	121
Cap XXVIII: Despre cele cinci pâini.....	123
Cap XXIX: Despre întrebarea ucenicilor.....	125
Cap XXX: Despre Schimbarea la Față a lui Iisus.....	128
Cap XXXI: Despre lunatic.....	130
Cap XXXII: Despre cei ce se gândeau care din ei este mai mare.....	132
Cap XXXIII: Despre cel căruia nu i s-a îngăduit să vină după El.....	136
Cap XXXIV: Despre cei șaptezeci rânduiți apostoli.....	138
Cap XXXV: Despre legiuitorul care L-a întrebat pe Mântuitorul.....	146

Cap XXXVI: Despre cel căzut între tâlhari.....	148
Cap XXXVII: Despre Marta și Măria.....	152
Cap XXXVIII: Despre rugăciune.....	154
Cap XXXIX: Despre cel ce avea drac surdomut.....	158
Cap XL: Despre cea care a ridicat glasul din mulțime.....	161
Cap XLI: Despre cei care cereau semn.....	162
Cap XLII: Despre Fariseul care L-a poftit pe Iisus la masă.....	165
Cap XLIII: Despre „vai”-ul rostit asupra Legiuitorilor	169
Cap XLIV: Despre aluatul Fariseilor.....	172
Cap XLV: Despre cel ce voia să împartă moștenirea.....	175
Cap XLVI: Despre bogatul căruia i-a rodit țarina.....	177
Cap XLVII: Despre Galileeni și despre cei din Siloam....	191
Cap XLVIII: Despre femeia care avea duh de neputință..	195
Cap XLIX: Despre pilde.....	198
Cap L: Despre cel ce L-a întrebat pe Domnul dacă sunt puțini cei ce se mântuiesc.....	200
Cap LI: Despre cei ce I-au zis lui Iisus despre Irod.....	204
Cap LII: Despre cel bolnav de idropică.....	207
Cap LIII: Despre faptul că nu se cade a iubi locurile de frunte la mese.....	209
Cap LIV: Despre cei poftiți la cină.....	212
Cap LV: Pilda despre zidirea turnului.....	217
Cap LVI: Pilda despre cele o sută de oi.....	220
Cap LVII: Despre cel ce a plecat în țară depărtată.....	223
Cap LVIII: Despre iconomul nedrept.....	232
Cap LIX: Despre bogat și despre Lazăr.....	238
Cap LX: Despre cei zece leproși.....	246
Cap LXI: Despre Judecătorul nedreptății.....	252
Cap LXII: Despre Fariseu și despre Vameș.....	255
Cap LXIII: Despre bogatul care L-a întrebat pe Iisus.....	258
Cap LXIV: Despre orb.....	261
Cap LXV: Despre Zaheu.....	263
Cap LXVI: Despre omul care s-a dus să-și ia împărăție...	267
Cap LXVII: Despre cei care au primit cele zece mine.....	268
Cap LXVIII: Despre mânz.....	272
Cap LXIX: Despre Arhieriei și Cărturarii care L-au întrebat pe Domnul.....	276
Cap LXX: Despre vie.....	278
Cap LXXI: Despre cei trimiși să întrebe despre dajdie....	281
Cap LXXII: Despre Saduchei.....	283
Cap LXXIII: întrebarea către Farisei: „Cum este Hristos fiu al lui David?”.....	285
Cap LXXIV: Despre văduva care a aruncat cei doi oboli.	287
Cap LXXV: întrebarea despre sfârșitul lumii.....	289
Cap LXXVI: Despre Paști.....	295
Cap LXX VII: Despre cei care se certau cine este mai mare.....	300
Cap LXXVIII: Despre cererea Satanei.....	303

Cap LXXIX: Despre batjocura lui Irod.....	312
Cap LXXX: Despre femeile care se tânguiau.....	315
Cap LXXXI: Despre tâlharul care s-a pocăit.....	319
Cap LXXXII: Despre cererea Trupului Domnului.....	322
Cap LXXXIII: Despre Cleopa.....	325
Tâlcuirea unui necunoscut la două cântări din Evanghelia după Luca.....	333
Tâlcuire la Cântarea Născătoarei de Dumnezeu.....	333
Prorocia Zahariei, părintele Înainte-Mergătorului.....	334